TC.

HARRAN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TARİH ANA BİLİM DALI

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

215 NUMARALI MARDİN ŞER'İYYE SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Mehmet Ziya KANTAŞ

ŞANLIURFA 2022

TC.

HARRAN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TARİH ANA BİLİM DALI

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

215 NUMARALI MARDİN ŞER'İYYE SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Mehmet Ziya KANTAŞ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali TÜRKMENOĞLU

ŞANLIURFA 2022

T.C.
HARRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS
TEZ ONAY SAYFASI

TEZ ONAY SAYFASI

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali TÜRKMENOĞLU danışmanlığında, Mehmet Ziya KANTAŞ'ın hazırladığı **"**215 Numaralı Mardin Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi**"** konulu bu çalışma 05/08/202 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

X Oybirliğiyle / ☐ Oy çokluğu ile

İmza

Danışman	Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali TÜRKMENOĞLU	
Üye	Prof. Dr. Mehmet Emin ŞEN	
Üye	Doç. Dr. Yasin TAŞ	

Bu tezin Tarih Ana Bilim Dalında yapıldığını ve enstitümüz kurallarına göre düzenlendiğini onaylarım.

Prof. Dr. Şevket ÖKTEN

Enstitü Müdürü

Bu çalışma: …….. Tarafından Desteklenmiştir.

Proje No : ……

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

ORİJİNALLİK RAPORU ve BEYAN FORMU

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

ÖĞRENCİNİN	
Öğrenci No	205224007
Adı / Soyadı	Mehmet Ziya KANTAŞ
Anabilim Dalı/Programı	Tarih / Tezli Yüksek Lisans
Tez Konusu	215 Numaralı Mardin Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi

Yukarıda başlığı belirtilen "215 Numaralı Mardin Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi" çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 266 sayfalık kısmına ilişkin, 05/08/2022 tarihinde şahsım/ danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, benzerlik oranı % 2'dir. Ayrıca 215 Numaralı Mardin Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi çalışması hiçbir blok kopyalama içermemektedir.

Uygulanan filtrelemeler:
1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
2- Kaynakça hariç
3- Alıntılar hariç/dâhil
4- 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Yükseköğretim Kurulu Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi, Harran Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesini ve Harran Üniversitesi **Sosyal** Bilimler Enstitüsü "215 Numaralı Mardin Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi" çalışması Orijinallik Raporu alınması ve kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim. Etik ihlal tespiti halinde, Enstitü yönetim kurulunca, diplomamın iptal edilmesini kabul ediyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

05/08/2022
Mehmet Ziya KANTAŞ

Yukarıda yer alan raporun ve beyanın doğruluğunu onaylarım. 05/08/2022

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali TÜRKMENOĞLU
(Danışman)

ÖZET
215 NUMARALI MARDİN ŞER'İYYE SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRİLMESİ

KANTAŞ, Mehmet Ziya

Yüksek Lisans Tezi

Tarih Ana Bilim Dalı

Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali TÜRKMENOĞLU

Ağustos, 2022, 266 sayfa

Devletlerin toplumsal yaşamlarında birlik ve beraberliğin sağlanmasının yanında devletin ve halkın huzurunun temini önemlidir. Bunu da devlet, tüm halkına adil davranarak ve yazılı yazısız hukuk kurallarıyla gerçekleştirmektedir. Asırlarca büyük bir coğrafyaya hâkim olmuş olan Osmanlı'nın, özellikle Osmanlı hukuk sisteminde ve hatta toplumsal hayatında önemli bir yeri olan Kadı'nın vasıtasıyla, aynı yöntemle merkezin dışındaki şehirlerde bile huzuru sağladığı görülmüştür. Devlet tarafından geniş yetki ve görevlerle donatılmış olan bu idari ve adli görevlinin, memurun, yapmış olduğu işlemleri kayıt altına alması; sadece Türk tarihi ve araştırmacıları için değil, dünya tarihi ve araştırmacıları için de ilk elden kaynak olması dolayısıyla değerlidir. İçinde kültürel zenginlik taşıyan, devletin mahalli ve adli yönetim şeklini barındıran, halkın günlük yaşamını tarihsel bir perspektifle sunan bu kayıtlar; bu açıdan değerlendirildiğinde önem arz etmektedir. Dolayısıyla bu kayıtlar bize; başta tarih, edebiyat ve hukuk olmak üzere birçok alan için de önemli bilgiler sunmaktadır.

Çalışmamız, Osmanlı kadısının yaptığı işlemlerde tuttuğu kayıtlardan biri olan 215 numaralı Mardin Şer'iyye Sicili Defterinin tercümesi ve değerlendirilmesinden ibarettir. Tercümesi yapılan ve Osmanlı Arşivleri'nde (BOA) bulunan, 215 numaralı Mardin Şer'iyye Sicil Defteri; H. 1318-1321 / M. 1900-1904 yıllarını kapsayan ve Mardin mahkemesinde yaşanan kayıtlardan oluşmuştur. Çalışılan defterde tutulan kayıtlar, sosyal konuları kapsamaktadır. Bu konular; nikâh akdi veya feshi, mehir, tereke gibi konulardan oluşmaktadır. Ekonomik yaşamla ilgili olarak da tevzi kayıtları, miras, alışveriş, şehirde yapılan masraflarla ilgili bilgileri ihtivâ etmiştir. Zamanın çarşı ve mekân, müslim-gayrimüslim şahıs veya ailelerin isimlerinin bu defterlerde belirtilmesi ve hatta bu yer ile ailelerin bazılarının varlıklarının günümüze değin

sürmesi görülmüştür. Böylece Türkiye'nin tarihi ve kültürel özellikleri açısından en fazla ön plana çıkan şehirlerinden biri olan Mardin, birinci el kaynağın ışığında ele alınmıştır.
Anahtar Kelimeler: Şer'iyye Sicili, Mardin, Osmanlı, Kadı, Sosyal Hayat

ABSTRACT

TRANSCRIPTION AND EVALUATION OF MARDIN COURT REGISTRY NUMBER 215

KANTAŞ, Mehmet Ziya

Master's Thesis

Department of History

Advisor: Asst. Prof. Mehmet Ali TÜRKMENOĞLU

August, 2022, 266 pages

In addition to ensuring unity and solidarity in the social lives of communities, it is also important to ensure the peace in the state and for the people. The government manages that by acting fairly to its people and by the written and unwritten rules of law. It was seen that the Ottoman Empire, which had dominated a wide geography for centuries, ensured peace even in the cities outside the center with the same method, especially through the Kadi (Ottoman judge) who had an important part in the legal system and even in the social life of the Ottoman Empire. This administrative and judicial officer, who is equipped with wide authorities and duties by the state, records the transactions made by the officials, and this process is important not only for the Turkish history and researchers, but also for the world history and researchers overall being a first-hand source. These records, which contain cultural wealth, involve government's local and juridical regime and present the daily lives of people from a historical perspective, have importance when viewed from this aspect. Therefore, these records provide us with the information about primarily history, literature and law along with many other branches.

Our study consists of the translation and evaluation of the Mardin Religious Court Registry Book numbered 215, which is one of the records kept by the Kadi in his transactions. Mardin Religious Court Registry No. 215, translated and kept in the Prime Minister's Ottoman Archives (BOA); H. 1318-1321 / consists of the records filed in the Mardin court covering the years M. 1900-1904. The records kept in the book that is examined cover social issues. These topics include issues such as marriage contract or annulment, mahr, and heritage. As for the economic life, it included

information about distribution records, inheritance, trade, and expenses in the city. It has been observed that the bazaar and places of those times, the names of Muslim and Non-Muslim people or that of their families are mentioned in these registries, and furthermore, it is seen that these places and the possessions of some families can be traced until today. Thus, Mardin, which is one of the most prominent cities in Turkey in terms of its historical and cultural characteristics, has been discussed in the light of this first-hand source.

Keywords: Religious Court Registry, Mardin, Ottoman, Kadi, Social Life.

215 NUMARALI MARDİN ŞER'İYYE SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRİLMESİ

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI İİ

ORİJİNALLİK RAPORU VE BEYAN FORMU İİİ

ÖZET İV

ABSTRACT Vİ

TABLOLAR X

KISALTMALAR Xİ

GİRİŞ 1

A. OSMANLI'DA HUKUK DÜZENİ 1

B. OSMANLI MAHKEMELERİ 3

C. ŞERʿİYYE SİCİLLERİ 8

BİRİNCİ BÖLÜM

215 NUMARALI ŞERʿİYE SİCİLİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

1.1. DEMOGRAFİK DÜZEN 11

1.1.1. Mahalle 11
1.1.2. Çarşı 13
1.1.3. Köy (Karye) 14
1.1.4. Nahiye 15
1.1.5. Kaza 16

1.2. SOSYAL YAŞAM 16

1.2.1. İsimler 17
1.2.2. Gayrimüslimler 21
1.2.2.1. Ermeni Katolik Milleti 22
1.2.2.2. Keldani Milleti 23
1.2.2.3. Latin Milleti 24
1.2.2.4. Protestan Milleti 24
1.2.2.5. Süryani Katolik Milleti 25

1.3. AİLE YAŞAMI 26

1.3.1. Nikâh, Boşanma 27
1.3.2. Miras Davaları ve Terekeler 28
1.3.3. Vesayet Vakʿaları ve Toplumda Kadın 29
1.3.4. Alacak-Verecek Sorunları 30
1.3.5. Mülk Alım Satımı 31
1.3.6. Vakıflar 31

İKİNCİ BÖLÜM

215 NUMARALI ŞERʿİYE SİCİLİNDEKİ DAVA KAYITLARININ ÖZETLERİ

2.1. 215 NUMARALI ŞERʿİYE SİCİLİNDEKİ DAVA KAYITLARININ ÖZETLERİ 33

2.2. 215 NUMARALI ŞERʿİYE SİCİLİNDEKİ DAVA KAYITLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ 47

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

215 NUMARALI MARDİN ŞERʿİYYE SİCİLİ

3.1. 215 NUMARALI MARDİN ŞERʿİYYE SİCİLİ DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYONU 50

SONUÇ 247

KAYNAKÇA 249

TABLOLAR

Tablo-1 215 Numaralı MŞS Defterinde Geçen Mahalle İsimleri 12

Tablo-2 215 Numaralı MŞS Defterinde Geçen Çarşı İsimleri 13

Tablo-3 215 Numaralı MŞS Defterinde Geçen Köy/Karye İsimleri 14

Tablo-4 215 Numaralı MŞS Defterinde Geçen Nahiye İsimleri 15

Tablo-5 215 Numaralı MŞS Defterinde Geçen Kaza İsimleri 16

Tablo-6 215 Numaralı MŞS Defterinde Geçen Millet İsimleri 22

Tablo-7 215 Numaralı MŞS Defterinde Geçen Dava Kayıtları 47

KISALTMALAR

ABD	Anabilim Dalı
Bk.	Bakınız
BOA	Osmanlı Arşivi
C.	Cilt
Çev.	Çeviren
Dr.	Doktor
Ed.	Editör
Haz.	Hazırlayan
Öğr.	Öğretim
s.	Sayfa
S.	Sayı
MŞS	Mardin Şer'iyye Sicilleri
vb.	Ve benzeri
vd.	Ve diğerleri
vs.	Vesaire
YL.	Yüksek Lisans
yy.	Yüzyıl

GİRİŞ

Adalet; insanlar arası ilişkileri düzenleyen, devletleri ayakta tutan ve hatta milletlerin gelişmesine vesile olan, dini literatürde de önemle üzerinde durulan yegâne bir kavramdır. İslam ve Türk tarihine bakıldığında bu kavrama önem verilerek idari, siyasi, sosyo-ekonomik ve hatta kültürel bağların şekillendiği görülmüştür.

Adalet, Osmanlı Devleti'nin topluma ve toplumdaki görevine bakışının anahtarı olmuştur. Osmanlı adalet düzeni, adaleti eşit olarak dağıtılması üzerine oluşturulurken sadece yönetenleri değil; yöneticileri de sınırlayan bir görüşü temel aldığı dikkat çeker. Osmanlı adalet anlayışının dayanaklarından olan adalet dairesi; İslam kaynaklı önemli bir siyaset kurumu olarak yöneticilerin de denetlenmesinde mühim bir rol üstlenmiştir.[1]

A. OSMANLI'DA HUKUK DÜZENİ

Osmanlı'da hukuk, üç temel esasa bağlanmaktadır: İslam kurallarını kapsayan şerʿi hukuk, örfi hukuk ve İslam topraklarına sonradan katılan bölgelerde var olan kanun ve nizamlar. Fetihle alınan bölgelerde daha önceki yöneticilerin koymuş olduğu hukuk kuralları ve nizamı Osmanlı hemen kaldırmamıştır. Ancak şerʿi ve örfi kurallara uymayanlara son vermiş; var olan düzenin devamını sağlamıştır. İslam dini şerʿi kaidelere karşı gelmemek şartıyla yöneticilere idari, askeri ve mali konularda kanun koyma yetkisi vermiş; bunu da Osmanlı tarihinde sıkça görmek mümkün olmuştur.[2]

Kanunname kısaca, toplumda düzeni ve halkın huzurunu sağlamak için idarecilerin oluşturduğu kanun şeklinde tanımlanabilir. Toplumsal dengelerin gelişimine göre kanunnamelerdeki kurallar güncellenebilmektedir. Hatta bazı kanunnameler, adaletname kayıtlarını da içine almaktadır.[3] Yapılan yeni düzenlemeler, kanunnamelerin ve tahrir defterlerindeki sayfalara derkenar olarak kaydedilirdi.[4] Kanunname, yeni oluşan şartlara meşru yönetimin oluşturduğu ve

[1] Şeniz Anbarlı Bozatay vd., "Osmanlı Adli ve idari Sisteminde Kadılık: Kurumsal Bir Değerlendirme", *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6 / 10, (Haziran 2014): 72.
[2] Mehmet Ali Ünal, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi,* (Isparta: Fakülte Kitapevi, 2005), 99-100.
[3] Halil İnalcık, "Adaletnameler", *Belgeler,* 2 / 3-4, (Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1965), 60.
[4] Mehmet Ali Türkmenoğu, "Osmanlı Klasik Döneminde Sipahi, Köylü ve Devlet", *Selçuk Türkiyat,* S. 53, (Aralık 2021): 492.

koşullara bağlı olarak düzenlediği çözümleri kapsar. Şerʿi kanunun yanında örfi yasalara Fatih Kanunnamesinde rastlanılmıştır. Daha sonra oluşturulan kanunnameler de bu yasaları temel alarak halkın hak ve sorumluluklarını düzenleyerek güvence altına almıştır.[5] II. Beyazıd zamanındaki sicil kayıtlarından birinde bulunan ve Arapça ifade edilen "*Hazihi Sûret-i Kanun-i Padişahi*" ifadesi; bu padişah kanunu suretidir, anlamına gelmekte ve bu durumu destekler niteliktedir.[6]

Osmanlı'da şerʿi hukuk Kur'ân, Sünnet, İcmaʿ, Kıyas gibi ana kaynaklardan ve bu kaynaklara dayanarak oluşturulmuş olan normlardan meydana gelir.[7] Nisa Suresi 58. Ayet'te, yöneticinin insanlar arasında vereceği hükümde adaletli olması gerektiği emredilmiştir.[8] İslam devletlerinin adalet sistemine verdiği önem ve bunun tabi neticesi olarak sağlanan huzur ortamının temeli, Kur'ân-ı Kerim'deki bu hükümden kaynaklanmaktadır. İbn-i Haldun da eserinde adalet sisteminin önemine vurgu yapmış; bilhassa vergilendirmede adilane tutuma değinmiş. Aksi durumda, kaçınılmaz son olarak, devletin çökeceğini belirtmiştir.[9] Fıkhî terminolojide sünnet; şerʿi kararların meşruiyeti ile Hz. Muhammed'in (SAV) söz ve davranışları olarak geçmektedir. Kur'ân-ı Kerîm'de birçok yerde sünnet veya sünen (Sünnet kelimesinin çoğulu) yer almaktadır.[10] Yönetimde yerine getirilmesi zorunlu olan adalet kavramını Hz. Muhammed (SAV) de uygulamıştır. Hz. Muhammed'in (SAV) vefatından sonra aynı düzen İslam devletlerinde de devam etmiş; Emeviler Dönemi'nde "Kadılık" kurumu oluşturulmuştur.[11] İcmaʿ ise ıstılahta Hz. Muhammed'in (SAV) vefatından sonra adli konularla ilgili ana kaynaklarda yer almayan bir olayın kararında fikir birliğinin olmasıdır. Ancak bu durumda verilen kararda bazı koşullar sağlanmalıdır: İstişare

[5] Bk. Halil İnalcık, *Osmanlı İmparatorluğu Toplum ve Ekonomi,* (İstanbul: Kronik Yayınları, 2019), 1:318-327; Mehmet Ali Türkmenoğlu vd., "Kaynağı Sultanın Fermanı Olan Bir Vergi: Çift Resmi (Fatih Sultan Mehmet Dönemi Uygulaması)", *7th International Mardin Artuklu Scientific Researches Conference,* (December 2021): 922-924.

[6] İnalcık, "Adaletnameler", 54; Ahmet Akgündüz, *Osmanlı Kanunnameleri ve Hukuki Tahlilleri,* (İstanbul: Fey Vakfı Yayınları, 1990), 2: 35; İnalcık, *Osmanlı İmparatorluğu Toplum ve Ekonomi,* 318, 322.

[7] Ziya Kazıcı, *Osmanlı'da Vergi Sistemi*, (İstanbul: Kayıhan Yayınları, 2014), 14; İnalcık, *Osmanlı İmparatorluğu Toplum ve Ekonomi,* 312.

[8] Bk. *Kur'ân Yolu Türkçe Meâl ve Tefsir II*, Çev. Hayreddin Karaman vd., (Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2012), 81-83.

[9] İbni Haldun, *Mukaddime*, Çev. Turan Dursun, (İstanbul: Kaynak Yayınları, 2014), 1: 38-39; İnalcık, *Osmanlı İmparatorluğu Toplum ve Ekonomi,* 312.

[10] Murteza Bedir, "Sünnet", *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2010), 38: 150-153.

[11] Şemsettin Atayoğlu, *249 Numaralı Mardin Şer'iye Sicil Defteri'nin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi*, (YL Tezi, Mardin Artuklu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017), 4.

edenlerin ictihad seviyesine ulaşmış olması, durumun Hz. Muhammed'in (SAV) vefatından sonraki dönemde yaşanmış olması, tartışılan konunun şerʿi konuyla ilgili olması, hayatta olan müçtehitlerin tamamının istişareye dâhil ve ifadelerin alenen belirtilmiş olması gerekmektedir.[12] Istılahtaki anlamıyla kıyas; şerʿi kaidelere göre hükmü bulunmayan olayların hükmü belli olan olaylara benzetilerek bir sonuca ulaşma çabasıdır. Ancak Kur'ân, Sünnet ve İcmaʿ gibi yeni bir hüküm vermez.[13]

Örf, içinde şeriatı barındırmayan bir konuda yöneticinin ülkenin iyiliği için çıkardığı yasalardır. Çıkarılan yasalar, dini kaidelere karşı olmamak kaydıyla yürürlüğe girer ve tüm toplumu etkiler. Özellikle üç kıtaya yayılan ve birçok milleti bünyesinde barındıran Osmanlı için örfi hukuku uygulamak, modern anlamda kanunilik özelliği taşımaktadır.[14]

Örfi kanunların mûteber olabilmesi için bazı koşullar gereklidir: Modern hukuka göre örfi kuralların daima uygulanması ve toplumda öyle uygulanması gerektiği inancı, yani yerleşik genel düşüncedir. Fıkhi çalışmalara göre en önemli koşul şerʿi kaidelere karşı gelmemesidir. Anlaşmazlıkların ortaya çıktığı sırada örfi kuralların var olması yani sonradan oluşturulmaması gereklidir.[15]

14. yy. sonrasında daha fazla kullanılmaya başlayan örfi hukuk, 16. yy. sonrasında yerini şerʿi hukukun hâkimiyetine bırakmaya başlamıştır. Osmanlı'nın hatta İslam âleminin ilk resmi yasası olan Mecelle'de örf ile alakalı birçok maddenin yer almasının yanında örf ile âdet arasında bir farkın olmadığı anlaşılmıştır. Mühimme ve şerʿiyye sicillerinde örfi kanunlarla ilgili pek çok olay görülmüştür.[16]

B. OSMANLI MAHKEMELERİ

Meclis-i şerʿi ve mahfil-i şerʿi şeklinde isimlendirilen Osmanlı klasik mahkemesi, genellikle tek hâkimli ve tek derecelidir. Kadıaskerin yargılama yaptığı ve yüksek mahkeme niteliğinde olan Divan-ı Hümâyun da bir diğer önemli yargı

[12] İbrahim Kafi Dönmez, "İcmâ", *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2000), 21: 417-431.
[13] H. Yunus Apaydın, "Kıyas", *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2002), 25: 529-539; Kazıcı, *Osmanlı'da Vergi Sistemi,* 19-21.
[14] İbrahim Kafi Dönmez, "Örf", *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2007), 34: 87-93.
[15] Dönmez, "Örf", 34: 87-93.
[16] Mehmet Akman, "Örf", *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2007), 34: 93-94.

kurumudur. Osmanlı mahkemeleri diğer İslam devletlerindeki örneklerle kıyaslandığında hukuki açıdan daha geniş kapsamlı bir teşkilatlanmaya sahip olduğundan daha gelişmiş bir özellik gösterir. Önceki İslam devletlerinde yer alan mezalim mahkemeleri, Osmanlı mahkemelerine dönüştürülmüştür. Ayrıca sadrazamın başkanlığında toplanan ve Divan-ı Hümâyun'a destek maiyetinde olan Cuma ve Çarşamba Divanları da mevcuttur. Beylerbeyi de zaman zaman eyalet meclislerinde bölge kadısının da katılımıyla adli görev üstlenmiştir. İmparatorluğun içerisindeki gayrimüslimlerin kendi aralarındaki davalarda talep edilirse kendi ibadethanelerinde adli davalar görülebilmiştir. Osmanlı mahkemelerinin yükünü hafifleten başka bir durum da dini kesimler, yeniçeriler, tarikat ve esnaf topluluklarının kendi içinde mensuplarının sorunlarına çözüm mercî olmasıdır. Ayrıca kapitülasyonlardan dolayı zaman zaman konsolosluk mahkemeleri de adli teşkilatta görev üstlenmiştir. Ancak bütün bu yapılar görev bölgeleri ve yetkileri sınırlı tutulan Osmanlı mahkemesine yardımcı kurumlardır.[17]

Osmanlı hukuk tarihini Tanzimat öncesi ve Tanzimat sonrası olarak iki dönemde incelemek mümkündür. Tanzimat öncesi dönemde temel noktalarda herhangi bir değişiklik görülmezken hukuki kurumlar da çok fazla değişikliğe uğramamıştır.[18]

19. yüzyılda İmparatorluğun günden güne birçok alanda birden güç kaybetmesi adli sistemde de görülmüş ve bu alanda ıslahat yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur. Tanzimat reformcuları bu ıslahatları yaparken eski kurumlara dokunmamıştır. Eskinin yanında modern gereksinimlere uygun, görev ve yetki alanı farklı yeni bir teşkilat oluşturulmuş; bunun üzerine Osmanlı adalet düzeninde ikiliğe neden olmuştur.[19]

Osmanlı adli teşkilatında en ciddi düzenleme Tanzimat sonrasında gerçekleşmiş olup tek hâkimli Osmanlı mahkemelerinin yerini birden fazla hâkimin görev yaptığı mahkemeler almıştır. Böylece 1879 yılında kurulan Nizamiye Mahkemelerine dâhil olan Karma Ticaret Mahkemeleri, Ceza ve Hukuk Mahkemeleri

[17] Mehmet Akif Aydın, "Mahkeme", *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2003), 27: 341-344.
[18] Abdullah Demir, *Medeni Yargılama Hukuku Osmanlı Mahkemesi,* (İstanbul: Yitik Hazine Yayınları, 2010), 15.
[19] Ekrem Buğra Ekinci, "Osmanlı Devleti'nde Mahkemeler ve Kadılık Müessesesi Literatürü", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 3/5, (2005): 419.

kurulmuş; İttihat ve Terraki Hükümeti zamanında gerçekleştirilen düzenlemeler sonrası bu mahkemeler, şeyhülislamlığa bağlanmıştır.[20] Tanzimat ile Divan-ı Hümâyunun işlevini kaybetmesiyle benzer işlevlerde yeni yapılanmaların oluştuğu görülmüştür: Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliye, Divan-ı Ahkâm-ı Adliye, Şûra-yı Devlet, Meclis-i Tedkikât-ı Şerʿiyye, Mahkeme-i Temyiz Şerʿiyye.[21] Cumhuriyetin ilanından sonra laik hukuk düzenine geçilmesiyle işlerliğini yitiren Şerʿiyye Mahkemeleri 1924'te tamamen kaldırılmıştır.[22]

Osmanlı'da kazalara görevlendirilen Kadılar, kendi kazalarında adaleti sağlamakla yükümlü tutulmuştur. Başka kazalardaki davalara, merkez tarafından özel bir görevlendirme durumu olmamışsa, müdahil olamamıştır. Örneğin; Bursa'da görevli olan bir Kadı, kendi çevresindeki meselelerle ilgilenebilirken başka kaza ve livaların adli davalarına bakamamıştır.[23]

Zımmî Osmanlı vatandaşlarının kendi aralarındaki ve Müslümanlarla olan davalarında Şerʿiyye Mahkemeleri yetkili olup, zımmîlerin kendi aralarındaki nikâh ve dini faaliyetler kendi cemaatlerince çözüme bırakılmıştır. Ancak ruhban kesimi arasındaki bazı davalar, yüksek mahkeme sıfatıyla Divan-ı Hümâyun'da karara bağlanmıştır.[24] İmparatorluk hüviyetine haiz olan Osmanlı'nın diğer alanlarda olduğu gibi adli sistemde de tüm halkını gözettiği, dini açıdan hoşgörülü bir siyaset izlediği, gerektiğinde ise kargaşayı önleyebilmek adına olaylara müdahale ettiği anlaşılmaktadır.

Şerʿiyye Mahkemeleri; İslam devletlerinde görülen ve şerʿi esaslara göre yargılama yapan, Osmanlı adliye sisteminin omurgası olan mahkemelerdir. Bu işe mahsus bir bina olmamakla birlikte Kadı'nın evi, camî ya da medrese odaları kullanılmıştır. Ancak burada Kadı'nın nerede olduğunun bilinmesi önemli bir

[20] Karma Ticaret Mahkemeleri, Osmanlı ve yabancı tüccarlar arasında oluşan ticari davaların çözüme kavuşturulması için yerli ve yabancı tüccarlardan oluşan bir komisyonun idare ettiği mahkemelerdir. Bk. M. Macit Kenanoğlu, "Nizâmiye Mahkemeleri", *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2007), 33: 185-188.
[21] Aydın, "Mahkeme", 27: 341-344.
[22] Ekinci, "Osmanlı Devleti'nde Mahkemeler ve Kadılık Müessesesi Literatürü", 420.
[23] Demir, *Medeni Yargılama Hukuku Osmanlı Mahkemesi,* 66-67.
[24] Demir, *Medeni Yargılama Hukuku Osmanlı Mahkemesi,* 72-73.

ayrıntıdır.[25] Yargı yetkisini elinde bulunduran hükümdar, bu yetkiyi kanunnamelerle Kadıasker ve Kadılar aracılığıyla kullanmıştır.[26]

Şer'i yargı usülüne göre yargılama, tek bir hâkim tarafından gerçekleştirilmelidir. Birden çok hâkimin aynı davada görevli olması İslam hukukuna göre herhangi bir sorun teşkil etmese de bu durum pek kullanılmamıştır. Ancak nadir de olsa birden fazla yargıcın dava yönettiği görülmüştür.[27]

Mahkeme herkese açık, dinleyici ve şâhitlerin huzurunda yapılmalıdır. Genelde Hanifi mezhebinin esaslarına göre yargılama yapılmıştır. Adilâne bir tutum sergilenmiştir. Tarafların vekilleri ile mahkemede temsil edilmesi de görülmüştür ki çalışmamızın birçok kısmında bunu görmek mümkün olmuştur. Osmanlı adalet sisteminde dikkat çeken önemli hususlardan belki de en önemlisi, mahkemelerin bağımsız olmasıdır. Kadı'nın verdiği kararlar padişah tarafından bile kabul edilmiştir. Günümüzde de kullanılan bu yöntem olmasa, adaletin yerine getirilemeyeceği düşünülmüştür.[28]

Padişah divanı olarak da bilinen Divan-ı Hümâyun, Osmanlılarda başkentteki mühim işleri gören bir karar organı şeklinde kullanılmıştır. Daha önceki devletlerde de varlığı bilinen ve özellikle 2. Murat zamanında kurumsallaşmaya başlayan bu yapıya genelde hükümdar liderlik etmiştir. Tam olarak şeklini ise Fatih zamanında çıkarılan kanunname ile almıştır. Bu süreçten sonra Divan'a başkanlık görevi sadrazama bırakılmıştır. Divan görüşmeleri hükümdar sarayında gerçekleştirilmiştir.[29]

Osmanlı adalet sisteminde uygulanan diğer bir yöntem de halkın şikâyetlerini doğrudan padişaha aktarabildiği ve bunun karşılığında haksızlıkların giderilmeye çalışıldığı, şikâyet kurumu özelliği taşıyan Divan-ı Hümâyun'a müracaat etmek olmuştur. Padişah adaletin sağlanması adına halktan gelebilecek olan şikâyetleri önemsemiş; hatta Cuma namazı sonrası, av veya sefer sırasında bu tür faaliyetlere

[25] Mehmet Akman, *Osmanlı Devleti'nde Ceza Yargılaması,* (İstanbul: Eren Yayınları, 2004), 35.
[26] Demir, *Medeni Yargılama Hukuku Osmanlı Mahkemesi,* 33.
[27] Demir, *Medeni Yargılama Hukuku Osmanlı Mahkemesi*, 34.
[28] İlber Ortaylı, *Hukuk ve İdare Adamı Olarak Osmanlı Devleti'nde Kadı,* (İstanbul: Kronik Yayınları, 2020), 70, 76, 81.
[29] Ahmet Mumcu, "Divan-ı Hümayun", *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1994), 9: 430-432.

devam etmiştir. Padişaha direkt olarak ulaşılabilmesi iki taraf için de önem arz etmiştir.[30]

Divan-ı Hümâyun'a sosyal mevki, yaş, din, dil, cinsiyet ayırımı yapılmaksızın herkes başvuru yapabilmiştir. Fıkıhta temyiz kurumunun olmamasına ve Kadı tarafından verilen kararın mutlak olmasına rağmen Osmanlıda usulsüz ve haksız olarak görülen kararların bozulabildiği görülmüştür.[31]

Kişiler, Kadı'nın vasıtasıyla arz-ı halde bulunmuştur. Şikâyet defterleri ve arz-ı mahzarlar sistemin içerisinde yer alan unsurlar olmuştur. Genel olarak; Kadı'nın kararlarını yerine getirmeyenlere karşı, kişisel davalar, seyfiyenin halktan usulsüz olarak kazanç sağlaması, usulsüz alınan vergiler şikâyet konuları olmuştur.[32] Bu açıdan bakıldığında İslam tarihinde yer alan "Mezalim Mahkemeleriyle" benzerlik göstermiştir.[33] Divan-ı Hümâyun aracılığıyla halka tanınan şikâyet yöntemi sayesinde devlet ile halk arasındaki bağ güçlenmiştir.

Şerʿiyye mahkemelerinde görevli olan kadılar yalnızca kendi mıntıkalarındaki yargılama işlerini yapabilirken, Divan-ı Hümâyun imparatorluğun tamamına ait davalara müdahil olabilmiştir. Burada örfi davalara sadrazam, şerʿi davalara da Rumeli Kadıaskeri (İhtiyaç halinde Anadolu Kadıaskeri) bakmıştır. Kadı'nın yetkisini çekinmeden kullanabilmesi açısından, Divan-ı Hümâyun'a her koşulda başvurmak da uygun görülmemiştir.[34] Anlaşılacağı üzere devlet halkın menfaatini gözetirken bir yandan da kendi otoritesinin, görevlendirmiş olduğu memurunun, gücünü de aktif tutmaya çalışmıştır. Kısacası Osmanlı Devleti, devlet-halk arasındaki idarede ince çizgiyi çok iyi belirlemiştir.

Bab mahkemelerinde, başkent Kadısının yoğunluğundan dolayı kendisine yardımcı olan Naib görev alırdı. Naib, başta İstanbul olmak üzere Kahire, Şam, Selanik, Bağdat gibi şehirlerde Bab Naibi sıfatıyla vekâleten dava dinler ve hüküm

---

[30] Bk. Halil İnalcık, "Şikâyet Hakkı: ʿArz-ı Hâl ve ʿArz-ı Mahzarlar", *Osmanlı Araştırmaları,* Ed. İsmail E. Erünsal vd., (İstanbul: İslam Araştırmaları Merkezi Yayınları, 1988), 7-8: 33; İnalcık, "Adaletnameler", 49-52; Şeniz Anbarlı Bozatay vd., "Osmanlı Adli ve idari Sisteminde Kadılık: Kurumsal Bir Değerlendirme", 73.

[31] Mumcu, "Divan-ı Hümayun", 9: 430-432.

[32] Türkmenoğu, "Osmanlı Klasik Döneminde Sipahi, Köylü ve Devlet", 499.

[33] Celal Yeniçeri, "Mezalim", *Diyanet İslâm Ansiklopedisi,* (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2004), 29: 515-518.

[34] Demir, *Medeni Yargılama Hukuku Osmanlı Mahkemesi,* 35-36.

verirdi. Bahsedilen vekil memurun da kendisine görevi sırasında yardımcı olan başkâtip, kâtipler vs. bulunmaktadır. Kuruluş zamanı belli olmayan bu mahkemelere 17. asır kaynaklarında rastlanılmış; 2. Meşrutiyet sonrası diğer mahkemelerle beraber birleştirilmiştir.[35]

C. ŞERʿİYYE SİCİLLERİ

Istılahta sicil/ iʿlam; mahkemede, dava kayıtları ve hükümlerin tuttulduğu belge/defter olarak geçmektedir. Sicillerde; Kadı'nın adı, imzası, kâtip ve şahitlerin isim ve imzaları yer almakta ve oluşturulan bu kayıt iki nüsha şeklinde düzenlenmektedir.[36] Mahkeme kayıtları olarak da bilinen sicillerde, hüccet, iʿlam, fetva, berat, şiir ve hatta ilaç bilgileri bulunmaktadır. Sicil defterlerine hem mahkeme davaları hem de başkentten gelen evrak kaydedilmiştir.[37] Bu nedenle bu kayıtlar, edebiyat ve hukuk alanı için de önemli bilgiler ihtiva etmektedir. Klasik dönemlerde siciller Kadı'nın evinde muhafaza edilmiştir. Bilgilerin düzgün tutulması, eksiklerin olmaması ve yıpranmamış olması önemlidir. Sicillerde; davalarla ilgili bilgiler, alım-satımla ilgili evrak, vekâlet-kefâlet tereke vs. ilgili belgeler de yer almaktadır. Sicil defterlerini ilk defa kullananlar arasında Mustafa Akdağ, Mustafa Çağatay Uluçay, İbrahim Gökçen ve Halit Ongan bulunmaktadır.[38]

16. yüzyıldan 19. yüzyılın ortalarına kadar Şerʿi Mahkemeler, Osmanlı adalet sisteminin en önemli yargı organı görevini üstlenmiştir. Bu defterlerde tutulan kayıtlar, sosyo-ekonomik, kültürel, idari ve askeri alanda birçok bilgiyi ihtiva etmesi bakımından önem arz etmektedir.[39] Mehmet Emin Üner bir çalışmasında tarihi, *"sürekliliklerin ve kopuşların ya da tedrici değişimlerin sahnesidir."* şeklinde tarif etmiştir.[40] Mardin şehir tarihine bakıldığında tam da bu durum görülmektedir. Kadim Mardin kentinde; geçmişten gelen sosyal, ekonomik, kültürel ve tarihi sürekliliklerin

---

[35] Mehmet İpşirli, "Bab Mahkemesi", *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1991), 4: 362.
[36] Fahrettin Attar, "Şürût ve Sicillât", *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2010), 39: 270-273.
[37] Yasin Taş, *Kadı Sicillerine Göre XIX. Asrın İkinci Yarısında Urfa'da Sosyal Hayat,* (Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013), 1.
[38] Yunus Uğur, "Şerʿiyye Sicilleri", *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2010), 39: 8-11; Ortaylı, *Hukuk ve İdare Adamı Olarak Osmanlı Devleti'nde Kadı,* 84-85.
[39] Atayoğlu, *249 Numaralı Mardin Şer'iye Sicil Defteri'nin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi*, 3.
[40] Mehmet Emin Üner, *Osmanlı Klasik Dönem Sonlarında Bir Güneydoğu Anadolu Şehri: Urfa (1700-1800),* (Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2003), iv.

devam ettiği, Aramice gibi bazı dillerin vb. kültürel faaliyetlerin yitirilme noktasına gelindiği, zamanın koşullarına bağlı olarak şehrin kadim dokusunun yanında modern yapılanmaların da tedrici olarak yer aldığı, gözle görülür bir düzen yer almaktadır. Şerʿiyye sicilleri, tarihin karanlıkta kalan birçok noktasına ışık tutarken şehirlerdeki bu değişimi de gözler önüne sermektedir.

Mardin'de gerek Osmanlı zamanı ile ilgili gerekse önceki siyasi yapılanmalara ait birçok çalışma yapılmıştır. Ancak bu çalışmaların ekseriyeti siyasi veya askeri nitelikli olmuştur. Kozmopolit bir toplum yapısına sahip olan bu şehrin bambaşka bir sosya-ekonomik ve kültürel yapısının olduğunu yerli ve yabancı pek çok araştırmacı görmüştür. Farklılıkların var olduğunu ve geniş bir coğrafyaya uzunca bir süre hâkim olan Osmanlı'nın adil bir yönetim uyguladığını hukuk sisteminde görmek mümkündür. Bu minvalde hukuki yapının işlerliği sonucu şerʿiyye sicilleri oluşmuştur.

Son dönemlerde artan yerel tarih araştırmaları için, kadıların özellikle kırsalda yapmış olduğu çalışmaları kayda geçirmesi ve bu kayıtların birincil kaynak olma özelliği taşıması önemlidir. İçinde kültürel zanginlik taşıyan, devletin mahalli ve adli idare tarzını barındıran, tebʿanın günlük hayatını tarihsel bir gözle yansıtan şer'iye sicilleri bu açıdan değerlendirildiğinde önem arz etmektedir. Osmanlı toplumunun resmini neredeyse bire bir çizen ve resmi belge niteliğinde olan bu sicillerde; tebʿanın birbiriyle olan ilişkilerinin yanında Kadı'nın verdiği kararlardan dolayı halk-devlet ilişkisi de gün yüzüne çıkmıştır. Kayda geçirilen; ilam, hüccet, tereke, evlilik akdi veya feshi gibi kararları kapsayan bu belgelerde dönemin sosyo-ekonomik, hukuki ve idari durumuyla ilgili önemli bilgiler ihtiva etmektedir.

Özellikle mahalli tarih araştırmacılarının ilgi alanına giren ve birinci elden kaynak özelliği gösteren Mardin sicillerinin transkripsiyonu hem Osmanlı İmparatorluğu için hem de Mardin kültür tarihi için önem arz etmektedir. Sosyal, ekonomik ve kültürel açıdan tarih bilimine de incelenen şehrin gelişimine de katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Mahalli özellikli olan bu çalışmamızdan elde edilecek veriler sayesinde, Mardin şehrinin, şehir tarihi ve Osmanlı tarihi araştırmalarına katkı sağlayarak bilimsel/akademik çıktıların elde edilmesi öngörülmektedir. İlk etapta genel hatlarıyla Osmanlı adalet teşkilatına değindiğimiz çalışmamızın materyalini, 215

Numaralı Mardin Şer‘iyye Sicili Defteri oluşturmaktadır. Belirtilen şer’iye sicilinin transkripsiyonu yapıldıktan sonra defterde ele alınan konuların incelenmesi ve değerlendirilmesi yapılmıştır. Değerlendirme esnasında konuyla ilişkin telif eserlerden de sıklıkla istifade edilmiştir. Çalışmalarıma destek olan danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali Türkmenoğlu’na teşekkürü bir borç bilirim.

BİRİNCİ BÖLÜM

215 NUMARALI ŞERʿİYE SİCİLİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Tercümesi yapılan ve Osmanlı Arşivleri'nde (BOA) bulunan, 215 numaralı Mardin Şer'iyye Sicil Defteri; H. 1318-1321 / M. 1900-1904 yıllarını kapsayan ve Mardin mahkemesinde yaşanan kayıtlardan oluşmuştur. Defterimizde dava kayıtları Türkçe olarak tutulmuştur. Sicilin ebadı 23x38 cm. olup defter; ciltli, ebrusuz ve sayfa usulüne göre yazılmıştır. 6896 sıra numaralı sicil defterimiz, 151 sayfadan oluşmuştur. Sicildeki belgeler, uzunluk ve kısalık bakımından birbirine denk değildir. Kâtip, tuttuğu dava kayıtlarında yanlış yazdığı yerlerin üzerini çizmiş ve düzenlemeler yapmıştır. Sicil defterinde transkripsiyonu zorlaştıracak fazla bir tahribat olmadığı, birkaç sayfada silinmelerin olduğu görülmüştür.

Farklı milletlerin yüzyıllar boyunca huzur içinde yaşadığı, sosyal hayatın sakin bir şekilde cereyan ettiği Mardin, 20. yy. başlarında da bu genel çerçevesini sürdürmüştür. Çalışmamızda dört adet iptal edilmiş kayıt olmakla beraber bu bölümlerin de transkripsiyonu yapılmıştır. Ayrıca dikkat çeken başka bir nokta da defterde bulunan dava kayıtlarında bir davadan başka bir davaya geçiş olmuştur. Yani defterdeki dava kayıtlarının bir kısmı sırasıyla tutulmamıştır. Örneğin; alacak verecek konularıyla ilgili 1 Rebîʿü'l-evvel Sene 1321 tarihli bir dava sonrasında 10. Sahifeden menkul, 13. Sahifeye nakil gibi geçişler görülmüştür.[41]

1.1. DEMOGRAFİK DÜZEN

1.1.1 Mahalle

İnsan, ihtiyaçlarını karşılayıp neslini devam ettirebilmesi için toplumla sıkı ilişkiler kurmuş bir varlıktır. Yalnız başına normal bir hayat sürdüremeyeceğinden dolayı toplumun yapı taşı olan aileyi oluşturmuştur. Gerek İslamiyet'ten önce gerekse İslamiyet'ten sonra aile düzenine (Mahremiyete) önem verilmiştir.[42]

Toplumsal barışın sağlandığı yer olarak tabir edilen mahalle; şehirlerdeki en alt kademe, geçmişten bu yana şehir yaşamının ve kültürünün temeli ve taşıyıcısı

[41] BOA, MŞS. 215: 11, 12, 13.
[42] Üner, *Osmanlı Klasik Dönem Sonlarında Bir Güneydoğu Anadolu Şehri: Urfa (1700-1800)*, 34.

konumundadır. Toplumsal kimlik niteliğinde olan mahalle, birey-toplum arasındaki ilişkinin günlük yaşam boyutunda örgütlendiği bir toplumsal yaşam alanı olmuştur. Devlet açısından bu kavrama bakıldığında ise yönetilenlerle ilişki sağlayabilen örgütlenmiş bir ara birimdir.

Mahalle, birbirlerini bilen ailelerin birlik ve beraberlik halinde ikamet ettiği yerler olup İslam kültüründeki öneminden dolayı şehirlerin yapı taşı olarak görülmüştür. Çeşitli etnik ve dini guruplara göre mahalle ayırımları görülmüştür. Ancak istisnaların da var olduğu ve bu konuda katı bir ayırımın olmadığı da anlaşılmıştır.[43]

H. 1318-1321 / M. 1900-1904 yıllarını kapsayan 215 numaralı Mardin Şer'iyye Sicil Defterinin incelenmesiyle Mardin şehrindeki mahallelerde 14 adet mahalle ismi tespit edilmiş olup adı geçen mahalleler Tablo-1'de aktarılmıştır.

Tablo-1: 215 Numaralı Mardin Şerʿiyye Sicil Defterinde Yer Alan Mahalle İsimleri	
Babu's-Sor Mahallesi	Meşkinân Mahallesi
Bâbü'l-Cedid Mahallesi	Necmeddin Mahallesi
Cami-i Kebir Mahallesi	Şehidiye Mahallesi
Eminüddin Mahallesi	Şeyh Çabuk Mahallesi
Gölâsiyan Mahallesi	Şeyh Şeyhullah Mahallesi
Latifiye Mahallesi	Şeyhan Mahallesi
Medrese Mahallesi	Tekye/ Tekke Mahallesi

[43] Üner, *Osmanlı Klasik Dönem Sonlarında Bir Güneydoğu Anadolu Şehri: Urfa (1700-1800),* 40; Mehmet Emin Üner, "Osmanlı'da Mahalle ve Çocuk", *Geçmişten Günümüze Şehir ve Çocuk I,* Ed. Osman Köse, (Samsun: Canik Belediyesi Kültür Yayınları, 2016), 623-624.

1.1.2. Çarşı

Çarşılar da insan faaliyetlerinin en yoğun olduğu bölümdür. Bu mekânları nüfusun geneli kullanmakta, farklı talepler doğrultusunda farklı şekillerde isimlendirmekte, sosyal ortam oluşmakta ve en önemlisi halkın iç içe olmasından dolayı bütünlük sağlanmaktadır.[44] Esnaf ve esnaflık şehirlerin ekonomik hayatında çok önemli bir yer işgal etmiştir. Küçük tüccar ve zanaatkârlardan oluşan bu gurup, çeşitli iş kollarına ait malların üretimi ve bu üretilenlerin satışıyla ilgilenmiştir. Tüccar, esnaf ve zanaatkârların liderleri, günümüzdeki esnaf birliklerinin başkanlarını belirlemesi gibi, seçimlerle belirlenip şerʿiyye sicillerine kaydedilip tescillenirdi. Eski çağlardan bu yana Gayrimüslimler ticaret ve zanaatla yakından iştigal etmişlerdir.[45] Çalışmamızda şehrin ekonomik faaliyetlerinin yer aldığı çarşılar Tablo-2'de aktarılmıştır.

Tablo-2: 215 Numaralı Mardin Şerʿiyye Sicil Defterinde Yer Alan Çarşı İsimleri	
Bısmarcı Çarşısı	İʿtârân Çarşısı
Buğday Çarşısı	Kazâzân Çarşısı
Çırpı Çarşısı	Kuyumcu Çarşısı
Esb Bazarı (Çarşısı)	Meşekkin Çarşısı
Espâhi Çarşısı	Meydan Çarşısı
Hafâfân Çarşısı	Pamuk Çarşısı
Hakaklar Çarşısı	Saraçlar Çarşısı
Han Çarşısı	Şaʿârân Çarşısı

[44] Üner, *Osmanlı Klasik Dönem Sonlarında Bir Güneydoğu Anadolu Şehri: Urfa (1700-1800)*, 37.
[45] Ziya Kazıcı, *Osmanlı'da Toplum Yapısı*, (İstanbul: Kayıhan Yayınları, 2014), 123-126; Kasım Ertaş, *Osmanlı İmparatorluğunda Diyarbakır Ermenileri,* (İstanbul: Rağbet Yayınları, 2015), 147.

Hasan Ammar Çarşısı	Şercan Çarşısı

1.1.3. Köy (Karye)

Köyler, sürekli yerleşim mekânları olarak bilinmektedir. Osmanlı tarihine ait köy adlarının ve özelliklerinin belirlenmesi adına arşiv belgeleri hayati derecede önem taşımaktadır. Şerʿiyye sicil defterleri, tapu-tahrir defterleri bu kaynakların başında gelmektedir.[46] 215 Numaralı Mardin Şerʿiyye Sicil Defterinde bazı köyler bağlı oldukları birimlerle beraber anılmış olup bu durum, bölgelerin sınırlarının belirlenmesi açısından önem arz etmektedir. Bahsedilen köyler, Tablo-3'te olduğu gibi geçmektedir.

Tablo-3: 215 Numaralı Mardin Şerʿiyye Sicil Defterinde Yer Alan Köy/Karye İsimleri		
Ahmedî Karyesi (Savur Nahiyesi'nden)	Harrin Karyesi (Havas-ı Hümâyun Nahiyesi Kurrası'ndan)	Rişmil Karyesi (Etrafı-ı Şehr-i Nahiyesi Kurrası'ndan)
Ali Paşa Karyesi (Gurs Nahiyesi'nden)	Kabala Karyesi	Sicva Karyesi
Alkan Karyesi (Sürgücü Nahiyesi Kurrası'ndan)	Kalʿate Mero Karyesi	Şuklor Karyesi (Kiki Halacan Nahiyesi Kurrası'ndan)
Bari Karyesi (Göyne Kazasına Tabi)	Karatay Karyesi (Şeyhaniye Nahiyesi Kurrası'ndan)	Tehub Karyesi
Barman Karyesi	Kasr-ı Cirân Karyesi	Tibyasa Karyesi (Kiki Çarikan Nahiyesi Kurrası'ndan)
Benabil Karyesi (Etrafı-ı Şehr-i Nahiyesi Kurrası'ndan)	Küferdel Karyesi (İʿaniye Kazasına tabi)	Tizyan Karyesi (Gurs Nahiyesi'nden)
Boz Katri Karyesi (Havas-ı Hümâyun Nahiyesi Kurrası'ndan)	Mansuri Karyesi	Tömekli Suflâ Karyesi (Havas-ı Hümâyun Nahiyesi Kurrası'ndan)
Emankapulu Karyesi (Mello Nahiyesi Kurrası'ndan)	Nefs-i Derik Karyesi	Viranşehir Karyesi

[46] Osman Gümüş, "Köy", *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2019), 2: 85-87.

Gurs Karyesi	Raseyn Karyesi (Ömerkân Nahiyesi Kurrası'ndan)	Zone Karyesi (Sürgücü Nahiyesi Kurrası'ndan)
Hamzirî (Hamziyân) Karyesi	Raşdi Karyesi	

1.1.4. Nahiye

Sözlükte nahiye; cihet, taraf, bölge, yöre gibi birliktelik anlamına denk gelmektedir. Osmanlı'da ise yönetim birimi ve coğrafi terim olarak bir yöre anlamında kullanılmıştır.[47]

Bahsedilen idari sistem ekonomik ve güvenlik amacıyla oluşturulmuştur. Bölgede düzenin ve asayişin sağlanması adına devlet tarafından bölgede nüfuz sahibi kişiler (Aşiret liderleri) idari sorumlu olarak görevlendirilmiştir.[48] Nahiyeler, sadece Osmanlı tarihi için değil; şehir tarihinin anlaşılabilmesi için de önem arz etmektedir. 215 Numaralı Mardin Şerʿiyye Sicil Defterinde nahiyeler, Tablo-4'te olduğu gibi geçmektedir.

Tablo-4: 215 Numaralı Mardin Şerʿiyye Sicil Defterinde Yer Alan Nahiye İsimleri	
Gurs Nahiyesi	Ömerkân Nahiyesi
Havas-ı Hümâyun Nahiyesi	Savur Nahiyesi
Kiki Çarikan Nahiyesi	Sürgücü Nahiyesi
Kiki Halacan Nahiyesi	Şeyhaniye Nahiyesi
Millu Nahiyesi	

[47] İlhan Şahin, "Nahiye", *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2006), 32: 306-308; Ferit Develioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat,* (Ankara: Aydın Kitapevi, 2015), 936.

[48] Fasih Dinç, *235 Nolu Şeriye Sicil Defterine Göre Mardin*, (Yayımlanmamış YL Tezi, Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007), 53.

1.1.5. Kaza

Günümüzde ilçeyle aynı anlama gelen kaza, Osmanlı'da Kadı'nın sorumlu olduğu bölgeyi tanımlarken coğrafi bölgeyi de ifade etmiştir.[49] 215 Numaralı Mardin Şerʿiyye Sicil Defterinde kazalar, Tablo-5'te olduğu gibi geçmektedir.

Tablo-5: 215 Numaralı Mardin Şerʿiyye Sicil Defterinde Yer Alan Kaza İsimleri	
Avine/Avniye Kazası	Köprülü Kazası (Üsküp Sancağına Bağlı)
Beşîrî Kazası	Midyat Kazası
Derik Kazası	Nisibin Kazası
Göyne Kazası	Rasu'l-ʿayn Kazası
İʿaniye Kazası	Rişmil Kazası (Yeşilli)

1.2. SOSYAL YAŞAM

Çok eski zamanlardan beri yerleşim yeri olan Mardin, tarihsel süreç içinde farklı etnik ve dini toplulukları içinde barındırmıştır. Geçmişten günümüze değin kozmopolit toplum yapısı varlığını devam ettirmiş; ipek yolunun bölgedeki etkisiyle ticari faaliyetler ülke içinde de dışında da devam etmiştir. Bu süreç içerisinde ve çalışmamız dâhilinde modern kent hayatına uygun faaliyetler devam etmiş; çıkan anlaşmazlıklar da bu doğrultuda olmuştur. Bu nedenle var olan düzeni bozabilecek ciddi bir olayla karşılaşılmamış; ortaya çıkan vakʿalar da hukuk çerçevesinde ve toplum içerisinde adil bir çözüme kavuşturulmuştur.

Arapçada millet, dini bir kesimi kapsayan terimdir. Bu terim, bazen geniş bir cemaati bazen aynı dili kullanan bir gurubu bazen de aynı dine mensup insanları belirtmek için kullanılmıştır. Osmanlı'da İslamın hâkimiyeti esas alınarak, devletin içerisinde bulunan gurupların din veya mezhep esasına göre idare edilmesine millet

[49] Tuncer Baykara, "Kaza", *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2002), 25: 119-120.

sistemi denmiştir. Bu sistemde belli bir vergi yükümlülüğü karşısında egemenlik altındaki milletlere devlet tarafından; din, dil, eğitim ve özel hukuk alanında ayrıcalıklar verilmiştir. Ancak bu ayrıcalıklar, kültürel açıdan verilmiş olup görevlendirilmiş memurlar tarafından denetim altına alınmıştır.[50]

İncelenen 215 Numaralı Mardin Şerʿiyye Sicili Defterinde toplumdaki ahali, etnik kökene göre değil; dini esasa göre sınıflandırılmıştır. Yani millet sisteminin uygulandığı burada da görülmüştür. Dava kayıtlarında taraf olan kişi ya da kişiler Gayrimüslim ise hangi din ve cemaate bağlı oldukları bilgisi verilmiştir.

1.2.1. İsimler

İsimler, toplumun kültürünü ve inançlarını içlerinde barındırır. Bu nedenle bölgeden bölgeye isimler farklılık arz edebilmekte şehirlerin kendilerine has özelliklerini de yansıtabilmektedir. 215 Numaralı Mardin Şerʿiyye Sicil Defterinde isimler; Müslüman erkek ve kadın, Gayrimüslim erkek ve kadın isimleri şeklinde geçmektedir.

215 Numaralı Mardin Şerʿiyye Sicil Defterinde yer alan Müslüman erkek isimleri: Abdi bin Ramo, Abdo el-Hanikli, Abdulazim, Abdulaziz, Abdulcabbar, Abdulgafur, Abdulgâni, Abdulhâfız, Abdulhamid el-Hindi, Abdulkadir, Abdullah bin Cemel, Abdullatif, Abdurrahim, Abdurrahman, Abdurrezzak, Abdülaziz Halef, Abdülfettâh, Abdülhalim, Abdülkerim, Abdülkerimzâde Hüseyin, Abdülvehhab, Abid, ʿAbo, Âdo Mahmud bin Mâmo, Ağazâde, Ahmed Bey, Ahmed Elho, Akrokzâde, Ali Battal, Ali ed-Dekâk, Ali el-Yetâmâ, Ali Ensari, Ali Seydo, Ali Sukna, Ali Zeyni, Alkarizâde Mehmed, Arif Satıʿ, Bahaeddin, Bedro, Bedro Halilo, Bekir, Bero Halilo, Cafer, Canbaz Esʿad Berboki, Cemal, Davud bin Arabo, Davud er-Ravza, Derviş, Derviş Arfo, Derviş Hemo, Ed-Deyri, El-Akrok, El-Kanzuh, El-Kassab, El-Kazancı, El-Musrancı, Emin, Emir Feyyaz, Esʿad, Es-Siverekli, Eş-Şatır, Et-Türabi, Ezzârizâde, Ezzârizâde Şeyh Mehmed, Ezzârizâde Şeyh Mehmed Ali, Faris bin Edmur, Fazıl, Fethullah, Fettah Beyzâde Nureddin, Fettaho Musa, Fuad, Fuad Ağazâde, Galib, Gözizâde, Hacı Afak, Hacı Ali Beyzâde, Hacı Davud Efendizâde, Hacı Halil Çelebi, Hacı Hando, Hacı Kasım el-Hatuni, Hacı Kemo, Hacı Mehmed

[50] Gürsoy Akça, "Osmanlı Millet Sisteminin Dönüşümü", *Fırat Üniversitesi Doğu Araştırmaları Dergisi*, (Elazığ: 2007), 6/1: 57,66; Uğur Kurtalan, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Millet Sistemi", *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S.8, (Sonbahar 2011), 57-61.

Bilbuci, Hacı Mehmet, Hafız, Hafızzâde Hacı Abdullah, Hakimzâde, Hakkı Alizâne, Halef el-İyasi, Halid Körî, Halil, Haliliki bin Alo, Halilü'l-Katâncı, Halo Salih, Hamid, Hammi, Hammi Keşon, Hammi Keyfo, Hamo, Hamo el-Yunuszâde Nuʿmân, Hamza, Hasan, Haso, Hatipzâde Usta Ahmed, Hayri, Hızır Ağa, Hilmi, Hindizâde Abdurrahman, Hindizâde Rıfat, Hinzâde, Hulûsi, Hüseyin, Hüseyin Ağazâde, Hüseyin el-Kazaz, İbnü'l Atraş, İbrahim Asrac, İbrahim Kutîki, İlyas, İskender, İsmail, Kasab Veli, Kasım, Kazâzzâde Emin, Kemal Efendi, Kermozâde Fâris, Kermozâde Neco, Kümlüzâde Abdulkadir, Kümlüzâde Ali, Mahir veled-i Abdulnur, Mahmud el-Basravî, Mardinli Mehmed Faiv, Mehmed Ali Şeyho, Mehmed el-Muhsin bin Dakkori, Mehmed es-Sürgücü, Mehmed Nafiz Efendi, Mehmed Oturakcı, Mehmed Reşid, Mehmed Reşo, Mehmed Sabit, Mehmed Şehruz, Mehmet Tahir, Melle Abdi, Melle Ahmed, Memi Zemmi, Mevlüd, Miraç Celaleddin, Muhiddin, Murad, Musa, Musrancızâde, Mustafa, Musullu Hacı Hasan Zekeriyya, Naʿci, Neccâr Şeyhmus, Necib, Niyazi, Nuʿman, Nuri, Osman, Ömer, Paşavatzâde Mehmed Emin, Pendizâde Abdurrahman, Ramazan, Ramo el-ʿAkılli, Reco bin Şeyho, Rıfat, Sabri, Sadık, Sadık bin ebu Babahacci, Saʿid, Salih, Salim, Sarrac Hafız, Savurlu Besim, Saye, Sebâʿn Ağa, Selim, Selman Efendizâde, Semo Osmano, Seyyid Ali Ağa bin Hacı Hüseyin, Seyyid Hasan, Sufi İsmail, Sufi Mıhe, Süleyman, Süleyman el-Hıddâd, Şaʿbân, Şakir, Şehtinezâde Hacı İbrahim, Şevki, Şeyh Abdulkadir, Şeyhmus, Şeyho Temo, Taha, Tahir, Tevfik, Vedad, Yunus, Yusuf el-Kabalati, Yusuf Hızır, Yusuf Karakalem, Zeki, Zeyneddin, Zeynizâde Mahmud.

Yukarıda da görüldüğü üzere isimlerin yanına gelen elkablar, aile soylarını belirten adlar, kişilerin hangi mesleğe sahip ve nereli olduklarını belirten sıfatlar, şehrin kültürel hayatıyla ilgili önemli malumat vermektedir. Davalarda yer alan sülale isimlerinden mahkemelere kimin daha fazla gereksinim duyduğuna ulaşmak mümkündür. Nitekim adı geçen Kermozâde, Paşavatzâde, Kutîkî, Ağazâde, Dakkori gibi aileler günümüzde de Mardin'in köklü ve nüfuzlu aileleri arasında olup şehrin ekonomik, sosyal, kültürel hatta siyasi özelliklerinin şekillenmesinde etkili olmuştur. Ayrıca İbnü'l-Atraş, Cemel, el-Yetâmâ gibi şahısların tanınmasında yardımcı olan sıfatların kullanılması; Mardin'de "Kimlerden oluyorsunuz?" sorusunun cevabıdır. El-Basravî, el-Kabalatî, es-Sürgücü, Rişmilli gibi isimlerin kullanılması kişilerin nereli olduğunu gösterirken şehrin yerlisi olup olmadıklarını gün yüzüne çıkarırken

sosyolojik araştırmalar için değerlidir. Daha önce belirtildiği üzere isimler de çoğunlukla coğrafya ile doğru orantılıdır. Özellikle Mardin'e has olan Şeyhmus isminin, yerel olarak kısa hali Şeyho, kullanılması buna örnek gösterilebilir. El-Musrancı, ed-Dekkâk, el-Hıddâd, en-Neccâr gibi isimlerin kullanılması da kişilerin mesleği ve ustalığıyla ilgili olup şehrin ticari faaliyetleri hakkında malumat vermektedir.

215 Numaralı Mardin Şerʿiyye Sicil Defterinde yer alan Müslüman kadın isimleri: ʿAdle, ʿAişe, Alya, Ammoşe, Amşe, Amuşe, Azbe, Bedriye, Çiçek, Emine, Esma, Fatıma, Fehime, Ferha, Ferso, Güle, Hacce, Hâciyet, Hadice, Hafıza, Hafo, Hafza, Halime, Hasibe, Hayriye, Hazne, Hediye, Hedo, Hüsniye, Kâmile, Köri, Latife, Mecal, Medhiye, Mevlüde, Naʿime, Nazlu, Necme, Niʿmet, Nure, Nuriye, Penbe, Reşide, Sade, Saʿdiye, Safiye, Saliha, Seher, Semiye, Şerife, Vesile, Yıldız, Zehra, Zeliha, Zemzem, Zeyneb, Zeyno, Züleyha. Çalışmamızda yer alan bu Müslüman kadın isimlerinin günümüzde de kullanılması, aslında şehrin tarihi bağlarını tam olarak koparmadığını göstermektedir.

215 Numaralı Mardin Şerʿiyye Sicil Defterinde yer alan Gayrimüslim erkek isimleri: Abdulahad Hüdayi, Abdulahad, Abdulaziz, Abdullah, Abdülcelil veled-i Malkikas, Abdülkerim, Abo Benami, Abraham, Adam Karabet, Afram, Ahmor Kato, Alkas, ʿAlmo, Almoki Mihail, ʿAmmes Tennurci, ʿAmmi Magi, Ammo Suşarsetan, Amsih Cenabihi, Amsih veled-i Morisu, Amus el-Basli, Anton Cebrail, Anton Şuha, Arsî, Asfor eş-Şevk, Asyo, Ataullah, Avis Hayşo, Aziz, Baho Berincan, Batri Kalyoncu, Batris, Batros, Bedi ed-Deravi, Cabbari Bothusi, Caco veled-i Edsonamis, Caco, Cafer Haco, Cebrail Harmoş, Cello veled-i Rafi, Cuci Kamşi, Circis Barış, Circis el-Kendir, Circis es-Selam, Circis Tomacan, Circis veled-i İlyas, Danyal, Danyan, Davud Karyo, Deyr Melkon, Deyr Ohannis veled-i Sergey, Deyr Pedros Refail Derzibaşı, Ebliha Efendi, Edsi Lağmi, El-Cizrevi, Ello Elbatri, Ello veled-i Bogos, Fransis, Gorkis, Habib, Habil, Habutyan, Hamey bin Osi, Hamdo Acuhan, Hanna Arif, Hanna Atnehdi, Hanna Mirza, Hanna Nehyed, Hanna Senyör, Hanna Verani, Hanna, Hannani veled-i İstibor, Hanoş Abudi, Hanoş el-Alaf, Hanoş, Havri Batros Posyad, İlo, İlya Harmoş, İlya, İlyas et-Turani, İlyas Nekzi, İskender, İstefan Circis, Karabet Sarit, Keşiş Circis, Keyfo veled-i Karabet Sari, Keyfo, Kirko Bedros, Lelo Etbari, Loli Katrici, Lolis, Mafes, Mahi Marani, Makdis, Maksi Bahri, Maksi

Cebrail Nuri, Maksi Hanoşkerd, Maksi Rafo Kerko, Maksi Temmi Kedân, Maksi Yakub, Melki, Mihail ed-Dokmak, Mihail es-Sebağ, Mihail et-Terzi, Mihail Sabah, Mihran, Morhi, Mousa, Muhyi Cebrail Siyağ, Muhyi ed-Dokmak, Muhyi veled-i Nuri, Mustan İlyas, Nasri Kespar, Nasri Zeltan, Neziro, Noum, Ohannis, Osi Sarı, Osico, Protestan Yusuf Aba, Rahib Habib, Rammi veled-i Beşon, Rannî, Refail Handol, Refail Maksi Bolci, Rızko, Rızkullah, Riko, Saʿdo Erzak, Saʿid Hanna Hüdayi, Saʿid, Saʿuri, Şamas Hermes, Şamas Yunan Dalyani, Şemmas, Şemmas İlmud, Şemmas Yusuf el-Kendir, Şeyh Cevahir, Şuhazade Ogüst, Şükrü Vaves, Toma Hanacan, Yahya el-Habar, Yahya Müşeffi, Yakub veled-i Oso Kerko, Yaʿkub, Yassi veled-i Şemlon, Yuhanna Tamkisyan, Yusuf Bahi, Yusuf Dokmak, Yusuf Hayro, Yusuf Merzabo, Yusuf Mirzayu.

Yukardaki isimlerden de anlaşılacağı üzere Gayrimüslim adlarında da Müslüman erkek isimlerinde olduğu gibi bir düzen mevcuttur. Müslüman erkek isimlerini de kullanabilen kişiler; elkab, hangi mesleğe sahip oldukları, isimlerinin kısa halleri, nereli oldukları ve hatta hangi cemaate bağlı oldukları gibi kıstaslara göre anılmışlardır.

Arşiv kayıtlarındaki bir terekeye bakıldığında Müslim ve Gayrimüslim ailelerin eşyalarının aynı olması doğal olarak karşılanmaktadır. Sokaktan geçen bir adamın Gayrimüslim olduğu; kılığından, kıyafetinden, konuşmasından, üslubundan rahatlıkla algılanamamaktadır. Öyle ki bazen isminden bile ayırt etmek çok mümkün olmamaktadır. Çünkü Gayrimüslim insanlar, Müslümanlar tarafından bilinen ve kullanılan İslam'a ait isimleri de çok rahatlıkla kullanmaktadır. Buradan anlaşılan durum da toplumun iç içe geçtiğidir. Günümüzde şehrin sosyal yapısına bakıldığında da aynı birliktelik dikkat çekmektedir. 215 Numaralı Mardin Şerʿiyye Sicil Defterinde tespit edilen; Abdulaziz, Abdulkerim, Abdullah, Cafer, Davud, Hacı Derviş, İbrahim, İlyas, İskender, Yahya, Yusuf gibi isimler duruma örnek gösterilebilir. Ancak dava kayıtlarında geçen kadın isimlerinde bu duruma rastlanmamıştır. Günümüz şehir halkının arasında, tespit edilen Gayrimüslim kadın isimlerinin Müslümanlar tarafından hala kullanıldığı bilinmektedir.

215 Numaralı Mardin Şerʿiyye Sicil Defterinde yer alan Gayrimüslim kadın isimleri: Acmo, Cemile, Ferha, Feride, Habbo, Heli, Hili. Kadriye, Kerime, Kermi,

Keti, Kettani, Lolo Mordosiyan, Maksiyet Nasri, Mansure, Mecide, Mero, Meryem, Mürüvvet, Nazliye, Nesriye, Reccina, Sabo, Selma, Seyde, Seyri, Sofi, Susan, Şemsi, Temi, Verde, Yaslima.

Çalışmamız dâhilinde; Mardin'deki Gayrimüslim kadınların isimleri incelendiğinde, çok kültürlü bir toplum yapısına uygun olarak günümüzde de kullanılan Müslüman kadın adları görülmektedir. Dikkat çeken önemli bir ayrıntı da kadınların şehir hayatındaki etkinliği olmuştur ki mahkeme kayıtlarında yer almışlar ve haklarını özgürce arayabilmişlerdir. Bu durum Osmanlı'nın hukuk devleti olma özelliğinin yanı sıra toplumdaki birlik ve beraberliğin oluşma nedenlerinden birini yansıtmaktadır.

1.2.2. Gayrimüslimler

Osmanlı'nın çok uluslu bir devlet yapısına bürünmesiyle Türk-İslam geleneğinin dışında, şerʿi hukukun yanında örfi uygulamaların yer alması gibi farklı din ve milletlere özgü yapılanmalar da oluşmuştur. Gayrimüslimlerin de Müslüman halk gibi hak arayabilmesi, şerʿiyye mahkemelerine başvuru yapabilmesi, arşive önem veren Osmanlı'nın bunları en ince ayrıntısına kadar kalem kalem not etmesi ve en önemlisi hak arayanların dinlerinden ötürü herhangi bir haksızlığa uğramaması sadece geçmiş için değil günümüzde de bilinmesi gereken bir bilgidir. Aynı zamanda evlilik, boşanma ve dini konularda oluşabilecek olan ihtilafları kendi cemaatleri içerisinde çözme imkânı sağlayan Osmanlı'nın hoşgörülü yönetimi de görülmüştür.

Gayrimüslim aileler din ve geleneklerle ilgili konularda özel hukuk alanlarında olmasına binaen aile ile alakalı nikâh akdi, evlilikten kaynaklanan sorunların çözülmesi gibi konular için şerʿi mahkemelere başvurup alınan kararları sicillere kaydettirip resmileştirmiştir. Mardin'de belirtilen tarihlerde dini açıdan Müslim-Gayrimüslim ayırımı olmuş olsa da halk, bir bütün şeklinde hareket edebilmiştir. Şöyle ki 29 Şevvâl Sene (1)320 tarihli bir kayıtta, miras taksiminden oluşan alacak-verecek davası şahitlerle desteklenmiştir. Gayrimüslim taraflar arasındaki davada Müslümanlardan da şahitlik yapan şahısların varlığı görülmüştür. İncelenen kayıtta, Gayrimüslim şahitlerin yanında "*İslâm milletinden Ahmed bin Hâcı Memi Zemmî ve Ahmed bin Mustafâ Na'cî*" vurgusunun yapılmış olması dikkat çekmiştir.[51]

[51] BOA, MŞS 215: 106.

Çalışmamızdaki dava kayıtlarında Gayrimüslimlerin, 14 mahalleden 7'sinde ikamet ettiği anlaşılmıştır. Bu mahalleler: Cami-i Kebir Mahallesi, Eminüddin Mahallesi, Latifiye Mahallesi, Necmeddin Mahallesi, Şeyh Çabuk Mahallesi, Şeyh Şeyhullah Mahallesi, Tekye/ Tekke Mahallesi'dir. Özellikle Ermeni ve Süryanilerin çoğunlukta olduğu dava kayıtlarında alacak-verecek, miras, mal satışı merkeple ilgili anlaşmazlıklar, vesayet konuları yer alırken Müslüman vekillerin temsilini kabul edebilmişken bazı yerlerde de Müslüman halk, Gayrimüslim vekillerin temsilini kabul etmiştir.[52] Dava kayıtlarından anlaşıldığı üzere Gayrimüslimler arasındaki davaların ekseriyeti kendi aralarındaki anlaşmazlıklardan kaynaklanmıştır.

Oturdukları meskenlerde bulunan eşya ve bu eşyaların sayısı toplum içerisinde çok farklılık arz etmemektedir. Ekonomik imkânlar haricinde pek bir farklılık görülmeyen Osmanlı toplum yapısında birlik ve beraberliğin olması kayda değer bir ayrıntıdır. Osmanlı'da oluşan bu çok kültürlü aile yapısına "Osmanlı Ailesi" denmiştir.[53] Nitekim Mehmet Öz şehir tarihi üzerine yapmış olduğu bir çalışmasında Mardin ve Ankara şehir tarihinin bu tanıma uyduğunu vurgulamıştır.[54] Çalışmamız dâhilinde olan Mardin şehir nüfusunun ekseriyeti Müslümandır. Ancak mahkeme kayıtlarında tüm toplum için adalet sağlanmaya çalışılmıştır. 215 Numaralı Mardin Şerʿiyye Sicil Defterinde yer alan milletler ise aşağıda sıralanmıştır:

Tablo-6: 215 Numaralı Mardin Şerʿiyye Sicil Defterinde Yer Alan Millet İsimleri	
Ermeni Katolik Milleti	Protestan Milleti
Keldani Milleti	Süryani Katolik Milleti
Latin Milleti	

1.2.2.1.Ermeni Katolik Milleti

Ermenilerin bir kısmı misyonerlik çalışmaları için bölgeye gelen Katolik ve Protestanların etkisiyle geleneksel dini anlayışları olan Gregoryan mezhebinden

[52] Bk. BOA, MŞS 215: 11, 90.
[53] Kazıcı, *Osmanlı'da Toplum Yapısı*, 170-171.
[54] Mehmet Öz, "Osmanlı Klasik Döneminde Anadolu Kentleri", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 3/6, (2005): 70.

vazgeçerek Katolik veya Protestanlığı kabul etmişlerdir.[55] Çalışmamızda sıkça ismi zikredilen bu gurupla ilgili olarak, ibadetlerine herhangi bir müdahalenin yapılmadığını hatta aralarında oluşabilecek olan ihtilafları Osmanlı mahkemesi kanalıyla çözüme kavuşturduklarını, halkın içerisinde herhangi bir ayırımla karşılaşmadan huzur içinde yaşadıklarını hatta şehrin ekonomik ve kültürel çehresinin oluşmasında etkili olduklarını görmekteyiz.

Çalışmamızdaki kayıtlarda Gayrimüslim davalarında adı en çok geçen milletlerden biridir. Cami-i Kebir Mahallesi, Eminüddin Mahallesi, Latifiye Mahallesi, Şeyh Çabuk Mahallesi, Şeyh Şeyhullah Mahallesi, Tekye/ Tekke Mahallesi'nde Ermeni Katolik Milleti'nin adı geçmektedir. Dava konularına bakıldığında; alacak-verecek anlaşmazlığı, miras, mal satışı, vesayet, kayıp merkep sorunu yer alırken anlaşmazlıkların ekseriyeti kendi aralarında geçmektedir. Müslümanlar ile anlaşmazlık yaşadıkları görülmüş; yeri geldiğinde Müslüman halkın vekilliğini de üstlenmişlerdir.[56]

1.2.2.2.Keldani Milleti

Ortodoks Nasturilerinden 16. asırda Katolikliği kabul eden millettir. Katolik misyonerlerin faaliyetleri neticesinde bölünen Nasturi Patrikliği, Keldani Patrikliği ile idari açıdan sorunlar yaşamıştır. Günümüzde kadim dillerden olan Aramice'yi kullanmaktadırlar. Kökenleri ilk Babil dönemine kadar uzanan Keldanilerden İbnü'n-Nedim, Mesudi ve ibn-i Haldun gibi tarihçiler de bahsetmektedir. Ortadoğu, Amerika ve Avrupa'da da varlıkları görülmüş; ülkemizde ekseriyetle Mardin, Diyarbakır, Mersin ve İstanbul'da yaşamaktadırlar.[57]

Çalışmamızda Keldani Milleti'nin adı Latifiye Mahallesi ve Şeyh Şeyhullah Mahallesi'nde geçmektedir. Dava kayıtlarında Keldaniler; alacak-verecek, vesayet ve kadınların da müdahil olduğu miras davalarında taraf olmuştur.[58]

---

[55] İbrahim Özcoşar, "13 Mahalle 7 Cemaat (19. Yüzyıl Mardin'inde Cemaatler Arası Sosyal Uyuma Örnekler)", *Hoşgörü Toplumunda Ermeniler,* (Kayseri: Erciyes Üniversitesi Yayınları, 2007), 2: 369; Yasin Taş, "Şeriyye Sicillerine Göre 19. Yüzyılda Urfa Kazası Ermenileri ve Sosyal Hayatları", *İslam Tarihi ve Medeniyetinde Şanlıurfa "Osmanlı Belge ve Kaynaklarında Urfa" IV,* Ed. Kasım Şulul vd., (Şanlıurfa: Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Yayınları, 2018), 242.

[56] Bk. BOA, MŞS 215: 11, 122.

[57] Kadir Albayrak, "Keldânîler", *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2002), 25: 207-210; Özcoşar, "13 Mahalle 7 Cemaat (19. Yüzyıl Mardin'inde Cemaatler Arası Sosyal Uyuma Örnekler)", 369.

[58] Bk. BOA, MŞS 215: 111.

1.2.2.3. Latin Milleti

Katolik Batı Hiristiyanları olarak bilinen Latinler, Bizans tarafından etnik ve siyasi kökenlerine bakılmadan Katolik Avrupa milleti olarak nitelendirilmiştir. Ticari, siyasi ve dini amaçlarla gerçekleştirilen Haçlı Seferleri ile Batı ve Doğu halkları karşılaşmıştır.[59] 13. asırdan itibaren Vatikan kökenli misyonerler; bölgedeki Müslümanların dışında Süryani, Ermeni, Yahudi gibi gurupları Katolikleştirmeye ve Latinleştirmeye çalışmıştır. Hedefleri uğruna Fransisken ve Dominiken Katolik tarikatlarını oluşturmuş; özellikle gayrimüslim halkın arasındaki Katoliklerin sayısı arttırılmıştır.[60]

Çalışmamızda Latin milleti iki kayıtta geçmektedir. Bunlardan biri; 22 Zîlhicce Sene (1)320 tarihinde Necmeddîn Mahallesi'nde mütemekkin Rızkullah veled-i Hanna Aho'nun Ermenî Katolik milletinden Nasri veled-i 'Amsîh Asfor eş-Şevk'ten alacağı ile ilgilidir. Diğer bir kayıtta ise; 30 Zîlhicce Sene (1)320 tarihinde Şeyh Şeyhullah Mahallesi sâkinlerinden olan Fransis veled-i Maksi Hanna Aho'nun Necmeddîn Mahallesi sâkinlerinden Süryânî Kadîm milletinden Circis veled-i Saʿdo Aho'dan alacağını talep ettiği kayıttır.[61]

1.2.2.4. Protestan Milleti

İlk olarak 19. asırda Osmanlı topraklarına ve Müslüman halkın arasına giren Protestan misyonerler, Müslüman kesimde hedeflediklerini alamayınca Ermeni milleti üzerinde yoğunlaşmış ve böylece Ermeni Protestanları oluşmaya başlamıştır. Misyonları uğruna ülkemizde, Mardin dahi, çeşitli yerlerde faaliyet gösterecek okullar açmışlardır. Bölgedeki etnik çeşitliliği kullanan misyonerler böylece sadece Ermenileri değil; Süryanileri de etkilemiştir. Hatta 1867 yılında Mardin Protestan Kilisesi açılmıştır. Kilisenin ilk dini lideri de Süryani Circis bin Abdullah Hadaye olup görevi karşılığında alacağı ücret cemaati tarafından karşılanmıştır. Kısacası Mardin'de kurumsallaşmaya başlayan misyonerlik faaliyetleri neticesinde Protestanlık özellikle

[59] Mustafa Daş, "Bizans'ın Megali İdea'sı Üzerine Bir Değerlendirme", *Osmanlı Araştırmaları XXXIV*, Ed. Halil İnalcık vd., Prof. Dr. Muammer Kemal Özergin Hatıra Sayısı II, (İstanbul: 2009), 87; Zeynep İnan, "I. ve II. Haçlı Seferleri Sürecinde Ermeni-Latin İlişkileri", *Tarihte Türkler ve Ermeniler,* Ed. Taha N. Karaca, (Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2014), 2: 211.
[60] Oktay Bozan, " XIX. Yüzyılın İkinci Yarısında Mardin Sancağında Müslim-Gayrimüslim İlişkileri ve Ermeni Olayları", *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 13/25, (Bahar 2015): 86.
[61] Bk. BOA, MŞS 215: 136,142.

Gayrimüslim halk arasında yayılmış; bu durum şehrin kültürüne de sirayet etmiştir.[62] Nitekim çalışmamız dâhilinde de Circis ismi çokça kullanılmıştır.

Misyonerler, Osmanlı'nın inkişafı ve sonrasında kalıcı olmasının amillerinden biri olan eğitim sistemini kendi hedefleri doğrultusunda kullanmışlardır. Yüzyıllarca üç kıtaya hâkim olan Osmanlı, özellikle eğitim kurumları vasıtasıyla birçok yönden düzgün bir vatandaş yetiştirme mücadelesine önemli ölçüde katkı sağlanmıştır. Bu düzgün vatandaştan kasıt sadece devletin arzu ettiği insan tipi olmanın ötesinde devlete tam bir bağlılığı ifade etmektedir. Hatta bu bağlılığın Osmanlı hâkimiyetinin sonlanmasından sonra da eski Osmanlı topraklarında devam ettiği anlaşılmaktadır. Mesela Lübnan'da Osmanlı hâkimiyetinin sona ermesinden günümüze değin devam eden Türkiye taraftarlığı bu mirasa bağlanabilir. Aynı şekilde bu etkiyi kırmak isteyen yabancı devletlerin de aynı politikayla bölgede nüfuz sahibi olma gayretleri olmuştur. Bu yolla Osmanlı kültürünün yanında manda etkisiyle oluşmuş yeni sosyal, kültürel ve hatta siyasi yapılanmalar ortaya çıkmıştır. Bu yapılanmalar bölgenin kültürel bağlarının bulunduğu Türkiye aleyhine alınan aleyhte kararlara öncülük etmiştir. Lübnan parlamentosunun 24 Nisanı Ermeni Katliamı Anma Günü olarak kabul etmesi buna örnek verilebilir.[63] Nitekim 215 numaralı Mardin Şer'iyye Sicili defterinde, şimdi sınırlarımız dışında kalan bölgelerle, kısmen de olsa ilişkilerin mevcudiyeti görülmüştür. Örneğin 27 Zîlka'de (1)320 tarihli ve Musul vilâyeti dâhilindeki bir kayıtta kayıp merkeble ilgili bir anlaşmazlıktan söz edilmektedir.[64]

Çalışmamızda Protestan Milleti'nin adı Latifiye Mahallesi'nde geçmektedir. Ermeni Milletiyle alacak-verecek anlaşmazlığından kaynaklı kayıt mevcuttur.[65]

1.2.2.5. Süryani Katolik Milleti

Çalışmamızda yer alan Süryani Katolik milleti, 1782 senesinde Süryani Yakubi Patrikliği dâhilinde görülen düşünce farklılıkları sonrası oluşmuştur. Bahsedilen sorunların başında Süryani Kilisesi'nin dini liderliği gelmektedir. Katolik misyonerlerin Mardin'deki faaliyetleri de ayrılığı körükleyen nedenlerden biri olarak görülmüştür. Süryaniler, 19. asra kadar Yakubiler olarak da adlandırılmıştır.

[62] Bozan, "XIX. Yüzyılın İkinci Yarısında Mardin'de Amerikan Misyonerlerinin Faaliyetleri", 21-48.
[63] Bk. Mehmet Ziya Kantaş, *Lübnan'da Lise Düzeyinde Okutulan Resmi Tarih Kitabında Türk Tarihi Algısı,* (Ankara: Gece Akademi, Eylül 2019), 12, 58-59.
[64] BOA, MŞS 215: 122.
[65] Bk. BOA, MŞS 215: 93.

Günümüzde Suriye, Amerika, Almanya gibi birçok bölgeye yayılmışlardır. Ülkemizde de Süryanilerin bir kısmı İstanbul gibi büyük şehirlere göç etmiştir.[66] Mardin'deki Gayrimüslimlere ait dini yapılar ekseriyetle Süryanilere aittir. Bilhassa Süryani kadim milletinin ibadet merkez olan Deyrüzzafaran Manastırı önem arz etmektedir.[67] Çalışmamızda da bahsedilen cemaat verilen bu malumat doğrultusunda anılmıştır.

Süryani Milleti'nin adı, 215 numaralı Mardin Şerʿiyye Sicili Defterindeki kayıtlarda çoğunlukla Ermeni Milletiyle yaşadıkları sorunlar vasıtasıyla geçmektedir. Kendi aralarında da benzer anlaşmazlıklar görülmüştür. Süryanilerin dâhil olduğu dava konularını; alacak-verecek, miras, vesayet, mülk satışı, kayıp merkep anlaşmazlığı oluşturmaktadır. Alacak-verecek davalarına Süryani kadınlarının da müdahil olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca davaları Müslüman vekillerin temsiliyle takip ettikleri görülmüştür.[68] Eminüddin Mahallesi, Latifiye Mahallesi, Necmeddin Mahallesi, Şeyh Çabuk Mahallesi, Şeyh Şeyhullah Mahallesi ve Mansuri Karyesi ile Benabil Karyesi'nde Süryani Milleti'nin adı geçmektedir.

1.3. AİLE YAŞAMI

Aile yapısının oluşmasını sağlayan ve bu kurumu meşrulaştıran evlilik akdi Osmanlı toplumunda da Mardin halkı arasında da önem arz etmiştir. Şerʿiyye sicillerinde evlenme, boşanma ve miras taksimi gibi durumların resmiyet kazanmasıyla birlikte dönemin aile yapısını görmemiz mümkündür.[69] Resmi olarak evlenenler huzurlu bir güvenceye sahip olmuşlardır. Dolayısıyla evlilik, mehir, boşanma ve nafaka gibi aile kanununu alakadar eden meselelerde gereken prensipler uygulanmıştır. Taraflar ve şahitler huzurunda kıyılan nikâhlar toplumda rastgele yapılan işlemler değildir. Kanuni şartlar çerçevesinde yetkili bir kanun adamı tarafından gerçekleştirilmiştir. Nikâh akdi, bir hukuk adamı olan Kadı'nın huzurunda ya da ona bağlı olan bir görevli tarafından belirlenen miktarda mehr-i muaccel ve mehr-i müeccel karşılığında kıyılabilmiştir. İslam âleminde en sevimsiz helal olarak

[66] Özcoşar, "13 Mahalle 7 Cemaat (19. Yüzyıl Mardin'inde Cemaatler Arası Sosyal Uyuma Örnekler)", 368; Mehmet Çelik, "Süryaniler", *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2010), 38: 175-178.
[67] Banu Bilgicioğlu, "Mardin", *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2003), 28: 48-51.
[68] Bk. BOA, MŞS 215: 144, 145, 148.
[69] Mehmet Emin Şen (Haz.), *Seydişehir Kadı Sicili Sene 1288-1292 (230) Sene 1291-1301 (231) (Transkripsiyon ve Dizin)*, (Konya: Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, 2019), XXV.

nitelendirilen ve Osmanlı aile kurumunun içerisinde yer alan başka bir durum da boşanma konusu olmuştur. Boşanan kadının eski eşi üstünde mihr-i müeccel, beraberinde kalan çocuklarının ayrı ayrı nafakaları ve kisve behası, ikamet ettiği yerin kirası vb. hakları bulunmuştur.[70]

Günümüz sosyal hayatında var olmayan ancak Osmanlı mahkemelerinde yer alan başka bir mevzu da anne ya da babanın, maddi olumsuzluklar neticesinde, çocuklarından ve hatta yakın akrabalardan nafaka talebinde bulunmasıdır. Osmanlı mahkemelerinin bu tür olaylara müdahil olması; toplumsal sorumluluğu arttırmıştır. 215 Numaralı Mardin Şerʿiyye Sicil Defterindeki bu durumla ilgili olan kayıtlardan bazıları: 4 Cemâziyelâhir sene (1)320 tarihiyle belirtilen dava kaydında; Bâbu's-Sor Mahallesi'nde oturan Zeyneb bint Ahmed, ihtiyaç sahibi olduğunun beyanını vererek oğlundan nafaka talep etmiştir.[71] 3 Receb Sene (1)320 tarihli bir kayıtta ise; Şeyh Şeyhullah Mahallesi'nde oturan Emîne hatun ibneti Seyyid Mehmed Şehrûz, aynı gerekçeyle büyük oğlu Sâlih bin Hâco'dan nafaka istemiştir.[72] Hüsniye bint Halil, kocası Şakir'in kaybolması sonrası kayınbabası Şeyho bin Abdulkadir'den nafaka istemiştir.[73]

1.3.1. Nikâh, Boşanma

Toplumun yapı taşı olan aile kurumunun başlangıcı nikâh akdiyle yapılmaktadır. Kadı huzurunda yapılan nikâh akdinin bir nüshası sicil defterlerine kaydedilirken bir nüshası da evlenen çiftlere teslim edilmiştir.[74] Vekiller vasıtasıyla da gerçekleşebilecek olan bu akid sayesinde kadın, mehr-i muaccel ve mehr-i müeccel gibi maddi teminatlar alarak kendisini güvence altına almıştır. Çalışmamızda da yapılan nikâh sonrası kadına vaad edilen alacakların ödenmemesinden kaynaklı taleplere rastlanmıştır. Bu nedenle kadınlar, yaşadıkları ekonomik sıkıntı sonrası nafaka talebinde bulunmuştur.[75] Şerʿiyye sicillerinde davanın vekil aracılığıyla takip edildiği durumlar da azımsanmayacak orandadır. Vekil aracılığıyla takip edilen

[70] Üner, *Osmanlı Klasik Dönem Sonlarında Bir Güneydoğu Anadolu Şehri: Urfa (1700-1800),* 77, 85; Kazıcı, *Osmanlı'da Toplum Yapısı,* 173.
[71] BOA, MŞS 215: 50.
[72] BOA, MŞS 215: 70.
[73] BOA, MŞS 215: 52.
[74] Bk. Şen, *Seydişehir Kadı Sicili Sene 1306-1311 (234) (Transkripsiyon ve Dizin),* 36,180.
[75] Bk. BOA, MŞS. 215: 72, 120, 134.

davalar, ekseriyetle kadınların dâhil olduğu davalardır. Bu durumda kadınlar; eş, baba, çocuk veya kardeş tarafından temsil edilmiştir.[76]

Boşanma konusu da aile kurumunda görülen bir olaydır. Şerʿi kanunlar her ne kadar boşanma durumunu maddi külfetten dolayı zorlaştırıp aileyi korumaya çalışsa da nikâh akdinin feshine de imkân sağlamaktadır. Bu konuda erkeklerin tek kelimeyle talak durumu gerçekleşebilirken kadınlar için durum biraz daha kısıtlı olmuş; kadı aracılığıyla boşanma durumu gerçekleşebilmiştir.[77]

Şerʿiyye sicillerinde kalıplaşan hüccet ve iʿlâmlarda dava taraflarının yeri belirlenmiştir. Bahsi geçen kalıplarda davacıyı belirtmek amacıyla kişinin yaşadığı yer, yaptığı iş, ailesi veya lakabı, babasının ismi yer almıştır. Toplum içerisinde çokça "Ağa (134 yerde), Efendi (600 yerde), Çelebi (64 yerde) gibi ünvanlar kullanılmıştır.[78] Nitekim 215 numaralı şerʿiyye sicilinde de aynı durum görülmüştür.

Sicil defterlerimizde davaların şahitlerle ispatı yoluna gidilmiştir. İslam geleneği olan bu yöntemde verilen hükmün dayanaklarından birisi yerine getirilmiştir.[79] Çalışmamızda mahkemelerde yer alan şahitler dava tutanağının en sonunda yazılmış olup imza veya bastıkları mühürler vasıtasıyla toplumun okur-yazarlık düzeyine ulaşılabilmiştir. Ayrıca bahsedilen süreçte, Müslim-Gayrimüslim kişilerin başta isimleri olmak üzere birçok bilgisine ulaşılabilmiştir ki bu durum sadece tarih çalışmalarında değil sosyolojik araştırmalarda da faydalanılabilecek yegâne bir kaynağa eriştiğimizi göstermektedir.

1.3.2. Miras Davaları ve Terekeler

Çalışmamızda da görüldüğü üzere vefat eden şahsın mirası eşi ve çocuklarına bölüştürülmüştür. Taksimatın şerʿi hukuka uygun olarak yapıldığı anlaşılmıştır. Örneğin; *"...tashih-i mes'ele-i mirasları dört bin otuz iki sihâmdan ibâret olub sihâm-ı mezbureden beş yüz seksen sekiz sihâmı zevce-i mezbure Zemzem Hanım'a ve her birine beş yüz yetmiş dört sihâmdan cem'en iki bin sekiz yüz yetmiş sihâmı bütün*

[76] Cevdet Yavuz, "Dava", *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1994), 9: 12-16; Fahrettin Atar, "Nikâh", *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2007), 33: 112-117; Demir, *Medeni Yargılama Hukuku Osmanlı Mahkemesi*, 82.
[77] Veysel Gürhan, "Şerʿiyye Sicillerine Göre Mardin'de Ailenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı (M. 1689-1750)", *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7/2 (2018): 1301.
[78] Yavuz, "Dava", 9: 12-16; Demir, *Medeni Yargılama Hukuku Osmanlı Mahkemesi*, 79; Kazıcı, *Osmanlı'da Toplum Yapısı*, 189.
[79] Yavuz, "Dava", 9: 12-16; Demir, *Medeni Yargılama Hukuku Osmanlı Mahkemesi*, 226.

mezburun Abdurrâhman ve Halid ve Abdullah ve Selim ve Mehmed Zeki'ye her birine iki yüz seksen yedi sihâmdan cem'en beş yüz yetmiş dört sihâmı benatân mezburetân Fatıma ve Halime'ye isâbeti tahkikâtdan sonra sığar-ı mezburunun hîn-i rüşd ve sed olduğu…"[80] Arşiv belgelerinde yer alan terekeler sayesinde söz konusu olan döneme ait eşyalara, dolayısıyla toplumdaki refah seviyesi ve kültürel duruma ulaşmak mümkün olmuştur. Örneğin; "*...Naîme hatun muvâcehesinde müteveffâ-yı evvel mezbûr Fâris Beg'in terekesinden üç yüz guruş kıymetli gümüşden ma'mûl bir koyun sâ'ati ve yüz sekiz guruş kıymetli mavi renginde çukadan ma'mûl bir şalvar ve elli guruş kıymetli kuzu derisinden ma'mûl bir kürk…*"[81]

İncelediğimiz sicil defterinde, Mardin dışında olan vatandaşların bile haklarını talep edebildiği görülmüştür. Adilâne yönetim anlayışının huzur ve bereketi de getirdiği aşikârdır. Şehrin her açıdan kalkınmasında bu tür küçük gibi görünen ama aslında önem arz eden faaliyetler ön planda olmuştur. Örneğin; *"Şâm-ı Şerif'de ikâmet eden Halil nam kimesnenin mezkur medine-i Mardin'de babasından mevrus olan malını hıfz ve hukukunun muhafazasıyla…"*[82].

Çalışmamızda geçen tereke kayıtları ile ilgili bölümlerde kaydedilen eşyalar ayrıntılarıyla nakledilmiş olup söz konusu dönemlerde şehrin ve halkın ekonomik durumu gün yüzüne çıkmaktadır. Sicil defterimizde yer alan; Erzurum-kâri sanduk, Bağdat-kâri müstaʿmel bir siyah çarşaf, Diyarbakır-kâri altı aded küçük yeşil küp, Mardin-kâri beyaz bir sanduk, Haleb-kâri ipekden maʿmul sarı entari, İslambul-kâri üç aded hamam takımı gibi veriler önemli veriler vermektedir.[83] Edinilen malumat sonrası ticari faaliyetlerin sadece Mardin şehri içerisinde değil; daha geniş kapsamlı olduğu anlaşılmaktadır. Geniş bir coğrafyaya sahip olan Osmanlı'da, başka şehirlerin sicil defterlerinde de bu tür ticari faaliyetlerin yapıldığı görülmüştür.[84]

1.3.3. Vesayet Vakʿaları ve Toplumda Kadın

Dava ehliyeti, bir kimsenin dava takip edebilme ve usûl işlemlerini gerçekleştirebilme durumudur. Temyiz gücüne sahip ergen olan kişi tam dava ehliyeti sahibidir. Bu durumlara haiz olmayanların (Mümeyyiz), dava ehliyeti

[80] BOA, MŞS. 215: 13.
[81] BOA, MŞS. 215: 97.
[82] BOA, MŞS. 215: 127.
[83] Bk. BOA, MŞS. 215: 16, 23, 101, 110.
[84] Bk. Şen, *Seydişehir Kadı Sicili Sene 1313-1323 (237) (Transkripsiyon ve Dizin)*, 477.

bulunmadığından bunları temsilen veli ve vasileri taraf olabilmiştir.[85] Sicil defterlerinden anlaşılacağı üzere, yardıma muhtaç olan çocuk ve kimsesizlere vasilerinin isteğiyle devlet tarafından ya da mal sahibi olan çocuğun kendi malından geçim nafakasının ödendiği görülmüştür. Bu durum sadece Müslüman çocukları için değil gayrimüslim çocuklar için de geçerli olmuştur.[86] Buradan da Osmanlı'nın adaleti sağlamaya çalışmasının yanında sosyal devlet olma özelliğini sürdürdüğünü de görmek mümkündür.

Vasi belirlenirken baba öncelikli olup yokluğunda dede görevlendirilmiş, ailede babanın yokluğunda ise anne vasi olabilmiştir. Gerekli görüldüğü takdirde Kadı'nın da devreye girdiği anlaşılmıştır. Kadı'nın yaptığı vasi görevlendirmelerinin çoğunda kan bağına rastlanmamıştır.[87] Çalışmamızda da vasiler ve nafaka davalarına rastlanılmış olup daha çok annelerin bu görevi üstlendiği görülmüştür. Bu durumda sosyal hayatta kadınların faal olduğu anlaşılmıştır.

Bazı nafaka dava kayıtlarında kadın, kocasının anne ve babasıyla yaşamasından ötürü rahatsız olduğunu belirtmiştir. Bundan dolayı da ayrı mesken talebinde bulunduğu tespit edilmiştir.[88] Mahkemelerde ve Osmanlı toplumunda kadınlar ve onların faaliyetleri hakkında birçok verinin bulunduğu sicil defterleri sayesinde, kadınların hukuk kuralları çerçevesinde erkekler kadar hak arayışında bulunabildiği anlaşılmıştır.[89]

1.3.4. Alacak-Verecek Sorunları

Çalışmamızın önemli bir kısmını oluşturan bu sorunlar; genelde borçların ödenmemesi ya da inkârından kaynaklanmaktadır. Ayrıca varis ve zevcelerin alacak-verecek istekleri de görülmüştür. Ticari hayatın içerisinde günümüzde de yaşanabilen bu davalara din, dil, cinsiyet, ırk fark etmeksizin herkes müdahil olabilmektedir.[90]

---

[85] Yavuz, "Dava", 9: 12-16; Demir, *Medeni Yargılama Hukuku Osmanlı Mahkemesi*, 96.
[86] Taş, "Şeriyye Sicillerine Göre 19. Yüzyılda Urfa Kazası Ermenileri ve Sosyal Hayatları", 242.
[87] Seda Saraç Özturan, "19. Yüzyılın Son Çeyreğinde Osmanlı Mahkemelerinde Vasi Tayini", *VAKANÜVİS Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi,* (2018) 1: 242-243; Yasin Taş, *Osmanlı Döneminde Urfa'da Sosyal Hayat (Mahkeme Kayıtlarına Göre 1850-1900),* 1. Baskı, (İstanbul: Hiper Yayınları, 2019), 186.
[88] BOA, MŞS. 215: 104.
[89] Mehmet Emin Şen vd., "Osmanlı Toplumunda Kadınların Mahkeme Önündeki Hukuk Mücadelesi: 235 No'lu Seydişehir Şer'iyye Sicil Defterine Göre", *Turkish Studies İnternational Periodical For The Languages Literature and History of Turkish or Turkic,* 2/7-4, (Ankara: 2012), 2793.
[90] Bk. Şen, *Seydişehir Kadı Sicili Sene 1318-1329 (238) Sene 1318-1322 (239) (Transkripsiyon ve Dizin),* 5, 87, 96.

Günümüz modern adli sistemin asırlar öncesinden uygulanıyor olması önemli bir ayrıntıdır. Aynı zamanda şehrin ekonomik düzeni hakkında bizlere malûmat vermesi bakımından bu tür kayıtlar değerlidir. Müştekiler, iddialarını kanıtlamak adına şahitlerden yararlanmış ve o şahitlerin isimleri de belgelere yansımıştır.

Bu başlıkla ilgili tutulan kayıtlarda söz konusu dönemlerde Mardin'de Fransız parasının da kullanıldığına dair bilgiye ulaşımıştır. Bu minvalde değerlendirildiğinde şehrin, kozmopolit toplum yapısının yanında finansal olarak da güçlü olduğu gerçeği gün yüzüne çıkmaktadır.[91] Çalışmamızda zamanın taşıtları olarak önem arz eden merkeplerle ilgili davaların da yoğun olması, şehrin ekonomik açıdan iyi durumda olduğunu göstermektedir.

1.3.5. Mülk Alım Satımı

İncelediğimiz defterde mülk alışverişine ait kayıtlar bulunmaktadır. İşleme dâhil olan şahıslar; babalarının adlarıyla beraber şahitler eşliğinde, varsa vekilleri de dâhil edilerek yazılmıştır. Kayda konu olan mülkün ayrıntıları belirtilmiş olduğundan dolayı incelenen süreçle ilgili ekonomik çıkarımda bulunmak mümkün olmaktadır. Çalışmamızda kültürel araştırmalarda kullanılabilecek olan yerel kelimelere de rastlanılmıştır. Mülk davasında görülen ve manzara/mandara anlamında kullanılan "Musallebe" kelimesi yerel dilde "Maslebe" olarak geçmektedir.[92] Örneğin *"...on iki meskeni müştemilhâneden dört maslebeli bir mecra ve iki maslebeli ber ki cem'ân altı maslebeyi muhtevi iki mesken..."*[93].

1.3.6. Vakıflar

Allah'ın rızasını kazanabilmek için servet sahiplerinin servet sahibi olmayanlara, vakıflar vasıtasıyla, yardımda bulunmaları gerekmektedir.[94] Bu nedenle de vakıfların öncelikli hedefi, sürekli sadaka verme arzusudur. Bu amaçla değişen koşullara bağlı olarak mal vakfedilmiştir. Osmanlı'da oluşturulan vakıf kurumları, hukuki temelli olup devlet kontrolünde işlerliğini sağlamıştır. Toplumsal dayanışmayı arttıran bu kurumların toplumun refahını arttırması ve israfı engellemesi gibi yararları

[91] Bk. BOA, MŞS. 215: 127.
[92] İbrahim Özcoşar vd., *252 Nolu Mardin Şer'iye Sicili Belge Özetleri ve Mardin,* Ed. Ahmet Kankal vd., (İstanbul: Mardin Tarihi İhtisas Kütüphanesi Yayınları, 2006), 14.
[93] BOA, MŞS. 215: 24.
[94] Bahaeddin Yediyıldız, "Türk Vakıf Kurucularının Sosyal Tabakalaşmadaki Yeri 1700-1800", *Osmanlı Araştırmaları,* Ed. Halil İnalcık vd., (İstanbul: İslam Araştırmaları Merkezi Yayınları, 1982), 3: 145.

olmuştur. Osmanlı'nın başlıca vakıf kurumları; cami, medrese, tekke, imaret, kervansaray, hastane, hamam vs. olmuştur.[95]

Sosyal devlet anlayışı doğrultusunda vakıf devleti olarak nitelendirilen Osmanlı'nın hayır kurumları ve bunların Kadı tarafından takip edilen işlemleri 215 numaralı sicil defterimize de yansımıştır. Miras davalarında geçen; Genç Ahmo Vakıf Bahçesi, Erbaʿîn Kilisesi neferasına mesbut vakıf dükkânı, Remmo'nun vakıf bağçesi örnek gösterilebilir.[96]

Dikkate değer olan noktalardan biri de gayrimüslim tebʿaya ait olan vakıfların da varlığı olmuştur. Böylece vakıfların denetimini yapan devletten, bu kurumları kullanan halka kadar tüm toplumun sosyal dayanışma ve huzur içinde olduğu görülmüş; günümüzde de iç içe yaşayan bu halkın aynı samimiyeti sürdürmesinin nedeni anlaşılmıştır.

İslam devletlerinin teamüllerine uygun olarak şehrin en büyük yapısı "Ulu Cami" olmuştur. Mahalleler de genelde bu yapıların etrafında şekillenmiştir. Çalışmamızda da sıkça Cami-i Kebir Mahallesi'nden bahsedilmektedir. Bunun dışında Reyhaniye Camisi ve Kasım Padişah Medresesi defterimizde yer alan önemli vakıf eserlerindendir.

[95] Bk. Bahaeddin Yediyıldız, "Vakıf", *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2012), 42: 479-486; Mehmet Ali Türkmenoğlu, "Osmanlı Vakıfları Üzerine Bir Değerlendirme", *Tarih Araştırmaları-I,* Ed. Yunus Emre Tansu vd., (Ankara: İktisadi Kalkınma ve Sosyal Araştırmalar Dergisi Yayınları, 2022), 79-106.
[96] Bk. BOA, MŞS. 215: 4, 124.

İKİNCİ BÖLÜM

215 NUMARALI ŞERʿİYE SİCİLİNDEKİ DAVA KAYITLARININ ÖZETLERİ

2.1. 215 NUMARALI ŞERʿİYE SİCİLİNDEKİ DAVA KAYITLARININ ÖZETLERİ

1. Dava: 3 Safer sene (1)218 ve 29 Nisan sene (1)218 tarihli kayıtta, Tekye Mahallesi sâkinlerinden arz-ı hâl sahibi Seyyid Ali Ağa bin Hacı Hüseyin'in Kuyumcu Çarşusunda bulunan mülk dükkânın kendisine teslimiyle ilgili dava kaydından oluşmuştur.

2. Dava: 27 Nisan sene (1)318 tarihli ve Medrese Mahallesi sakinlerinden Şehtinezâde Hacı İbrahim Ağa'nın miras taksimiyle ilgili kayıt 2. sayfada başlayıp 6. sayfaya kadar devam etmiştir. Nihayetinde ise sermâye ve nukûdât da'vâsından şimdilik vazgeçildiği, ancak mülk taksimatının talep edildiği görülmüştür.

3. Dava: 15 Safer sene (1)320 tarihli kayıtta, Medrese Mahallesi sakinlerinden Hacı Hızır Ağa bin Mehmed Şehtine'nin miras taksimi ele alınmıştır.

4. Dava: 23 Cemâziye'l-âhir sene (1)320 tarihli kayıtta, Medrese Mahallesi sakinlerinden Hacı Abdullah bin Hacı Ali ed-Dekâk'ın miras taksimi ele alınmıştır. Dava, 10. sayfayı dâhil kapsamaktadır. 12. sayfaya nakledilmiştir.

5. Dava: 1 Rebîʿü'l-evvel Sene (1)321 tarihli kayıtta, Tekye Mahallesi ahâlisinden ed-Darizâde Şeyh Mehmed Ali Efendi bin Şeyh Abdulfettâh Efendi; vekili olan Latifiye Mahallesi'nde mütemekkin Ermeni Katolik milletinden Noum Efendi veled-i sağiri Kespar aracılığıyla, Ârif Efendi bin Mehmed Sâtıʿ Efendi'den beş bin altı yüz yetmiş altı guruş alacağını talep etmektedir. 13. sayfaya nakledilmiştir.

6. Dava: Tekye Mahallesi sakinlerinden Alkarizâde Şeyh Abdülkerim Efendi bin Şeyh Abdülvehhâb Efendi'nin miras taksimiyle ilgili kaydı, 21 Saferü'ül-hurre sene (1)320 tarihi ile belirtilmiştir. Bu kayıt, 14. sayfanın da bir bölümünü kapsamaktadır.

7. Dava: 17. sayfa dâhil devam eden ve 10 Rebiü'l-evvel Sene (1)320 tarihi kayıtta, Eminüddin Mahallesi'nde mütemekkin Mero bint Circis el-Kendir'in mirası ile ilgili bilgiler mevcuttur. 32. sayfaya nakil olmuştur.

8. Dava: Tekye Mahallesi ahalisinden Ezzârizâde Şeyh Abdülkerim Efendi bin Şeyh Abdülvehhâb Efendi'nin mirası ile ilgili bilgiler mevcut olup kayıt, 19. Sayfa dâhil olmak üzere devam etmiştir.

9. Dava: 5 Rebiü'l-evvel Sene (1)320 tarihli kayıtta, Şehidiye Mahallesi sâkinelerinden Penbe binti Derviş Hemo, kocası Hasan tarafından boşanmıştır. Penbe, mehr-i mü'eccel ile bir kat yatak ve bir aded çarşafı talep etmektedir.

10. Dava: 5 Rebiü'l-evvel Sene (1)320 tarihli kayıtta, Şeyh Çabuk Mahallesi'nde yer alan Gayrimüslimler arasındaki alacak-verecek kaydı tutulmuştur. Konu 22. sayfaya değin sürmüştür.

11. Dava: 8 Rebiü'l-evvel Sene (1)320 tarihli kayıtta; Câmî'-i Kebir Mahallesi ahalisinden Muhtedî Abdullah veled-i Yusuf Karakelem, zevcesi Feride ile oğlu Rahib Habib'e iki bin üç yüz on guruşa mal satışı yapmıştır. Konu, 23. sayfayı da kapsamaktadır.

12. Dava: Câmî'-i Kebir Mahallesi ahalisinden Ali Efendi bin Emir Feyyâz Efendi ile Şeyh Şeyhullâh Mahallesi ahalisinden li-eb erkarındaşı Bekir Efendi'nin iki mesken ile ilgili alacak-verecek konulu kaydı 19 Saferü'l-hurre Sene (1)320 tarihiyle belirtilmiştir. Kaydın bir kısmı 25. sayfaya da intikal etmiştir.

13. Dava: 15 Rebiü'l-evvel Sene (1)320 tarihli kayıtta; Mansurî Karyesi'nde sâkine olan Fehime bint Mehmed Şeyho, kocası Ferho bin Hamey tarafından boşanmıştır. Dava kaydında Fehime'nin, mehr-i muaccelden olan beş yüz guruş ile nafaka talebi yer almaktadır. 26. sayfada da devam eden dava 44. sayfaya nakledilmiştir.

14. Dava: 18 Rebiü'l-evvel sene (1)320 tarihli kayıtta; Şeyh Şeyhullâh Mahallesi mütemekkinlerinden Süryâni Katolik milletinden Hanna veled-i Maksi Cebrail Nuri'nin ölümü üzerine çocukları; Abdülâziz ve Abdülkerim ve Circis'in vesayetini anaları Şeyh Çabuk Mahallesi mütemekkinlerinden Süryâni Katolik milletinden Verde bint Hacı Bedri Derviş almıştır. Verde, vasisi olduğu çocuklarının

malından ihtiyacı için aldığı iki bin sekiz yüz yetmiş beş guruş yirmi pareyi kaydettirmiştir. Bu kayıt 27. sayfada da yer tutmuştur.

15. Dava: 22 Rebiü'l-evvel sene (1)320 tarihli kayıtta; Latifiye Mahallesi'nde sâkine Emine bint Yusuf el-Kabalati, zevci Mehmed Saʿid'den küçük çocuklarının bakımı için ve kendisinin fakir olmasından dolayı nafaka talebi yer almaktadır.

16. Dava: 30 Rebiü'l-evvel sene (1)320 tarihli kayıtta; Kasım Padişah Medresesi'nin evladiyelik vakıf tevliyet kaydı yer almaktadır. Göreve, Ammoşe talip olmuştur. Dava kaydı 29. sayfada da devam etmiştir.

17. Dava: 30 Rebiü'l-evvel sene (1)320 tarihli kayıtta; Câmîʿ-i Kebir Mahallesi'nde sâkine Naʿime Hâtûn ibnete Esaʿd Efendi bin Zeyneddin Efendi'nin miras taksimiyle ilgili bilgi verilmiştir. 32. sayfaya kadar konu devam etmiştir.

18. Dava: 3 Rebiü'l-âhir sene (1)320 tarihli kayıtta; Ahmed bin Şemmas, on iki yaşında yüz altmış guruş kıymetli merkebini kaybetmiş ve sonrasında Babussor Mahallesi ahâlisinden İbrahim bin Ramo el-ʿÂkıllı'nın yanında olduğunu beyan etmiş ve Ahmed bin Şemmas mülkünü geri istemiştir. Dava 36. sayfaya da intikal etmiştir.

19. Dava: 8 Rebiü'l-âhir sene (1)320 tarihli kayıtta; Latifiye Mahallesi sâkinlerinden ve Süryâni kadim milletinden Abdülâhad veled-i Lelo Elbatri, Etraf-ı Şehr-i Kurra'dan ve millet-i merkumeden olan İlo veled-i Maksi Circis'ten sekiz yüz guruş alacağını talep etmektedir. 37. sayfada da vakʿa devam etmektedir.

20. Dava: Şeyh Şeyhullah Mahallesi'nde mütemekkin tebaʿyı devlet-i aliyenin Süryâni kadim milletinden Maksi Hanna veled-i Nasri Hüdayi'nin, Hanna veled-i Maksi Abdulâhad Hüdayi'den alacağı ile ilgili kayıt 9 Rebiü'l-âhir sene (1)320 tarihine aittir.

21. Dava: 19 Rebiü'l-âhir sene (1)321 tarihli kayıtta; Eminüddin Mahallesi sâkinlerinden Mihail ed-Dokmakcı'nın sulbi sağir oğlu İlyas'ın vesayeti ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Bu dava 39. sayfayı da kapsamaktadır.

22. Dava: Şeyh Şeyhullah Mahallesi'nde mütemekkin tebaʿyı devlet-i aliyyenin Ermeni Katolik milletinden Nasri veled-i Yusuf Cello, Câmîʿ-i Kebir Mahallesi'nde mütemekkin Hanna veled-i Saʿdo Erzok'tan iki yüz altı guruş alacağını talep etmiştir. Dava kaydının tarihi 9 Rebiü'l-âhir sene (1)320 olarak tespit edilmiştir.

23. Dava: 7 Rebiü'l-âhir sene (1)320 tarihli kayıtta; Çiçek bint Halil, zevci Hüseyin bin Şeyho Ihseyn tarafından nafaka verilmeden terk edilmesi üzerine tutulan kayıttır.

24. Dava: Kiki Halacan Nâhiyesi kurrâsından Şuklor Karyesi ahâlisinden Ali bin Ahmed'in, Tekye Mahallesi sakinlerinden Ermeni Katolik milletinden Nasri veled-i Lolî Katrici'den alacağı yedi yüz guruşu talep ettiği kayıttır. Davanın tarihi 10 Rebiü'l-âhir sene (1)320 olarak belirtilmiştir.

25. Dava: 14 Rebiü'l-âhir sene (1)320 tarihli kayıtta; Babu's-Sor Mahallesi ahâlisinden Hacı Hasan Efendi bin Abdurrahman Efendi, Mescid-i Şerif'te yaptığı imamet görevi karşılığında Câmiʿ-i Kebir vâridâtından uygun miktarı talep etmektedir.

26. Dava: 4 Cemâziyelevvel sene (1)320 ve 27 Temmuz sene (1)318 tarihli kayıtta; Şehidiye Mahallesi'nde sâkin Şeyh Abdullah Efendi, Şeyh Hâmid Efendi olarak bilinen Şerif Efendi Câmiʿ-i Şerif'inin imam-hatipliğine tayinini talep etmiştir.

27. Dava: 6 Cemâziyelevvel sene (1)320 tarihli kayıtta; Şehidiye Mahallesi sakinlerinden Hacı Kermozâde Abdo Çelebi bin Hacı Fâris Çelebi'nin oğlu İlyas'ın vesayeti ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Bu dava, 46. sayfayı da kapsamaktadır.

28. Dava: 23 Cemâziyelevvel sene (1)320 tarihli kayıtta; Eminüddin Mahallesi'nde mütemekkin tebaʿyı devlet-i aliyyenin Ermeni Katolik milletinden Hanna veled-i Yusuf'un mirasıyla ilgili bilgi bulunmaktadır.

29. Dava: Fi 23 Cemâziyelevvel sene (1)320 tarihli kayıtta; Eminüddin Mahallesi'nde mütemekkin Hanna veled-i Yusuf Bogos'un verâseti ile ilgili bilgiler mevcuttur. 47. Sayfada başlayan bu kayıt, 48. Sayfa boyunca devam etmektedir.

30. Dava: 26 Cemâziyelevvel sene (1)320 tarihli kayıtta; Medrese Mahallesi sakinlerinden Ömer bin Hacı Osman Muhyi Mâmo, merkebini kaybetmiş ve sonrasında Şehidiye Mahallesi ahâlisinden Pâşavâtzâde Mehmed Emin bin Nebî'nin yanında olduğunu ifade etmiştir. Ömer bin Hacı Osman Muhyi Mâmo mülkünü geri istemektedir. Bu dava, 50. sayfanın bir bölümünü de kapsamaktadır.

31. Dava: 4 Cemâziyelâhir sene (1)320 tarihli kayıtta; Bâbu's-Sor Mahallesi'nde sâkine Zeyneb bint Ahmed, ihtiyaç sahibi olduğunun beyanını vererek oğlundan nafaka talep etmektedir.

32. Dava: Kiki Çarıkân Nahiyesi kurasından Tibyasâ Karyesi ahalisinden Ali bin Hüseyin bin diğer Ali'nin mirasıyla ilgili bir kayıttır. 4 Cumâziyelâhir sene (1)320 tarihli kayıtta; Şeyh Şeyhullah Mahallesi sakinlerinden Süryani Katolik milletinden İskender veled-i Maksi Bahri, bu terekeden daha önce var olan alacağını tahsil etmek istemektedir.

33. Dava: Necmeddin Mahallesi'nde sâkine Hüsniye bint Halil, zevci Şâkir'in gaib olması ve kendisinin ihtiyaç sahibi olması dolayısıyla kocasının babası Şeyho bin Abdulkadir'den nafaka talep etmektedir. 6 Cemâziyelâhir sene (1)320 tarihli bu kayıt 53. Sayfa boyunca da devam etmektedir.

34. Dava: Latifiye Mahallesi'nde mütemekkin Keldâni milletinden Amsîh veled-i Anton Şuha, Şemmas İlmud Şuha'nın mecnûn oğlu Rızkullah'ın vesayetini istemektedir. 7 Cemâziyelâhir sene (1)320.

35. Dava: 11 Cemâziyelâhir sene (1)320 tarihli kayıtta; Eminüddin Mahallesi'nde mütemekkin Ermeni Katolik milletinden Keyfo veled-i Maksi Karâbet Sârit'in miras konusu yer almaktadır. Bu konu, 55. sayfayı da kapsamaktadır.

36. Dava: Cemâziyelâhir sene (1)320 tarihli kayıtta; Mansuri Karyesi'nde mütemekkin Süryâni kadim milletinden Circosi veled-i Osico, Circosi veled-i Meleki Abdülkerim'in elinde bulunan kayıp merkebini talep etmektedir. 57. sayfaya nakledilmiş ve devam etmiştir.

37. Dava: 14 Cemâziyelâhir sene (1)320 tarihli kayıtta; Tekye Mahallesi sakinlerinden Abdülaziz bin Hacı Ahmed Bey'in mirasıyla ilgili bilgi yer almaktadır.

38. Dava: Babussor Mahallesi sakinelerinden Necme bint Mehmed Efendi, Medrese Mahallesi ahâlisinden Mehmed bin Derviş Hacı Memo'dan alacağı olan mütebâki yüz elli guruşu talep etmektedir. Mehmed bin Derviş Hacı Memo ise söz konusu iddiayı kabul etmemektedir. Dava kaydı, 64. sayfaya naklolunmuştur.

39. Dava: 21 Cemâziyelâhir sene (1) 320 tarihli kayıt, Şehidiye Mahallesi sakinlerinden Fu'ad Efendi bin Hüseyin Ağa el-Kazâz'ın mirasıyla ilgili davadan ibarettir. Bu kayıt, 62. sayfayı da kapsamaktadır.

40. Dava: 22 Cemâziyelâhir sene (1)320 tarihli kayıtta; Tekye Mahallesi'nde mütemekkin Ermeni Katolik milletinden Nasri veled-i İlyas Katırcı, iki buçuk ay önce

i‘dâdiye mektebi müdiri Süleymân Efendi bin Muhiddin Efendi’ye kısrağını emaneten teslim etmiştir. Ancak teslim edilen kısrak telef olmuş; bunun üzerine Nasri veled-i İlyas Katırcı merkebin bedeli olarak Süleyman Efendi’den üç bin guruş talep etmektedir.

41. Dava: 25 Cemâziyel âhir sene (1)320 tarihli kayıtta; Kabâla Karyesi ahâlisinden Mehmed Emin bin Ali Seydo, kaybetmiş olduğu merkebinin merkum Hızır’da olduğunu iddia ederek merkebin iadesini talep etmektedir. Dava kaydı 66. sayfada da devam etmektedir.

42. Dava: 28 Cemâziyel âhir sene (1)320 tarihli kayıtta; Şeyh Çâbuk Mahallesi’nde mütemekkin Ermeni Katolik milletinden Maksi Yusuf veled-i İlyas Nekzi’nin miras konusu yer almaktadır. Dava kaydı 68. sayfada da devam etmektedir.

43. Dava: Cemâziyel âhir sene (1)320 tarihli kayıtta; Şeyh Çabuk Mahallesi’nde mütemekkin Süryâni Kadim milletinden Maksi Mihail veled-i Hanna Abdulnur’un miras konusu yer almaktadır. Dava kaydı 69. sayfada da devam etmektedir.

44. Dava: Şeyh Şeyhullah Mahallesi’nde mütemekkin Süryânî Kadîm milletinden Loli veled-i ‘Ammes Tennûrcu ve ‘Abdulcelîl veled-i Malkikas İlyas’ın üç kıt‘a üzüm bağının satışıyla ilgili olan kaydının tarihi 16 Receb sene (1)320 olarak belirtilmiştir. Dava kaydı 70. sayfaya nakledilmiştir.

45. Dava: 2 Receb sene (1)320 tarihli kayıtta; Mardin Etrâf-ı Şehr-i Tehub Karyesi ahâlîsinden Halîme bint-i Hamo Selo’nun vasilik konusu ele alınmıştır. Vasisi olduğu küçüğe karşı olan vazifesini ifa etmiş; bunu da kayıt altına almıştır.

46. Dava: Şeyh Şeyhullah Mahallesi’nde sâkine Emîne hatun ibneti Seyyid Mehmed Şehrûz, ihtiyaç sahibi olmasından dolayı büyük oğlu Sâlih bin Hâco’dan nafaka talep etmektedir. 3 Receb Sene (1)320.

47. Dava: 5 Receb sene (1)320 tarihli kayıtta; Harrin Karyesi ahâlîsinden Sode bint Hasan’ın daha önce kaybolmuş olan merkebini Hâcı Mehmed bin Sûfî İsmâ‘îl’den talep etmesiyle ilgili bir dava yer almaktadır.

48. Dava: Şehîdiye Mahallesi’nde sâkine Penbe bint-i Mehmed, 9 Receb sene (1)320 tarihli kayıtta zevci Hâcı Bender bin Reşîd’den mehr-i mu‘accelinden oluşan

bir kat elbise ve bir kat yatak gibi alacaklarını talep etmektedir. Dava kaydı 73. sayfada da devam etmektedir.

49. Dava: 13 Receb sene (1)320 tarihli kayıtta; Bâbussor Mahallesi sakinlerinden Hâcı Kermozâde Seyyid ‘Abdülkâdir ibn-i Ahmed’in mirasıyla ilgili bilgi yer almaktadır. 75. sayfayı da kapsayan bu dava kaydı 78. sayfaya nakledilmiştir.

50. Dava: 22 Receb Sene (1)320 tarihli kayıtta; Emînüddîn Mahallesi sakinlerinden Ermenî Katolik milletinden Keyfo veled-i Karabit Sari’nin mirasıyla ilgili bilgi yer almaktadır. Bu dava kaydı, 77 ve 78. sayfayı da kapsamaktadır. Ayrıca 78. sayfada bir önceki miras davasının devamı da yer almaktadır.

51. Dava: 27 Receb sene (1)320 tarihli kayıtta; Gölâsiyân Mahallesi sakinlerinden ‘Abdüllatîf Efendi ibn-i Sa‘dî Efendi’nin mirasıyla ilgili bilgi yer almaktadır. Bu dava kaydı, 80. sayfada da yer almaktadır.

52. Dava: Kabala Karyesi ahâlîsinden İbrâhîm bin Receb, ihtiyaç sahibi olup büyük oğlu ʿAbdulaziz tarafından terk edilmiştir. Bunun üzerine 2 Şa‘bân Sene (1)320 tarihli kayıtta İbrâhîm bin Receb nafaka talebinde bulunmaktadır.

53. Dava: Bu sayfada, Tekye Mahallesi ahâlîsinden Mustafâ bin Hâcı Ahmed es-Sağir’in mirasıyla ilgili bilgi yer almaktadır. Bu dava kaydı, 8 Şa‘bân Sene (1)320 tarihiyle belirtilmiştir.

54. Dava: 9 Şabân Sene (1)320 tarihli kayıtta; Tekye Mahallesi ahâlîsinden ‘Alî Ağa ibn-i Seyyid Hammûd Hasan Mahsûl ve ‘Abdürrezzâk Efendi ibn-i ‘Abdülkâdir Efendi el-Musrâncı, belirtilen bölgedeki mülkün Mahmûd Efendi’ye ait olduğuna dair şahitlik yapmışlardır. 87. sayfaya nakledilmiştir.

55. Dava: 9 Şa‘bân Sene (1)320 tarihli kayıt; Şeyh Şeyullah Mahallesi’nde mütemekkin Ermenî Katolik milletinden Amsîh veled-i Circis Eleşba‘’nın vesayet davasıyla ilgilidir. 83. sayfada da dava kaydının devamı yer almaktadır.

56. Dava: Mansûri Karyesi sâkinelerinden Köri bint-i Dervîş ‘Ayo, Gölâsiyân Mahallesi’nde sâkin ‘Ömer bin Mahmûd Beg el-Aʿkrok’a ağnam vergisini ödemesi için dört yüz yetmiş guruş vermiştir. Ancak ʿÖmer bu parayı ödememiş; Köri de bu paranın kendisine iadesini talep etmektedir. 9 Şa‘bân Sene (1)320. Dava 85. sayfa da dâhil olmak üzere devam etmiştir.

57. Dava: 25 Şa‘bân Sene (1)320 tarihli kayıtta; Bâbussor Mahallesi sâkinlerinden Hâcı bin ‘Abo’nun mirasıyla ilgili dava kaydı yer almaktadır. Kayıt, 86. sayfada da devam etmiştir.

58. Dava: 25 Şa‘bân Sene (1)320 tarihli kayıtta; Gölâsiyân Mahallesi sakinlerinden ‘Abdüllatîf Efendi ibn-i Sa‘dî Efendi’nin mirasıyla ilgili dava yer almaktadır. Kayıt, 89. sayfada da devam etmiştir.

59. Dava: 10 Cemâzîye’l-evvel Sene (1)321 tarihli kayıtta; Şehîdiye Mahallesi sâkinlerinden Fuâd Efendi ibn-i Hüseyin Ağa’nın mirasıyla ilgili dava yer almaktadır.

60. Dava: 25 Şa‘bân Sene (1)320 tarihli kayıtta; Necmeddîn Mahallesi’nde mütemekkin Süryânî Kadîm milletinden Maksi Cabo veled-i Melki Elkas, Tekye Mahallesi sakinlerinden olup ve davaya katılmayıp Celâl Efendi ibn-i Süleymân Efendi’yi vekil taʿyin eden Zeynîzâde Hâcı Ahmed Efendi ibn-i Mollâ Şeyhmus’tan kırk ‘aded beyâz mîşin alacağını talep etmektedir.

61. Dava: 26 Şa‘bân Sene (1)320 tarihli kayıtta; Bâbussor Mahallesi ahâlîsinden Ramazân bin Hammi Keçon, Şeyho bin Mehmed es-Siverekî’den şeker semeninden kaynaklı dört yüz otuz sekiz guruş alacağını istemiştir. Şeyho bin Mehmed es-Siverekî’nin vefatı üzerine söz konusu borç, kefil İsmâil tarafından karşılanmıştır. İsmâil, borcun yüz on beş guruşunu ödemiştir. Dava kaydında Ramazân bin Hammi Keçon, geri kalan alacağını talep etmiştir.

62. Dava: 28 Şa‘bân Sene (1)320 tarihli kayıtta; Şeyh Şeyullah Mahallesi sakinlerinden Ermenî Katolik milletinden Saʿurî veled-i Yusuf Bidros, Latîfiye Mahallesi sakinlerinden Keldânî milletinden Lolis veled-i Şamas Hermes’ten alacağını talep etmiştir. Saʿurî veled-i Yusuf Bidros, Lolis’e satması için iplikden ma‘mûl malume kırk sekiz ‘aded top vermiştir. İddiaya göre verilen mallar satılmış; ancak satılan malların parası mal sahibine verilmemiştir.

63. Dava: 1 Ramazân Sene (1)320 tarihli kayıtta; Latîfiye Mahallesi sakinlerinden Protestan milletinden Amsîh veled-i Lolî Ezrak, Şeyh Şeyullah Mahallesi sakinlerinden Ermenî Katolik milletinden Cebi veled-i Abraham Şamas’tan yüz yirmi dokuz guruş yirmi pâre alacağını talep etmiştir.

64. Dava: 15 Ramazân Sene (1)320 tarihli kayıtta; Şeyh Şeyullah Mahallesi sakinlerinden Ermenî Katolik milletinden Cebi veled-i Abraham Şamas, Latîfiye Mahallesi sakinlerinden Protestan milletinden Amsîh veled-i Lolî Ezrak'tan yüz kırk bir guruş alacağını talep etmiştir.

65. Dava: 16 Ramazân Sene (1)320 tarihli kayıtta; Bâbussor Mahallesi sakinelerinden Hüsniye bint-i 'Alî, zevci olan Şeyho bin Mehmed el-Sürgücü'nün vefat etmesi sonrasında mirastan mehr-i mu'acccelden mütebâkî alacağını talep temektedir. Bu alacağını da eşinin vefat etmesi üzerine kayınvalidesi Fehîme bint Hüseyin'den istemiştir. Dava kaydı 95. sayfayı da kapsamaktadır.

66. Dava: 9 Şevvâl Sene (1)320 tarihli kayıtta; Gölâsiyân Mahallesi'nde mukim Hamîdiye Kırk Yedinci Alayı'nın birinci bölük Yüzbaşısı Hâcı 'Alî Efendi ibn-i İbrâhîm Efendi'nin**,** Bâbussor Mahallesi ahâlîsinden Hızır bin Mehmed Hâcı Mustafâ'dan alacağı vardır. Hâcı 'Alî Efendi alacağına karşılık olarak Hızır'ın bir kıt'a mülk bağını dört ay va'de ile rehin almıştır. Süreç içerisinde alacağını tahsil edebilmek için adı geçen mülkün müzayede yoluyla satılmasını talep etmiştir.

67. Dava: 20 Şevvâl sene (1)320 tarihli kayıtta; Şeyh Şeyhullah Mahallesi ahâlîsinden Fâris Beg ibn-i Mehmed Beg'in miras taksimiyle ilgili dava yer almaktadır. Dava kaydı 99. sayfayı da kapsamaktadır.

68. Dava: 19 Şevvâl Sene (1)320 tarihli kayıtta; Bâbussor Mahallesi sakinlerineden 'Âişe bintü'l-mezbûr Hasan, Gölâsiyân Mahallesi ahâlîsinden olan zevci Halîl bin Seyyid Hızır'dan mehr-i mu'accelinden kaynaklı tüm alacaklarını talep etmiştir.

69. Dava: 22 Şevvâl Sene (1)320 tarihli kayıtta; Tekye Mahallesi'nde sâkine Nâzile bint-i Hâcı Mehmed 'İzzî, Bâbussor Mahallesi sakinlerinden olan zevci 'Abdülganî bin Mustafâ bin Seyyid Yusuf el-Bedir'den mehr-i mu'accelinden kaynaklı tüm alacaklarını talep etmiştir. Dava kaydı 102. sayfayı da kapsamaktadır.

70. Dava: 25 Şevvâl Sene (1)320 tarihli kayıtta; Bâbussor Mahallesi ahâlîsinden 'Abdülkâdir bin Hâcı 'Abo, küçük kardeşi 'Abdülcebbâr'ın vesayetini talep etmiştir.

71. Dava: 24 Şevvâl Sene (1)320 tarihli kayıtta; Şehîdiye Mahallesi'nde sâkine Halîme bint-i Hâcı Hüseyin, Şeyh Şeyhullah Mahallesi'nde sâkin olan zevci 'Alî bin İbrâhîm'den ayrı bir mesken talep etmiştir.

72. Dava: 27 Şevvâl Sene (1)320 tarihli kayıtta; Emîneddîn Mahallesi'nde mütemekkine Süryânî Katolik milleti nisvânından Sofi bint-i Hanna, aynı mahalle sakinlerinden Ermenî Katolik milletinden Boğos veled-i Ello Boğos'tan alacaklarını talep etmiştir.

73. Dava: 27 Şevvâl Sene (1)320 tarihli kayıtta; Necmeddîn Mahallesi'nde mütemekkin Süryânî Kadîm milletinden Circis veled-i Maksi Abraham, Ermenî Katolik milletinden Maksi Refo veled-i Ello Boğos'tan alacağını istemiştir. Ancak borcun ifasından önce Maksi Refo'nun ölmesi ile mütebâkî dört yüz elli guruş, zevce-i metrüke Sofi bint-i Hanna'dan talep edilmiştir. Dava kaydı 107. sayfayı da kapsamaktadır.

74. Dava: 28 Şevvâl Sene (1)320 tarihli kayıtta; Karatay Karyesi ahâlîsinden Osmân ibn-i Şeyh 'Ömer; daha önce kaybetmiş olduğu iki merkebinin, Kabala Karyesi sâkinlerinden Mahmûd bin Dâvud'da olduğunu beyan ederek söz konusu merkeplerin kendisine iadesini talep etmiştir. Mahmûd bin Dâvud ise merkebleri satın aldığını beyan etmiştir.

75. Dava: Bâbussor Mahallesi sâkinlerinden 'Abdülkâdir ve Şâkir evlâd-ı Hâcı, daha önce Bâbussor Mahallesi sâkinlerinden Nuʿmân bin Hâcı Hızır el-Kanzuh ile mülk anlaşmazlığı yaşamıştır. Konu belli bir ücret karşılığında sulhen çözülmüştür. Ancak 'Abdülkâdir ve Şâkir evlâd-ı Hâcı'nın beyanına göre Nuʿmân bin Hâcı Hızır el-Kanzuh, ödemesi gereken ücreti hala teslim etmemiştir. 'Abdülkâdir ve Şâkir evlâd-ı Hâcı, alacaklarını talep etmiştir. 29 Şevvâl Sene (1)320. Dava kaydı 109. sayfayı da kapsamaktadır.

76. Dava: 29 Şevvâl Sene (1)320 tarihli kayıtta; Bâbussor Mahallesi sâkinelerinden 'Adle bint-i 'Abdullah el-Muksetinî, zevci olan 'Abdülkâdir bin Hâcı'dan mehr-i mu'accel ve mehr-i müeccelden kaynaklı alacağını talep etmiştir.

77. Dava: 5 Zîlka'de Sene (1)320 tarihli kayıtta; Şeyh Şeyhullah Mahallesi'nde mütemekkine Keldânî milleti nisvânından Heli bint-i Cebrail el-Cizrevî'nin miras

taksimiyle ilgili dava yer almaktadır. Dava kaydı 112. sayfayı da kapsamaktadır. Dava ile ilgili 17 Cemâzîyel-evvel Sene (1)321 tarihli kayıt iptal edilmiştir.

78. Dava: 7 Zîlka'de Sene (1)320 tarihli kayıtta; Bâbussor Mahallesi'nde sâkine Güle bint 'Asker'in kızı Hazne bint-i Süleymân Fetamo, Bâbussor Mahallesi ahâlîsinden Bekir bin Hasan bin 'Abdullah ile evlidir. Hazne bint-i Süleymân Fetamo'nun vefat etmesiyle birlikte Güle bint 'Asker, üç yaşında olan torunu Hüsniye'ye bakmaktadır. Bunun üzerine Bekir bin Hasan bin 'Abdullah'tan nafaka talep etmektedir. Ancak Bekir de fakir olduğunu ve nafakayı karşılayamayacağını beyan etmektedir.

79. Dava: 2 Zîlka'de Sene (1)320 tarihli kayıtta; Tekye Mahallesi sâkinlerinden Mahmûd bin Yusuf bin Mehmed el-Kebkî, Urfa Sancağının Nefs-i Urfa Kasabasında ikâmet iden Kâsım bin Seyyid Mehmed Kâsım'dan yüz beş lira alacağını talep etmektedir. Dava kaydı 115. sayfayı da kapsamaktadır.

80. Dava: 30 Şevvâl Sene (1)320 tarihli kayıtta; Şeyh Şeyhullah Mahallesi'nde mütemekkin Keldânî milletinden Cebrail veled-i Rafail el-Cizrevî'nin mirasıyla ilgili dava yer almaktadır. Dava kaydı 117. sayfayı da kapsamaktadır. 139. sayfaya menkuldür.

81. Dava: 13 Zîlka'ade Sene (1)320 tarihli kayıtta; Boz Katri Karyesi ahâlîsinden Batme bint İbrâhîm, oğulları Osmân ve 'Amorî ve Mehmed için vesayet talebinde bulunmuştur.

82. Dava: 14 Zîlka'de Sene (1)320 tarihli kayıtta; Kabâla Karyesi ahâlîsinden Osmân bin Semo Osmâno; daha önce kaybetmiş olduğu merkebinin, Benabil Karyesi'nde mütemekkin Süryânî Kadîm milletinden Melki veled-i Şero Beto'da olduğunu beyan ederek kendisine iadesini talep etmiştir. Melki veled-i Şero Beto ise merkebi tanımadığı birinden satın aldığını beyan etmiştir. Dava kaydı 119. sayfayı da kapsamaktadır.

83. Dava: 17 Zîlka'de Sene (1)320 tarihli kayıtta; Bâbussor Mahallesi'nde sâkine Hadîce hatun bint Seyyid Ahmed, Bâbussor Mahallesi ahâlîsinden olan zevci Halîl bin Ahmed'den mehr-i mu'accelden kaynaklı nakit ve sair eşya alacağını talep etmektedir.

84. Dava: 23 Zîlka‘de Sene (1)320 tarihli kayıtta; Mansûrî Karyesi’nde mütemekkin Süryânî Kadîm milletinden Sa‘odî veled-i Yusuf, Süryânî Kadîm milletinden Abraham veled-i Avis Hayşo’dan iki bin iki yüz otuz dört buçuk guruş alacağı bulunmaktadır. Abraham veled-i Avis Hayşo’nun ölümü üzerine bu meblağ büyük oğlu Mousa’dan talep edilmektedir. 134. sayfaya nakledilen bu dava kaydı, 122. sayfayı da kapsamaktadır.

85. Dava: 27 Zîlka‘de Sene (1)320 tarihli kayıtta; Şehîdiye Mahallesi ahâlîsinden Ahmed bin Sâlih; daha önce kaybetmiş olduğu merkebinin, Şeyh Şeyhullah Mahallesi sakinlerinden Ermenî Katolik milletinden Ferco veled-i Nasri Nâze’de olduğunu beyan ederek kendisine iadesini talep etmiştir. Ferco veled-i Nasri Nâze ise merkebi, Musul vilâyeti dâhilinde Semuk Karyesi ahâlîsinden Halîl Yezîd’den dört yüz guruş karşılığında satın aldığını beyan etmiştir. Dava kaydı 123. sayfayı da kapsamaktadır.

86. Dava: 1 Zilhicce sene (1)320 tarihli kayıtta; Medrese Mahallesi ahâlîsinden Mehmed bin Hasan’ın mirasıyla ilgili dava yer almaktadır. Dava kaydı 126. sayfayı da kapsamaktadır. 141. sayfaya menkuldür.

87. Dava: 3 Zîlhicce Sene (1)320 tarihli kayıtta; Tekye Mahallesi ahâlîsinden Hâcı Şehmus Çelebî ibn-i Halîl Genco’nun mirasıyla ilgili dava yer almaktadır.

88. Dava: 4 Zîlhicce Sene (1)320 tarihli kayıtta; Tekye Mahallesi sâkinlerinden ‘Abdülkâdir Paşa ile kardeşi Hüseyin Çelebî’nin Hızır et-Tefrâvî’de olan altmış yedi ‘aded Fransız lirası alacağı ile ilgili dava kaydıdır. Alacak talebi, Necmeddîn Mahallesi ahâlîsinden Mahmûd Efendi ibn-i Şeyh ‘Abdullah vekilliğinde ‘Abdülkerîm ve ‘Abdürrezzâk ve Hasîbe ve ‘Azbe ve Mecâl ve Nesmiye adına yapılmıştır. Dava kaydında belirtilen altmış yedi ‘aded Fransız lirası alacak, vasi Yahyâ bin el-mezbûr Hâcı Kâsım’dan talep edilmiştir. Dava kaydı 128. sayfayı da kapsamaktadır.

89. Dava: 5 Zîlhicce Sene (1)320 tarihli kayıtta; Şehîdiye Mahallesi sâkinlerinden Ahmed bin el-Hâcc Mehmed Reşîd’in mirasıyla ilgili dava yer almaktadır. Dava kaydı 132. sayfayı da kapsamaktadır.

90. Dava: 27 Zilka‘de Sene (1)320 tarihli kayıtta; Şeyh Şeyhullah Mahallesi sakinlerinden Seyyid Ahmed bin Seyyid ‘Alî bin Seyyid Mustafâ vefat etmiştir.

Seyyid Ahmed'in ölümü üzerine vakıftaki görevine, kardeşi Seyyid Mehmed talip olmuştur.

91. Dava: 5 Zîlhicce Sene (1)320 tarihli kayıtta; Şeyh Şeyhullah Mahallesi sâkinlerinden Circis veled-i Batros'un ölümü üzerine oğlu Yakub, küçük kız kardeşi Mansûre için vesayet talebinde bulunmuştur.

92. Dava: 17 Zîlhicce Sene (1)320 tarihli kayıtta; Şeyh Şeyhullah Mahallesi'nde sâkine Fâtıma bint Hamoş, Şehîdiye Mahallesi sâkinlerinden olan zevci Hâcı 'Alî bin Kelo'dan mehr-i mu'accelinden kaynaklı yüz guruş kıymetli bir kat yatak alacağını ve yirmi günlük oğlu için de nafaka talep etmektedir.

93. Dava: 17 Zîlhicce Sene (1)320 tarihli kayıtta; Şehîdiye Mahallesi sâkinlerinden 'Alî bin Kelo, Şeyh Şeyhullah Mahallesi'nde sâkine olan zevcesi Fâtıma bint Hamoş'tan alacağı olan eşya-yı saire ve nakdi geri istemektedir.

94. Dava: 22 Zîlhicce Sene (1)320 tarihli kayıtta; Necmeddîn Mahallesi'nde mütemekkin Latin milletinden Rızkullah veled-i Hanna Aho, Emînüddîn Mahallesi'nde mütemekkin Ermenî Katolik milletinden Nasri veled-i 'Amsih Asfor eş-Şevk'ten alacağını talep etmiştir. Bu alacak, iki 'aded camus derisi satışından mütebaki olan üç yüz otuz yedi guruştur. Dava kaydı 141. sayfaya nakledilmiştir.

95. Dava: 22 Zîlhicce Sene (1)320 tarihli kayıtta; Bâbussor Mahallesi ahâlîsinden Sâlih bin Şeyhmus Hâcı Süleymân'ın mirasıyla ilgili dava yer almaktadır.

96. Dava: 23 Zîlhicce Sene Sene (1)320 tarihli kayıtta; Medrese Mahallesi ahâlîsinden Fâris bin Mehmed'in mirasıyla ilgili dava yer almaktadır.

97. Dava: 27 Zîlhicce Sene (1)320 tarihli kayıtta; Medrese Mahallesi ahâlîsinden Neccâr Şeyhmus ibn-i Musâ Zazavî ve Tekye Mahallesi ahâlîsinden Şeyh Dâvud ibn-i Ahmed ve Bâbussor Mahallesi ahâlîsinden Mehmed bin Mollâ 'Ömer Emîn, Vâdî es-Safâ'da bir kıt'a bahçenin iki hissesi ile üç rabi' hissesini satın almıştır. Şehîdiye Mahallesi ahâlîsinden Yusuf bin Hâcı Hızır Kazrâ', bahsedilen bahçenin ağacını kesmiş; hak sahipleri de iki hisse ile üç rabi' hisse ağacın iadesini talep etmişlerdir. Dava kaydı 139. sayfayı da kapsamaktadır.

98. Dava: 30 Zîlhicce Sene (1)320 tarihli kayıtta; Şeyh Şeyhullah Mahallesi sâkinlerinden Latin milletinden Fransis veled-i Maksi Hanna Aho, vekili Necmeddîn

Mahallesi sâkinlerinden Mahmûd Efendi ibn-i Şeyh ‘Abdullah aracılığıyla Necmeddîn Mahallesi sâkinlerinden Süryânî Kadîm milletinden Circis veled-i Saʿdo Aho’dan alacağını talep etmiştir. Dava kaydına göre Fransis, Circis’e otuz ‘aded ‘Osmânlı lirasını mudarebe yoluyla vermiş; ancak Circis, Fransis’e kârdan pay vermemiştir.

99. Dava: 2 Muharremü’l-Haram Sene (1)321 tarihli kayıtta; Meşkinan Mahallesi sâkinlerinden ‘Alo bin Halîl, daha önce kaybetmiş olduğu merkebinin, Medrese Mahallesi’nde sâkin ‘Abdî ibn-i Halîl’de olduğunu beyan ederek kendisine iadesini talep etmiştir. ‘Abdî ibn-i Halîl ise merkebi Canbaz Esʿad Boboki nâm dellâlden Sobhacı Hanna kefâletiyle iki yüz yirmi guruşa satın aldığını beyan etmiştir. Dava kaydı 143. sayfayı da kapsamaktadır.

100. Dava: 2 Muharrem Sene (1)321 tarihli kayıtta; Şeyh Şeyhullah Mahallesi’nde mütemekkine Süryânî Katolik milleti nisvânından Verde bint-i Circis es-Sehâr, Maksi Noum veled-i Hanna’ya kâr amacıyla yüz yirmi guruş teslim etmiştir. Verde beyanında, malını geri istemektedir.

101. Dava: 2 Muharrem Sene (1)321 tarihli kayıtta; Şeyh Şeyhullah Mahallesi’nde mütemekkin Süryânî Katolik milletinden Saʿdo veled-i Nâto, vekili Necmeddîn Mahallesi ahâlîsinden Mahmûd Efendi ibn Şeyh ‘Abdullah aracılığıyla Eminüddîn Mahallesi’nde mütemekkin Circis’den alacağını talep etmiştir. Beyan edilen alacak, camus derisi semeninden mütebaki olan bin yedi yüz yirmi dokuz guruştur. Dava kaydı 146. sayfayı da kapsamaktadır.

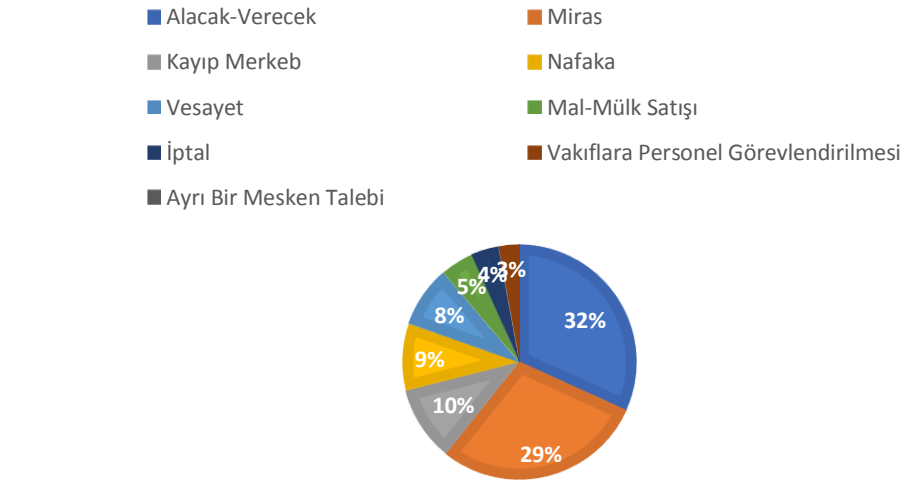
102. Dava: 6 Muharrem Sene (1)321 tarihli kayıtta; Savur Kazâsı muzâfâtından Ahmedî Karyesi ahâlîsinden ve Tekye Mahallesi’nde misafir olan Mehmed bin Hüseyin Herfe, daha önce kaybetmiş olduğu merkebinin, Zone Karyesi ahâlîsinden Halaf bin Hasan’da olduğunu beyan ederek kendisine iadesini talep etmiştir. Halaf bin Hasan ise merkebi, Maserti Karyesi’nde mukîm ve Mardin Hristiyânlarından ‘Amus el-Baslî’den iki yüz guruşa satın aldığını beyan etmiştir. Dava kaydı 148. sayfayı da kapsamaktadır.

103. Dava: 7 Muharrem Sene (1)321 tarihli kayıtta; Şeyh Şeyhullah Mahallesi’nde mütemekkin Süryânî Katolik milletinden Saʿdo veled-i Nato Elik, vekili Necmeddîn Mahallesi ahâlîsinden Mahmûd Efendi ibn-i Şeyh ‘Abdullah aracılığıyla Şehîdiye Mahallesi sâkinlerinden olan Mehmed Sâlih’ten alacağını talep

etmiştir. Beyan edilen alacak, yedi yüz guruştur. Dava kaydı 149. sayfayı da kapsamaktadır.

2.2. 215 NUMARALI ŞERʿİYE SİCİLİNDEKİ DAVA KAYITLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

TABLO-7 215 NUMARALI MŞS DEFTERİNDE GEÇEN DAVA KAYITLARI

Çalışmanın geneline bakıldığında dava kayıtlarının ekseriyetini alacak-verecek ve miras konuları oluşturmaktadır. Kayıp merkeb, nafaka talebi, vesayet, mal ve mülk satışından kaynaklı uyuşmazlıklar, vakıflara personel görevlendirmesi, ayrı bir mesken talebi ve iptal edilmiş olan davaların da 215 numaralı Mardin şerʿiyye sicili defterinde yer aldığı görülmüş; tezin genelinde dağılım oranları TABLO-7'de gösterilmiştir.

Alacak-verecek konuları, davaların çoğunluğunu oluşturur. Buradaki davalar; Müslümanların kendi aralarındaki, Gayrimüslimlerin kendi aralarındaki ya da iki taraf arasında geçen kayıtlardan ibarettir. En dikkat çeken noktalardan biri, bu davalara kadınların da dâhil olmuş olmasıdır. Örneğin; Necme bint Mehmed Efendi, Mehmed bin Derviş Hacı Memo'dan alacağını talep etmiştir.[97] Başka bir örnekte ise benzer durumun Gayrimüslimler arasında gerçekleştiği görülmüştür: Süryani Katolik Milleti

[97] BOA, MŞS. 215: 59.

nisvanından Verde bint Circis, Maksi Noum veled-i Hanna'ya kar amaçlı verdiği malını geri istemektedir.[98] Dava süreçlerinde tarafların vekiller aracılığıla temsili de anlaşılmıştır. Müslümanların davalarını Gayrimüslim vekiller temsil edebildiği gibi Gayrimüslimlerin davalarını da Müslüman vekiller temsil edebilmiştir.[99] Buradan da toplumun genelinin sıkı bir ilişki içinde olduğu anlaşılabilmiştir.

Alacak-verecek konusundan sonra en fazla yoğunluğu miras davaları almaktadır. Bu kayıtlarda Müslim-Gayrimüslim davaları yer almaktadır. Miras davalarında; Genç Ahmo vakfı bahçesi, Erbaʿîn Kilisesi'ne bağlı vakıf dükkân, Remmo'nun vakıf bahçesi gibi vakıflardan da bahsedilmiştir. Buradan da Gayrimüslimlere ait vakıfların da toplumsal hayatta yer bulduğu anlaşılmaktadır. Çoğunluğu Müslümanlara ait olan bu dava kayıtlarında kadınların da varlığı tespit edilmiştir. Örneğin; Keldani milleti nisvanından Heli bint Cebrail el-Cizrevi'nin miras taksimi.[100]

Merkeble ilgili olan anlaşmazlıklar; Müslümanların ve Garimüslimlerin kendi aralarında olduğu gibi iki kesimin de dâhil olduğu davalardan mütebakidir. Kayıtlarda kadınların da anlaşmazlıklara müdahil olduğu görülmüştür. Örneğin; Sode bint Hasan'ın kaybolan merkebini Hacı Mehmed bin Sufi İsmail'den istemesi.[101]

Nafaka talebiyle ilgili dava kayıtlarının tamamında Müslümanlar yer alır. Mehr-i muaccelden kaynaklı ve ihtiyaçtan dolayı kadınların kocalarından nafaka talep ettiği anlaşılmıştır. Ayrıca zevclerin ölümü sonrası ihtiyaç doğrultusunda kadınların, kocalarının annesi ya da babalarından da nafaka talebi söz konusu olabilmiştir. Kişilerin kendi oğullarından dahi nafaka talep ettiği görülmüştür.[102] Bu durumlar günümüzde pek hoş karşılanmasa da dönemin mahkeme kayıtlarında yer bulmuştur.

Vesayetle ilgili olan dava kayıtlarında, toplumun geneli bu talepte bulunabilmiştir.

Mal-mülk davalarında genellikle Müslümanlar arası anlaşmazlıklar yer alsa da davalarda Gayrimmüslimlerin de taraf olduğu görülmüştür.

---

[98] BOA, MŞS. 215: 144.
[99] Bk. BOA, MŞS. 215: 11, 90, 142.
[100] BOA, MŞS. 215: 111.
[101] BOA, MŞS. 215: 71.
[102] Bk. BOA, MŞS. 215: 70.

İptal edilen davaların 2'si alacak-verecek, 2'si de miras davasıyla ilgilidir.

Görev tayiniyle ilgili olan kayıtlarda ise Müslüman halktan kişilerin evladiyelik tevliyeti görülmüştür. Burada vakıflar tekrar karşımıza çıkmıştır.

Dava kayıtlarının geneline bakıldığında Müslim-Gayrimüslim ayırımı yapılmaksızın toplumun iç içe geçtiği; bu durumun da dava kayıtlarına yansıdığı tespit edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
215 NUMARALI MARDİN ŞERʿİYYE SİCİLİ

3.1. 215 NUMARALI MARDİN ŞERʿİYYE SİCİLİ DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYONU

İşbu zabt-ı ceridesi yüz doksan sekiz sayfadan ibaret olduğu tasdik olunur. Fi Muharrem sene (1)320.

Naib-i liva-yı Mardin.

Sahife: 1.

1. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin mahallâtından Tekye Mahallesi sâkinlerinden sâhib-i arz-ı hâl Seyyid Ali Ağa bin Hacı Hüseyin medine-i mezkur Şehidiye Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem vefât eden Hacı Ali Beyzâde müteveffâ Ahmed Bey'in verâset-i zevce-i menkuha-i metrukesi Hafsa bint Halil ile sulbi kebir oğulları Abdulvahhâb Bey ve Abdukadir ve Abdulhalim ve sağir Mehmed Tâhir ve sulbiye kebire kızları Sâliha ve Emine istihzârı tahkikinden sonra verese-i mezburundan hususa âti ve beyân vazʿ-ı yed eden dörd bin guruş muharrer alâyım Abdulvahhâb Bey bin el-müteveffâ Ahmed Bey nam kimesne muvâcehesinde Kuyumcu Çarşusunda vâkiʿ bir tarafı beyazlar mülkü ve bir tarafı Hacı Mehmed kâid dükkân ve diğerleri tarîk ile mahdûd bin yüz guruş kıymetindeki bir bâb mülk dükkânımda nısfen mezbur Abdulvahhâb nam kimesne hak-ı vaz-ı yedle ilhâkı hakkında âherine fürûht ve ferâğ etmekde bulunduğundan mezkur dükkân nısfından keyfiyetle mülk bana teslimi mezbur Abdülvehhâb Bey tenbiye olmağa matlubumdur deyü baʿde'd-dâʿvâ olduğu cevâbında müdde-i mezbur Ali Ağa doksan dokuz senesinde Haziranında mezkur dükkânı iki bin guruşa mukâbil müteveffâ pederim Hacı Ahmed Bey rehin edüb oldahi irtihân ve kabz-u kabul etmiş idi vesâir aleyh muâmele-i rehine dahi defter-i hâkâni dairesince ceryân ve beher mâh meblâğ-ı mezkurdan yüzer guruş edâ etmeye ve etmediği suretde rehin olan mezkur nısf-ı dükkân-ı daire-i mezkure vâsıtasıyla vakf-ı istifâ-yı deyn edilmesi şart edilmiş olduğu halde deyni edâ etmediğinden furuht muamelesine teşebbüs eylemişim deyü defʿ-i

dâʿvâda bulundukda müdde-i mezbur dahi defʿ-i vakaʿ-yı inkârda bulunduğu. Fi 3 Safer sene (1)218 ve fi 29 Nisan sene (1)218.

Müdde-i aleyh Abdulvahhâb Bey bin Ahmed Bey, (Mühür: Abdulvahhâb), Müdde-i Ali Ağa bin Hacı Hüseyin (Mühür: Seyyid Ali).

Dâfiʿ mumâileyh Abdulvahhâb Bey ber-vech-i meşrûh defʿ-i meşrûhama mutâbık beyyine ikamesine havâle şud. Fi 30 Minhü.

Hâkim Abdülaziz Hâlef.

Dâfiʿ-i mumâileyh Abdulvahhâb Bey defʿe mutâbık bin iki yüz doksan dokuz senesi Mayısının otuz birinci günü tarihiyle müverrah ve müdde-i mezbur Ali Ağa mührüyle memhür ve mahtum ve kaydına mutâbık bir kıtaʿ defter-i hâkâni dairesine rehinen sened-i resmiyesi ibrâz ve baʿde'l- kırâe müdde-i mezbur Ali Ağa müdde-i aleyh mezbur Abdulvahhâb Bey'in müteveffâ Seyyid Hacı Ahmed Bey'e iki bin guruş borcu olub mukâbiline salifü'z-zikr nısf dükkânı rehin eylediği görülmekle müdde-i mezbur Ali Ağa'dan husus-u mezkur suâl olundukda şu hâlde dâʿvâda murûr-u zaman vakiʿ olmağla istimâʿ olunmayacağından muʿârazadan menʿ olunsun deyü beyân eylemesi üzerine oldahi üç yüz üç senesi Eylülünde hususu mezkur hakkındaki bu dâʿvâsıyla zabt-ı derkenârı ile fi Mayıs sene (1)312 muâmele-i bir kıtaʿ istidâʿ ibrâzla müsâfiʿ-i rüʿyet bir günâ müddet murûr etmediği ve hususen mesele sıgar biraderlerim dahi mevcud ve kasadarlarıdır deyü leffen beyân eylediği. Fi 15 Mayıs sene (1)318.

Dâfiʿ ve müdde-i aleyh (Mühür: Abdulvahhâb), Müdde-i (Mühür: Seyyid Ali).

Sahife: 2.

Bedel-i rehin mezkur müdde-i olan iki bin guruş hakkında müdde-i seyyid Ali bin Hacı Hüseyin'e diyeceği hisselerden tahliye Abdulvahhâb Efendi'ye Melle Bekir'in kefaletleriyle ancak müteveffâ Hacı Ali Bey'in bâ-sened-i matlûbu olan dört bin guruş olub bende asl-ı medyunların tarafından ve senedin zâhirlerinde muharrer fi 3 Şaban sene (12) 93 tarih Nasri Zeltân yed ile ve fi 18 Receb sene (12)94 tarih Hacı Hüseyin Ağazâde Abdurrahman Ağa yediyle sekiz yüz ve 15 Cemâziye'l-âhir sene (12)95 tarih mumâileyh Abdurrahman Ağa yediyle beş yüz elli guruşuna cemaʿn iki bin üç yüz elli guruş deyni mezbure teslim olunub baʿdehu müteveffâ-yı mezburun Hacı Ali Ağa müteveffâ Hacı Ahmed Bey hayatında aleyhime Mardin hukûk

muhâkemesinde ikâme-i dâʿvâ edüb fi 21 Mayıs sene (12)99 tarihli bir kıtaʿ iʿlâm-ı nizâmi mantukunca üç bin yedi yüz elli guruş esbât eylediğinde meblâğ-ı mezkurden icrâ vasıtasıyla iki bin guruş meblâğ-ı mütebâki-i mezkurden mahsub olmak üzere fi Haziran sene (12)99 tarihinde benden tahsil etmiş idi baʿdehu hatt-ı destiyle muharrer yedimde mahfûz defterde muharrer müfredât-ı vecihle bin yedi yüz seksen guruş mezbur Hacı Ahmed Bey'e teslimâtım vukûʿ bulmuşdur bu cihetinden mâaʿdâ bir günâ mezbur Hacı Ahmed Bey'le alışveriş olmayub salifü'z-zikr teslimâtı müddeâʿya olan meblâğ-ı mezkurden bâ-tenzîl mütebâkisinin bana iʿtâ ve teslimi ve istimâʿ dâʿvâya medâr olan mezkur istidâʿ dahi bana meblâğ olunmayub aslı dahi yokdur deyü beyân eylediği. Fi 5 Rebiü'l-evvel sene (1)321.

Müdde-i Seyyid Ali. (Mühür: Seyyid Ali).

Müdde-i aleyh Abdulvahhâb Bey dahi kelâm-ı ibtidârla müdde-i tarafından beyân olunân fi 21 Mayıs sene (12)99 tarihli iʿlâmda mezbur meblağ başka cihetten matlubumuz olub ifâ edilmemiş ve iki bin guruşluk münâzeʿun fih rehniyet mütelağğid ise diğer cihetten alacağımız olub fi 31 Mayıs sene (12)99 tarihinde ve yirmi mâh vaʿde ile defter-i hâkâni dairesince muâʿmele-i rehine icrâ edilüb bedel-i mezkur hâlâ zimmetindedir deyü ifâde eylediği. Fi 5 Minhü.

Müdde-i aleyh Abdulvahhâb (Mühür: Abdulvahhâb).

Altıncı sahifeye nakil olunmuşdur.

2. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin mahallâtından Medrese Mahallesi'nde sâkin iken bundan beş ay mukaddem vefât eden Şehtinezâde Hacı İbrahim Ağa'nın verâseti zevcinân menkühatân metrüketânı Alya bint Abdurrahman Ağa ve Fatıma bint Melle Ahmed ile sulbi kebir oğlu Hacı Halil Çelebi ile sulbi sağir oğulları Abdülaziz ve Abdülvehhâb ve sulbiye kebire kızları Semiye ve Hâciyet Emine ve ʿAişe ve Saʿdiye hatunlara münhasıra olduğu bi'l-ihbâr lede'ş-şerʿi'l-enver zahir ve numâyan oldukdan sonra tashih-i mesele-i mirasları seksen sihâmdan olub sihâm-ı mezkureden her birine beşer sihâmdan cemaʿn on sehmi zevcetân mezburetân Alya ve Fatıma hatunlara ve her birine on dörder sihâmdan cemaʿn kırk iki sehm-i benûn mezburun Hacı Halil ve Abdülaziz ve Abdülvehhâb'a ve her birine yedişer sihâmdan cemaʿn yirmi sekiz sehmi benât-ı mezburât Semiye ve Hâciyet Emine ve ʿAişe Saʿdiye hatunlara isâbeti tahkikinden sonra verese-i mezburundan zâtî taʿrif-i şerʿî ile

muaʿrrefe-i mezbure Saʿdiye'nin bâ-hüccet-i şerʿiyye vekili medine-i mezkure mahallâtından Latifiye Mahallesi'nde mütemekkin tebaʿyı devlet-i aliyyenin Ermeni Katolik milletinden Noum Efendi veled-i Nasri Kespar yine verese-i mezburundan mezbur Hacı Halil Çelebi tarafından zikr-i âtî hususda husumet ve red ve cevaba ve husus-u mezkurun mütevakkıf olduğu umurun küllisine yine bâ-hüccet-i şerʿîyye vekili medine-i mezkure mahallâtından Şeyh Şeyhullah Mahallesi'nde mütemekkin tebaʿyı devlet-i müşârü'l-ileyhânın Süyâni Katolik milletinden Circis Efendi veled-i İlyas münâşi muvâcehesinde mahalle-i mezkurede vâkiʿ bir tarafı Abdidibi menzili ve bir tarafı müteveffâ Bekir bin Hacı Halil el-Çelebi veresesi menzilleri ve iki tarafı tarîk-i âm ile mahdûd kırk bin guruş kıymetli bir bâb mülk menzil medine-i mezkurenin Çırpı Çarşusu'nda kâin Şehtinezâde Abdürrezzak Çelebi bin Hacı Hızır Ağa dükkânları ve iki tarafı tarîk-i âm ile mahdûd on iki bin guruş kıymetli ve yine çarşı-yı mezkurde vakiʿ iki tarafı müeveffâ Hacı Kemâl Efendi bin Hacı Abdulgafur Efendi veresesi dükkânları ve tarafını tarîk-i âm ile mahdûd beş bin guruş kıymetli yer ve Han Çarşusu'nda k bir tarafı Hacı Kermozâde Neco bin Hacı Tâhir dükkânı ve bir tarafı Şehtinezâde müteveffâ Hacı Hızır Ağa'nın dükkânı ve bir tarafını tarîk-i âm ile mahdûd yedi bin guruş kıymetli yer ve yine Reyhâniye Câmiʿ-i şerif altında kâin bir tarafı camiʿ-i şerif mezkur

Sahife: 3.

vakıf dükkânına ve bir tarafı Hacı Ali Bey bin Hacı Ahmed Bey veresesi dükkânları ve bir tarafı camiʿ-i mezkure ve bir tarafı râbiʿ-i tarîk-i âm ile mahdûd üç bin guruş kıymetli yer ve Buğdây Çarsusu'nda kâin bir tarafı müteveffâ Hacı İbrahim bin Şeyh Abdulkadir veresesi dükkânları ve bir tarafı Hacı Kermozâde Hacı Mustafa bin Melle Abdi dükkânı ve tarafını tarîk-i âm ile mahdûd altı bin guruş kıymetli yer ve Hasan Ammar Çarşusu'nda kâin bir tarafı Hacı Kermozâde Hacı Musa Çelebi dükkânı ve bir tarafı Hacı Kermozâde Hacı Ali Ağa bin Hacı Mehmed veresesi dükkânları ve tarafını tarîk-i âm ile mahdûd bir yer yine mutassal ve on iki bin guruş kıymetli iki ve Pamuk Çarşusu'nda kâin bir tarafı Emin Çelebi bin Halilü'l-Katâncı dükkânı ve etrâf-ı selâsesi tarîk-i âm ile mahdûd ve üç bin guruş kıymetli yer ve İʿtârân Çarşusu'nda kâin bir tarafı Hacı Kermozâde müteveffâ Hacı Ali Ağa veresesi dükkânları ve bir tarafı Kümlüzâde Abdulkadir bin Hacı Hızır dükkânı ve tarafını tarîk-i âm ile mahdûd iki bin guruş kıymetli yer ve Espâhi Çarşusu'nda kâin bir tarafı Hacı Kermozâde

müteveffâ Hacı Şeyhmus Ağa veresesi dükkânları ve bir tarafı Şeyhtinezâde müteveffâ-yı mezbure Hacı Hızır Ağa veresesi dükkânları ve bir tarafı yine Hacı Kermozâde müteveffâ Hacı Halil Paşa veresesi dükkânları ve taraf-ı râbiʿ tarîk-i âm ile müdde-i aleyhe mezbur Hacı Halil Çelebi ile müşterek sekiz bin guruş kıymetli bir bâb dükkânın iki selase-i Kazâzân Çarşusu'nda kâin bir tarafı müteveffâ Seyyid Hasan bin Melle Ali veresesi dükkânları ve bir tarafı ez-Zârizâde Şeyh Mehmed Ali Efendi bin Şeyh Abdulkadir Efendi dükkânı ve tarafını tarîk-i âm ile bir yer yine mutassıl ve elli bin guruş kıymetli iki bedestân ortasında kâin bir tarafı Hafâfân Çarşusu ve bir tarafı Bedestân Kapusu ve bir tarafı bedestân ve taraf-ı râbiʿ tarîk-i âm ile mahdûd yedi bin guruş kıymetli yer ve yine Kazâzân Çarşusu'nda kâin bir tarafı Haciyet Nuri bint Melle Mehmed dükkânı ve bir tarafı müteveffâ mezbur Hacı İbrahim Ağa'nın vasiyet-i dükkânı ve bir tarafı Câmiʿi Kebire ve tarafı râbiʿ tarîk-i âm ile mahdûd on iki bin guruş kıymetli yer ve yine Kazâzân Çarşusu'nda kâin yine mezbure Hâciyet Nuri dükkânî ve bir tarafı Şehtinezâde Şeyh Musa Çelebi dükkânı ve bir tarafı Câmiʿi Kebir mezkure ve tarafı râbiʿ tarîk-i âm ile mahdûd on iki bin guruş kıymetli yer ve yine Kazâzân Çarşusu'nda kâin bir tarafı Ammo Suşârsetân dükkânı ve bir tarafı Hafızzâde Hacı Abdullah Çelebi dükkânı ve bir tarafı bedestân ve tarafı-ı râbiʿ tarîk-i âm ile mahdûd sekiz bin guruş kıymetli yer ve yine bedestânda kâin bir tarafı Hacı Halil Paşa'nın veresesi dükkânları ve bir tarafı mezbur Hacı Mustafa Çelebi bin Melle Abdi dükkânı ve bir tarafı Şehtinezâde müteveffâ mezbur Hacı Hızır Ağa veresesi dükkânları ve bir tarafı râbiʿ tarîk-i âm ile mahdûd dört bin guruş kıymetli yer ve yine çarşu-yu mezkurde kâin bir tarafı Hamo el-Yunuszâde Nuʿmân Çelebi bin Hacı Sâlih dükkânı ve bir tarafı Hacı Kermozâde Fâris Çelebi bin Hacı Abdulgâni Çelebi dükkânı ve bir tarafı Erbaʿîn Kilisesi'ne mesbut bir bâb vakıf dükkânı ve taraf-ı râbiʿ tarîk-i âm ile mahdûd dört bin guruş kıymetli yer Hafâfân Çarşusu'nda kâin bir tarafı Erbaʿîn Kilisesi'ne mesbut bir bâb vakıf dükkânı ve bir tarafı Ermeni Katolik milleti fukarasına mesbut bir bâb kahvehâne ve tarafını tarîk-i âm ile mahdûd dört bin guruş kıymetli yer ve yine çarşu-yu mezkurde kâin bir tarafı müteveffâ Hulusi Efendi veresesi dükkânları ve bir tarafı Şehtinezâde Hacı Emin veresesi dükkânları ve tarafeyni râbiʿ tarîk-i âm ile mahdûd beş bin guruş kıymetli yer ve yine çarşu-yu mezkurde kâin bir tarafı Erbaʿîn Kilisesi'ne mesbut bir bâb vakıf dükkânı ve bir tarafı mumâileyh Fâris Çelebi bin Hacı Abdülgâni Çelebi dükkânı ve tarafını tarîk-i âm ile mahdûd yedi bin guruş

kıymetli yer ve Bısmârcı Çarşusu'nda kâin bir tarafı müteveffâ-yı mezbur Hacı İbrahim Ağa veresesi diğer dükkânları ve tarafını Ermeni Katolik milleti fukarasına mesbut bir bâb kahvehâne ve taraf-ı râbiʿ tarîk-i âm ile mahdûd iki bin guruş kıymetli yer ve bedestânda kâin bir tarafı müteveffâ Mâhir veled-i Abdulnur veresesi dükkânları ve bir tarafı

Sahife: 4.

Hanna ve Yusuf evlâd-ı Muhyî ed-Dokmak'ın dükkânları ve bir tarafı Erbaʿîn Kilisesi neferâsına mesbut vakıf dükkânı ve taraf-ı râbiʿ tarîk-i âm ile mahdûd dört bin guruş kıymetli yer Meşekkîn Çarşusu'nda kâin bir tarafı vakfü'l haremeyn ve bir tarafı Abdulnur veresesi dükkânı ve Mehmed bin Ahmed ve biri tarîk-i âm ile mahdûd bin beş yüz guruş kıymetli bir bâb dükkân ve Rasu'l-aʿyn Kazası'nda vâkiʿ etrafı meçhulüm olan bin beş yüz guruş kıymetli kezâlik bir bâb dükkân ve yine Virânşehir Karyesi'nde kâin meçhulü'l-etrâf ve dört bin guruş kıymetinde iki bâb dükkân ki cemaʿn yüz yirmi yedi bin guruş kıymetli yirmi altı bâb dükkân ile bir bâbın ikisini Gölasiyân Mahallesi'nde kâin üç tarafı Kazâzzâde Emin Efendi'nin hânesi ve taraf-ı râbiʿ tarîk-i âm ile mahdûd dört bin guruş kıymetli bir bâb mülk ve Medrese Mahallesi'nde kâin bir tarafı Hacı Mehmed Bilbuci'nin veresesi hânesiyle diğer taraf-ı selasesi tarîk-i âm ile mahdûd üç bin guruş kıymetli nısf hâne ve Gurs Nâhiyesi'nin Ali Paşa Karyesi toprağında kâin ve Kasım Padişah demekle maʿrûf on iki sihâmdan on beş bin guruş kıymetinde beş sehim dönümün ve yine karye-i mezkure toprağında vâkiʿ Rahat el-Cedid demekle maʿrûf beş bin beş yüz guruş kıymetinde on iki sihâmdan bir sehim ve Gurs Evsat Karyesi toprağında kâin etrâf-ı erbaʿsı arîk-i âm ile mahdûd on iki bin guruş kıymetli bir kıtaʿ bakçe ve Bârmân Karyesi toprağında vâkiʿ dört bin guruş kıymetinde bir bâb diğer mülk nısfı ve Nisibin Kazasına tâbiʿ Kamışlu aʿkârı dâhilinde on beş bin kıymetli bir bâb diğer mülk-ü selase ve Rişmil Kazası toprağında kâin ve Mehmed Ali Şeyho demekle maʿrûf yedi bin guruş kıymetli ve yekdiğerine muttasıl iki kıtaʿ bakçe ve iki kıtaʿ bâğ bir kıtaʿ kebir susuz tarla ve yine Rişmil akârı dâhilinde ve yekdiğerine mutassıl Melle Hızır Bakçesi demekle meşhûr dört bin beş yüz guruş kıymetli iki kıtaʿ bakçe ve Kalaʿte Mero Karyesi akârında vâkiʿ Hacı Hızır Ağa veresesiyle münâsafeten müşterek beş yüz guruş kıymetli bir kıtaʿ kurumî bağın nısfı ve Millu Nahiyesi'nde vâkiʿ bin beş yüz guruş kıymetinde görülen Mastar-ı Hindi demekle müsemma karye ile arazisinin rubʿu ki min haysü'l-mecmûʿ

iki yük bin beş yüz guruş kıymetli yirmi altı ve diğer ikişer dükkân ve bir bâb ile nısf-ı hâne ve dört bâb diğer mülk ve üç kıtaʿ bâğ ve beş kıtaʿ bakçe ile devamındaki seksen sihâmdan iʿtibâr edilen hususu şerʿîden müvekkileme isâbet eden yedi sihâmın emlâk ve aʿkârât-ı mahdûde-i mezkureden ikrâr ile bi'l-esnâfa teslimi mülk ve bir de Musullu Hacı Hasan Zekeriya ile evvelâ beş yüz liralık ahsâb-ı sermaye ile Savur Kurası'ndan Fettâh Beyzâde Nureddin Bey'le ahşâbdan şirket sermâyesi üç yüz lira-yı Osmânîye ve'l-yevm Gümüşhane Jandarma binbaşısı bulunan Ali Ağa zimmetinde müteveffâ mezbur alacağı olan üç yüz lira-yı Osmaniye ve yine Mardinli Hacı Mehmed Fâiv zimmetinde cihet-i karz-ı şerʿîyede beş bin ve Mardinli Kasab Veli'ye berây-ı şirket sermâye olarak verdiği on bin ve yine Mardinli Abo Benâmi'ye beray-ı şirket verdiği on bin ve Mardin tüccarından Abdulkerimzâde Hüseyin Çelebi'ye satılan sabun bahâsı on yedi bin ve Kasr-ı Cirân Karyeli Osman deyü zimmetinde ester bahasından bin üç yüz ve Mardinli Ahmed eş-Şatır nam kimesne zimmetinde üç bin altı yüz ve yine Mardinli Hacı Hamo Bekdâş zimmetinde üç bin beş yüz guruş ve yine Kasr-ı Cirân Karyeli Derviş deyü zimmetinde kezâlik cihet-i karzdan sekiz yüz ve yine Mardinli Şeyhmus bin Sâlih Çavuş zimmetinde cihet-i karz-ı şerʿîyyede bin ve müteveffâ Hacı İbrahim Ağa'nın metrukesi cümlesinden hîn-i tahrirde dâhili defter-i kassam edilmeyüb Mardinli Yusuf Hızır Şâha beher kilesi yüz guruşdan kırk kile erya bahâsından olan dört bin ve yine ahsâb almak üzere Savurlu Besim Bey bin Nureddin Bey'e verilen beş yüz aded sehm-i mecidi ki cemaʿn sekiz yüz doksan yedi bin guruş nukûdâtdaki kezâlik müvekkilemin hissesine isâbet eden hisse-i şerʿîyesinin iʿtâsı içün mezbur Hacı Halil Ağa'ya bi'l-izâfa vekili bulunan mumâileyh Circis Efendi'ye tenbiye olmak bi'l-vekâle matlubumdur deyü baʿde'd-dâʿvâ ve'l-istintâk ol dahi cevâbında müdde-i vekil-i mezbur Noum Efendi'nin iddia eylediği bi'l-cümle emlâk ve akâra vazʿ bi'l-beyyine subûtunu taleb ve tezkiye âʿid kassâm defterindeki eşyâ-yı muharrereden başka emvâl ve nukûdât-ı sâireyi külliyen inkâr eylediği. Fi 27 Nisan sene (1)318.

Müdde-i aleyh vekili Sıdkı, Müdde-i vekili Noum. (Mühür: Noum).

Sahife: 5.

Müdde-i aleyh müvekkil ve asl-ı mumaileyh Hacı Halil Çelebi dahi meclis-i şer'a hazır olub müdde-i vekili Naum Efendi'nin edâ eylediği ifade huzurunda

talebiyle karâit olundukda bi'l cümle izâr denilen bağ ve bahçe ve dermek ve hân ve dükkânları vekil mumaileyh Circis Efendi hâzır olduğu halde kat'iyen ikrâr ve i'zân edüb mâa'da nukûddan müşteki ve sermaye ve eşya-yı saireyi inkârda bulunduğu. Fi 30 Minhü.

Müdde-i aleyh ve asl-ı Hacı Halil (Mühür: Hacı Halil), Müdde-i aleyh vekili Sıdkı, Müdde-i vekili Noum (Mühür: Noum).

Müdde-i vekil-i mumaileyh Noum Efendi tarafından müdde-i aleyhi aslın inkârda bulunduğu.

Sermâye ile nukûddan saire içün beyyine ikâmesine havalesidir. Fi 30 Muharrem.

Vekil-i mumaileyh Noum Efendi'den bervech-i meşruh sermâye ve emvâl-i saire içün beyyine taleb olundukda müvekkiline muvâcehetle gelüb sâirlerini beyân ve hasrâ edeceğini beyan ettiği. Fi 30 minhü.

Müdde-i aleyh vekili Sıddık, Müdde-i vekili Noum (Mühür: Noum).

Müdde-i vekili Noum Efendi meclis-i şer'a hazır olub inkâr olunan sermâye ile nukûdâta şâhidim Şehidiye Mahallesi sakinlerinden Abdulkerimzâde Saye Çelebi ibn Abdurrahman Çelebi ve oğlu Ömer ve Tekye Mahallesi sakinlerinden Cemâl âhâfane huzur-u âm ve Şakir ibn Seyyid Salih ve yine Şehidiye Mahallesi sakinlerinden Mehmet el-Muhsin ibn Dakkori ve Tekye Mahallesi sakinlerinden Murâd bin Hacı Fâris ve Babu's-Sor Mahallesi sakinlerinden Mehmet bin Hacı Kemo.

Müdde-i aleyh vekili Afak hazır olduğu hâlde müdde-i vekili Noum Efendi meclis-i şer'a hazır olub takrir-i kelâmında işbu davam cümlesinden olan sermâye ve nukûdât da'vâsını bi'l ahz-ı sabıkınca dâ'vâ etmek üzere şimdilik terk eyledim yalnız emlâkın taksimini taleb-i dâ'vâ eylerüm deyü beyân eylediğim. Fi Cemâziyelâhir ve Fi 3 Temmuz Sene (1)318.

Müdde-i aleyh vekili Sıddık, Müdde-i vekili (Mühür: Noum).

Sahife: 6.

İkinci sayfadan menkuldür.

Bedel-i rehin mezkurdan tevârih-i muhtelifede ve suret-i müteferrikada olarak bin yedi yüz seksen guruş ifâ etmiş olduğu müdde-i Ali Ağa tarafından beyân olmakla olvecihle ifâsına dair mezbur Ali Ağa'dan yine talep olundukda şuhûd-u şahsım yoktur. Ancak yedimde olan defterimde merkum ve Ahmed Bey bin Hacı Ali Bey'in el yazısıyla muharrer ve mihr-i eşhâsında bir kıt'a defter-i idâne ettim. Deyü beyân eylediği Fi 14 Ramazan Sene (1)322.

Müdde-i (Mühür: Seyyid Ali). (İptal edilmiştir).

İrâne olunan mezkur deftere karşı müteveffâ Hacı Ahmed Bey'in veresesinde vekil-i umumileri Tahir Efendi bin Hacı Vedad Efendi'den diyeceği suretden müdde-i Seyyid Ali Hando tarafından mahkeme-i şer'iyye-i irâne eylediği hükm ve sultani defter-i evrâk-ı müsbiteden bulunmadığı cihetle mezkur iki bin guruşun ifâ ettiğine delil ve ispat olmayacağı gibi envâʿ tağyiri hâdi olduğu da cümlenin meşhudu olduğu cihetle bu babdaki müvekkillerimin muratları nezdinde merhûn olub üç seneden evvel müzâdeye konulan mezkur nıfs-ı dükkanda beyʿine esbâb-ı mânia add edilmeyeceğinden ve zaten bundan başka da meşhut ve ispatı olmadığı tahte'l mürur söylenmiş olduğundan ve bu gibi senedât hâfârete karşı vukûʿ bulacak dâvanın âdem-i istimâ-yı kazası dahi malum olunduktan bahusus işbu zabıta-yı ceridesinde mazbut ifâdâtında tenâkuz hâsıl olmuş olduğu hasebiyle ispat müddeâsına başka bir sened-i şerʿisi olmadığından müvekkillerimde matlubu olan mezkur iki bin guruş istifa etmek üzere dükkan-ı mezkürenin senedi devam olunması içün hüküm-ü şer'i i'tasını bi'l vekâle talep ederim deyü ifâde eylediği. Fi 15 Şaban Sene (1)322.

Müdde-i aleyh vekili (İmza: Tahir).

Li-ecli'l-mütâla'âʿ defter-i mezkurun ibrazı lazımdır. (İptal edilmiştir).

İdâne olunan defter mahkemece mütâlâ ve kırâat olundukda hülâsa-yı bâbda üç yüz sene-i Şaban'ın gurresinde tahrir ve işaret edilüb mahkeme-i bidâyet katâlet iʿlâmı ile tapu koçanı mucebince müteveffâ-yı Hacı Ali Bey'le evlâdının aleyh hudduna tâlib olunan iki bin guruşda beher ayda yüz guruş tastir olmak üzere muharrer ola Fi 7 Şevval sene (1)300 ve Fi 5 Zilkâade sene minhü ve Fi 20 Zilhicce sene minhü ve Fi 9 Zilkâade sene (1)301 ve Fi 13 Rebiü'l-ahir sene minhü ve Fi 19 Rebiü'l-ahir sene minhü ve Fi 12 ve 24 Cemaziy'el-evvel sene minhü ve Fi 16 ve 23 Cemaziye'l-evvel sene minhü ve Fi 3 ve 9 ve 19 Ramazan sene minhü ve Fi 19 ve 25 Zilhicce sene (1)301

tarihlerinde rehînet-i bahs olmadığı ve birkaç mahalde vârid-i silinti olduğu halde üç türlü yazı ile muharrer olduğu görülmüştür.

Bu müddette defter-i mezkur ile defʿi mübeşşira olmayub ispat ve defʿ edemeyeceğini beyân etmiş olmakla müddeiye hak-ı tahlifi kalındığından tevhîmi (Hükümdür).

Müdde-i maaş ile Seyyid Ali tahlife tâlip olub olmadığını sual-i husus olundukda Fi 24 Şaban sene (1)322. Sekizinci sahifeye nakl olunmuştur.

Müdde-i aleyh Seyyid Ali (Mühür: Seyyid Ali). (İptal edilmiştir).

Sahife: 7.

3. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin mahâllatından Medrese Mahallesi'nde sâkin iken bundan akdem vefât eden Hacı Hızır Ağa bin Mehmed Şehtine'nin verâseti zevce-i menkuha-i metrukesi Naʿime hatun bint Halil Bey ile sulbi kebir oğlu Abdurrezzâk Çelebi ve diğer müteveffiye zevcesi Reşide'den mütevellid sulbi kebir oğlu Mehmed Çelebi ve sulbiye kebire kızları Amşe ve Vesile ve ʿAdle ve cariye-i mefrûşeden Nazlu'dan mütevellide sulbiye kızları Fatıma'ya inhisâr-ı bi'l-ihbâr sâbit ve mes'ele-i mirâsiyeleri dahi bi'l-farizati'ş-şerʿîye altmış dört sihâmdan iʿbâret olub sihâm-ı mezkureden zevce-i mezbure Naʿime'ye sekiz sehim ve oğulları Abdurrezzâk ve Ahmed Çelebi'nin be her birine on dört sehim ve kızları Amşe ve Vesile ve ʿAdle ve Fatıma'nın be her birine yedişer sehim isâbeti lede'ş-şerʿî'l-enver mütehakkık eyledikden sonra verese-i mezburundan sahib-i arz-ı hâl mezbur Abdurrezzâk medine-i Mardin mahâllatından Şeyh Şeyhullah Mahallesi'nde mütemekkin tebaʿyı devlet-i aliyenin Ermeni Katolik milletinden Yakub veled-i Oso Kerko muvâcehesinde işbu yedimde olub meclis-i şerʿîde kırâat olunan bin üç yüz on dört senesi Rebiü'l-evvelin beşinci günü tarihiyle Morhi ve Maksi Yakub ve karındaşları Maksi Circis ve Maksi Rafo Kerko imzalarıyla mümzâ ve merkum Maksi Circis hatmiyle mahtum bir kıtaʿ mantukunca babam ve mevrüsümüz müteveffâ mezbur Hacı Hızır Ağa hayatında maʿ güzeşte seksen aded yüzlük mecidiye altunu merkumun Maksi Yakub ve Maksi Circis ve Maksi Rafo cihete karzından zimmetinde olub tarih-i sened-i mezkurden on ay vaʿde ve iki ay tekâsit rabt-u meblâğ-ı mezkurun te'diyesinde birbirine kefil olub meblâğ-ı mezkur seksen aded yüzlük mecidiye altunu kable'l-edâ ve'l-ifâ babam mezbur Hacı Hızır Ağa ber-vech-i muharrer vefât eder

olmağla suâl olunub meblâğ-ı mezkur seksen aded yüzlük mecidiye altunu nefsinden bi'l-asâle ve karındaşları merkumân Maksi Circis ve Maksi Rafo bihükmü'l-kefâle meblâğ-ı mezkurden bana isâbet eden (Boşluk) guruş hâlen bana edâ ve teslime merkum Yakub'a tenbiye olunmak matlubumdur deyü sened-i mezkurun ibrâziyla baʿde'd-dâʿvâ ve'l-istintâk merkum Yakub dahi cevâbında meblâğ-ı mezkur seksen aded yüzlük mecidiye altunu ber-vech-i muharrer kendü kız karındaşları Maksi Circis ve Maksi Rafo ber-vech-i muharrer zimmetlerinde olduğunu tabiʿen ikrâr ve iʿtirâf edüb lakin işbu yedimde olub meclis-i şerʿîde kırâat olunan bir kıtaʿ mantukunca tarih-i mezkurda meblâğ-ı mezkurun tamamını defʿ-i teslim olduğu ber-vech-i mütesellim ve ahz-u kabz edüb zimmetimizi berr olmuşdur deyü müdde-i mezbur Abdurrezzâk Çelebi'nin inkârına mukârrin defʿ-i sudûrumuzda bulunduğu. Fi 15 Safer sene (1)320.

Müdde-i aleyh, Müdde-i Abdurrezzâk.

Müşahhas bi'l-maʿrifetü'ş-şerʿîye âʿrifleri olduğumuz merkum Yakub biz hâzır olduğumuz ber-vech-i muharrer ikrâr ve takrîr ve imzâsı zirîne parmak işâreti vazʿ eylediğini tasdikan temhir eyleriz. Fi Minhü sene minhü.

Muaʿrref Hacı Zeynizâde Mahmud bin Şeyh Abdullah, Muaʿrref Hacı Kermozâde Abdulhâfız.

Sahife: 8.

Altıncı sahifeden menkuldür.

Müdde-i mezbur Seyyid Ali tekrâr meclis-i şerʿa hâzır olub sened-i hâkâni ibrâz edilmiş ve ol-veche meblâğ-ı mezkur Hacı Ali Bey'in sulbiye veresesine âʿid olunduğunu ikrâr etmiş idim şimdiki cümle veresenin tahlifine tâlibim deyü ifâde eylediği. Fi 29 minhü. (İptal edilmiştir).

Zabt-ı dâʿvâsının maddesinde Hacı Ahmed Bey'in veresesi tarafından dâʿvâ vukûʿ bulmuş bu suretde Hacı Ali Bey'in cümle veresesine yemin lâzım gelüb gelmeyeceğinin beyânı zımmında faziletlü Müfti Efendi Hazretlerine tevdiʿ olunur. Fi 5 Ramazan sene (1)322. (İptal edilmiştir).

Zabt-ı dâʿvâya nazaran müddeâʿya olan iki bin guruşun rehniyet senedi müteveffâ Hacı Ahmed Bey namında ise ilm-i tahlif Hacı Ahmed Bey'in veresesine iktizâ eder.

İmza: Hilmi. (İptal edilmiştir).

Müvekkil-i mezburun Abdulvahhâb ve Abdulhâlim ve Tâhir Beylerle zâtı Necmeddin Mahallesi ahâlisinden Hacı Davud Efendizâde Fazıl Efendi Gülâsiyân Mahallesi ahâlisinden Abdurrezzâk bin Melle Ahmed Elho taʿrifeleriyle muaʿrrefeleri zevce-i mezbure Hafsa hatun benât-ı kebiretân mezburetân Sâliha ve Emine hatunlardan her biri mensûr olan meclis-i şerʿîde müdde-i aleyh mezbur Ali Ağa ile vekil-i Tâhir Efendi hâzır olduğu halde takrîr-i kelâmlarında işbu rehinet dâʿvâsına dâir beyyine muslihûn tavassutuyla sâlih ve tevfik olunub müdde-i aleyh Ali Ağa bedel on üçüncü sahifeye nâkil şud. (İptal edilmiştir).

4. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin mahâllatından Medrese Mahallesi ahâlisinden iken bundan akdem vefât eden Hacı Abdullah bin Hacı Ali ed-Dekâk'ın verâseti zevce-i menküha-i metrukesi Hafo bint diğer Abdullah ile sulbiye kebire kızları Amuşe ve Emine ve Zelihâ ve liebeveyn erkarındâşı Hacı Halil'e baʿdehu kable'l-kassâme mezbure Hafo dahi vefât edüb verâseti sudûrun kızları mezburât Amoşe ve Emine ve Zelihâ'ya baʿdehu benât-ı mezburâtdan Emine dahi vefât edüb verâseti zevci Hacı Fâris Çelebi bin Hacı Abdulkerim ile sulbi kebir oğulları İsmâil ve Abdi Çelebi ve sulbiye kebire kızları Aʿdle ve ʿAişe Hüsniye'ye baʿdehu bint-i mezbur İsmâil dahi vefât edüb verâseti zevce-i menküha-i metrukesi Latife bint Hacı Mehmed ile sulbi oğlu Abdullah ve sulbiye kızı Hayriye ve babası mezbur Hacı Fâris baʿdehu müteveffâ-yı evvel mezburun sulbiye kızları mezbure Zelihâ dahi vefât edüb verâseti oğlu diğer Hacı Fâris ve Abdulkadir ebnâ-i Hacı Bekir ve sulbiye kızı Naʿime'ye baʿdehu ibni mezbur Abdulkadir dahi vefât edüb verâseti liebeveyn erkarındâşı mezbur diğer Hacı Fâris ile liebeveyn kız karındâşı mezbure Naʿime'ye baʿdehu mezbur Hacı Halil dahi vefât edüb verâseti sulbi kebir oğulları Hacı Ali ve Hacı Mehmed ve Hacı Şeyhmus ve sulbiye kebire kızları Ferha ve Vesile'ye baʿdehu mezbur Hacı Fâris bin Hacı Abdulkerim dahi vefât edüb verâseti zevce-i menküha-i metrukesi Nuriye hatun bint Hacı Abdullah Bey ve sulbi

Sahife: 9.

kebir oğlu mezbur Abdi Çelebi ile sulbiye kebire kızları mezburât Aʿdle ve ʿAişe ve Hüsniye'ye baʿdehu mezbure Amoşe dahi vefât edüb verâseti zevc-i dâhili Ali Sukna ile liebeveyn ammileri oğlu mezburun Hacı Ali ve Hacı Mehmed ve Hacı Şeyhmus

baʿdehu mezbur Ali Sukna dahi vefât edüb verâseti sulbi kebir oğulları Mehmed ve Ahmed ve Fâris ve Mahmud ile sulbiye kebire kızları Zehra ve Hadice'ye baʿdehu mezbure Naʿime dahi vefât edüb verâseti yalnız sulbi kebir oğlu Hâmza baʿdehu mezbur Abid Çelebi dahi vefât edüb verâseti zevce-i menküha-i metrukesi ʿAişe bint İbrahim ile sulbi oğulları Kasım ve Şakir ve Hâfız ve Fâris ve Cemâl ile sulbiye kızları Halime ve Medhiye ve Şerife ba'de kable'l kassam mezbur Cemâl dahi vefat edüb verâisi anası mezbure Ayşe ve Laboya erkârındaşları mezburun Kasım ve Şâkir ve Hâfız ve Fâris ile Laboya kız karındâşları Halime ve Medhiye ve Şerife'ye mütehassıs ve tashih-i mesele-i mirasiyeleri on yedi milyon iki yüz doksan yedi bin iki yüz seksen sekiz sihâmdan sihâm-ı mezbureden her birine yedi yük on yedi bin iki yüz seksen sekiz sihâmdan cem'en iki milyon yedi yüz elli bir bin sekiz yüz altmış dört sihâm-ı mezburât Adle ve Ayşe ve Hüsniye'ye bir yük yirmi iki bin iki yüzaltmış beş sihâm-ı mezbure Fatıma'ya dört yük altmış bir bin sekiz yüz doksan sihâmıı mezbur Abdullah ve iki yük otuz bin dokuz yüz kırk beş sihâm-ı mezbure Hayriye'ye ve üç milyon kırk üç bin kırk sihâm-ı mezbur Hacı Faris ve bir milyon beş yük yirmi bir bin beş yüz yirmi sihâm-ı mezbur Hâmid'e ve iki milyon kırk iki bin kırk sihâm-ı mezbur Hacı Ali'ye ve her birine ikişer milyon kırk iki bin kırk sihâmın cem'en dört milyon seksen dört bin seksen sihâm-ı mezburât Hacı Şeyhmus'a ve Hacı Mehmed'e ve her birine dörder yük elli bin dört yüz ellişer sihâmdan dokuz yük dokuz yüz sihâm-ı mezburât Medhiye ve Vesile'ye ve bir yük altmış üç bin yirmi sihâm-ı mezbure Nure'ye ve Hayriye'ye iki yük yirmi sekiz bin iki yüz yirmi sekiz sihâmdan cem'en dokuz yük on iki bin dokuz yüz on iki sihâm-ı mezburun Mehmed ve Ahmed ve Fâris ve Mahmud'a ve Hayriye'ye bir yük on dört bin yüz on dörder sihâmdan cem'en iki yük yirmi sekiz bin iki yüz yirmi sekiz sihâm-ı mezburetân Zehra ve Hatice'ye ve iki yük on bir bin beş yüz sekiz sihâm-ı mezbure Ayşe'ye ve Hayriye'ye iki yük yirmi iki bin üç yüz seksen altışar sihâmdan cem'en sekiz yük seksen dokuz bin beş yüz dört sihâm-ı mezburdan Kasım ve Şâkir ve Hâfız ve Fâris ve Hayriye'ye bir yük on bir bin yüz seksen sekiz sihâmdan cem'en üç yük otuz üç bin beş yüz altmış dört sihâm-ı mezburât Halime ve Medhiye ve Şerife'ye ahyâ-yı tahkikâtdan sonra verese-i mezburundan mezburdan Hacı Ali ve Hacı Şeyhmus ve Hacı Mehmed nâm kimesneler tarafından zikr-i âti husus-u taleb ve dava-yı murafaʿa ve red ve cevap ile husus-u mezkurun mütevakkıf olduğu umurun küllisine bâ-hüccet şer'iyye vekilleri medine-i mezkurenin

Şeyh Şeyhullah Mahallesi'nde mütemekkin ve tabiʿen Devlet-i Âliye'nin Süryânı Katolik milletinden Circis Efendi veled-i İlyas'ı münâşi. Yine verese-i mezburundan mezbur Abdi Çelebi tarafından bervech-i âti hususunda kezâlik muhâkeme ve müdâfaʿ ve mukassema ve redd-i cevap ile ve husus-u vekâletin mütevâkıf olduğu umurun küllisine bâ-hüccet-i şer'iyye vekil-i medine-i mezkurenin Latifiye Mahallesi'nde mütemekki ve tabiʿen devlet-i

Sahife: 10

müşârü'lileyhâ'nın Ermeni Katolik milletinden Noum Efendi veled-i sağiri Kesbâr muvâcehesinde medine-i mezkurenin Medrese Mahallesi'nde kâin bir tarafı müteveffâ Süleyman ve Halil es-Subut veresesinde menzilleri ve yeri şehâtanezâde müteveffâ Hacı Hızır Ağa veresesinde menzilleri ve tarafını tarik-i âm ile mahdud ve altı bin guruş kıymetli bir bâb mülk menzil deyn-i mezkure Saraçlar Çarşısı'nda vakiʿ bir tarafı müteveffâ Hacı İbrahim Asrac veresesinde dükkânları ve bir tarafı müteveffâ Hacı Ali Bey veresesinde dükkânları ve bir tarafı Hakaklar Çarşısı ve taraf-ı râbi'iʿ tarik-i âm ile mahdud bin bin beş yüz guruş kıymetli bir bâb dükkân müteveffâ-yı olmezbur Hacı Abdullah hayatında ale'l-vefât-ı yedinde müstâkilen mal ve mülklü iken vefât etmiş olması bi-hükmi'l-mukâseme müvekkillerime mezkur-u menzil dükkânından isabet edecek hisselere müvekkil-i mezbur Abdullah Çelebi bi-gayr-i hak dahi yed eder olmağla suâl olub bertaslih mezkur müvekkillerim mezburdan sihâm-ı mezbureleri mucebince isâbet edecek hisse-i arşiye-i şâyâʿları mahallinde vech-i layıkıyla müvekkillerim içün bana teslime müvekkile-i bi'l-âfâka vekil-i merkum Noum Efendi'yle tenbiye olunmak bâbında, matlubumdur deyü ba'de'l-dâva-yı ve'l-istintâk olduğu cevâbında müvekkilim mezbur Abdullah Çelebi'nin babası mezbur Ashal Halil Çelebi bin e'l-mezbur Hacı Faris işbu tarih-i zabıttan yirmi sene akdem vefat edüb mezkur menzil dükkân-ı âli el-vefât-ı müstekallen yedinde ve bilâ nizâʿ bi'l-irsi'ş-şerʿî mülkü be-taht-ı tasarrufundadır deyü münâzâʿ fih mezkur menzil ve dükkân mevcut olduklarını ikrâr lakin müddeâʿya müteveffâ-yı ol mezbur Hacı Abdullah'dan ber-minvâl-i muharrer müstakil değildir deyü inkâr eylediği Fi 23 Cemâziye'l-âhir sene (1)320.

Vekil-i müdde-i aleyh Noum, Noum el yazusudur, Vekil-i müdde-i aleyh Sıddık.

Vekil-i mumâileyh Hacı Afak huzurda vekil-i Noum Afak muvâcehesinde kezâlik kelâm ibtidârla edâʿ olunan tarih-i zabta kadar cümle veresesinde müteşerrik ve olvechle icâreye vermede bî-müştereken mütesarrıf olduklarını beyân eylediği. Fi 24 Safer Sene (1)320.

Vekil-i müdde-i aleyh (İmza: Noum), Vakil-i müdde-i Sıddık.

Evvel emirde münâzıî fih akârın vazʿ-ı yed müddeâsına an ikamesine havale şud. Fi 4 Sene minhu.

Müdde-i vekil-i mezbur Hacı Afak tarafından vazʿ-ı müdde-isine şâhidleri Medrese Mahallesi sâkinlerinden Abdülaziz bin Mehmed Reşid Bey Ağa ve Hacı Mustafa bin Mahmud sihâmına nâm kimesneler meclis-i mâʿkûd-u mezkure hâziran olub istişhâd olundukda diğer tarafı tarik ve biri Şehtinezâde müteveffâ Hacı Hızır Ağa veresesi ve biri Halil'ül-Berat mülkleriyle mahdud ve münâzaʿa fih menzil eyledim müdde-i âli müvekkil mezbur Abdullah Çelebi'nin yedinde olduğuna şâhidim ve şehâdet dahi ederim deyü beyân eylediği. Fi 6 Muharrem Sene (1)321.

Müdde-i vekili (İmza: Sıddık), Müdde-i âleyh vekili (İmza: Abdullah), Şahid (Mühür: Abdülaziz (1)305), Şahid (Mühür: Mustafa bin Mahmud).

Dükkân üzerine vaz-ı yedimle dâir şâhidim olmadığı. Fi 6 Sene minhü.

Müdde-i vekili Sıddık.

On ikinci sahifeye nakl olunmuştur.

Sahife: 11.

5. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin mahallâtından Tekye Mahallesi ahâlisinden ed-Darizâde Şeyh Mehmed Ali Efendi bin Şeyh Abdulfettâh Efendi tarafından zikr'i âti husus-u taleb ve da'va ve muhâkeme ve muhâsame ve murâfaʿ ve müdâfaʿ ve redd-i cevâba husus-u mezkurun müteveffâ olduğu umûrun küllisine bâ-hüccet şer'iyye vekili medyune-i mezkure mahallâtından Latifiye Mahallesi'nde mütemekkin teb'âʿ-yı devlet-i âliyenin Ermeni Katolik milletinden Noum Efendi veled-i sağiri Kespar medine-i mezkure mahâllatından Şehidiye Mahallesi ahâlisinden iken bundan birkaç sene mukaddem vefât eden Fuat Efendi bin Hüseyin Ağa el'Kâzâz'ın verâset-i zevce-i menkuhâ-i metrukesi Hüsniye hatun binti İbrahim Ağa ile liebeveyn erkarındâşları Emin Efendi ve Süleymân Ağa liebeveyn kız karındâşları

Necme ve ʿAlyâ ve Hacce münhasıra olduğu bi'l-ihbâr lede'ş-şerʿi'l-enver zahir ve mütehakkık olduktan sonra verese-i mezburundan zevce-i mezbure Hüsniye hatun tarafından zikr'i âti hususta muhâkeme ve muhâsama ve redd-i cevâba husus-u mezkurun müteveffâ olduğu umûrun küllisine bâ-hüccet-i şer'iyye vekili liebeveyn erkârındaşı oğlu Ârif Efendi bin Mehmed Sâtıʿ Efendi muvâcehesinde işbu yedimde olub meclis-i şer'iʿ idâne ve kıraâ't olunan bin üç yüz on bir sene-i mâliyesi mâh-ı Ağustos'un on ikinci günü tarihiyle müverrih ve müteveffâ mumâileyh Fuad Efendi'nin ahz-u destiyle muharrrer ve hatmiyle muhterem Arabî'ül-ibare bir kıt'aʿ varaka-i âʿdiye mantûkunca müteveffâ mumaileyh Fuad Efendi müvekkilim mumaileyh Şeyh Mehmed Ali Efendi'ye hitaben yazdığı üç bin beş yüz guruş sâh akçeyi mezkur varaka mucebince mezkur Şehidiye Mahallesi'nden Sarac Hafız İsmâil Efendi bin Hacı Mehmed Ağa'ya verir bu vukûʿ bulan emri üzerine müvekkilim mumâileyh Şeyh Mehmed Ali Efendi dahi meblâğ-ı mezkur üç bin beş yüz guruşu Hâfız İsmâil Efendi bin Hacı Mehmed Ağa'ya olvechle teslim ve mumâileyh Hâfız İsmâil Efendi meblâğ-ı mezkur üç bin beş yüz guruş akçeyi kabz eylediğini müşiʿr varaka-i mezkure zuhurunda imza ve temhir etmiş ve yine müteveffâ mumâileyhin taht tapusunda olan Bâri Karyası'nın üç yüz on altı senesinin âʿşârından dahi iki bin yüz yetmiş altı guruş karine sanduğuna tediye ve teslim etmekle ciheteyn-i mezkureteynden olan alacağı müteveffâ mumâileyh kable'l-edâ vefât etmekle meblâğ-ı mezbur beş bin altı yüz yetmiş altı guruş müteveffâ mumâileyhin terk-i vâkiyesinden olmak üzere müvekkilim mumâileyh Şeyh Mehmed Ali içün hâlâ bana edâ ve teslim vekil-i mumâileyh Arif Efendi'ye tediye olunmak matlûbumdur deyü bad'ed dâʿva ve'l istintâk olduğu cevâbında meblâğ-ı mezkuru beyyini inkâr eylediği. Fi 1 Rebîʿü'l-evvel Sene (1)321.

Müdde-i aleyhümâ vekili (İmza: Arif Efendi), Müdde-i vekili Noum. (İmza: Noum).

Müdde-i vekilinin ber-vech-i muharrer müddeâʿsına mutâbık beyyine ifâdesine hülâsa şud. Hâkim Abdülâziz Hâlef.

Müdde-i vekili Noum Efendi'ye müddeâsına mütâbık beyyine taleb olundukda mezkur üç bin beş yüz guruşu hâvi sene ki hatt-ı dahâtıma mahkeme-i nizâma bi-nizâm seksen refetlü Salim Efendi bin Salih Ağa ve Abdülnur Efendi bin Necib Efendi ve

Şeyhmus Şevki Efendi ve Nuri Efendi ve Abdi Çelebi duyûn-u umumiye sandık emini Hasan Ağa ve müteveffâzâde Hasan Ağa namkimsneler ve hazineye iki bin yüz yetmiş iki guruş dahi Süleyman dahi mülk-ü müteveffâ-yı mumâileyhin emriyle vukuʿ bulduğuna zabıtaya Hacı Abid bin (boşluk) ve Şeyhân Mahallesi sakinlerinden Halil Efendi ise Fâris el-Kindir ve mumâileyh Salim Efendi nam kimesneler şâhidleri olub boğaz-ı dem mâaʿda şahidi derzâbıta edelüm deyü ifade eylediği. Fi 24 Rebiü'l-evvel Sene (1)321.

(İmza: Mehmed Ali), (İmza: Salim), Müdde-i aleyh (İmza: Arif Efendi).

[Dipnot]: On üçüncü sahifeye nakil olunmuştur.

Sahife: 12.

Onuncu sahifeden menkuldür.

Menzil-i mezküruna ne vecih ile verese beyninde müştereken tasarruf ve kaç sene icâr olunub ne miktar-ı yedle icâr alındığı hakkında vekil Circis Efendi'den istizâh olundukda vereseden olub müvekkillerimde müteveffâ pederi Bekir on sene ve bi'l-ahire zevcesi Züleyhâ dahi on üç sene ve andan sonra mezbur Züleyhâ'nın sadriye kızı Naʿime dahi beş sene menzil-i mezkurda sâkinler olub mezbure Zelihâ'nın sâkine olduğu zamanda beher senesi iki yüz elli guruş olmak üzere iki senesini vereseden müteveffâ Abdi Çelebi tarafından şekerci esnafından Şeyh Fâris ile Sürücüzâde Mehmed Efendi'ye icâr olunub iki senelik bedel-i icâr olan beş yüz guruş kabz edüb veresenin rızaları ile menzil-i mezkur taʿmirâtına sarf olduğu ve müdde-i âleyh müvekkiller mezbur Abdi Çelebi'nin yed-i müteveffâ İsmail Çelebi müstâkillen tasarruf etmemiştir deyü beyân eylediği.

Müdde-i aleyh vekili (İmza: İsmail Çelebi), Müdde-i müvekili (İmza: Sıddık).

Mes'ele muhtâc-ı tedkîk olmağla icâb-ı şer'iʿsinden beyân olundukda faziletlü Müfti Efendi mes'elesine aid. [Dipnot]: İrsâli meselesine aid.

(İmza: Circis Efendi).

Müdde'înin bu bâbdaki iddiâʿsı aʿşâr ve iltizamdan münba'is bu misüllü da'vâların rüyet ve istimâı kitâbü'l-beyyinât mucebince isbât-ı beyyine-i tahrir-i beyanât mucebince isbâtı beyyine tahrîriyeye mütevaffık olduğuna ve müteveffâ Fuâd Efendi başlıca Bari Karyesi aʿşâr mültezimi bulunmadığına ve müteveffanın müdde-i

Zâhir Efendi'nin ifâ olunacak seviyeye esâsen böyle bir zamanı dahi olmadığı mezburât resmiye-i maliye ile mütebeyyin idügüne ve zâten sanduğa cihet teslimi dahi memhür ifâde-i mücerredesinde kalmadığına ve binâen âleyh mal sandığına böyle bir teslimâtı olmak lazım gelse ve büyük Şeyh mumâileyhâ namıyla ve kâide-i câriye-i mâliye vecihle yed ile mal sandığı teslimâtı vukûʿ bulduğunu mahkeme-i şer'iʿyeye irâne-i mecidiye bulunduğu teslim ilmuhâberi ibrâz etse bile esâsen mültezim her kim ise ânın hususunda ikâme-i da'va idebilecektir Fuâd Efendi'ye şerʿân hak hususunu ne vechle etmeyeceği cihetle şimdiki bu hususdan reddini taleb ederim. Fi 24 Rebiü'l-evvel Sene (1)321.

Müdde-i (İmza: Zâhir Efendi), Müdde-i (İmza: Fuâd Efendi).

İşbu da'va mütâlaʿ olundu hülâsası müddeaların vekili Circis Efendi da'vasında Medrese Mahallesi'nde hududu beyân olunan bir bâb menzil ile Saraclar Çarşısı'nda muharrere'l-hudûd bir bâb dükkân müteveffâ-yı evvel Hacı Abdullah'ın mülkleri iken baʿde'l vefât münâsaha-i mezkure mucebince müvekklilleri tarih-i zabta kadar haslarına tarif etmekde oldukları hâlata ekalliyete hazihi müdde-i âliye Abdullah Çelebi bi-gayr-ı hak vazʿ-ı yed etmekle müvekkilleri mezbur ve ne isâbet eden hassa-i irsiyelerinden keyfiyetle kendisine teslimi bi'l-vekâle da'va etmiş ve müdde-i âleyhin vekili Noum Efendi cevâbında müvekkili Abdullah Çelebi'nin babası İsmail Çelebi hayatında ale'l-vefât mezkur menzil ile dükkan-ı mezkürde müstakilen mülkleri iken baʿde vefâtı yirmi sene ve bizi bi'l-ittizaʿ müvekkili Abdullah Çelebi bila iştira şer'i tasarrufunda oldukları beyân ve mezkur Hacı Abdullah'dan intikâlleri inkâr etmiş (Boşluk) ve müdde-îʿlerin vekili Circis Efendi'den muzıran istizâh olundukda müvekkillerinin muratları (…) on sene ve ondan sonra zevcesi Zelihâ on üç sene ve muahharan Zelihâ'nın kızı Naime beş sene menzil mezkurda ikâmet ettikleri ve Zelihâ'nın ikâmet ettiği zamanda iki sene beş yüz guruş icâre ile Şeyh Fâris ve Mahmud Efendi'ye verilüb melâğ-ı mezkur menzilin tamiratına verildiği beyân olunmuş ise de suret-i zâhirede ifâde-i âcizesi mücmel ve evelki ifâdesine muhâlif görülüyor baʿde icâb-ı şe'iyye-i beyân olunmak üzere ifâde-i âcizede vâkiʿ olan ne yolda olduğu suret-i sâlimde istihzâh buyrulması iktizâ eder.

İmza: Hilmi.

Şuhûd-u muhârreren mezbureden Hacı Abdo el-Haniklî nâmkimesne liecle'ş-şehâde meclis-i şer'a hazır olub müdde-i âli Sâlih Rıfât Efendi muvâcehesinde istişhâd olundukda işbu târih zabıtından mukaddem mumâileyh bin üç yüz altı sene-i mâliyesinde müteveffâ Fuâd Efendi hayatta iken benim Göyne Kazası'na tâbiʿ Bari Karyesi'nin zimmetinde bedel-i ittihâzımdan tediye etmek üzere iki bin yüz yetmiş altı guruş Şeyh Mehmed Ali Efendi'den aldım işbu meblâğ Mardin mal sandığına teslim olunmuş teslimine dâir yed'imizde olan makbuz ilmuhâberi adına git oraca mahsubunu icrâ ve ilmuhâberi tebdil et deyü huzurumuzda ikrâr ve iʿtirâf eyledi ben bu hususa bu vech üzerine şâhidim ve şehâdet dahi ederim. Fi 22 Zilhicce Sene (1)321.

Vaza'a imzasiyçün Müdde-i Mehmed Ali, Hânik Karyeli Hacı Abdo.

Şâhid-i mezbur Hacı Abdo vazʿ-ı imza içün huzurumuzda Hacı Efendi veled-i İlyas'ı müteselsilen vekil etmiştir. Fi 4 minhü (Boşluk) Hinzâde (Boşluk) Selmân Efendizâde.

Sahife: 13.

Şâhid-i mezbur Hacı Abdo nam kimesne usûl-i mevzûaʿsına tatbikan mezkur Şehidiye Mahallesi ahalisinden İbrahim Efendi bin Sâlih Efendi bin İbrahim Ağa ve Hacı Hakkı bin Alizade bin Abdullah nam kimesnelerden olan evvelâ bâvaraka-i mesture sırran ve baʿdehu Sâlim muvâcehesinde

Sekizinci sayfadan menkuldür.

Bedel-i salih olarak bu yüz guruş bir kere defʿ ve teslim eylediğine bizler dahi bedel-i mezkuru bi't-tamam ve'l-kemâl müddeaʿ aleyh mezbur Ali Ağa yedinden ahz-u kabz eylediğine binâen aʿleyhi iki bin guruşa karşu defter-i hâkâni dairesindeki Fi 31 Mayıs sene (1)329 tarihli rahiyet senedi mucebince mezhun olan nısf-ı dükkân da'vâsında mezbur Ali Ağa'nın ve müftü ibrâ'-yı am-ı sâhih-i şer' ve iskât tâm-ı sahih-i mer-i alî ile ibrâ' ve iskât ve nısf-ı dükkân-ı merkûmun bir heyetini fark eyledik fimâbâʿd dükkân ve da'vâ-yı mezburede bir günâ hakk-ı mutâlebe ve muâʿrıziyyemiz kalmadı deyü beyân-ı hâzır-ı mezbur Ali Ağa müftü verese-i mezburunun sâdır olan takrir-i meşruhâsını bi't-tahkîk te'yid ve tasdik eylediği. Fi 26 Şevvâl Sene (1)320. (İptal edilmiştir)

Muaʿrref Abdurrezzâk, Muaʿrref Fazıl (Mühür: Fazıl), Muaʿrref Seyyid Ali, Muaʿrref Tâhir, Mehmed Tahir el yazusundan. Muaʿrref Abdülhâlim, (Mühür: Abdülhâlim), Muaʿrref Abdülvehhâb, (Mühür: Abdülvehhâb), Muaʿrrefe Emine, (Mühür: Emine), Muaʿrrefe Hâlime, (Mühür: Hâlime (1)318), Muaʿrrefe Hafize. (Mühür: Hafize 1318). (İptal edilmiştir)

6. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin mahallâtından Tekye Mahallesi ahalisinden iken bundan on sene mukaddem vefat eden Alkarizâde Şeyh Abdülkerim Efendi bin Şeyh Abdülvehhâb Efendi'nin verâseti zevce-i menkuhâ-i metrukesi Zemzem Hanım ibnete Mehmet Halo Salih Efendi ile vâlidesi ʿAişe hatun ibnete Abdullah ve sulbi sağir oğulları Abdurrâhim ve Halid ve Abdullah ve Abdullatif ve Selim ve Mehmed Zeki ve sulbiye sağire kızları Fatıma ve Halime'ye münhasıra badehu mezbure ʿAişe dahi vefât edüb verâseti sadrı kebir oğlu müteveffâ-yı evvel mezbur Şeyh Abdulkerim Efendi'nin sulbi oğulları mezburun Abdurrâhman ve Halid ve Abdullah ve Abdullatif ve Selim ve Mehmed Zeki ve sulbiye kızları mezburetân Fatıma ve Halime'ye münhasır baʿdehu ibni sağir mezbur Abdüllâtif dahi vefât edüb verâseti anası mezbure Zemzem hatun ve liebeveyn erkarındâşları mezburun Abdurrâhman ve Halid ve Abdullah ve Selim ve Mehmed Zeki ve liebeveyn kız karındâşları mezburetân Fatıma ve Halime'ye münhasıra tashih-i mes'ele-i mirasları dört bin otuz iki sihâmdan ibâret olub sihâm-ı mezbureden beş yüz seksen sekiz sihâmı zevce-i mezbure Zemzem Hanım'a ve her birine beş yüz yetmiş dört sihâmdan cemʿen iki bin sekiz yüz yetmiş sihâmı benûn-ı mezburun Abdurrâhman ve Halid ve Abdullah ve Selim ve Mehmed Zeki'ye her birine iki yüz seksen yedi sihâmdan cemʿen beş yüz yetmiş dört sihâmı benatân-ı mezburetân Fatıma ve Halime'ye isâbeti tahkikâtdan sonra sığar-ı mezburunun hîn-i rüşd ve sadadlarına değin tesviye-i umurlarna bâ-hüccet şer'iyye vasi-i muhtarları kezâlik mahalle-i mezkurede sâkin Alkarizâde Şeyh Mehmed Ali Efendi bin eş-Şeyh Abdülfettâh Efendi tarafından mezkur ati husus taleb ve da'vâyı ve husumete vekâletin mütevaffık umurun küllisine bi'l-vesâye bâ-hüccet şer'iyye vekili müddeine-i mezkure mahallâtından Latifiye Mahallesi'nde mütemekkin tebaʿ-i devlet-i âliye'nin Ermeni Katolik

Sahife: 14.

Milletinden Noum Efendi veled-i Nasrî Kespar medine-i mezkure mahallâtından Şehidiye Mahallesi ahalisinden iken bundan akdem fevt olan Fuad Efendi bin Hüseyin Ağa el-Gazaz'ın terekesine vazʿ-ı yed eden vereseden zevcesi Hüsniye hatun tarafından mezkur atî husûsda muhâkeme ve muhâsame ve redd-i cevâba ve husus-u mezkurun mütevakkıf olduğu umurun küllisine bâ-hüccet şer'iyye vekili bulunan mezkur Şehidiye Mahallesi'nde sâkin Arif Efendi bin Mehmed Sâtıʿ Efendi muvâcehesinde müteveffanın liebeveyn biraderi Süleyman Ağa hazır oldukdan sonra ye'dimde olub meclis-i şer'i bil-irâe kıraat olunan bin üç yüz dokuz senesi Cemaziyel evvelinin tarihiyle müverrah ve müteveffâ-yı mezbur Şeyh Abdülkerim Efendi'nin imzasıyla mümzâ ve müteveffâ-yı mumâileyh Fuad Efendi'ye hitaben gönderdiği tezkerede mutasarrıf paşaya alınacak kırk iki batman revgan-i sâde alınız ve biraderim Süleyman Ağa'ya teslim ediniz semenini tediyeye müteahhidim ve bu emir üzerine beher batmanı otuz guruşdan ki cemʿen iki yüz altmış guruşluk kırk iki batman ruğn alıb biraderi mezbur Süleyman Ağa'ya dahi teslim ve teslimine dair makbuzu ilmuhâber alınmış cemʿen bin iki yüz altmış guruş müteveffâ-yı mumâileyhden kable'l istifâ vefât etmekle meblağ-ı mezkur bin iki yüz altmış guruşun müvekkilim için müteveffâ-yı mumâileyhin tereke-i vâfiyesinden hâlâ bana teslimi mumâileyh Arif Efendi'ye tebiye olunmak matlubumdur. Baʿded da'vâ ve'l istintâk vekil-i mezbur Arif Efendi dahi cevâbında mezkur yağı katîʿyen alınmamış olunduğuna dair mübrez tezkere-i âʿdî olub anda müteveffanın biraderi Süleyman tarafından kabzına dair ilmuhâber ahzına meşrût bulunmuş ise de Süleyman Ağa'ya da teslim edilmediği ve edildiğine dair mübrez ilmuhâber zîrindeki Süleymân Ağa'nın mühr-ü maʿrufu olmayub müretteb bir suretde olduğundan bu kere de mezbur Süleymân Ağa'dan dahi istifâsıyla tebeyyün edecek hâle göre beyanâtı müdâfâʿ edeceğini deyü beyân eylediği. Fi 21 Saferü'ül-hurre sene (1)320.

Müdde-i aleyh vekili (İmza: Arif Efendi), Müdde-i vekili Noum (İmza: Noum).

Mezbur Süleyman Ağa'ya mezkur âlem irâne olundukda mezkur sened kendü senedi olmadığı ve memhûr mühür dahi benim değildir deyü beyân edildiği.

Hâzır-ı mezbur (Mühür: Süleyman Ağa), Müdde-i âleyhümâ vekili (İmza: Arif Efendi), Müdde-i vekili (İmza: Noum).

Tarafeyn hâzır oldukları halde Hacı İsmail bin Hacı Mehmed Ağa'dan suâl olundukda fi'l-hakika arazî bedel-i mübeyyizine karşı müteveffâ Fuad Efendi'den Şeyh Mehmed Ali Efendi'ye muhavvel üç bin beş yüz guruş müteveffâ-yı mumâileyh Fuad Efendi'nin emriyle Şeyh Mehmed Ali Efendi'den âhz-u kabz etmişim deyü beyân eylediği. Fi 8 Ramazan sene (1)321. (İptal edilmiştir).

Müdde-i Mehmed Ali Ensâri, Müdde-i aleyh Hilmi, Müdde-i aleyh Salih Efendi.

İşbu bâlâdaki Hâfız İsmâil'in ifâde ve takrîri senedin münderecatına muhâlif olduğundan mahalle şerh ve imza kılındı. Fi 8 Ramazan Sene (1)321.

(İmza: Hilmi). (İptal edilmiştir).

Fi 12 Kanun-i sani sene (1)311 tarihli Arabiyyü'l-ibâre mümzâ ve memhûr olunân varaka müteveffâ Fuad Efendi'nin mühür ve imza ve hatt-ı desti olduğunu bilirim ve bu yazı ve mühür ve imzâ mütefevvâ Fuad Efendi'nin imzâ ve mührü ve beyân ve sesi olduğuna şâhidim. Fi 16 Teşrin-i sani Sene (1)319.

Şahid Ser-kâtib Sâlim, Müdde-i aleyh Arif, Müdde-i Mehmed Ali. (İptal edilmiştir).

Sahife: 15.

Şûhud-u muharrerde mûmâ-ileyhimden beşincisi Niyazi Efendi bin Mehmed Oturakçı dahi maʿkûd-ı mezkure hâzır ve mezkur sened baʿde'l-irâde istişhâd olundukda işbu Arabiyyü'l-ibâre yazılan ve üç bin beş yüz guruş hâvi seneddeki hatt-ı müteveffâ Fuad Efendi'nin hatt-ı desti ve mührü dahi olduğuna şâhidim şehâdet dahi ederim. Fi 9 Ramazan sene (1)321 ve Fi 16 Teşrin-i sani sene (1)319.

Müdde-i Mehmed Ali, Şahid Halil, Müdde-i aleyh Arif. (İptal edilmiştir).

Meşhûd muharrer-i mezkureden Şehidiye Mahallesi sakinlerinden Halil bin Fâris nam kimesne meclis-i maʿkûd-u mezkurde hâzır olub istişhâd olundukda fi'l-hakika müteveffâ-yı mumâileyh Fu'ad Efendi hâla hayatta iken bana hitaben Şeyh Mehmed Ali Efendi'ye söylemişim Bari Karyesi'nde âşâr-ı cihetten iki bin yüz yetmiş altı guruşluk hazineden bir ilmuhâber çıkarsun teb'â-yı âliye dahi Şeyh mumaileyhe söyledikden sonra beraberce hükümete gidüb meblağ-ı mezkuru bâʿde't-teslim

hazineden ilmuhâber çıkarılmış idi ben bu hususda bu vecihle şehâdet dahi ederim. Fi 20 Ramazan Sene (1)321 ve Fi Teşrin-i sani sene (1)312.

Şahid (İmza: Halil), Müdde-i Mehmed Ali, Müdde-i aleyh Arif.

19 uncu sahifeye nakil olunmuştur. (İptal edilmiştir).

Birgün nâib-i esbak Osman Mecdi Efendi Bey hanesinde biraderinin teşyiʿ içün bir cemiyetle oturmakda olduğum halde müteveffâ Fuâd Efendi de orada iken Şeyh Mehmed Ali Efendi'ye haber göndermişim şimdi sanduk ilmuhâberi gönderir ben de sadır irsâl edeceğim deyü sabık muhasebecime me'mûr birisinin suâline cevâb olarak söyledikden sonra sadır katırcılardan birisini celb ederek gelen ilmuhâberi okutçuya verdiğini ve ilmuhâberde iki bin guruşluk olduğunu ifâde etdiklerini işittim mâʿlûmât ve meşhurâtım budur.

Vaza'a imzasiyçün (İmza: Arif), Serkâtib Sâlim. (İptal edilmiştir).

7. Dava: Merkez liva olan medine-i Mardin mahallâtından Eminüddin Mahallesi'nde mütemekkin tebʿâ-yı devlet-i âliyenin Ermeni Katolik milleti nisvânından iken bundan yedi ay mukaddem vefât eden Mero bint Circis el-Kendir'in verâseti zevci dâhili Yusuf veled-i Mihail ed-Dokmak ile babası Circis veled-i Şemmas Yusuf el-Kendir ve anası Feride bint Maksi Mihail et-terzi ve sulbi sağir oğlu Mihail velede'l-merkum Yusuf'a münhasıra tashih-i mesele-i mirâsiyeleri on iki sihâmdan ibâret olub sihâm-ı mezkureden üç sehmi zevci merkum Yusuf'a ve her birine ikişer sihâmdan cemʿân dört sehmi eb ve ümm-i merkumân Circis ve Feride'ye ve beş sehmi ibn-i sağir merkum Mihaile isâbeti lede'ş-şerʿî'l-enver tahkikinden sonra verese-i mezburundan merkum Yusuf tarafından bi'l-âsâle ve sulbi sağir oğlu merkum Mihail tarafından bi'l-velâye zikr-i âtî hususu taleb ve dâʿva-yı ve muhâkeme ve muhâseme ve mürâfâʿ ve müdâfâʿve hususu mezkurun mütevakkıf olduğu umurun küllisine bâ-hüccet şerʿiye vekili medine-i mezkure mahallâtından Necmeddin Mahallesi'nde mütemekkin tebâʿ-yı devlet müşârü'l-ileyhâ'nın Süryâni kadîm milletinden Abdulâhad Efendi veled-i Hanna ve Rânni yine verese-i merkumundan merkum Circis ve zevcesi merküme Feride tarafından kezâlik muhâkeme ve muhâseme ve müdâfâʿve redd-i cevâb ile hususu mezkurun mütevakkıf olduğu umurun küllisine bâ-hüccet şerʿiye vekili medine-i mezkure mahallâtından Şeyh Şeyhullah Mahallesi'nde mütemekkin tebâʿ-yı devlet müşârü'l-ileyhâ'nın Süryâni

kadîm milletinden Circis Efendi velede'l İlyas münâşi nâm kimesne muvâcehesinde işbu yedimde olub meclis-i şerʿi bi'l-irâe kırâat olunan bin üç yüz on dokuz senesi Muhârremü'ül-harâmının on beşinci günü tarihiyle mevrûh ve babası merkum Circis veled-i Yusuf el-Kendir'in imzâsıyla

Sahife: 16.

mümzâ ve hatmiyle mahtûm bir kıtâʿ sened mantukunca müvekkilimin zevcesi olub müteveffât-ı mezbure Mero'nun hayatında tarih-i sened-i mezkurde malından ve yedinden babası merkum Circis ez gayri güzeşte doksan bir aded ve bir çârîk yüzlük mecidiye altunu ikrâz edüb olvechi bervech-i muharrer yedinden iktirâz ve kabz ve kabul ve umuruna sarfla istihlâkdan başka müteveffât-ı merkume malı olub beher biri on ikişer guruş yirmi pâreden cemʿân bin beş yüz guruş kıymetli yüz yirmi aded Selimiye Gâzî altun beher miskal yüz elli guruş kıymetli bin iki yüz guruş kıymetli sekiz miskâl inci ve bin beş yüz guruş kıymetlü altundan mâʿmûl saç bağı mâʿ on iki aded Mahmûd-i Gâzî ve üç bin guruş kıymetli altundan mâʿmûl bir çift bilezik ve iki bin guruş kıymetli altundan mâʿmûl bir zincir mâ elli aded Atîk gâzî ve karnise denilen altun ve iki yüz guruş kıymetli bulyon tâbir olunan altun parçası ve sekiz yüz guruş kıymetlü incü bir rişe yüz guruş kıymetli bir reşme tâbir olunan mâʿmûl altun ve altmış guruş kıymetli gümüşden mâʿmûl emzik ve yüz guruş kıymetli gümüşden mâʿmûl ve çocuğa mahsus mahleb takımı ve karanfil takımı tâʿbir olunan ve yüz guruş kıymetli gümüş boncuk mâ kehribâr yüz elli guruş kıymetlü gümüşden mâʿmûl bir kurşâk ve yüz guruş kıymetli yine gümüşden mâʿmûl ve yirmi guruşluk mâ dokuz aded rubʿiye ğârîs altun ve iki yüz elli guruş kıymetli altundan mâʿmûl beş aded yüzük her birine on beşer guruşdan cemʿân altmış guruş kıymetli dört aded yarım İslambolî gâzîsi ve sekiz yüz guruş kıymetli Cankara topundan mâʿmûl İslambol-kâri sarmalı mükemmel bir kat elbise mea panka ve iki yüz guruş kıymetli yine Cankara topundan mâʿmûl bir kat elbise ve yüz guruş kıymetli kadifeden mâʿmûl bir kat elbise be-her bir arşunu altmışer guruşdan cemʿân altı yüz guruş kıymetli on iki zırâʿ mor kadife altı yüz guruş kıymetli yeşil renkli sarmalı çarşaf ve yüz elli guruş kıymetli Bağdad-kâri müstaʿmel bir siyah çarşaf ve elli guruş kıymetli kadifeden mâʿmûl bir hırka ve yüz elli guruş kıymetli Hind-kâri mavi renkde sarmalı bir top yüz kırk guruş kıymetli sarmadan iplikli mâʿmûl iki aded peştemâl ve iki yüz guruş kıymetli İslâmbol-kâri üç aded hamam takımı ve yüz guruş kıymetli Haleb-kâri ipekden mâʿmûl sarı entari ve yüz

yirmi guruş kıymetli Cankara topundan mâʿmûl taramalı on iki aded yasdık yüzü ki cemʿân yirmi dört bin üç yüz seksen beş guruş ile sâlifü'z-zikr doksan bir aded bir rubûʿ yüzlük altunlarından min haysü el-mecmûʿ otuz üç bin beş yüz on guruş müteveffât-ı mezburenin hayatında ile'l-vefât malı olub bâʿde vefâtı müvekkilim mezbur ile de verese-i sâire mezburuna mevrûs ve müntakil olmağla eşyâ ve muharrer-i mezkurenin müvekkilen mezburât Circis ve zevcesi merkume Feride bi-ğayri hak zabt-u vazʿ-ı yed eder olmalarıyla suâl olunub eşyâ-yı muharrer-i mezkurenin mevcudeleri ise aynen müstahlikeler ise kıymet-i mecmuâʿları olan otuz üç bin beş yüz on guruşdan müvekkilim mezbur Yusuf ile oğlu Mihail'in ber-tashih-i mezkur hisse-i musîbeleri müvekkilim içün bana edâ ve teslimi müvekkillerine bi'l-izâfe vekil-i mezbur Circis Efendi'ye tâʿbiye olunmak bi'l-vekâle matlubumdur deyü bâʿde'd-dâʿva-yı ve'l-istintâk vekil-i mezbur Circis Efendi dahi cevâbında vekil-i mezbur Abdulâhad Efendi bâ-sened iddâʿ itdiği doksan bir aded bir çârik yüzlük muharriye altun dâire her ne kadar müvekkilim merkum Circis el-Kindir sened-i tahrir ve kızı merkume Meryem'in evine îtâʿ etmiş ise de mezkur efrâdında gâyub olduğuna ve merkume Meryem tarafından kendüsüne akçe-i vasıda verilmediğine ve olbâbdaki deyn senedi zâyîʿ olmakdan nâşî beher kimin yedinde zuhur eder ise battâl hükmünde olub nazar-ı îʿtibârdan sâkat bulunduğuna merkume Meryem Fi 19 Rebiü'l-evvel Sene (1)319 tarihinde îʿtâ eylediği bir kıtâʿ battâlnâme mucebince sened-i mezkur battâl olduğu ve eşyâ ve haliyât bahsine gelince bunlar dahi merkume Meryem'in nezdinde iken vekil-i Abdulâhad Efendi'nin müvekkili merkum Yusuf istihlâk eylemişdir ve müteâʿkib müdde-i vekili Abdulâhad Efendi dahi cevaba bi't-tasdî mezkur sened-i mazmûni sahih ve hiçbir eşyâ ile battâl olmayub müvekkilim mezbur Yusuf'un zevcesi Mürüvvet'in vefatından sonra ve tarihden iki mah akdem medyün mezbur Circis el-Kindir müvekkilimin nezdine gelerek mezkur doksan bir lira ve bir çârik liradan on lira vazgeçer isek kusurumuzu size ikâ ederim deyü mazmûnunu ikrâr ve te'bid ve salih bu vecihle tâlib olmuşdur deyü beyân eylediği. Fi 10 Rebiü'l-evvel Sene (1)320.

Müdde-i aleyh vekili (Mühür: Abdulâhad Efendi), Müdde-i muʿarref vekili.

Vekil-i müdde-i mezburun (Okunmuyor).

Sahife: 17.

Müdde-i vekil mezbur Abdulâhad Efendi hususu mezkurde Eminüddin Mahallesi'nde mütemekkin tebâʿ-yı devlet-i âliyenin Süryâni milletinden Hanna veled-i Atnehdi Abdullâh Kürekli ve Latifiye Mahallesi'nde mütemekkin tebâʿ-yı devlet-i müşârü'l-ileyhâ'nın Süryâni Katolik Nasri veled-i Yusuf Dokmak ve İlyas veled-i Mihran Dokmak Eminüddin Mahallesi'nde mütemekkin Ermeni Katolik milletinden Yusuf veled-i Mihail Sabah ve Keldâni milletinden Rızkullâh veled-i Şemmas Circis es-Selâm ve oğlu İlyas ve mezkur Ermeni Katolik Hanna veled-i Yusuf Mirzâ ve Süryâni kadim milletinden Mihail veled-i Şeyh Cevahir ve mezkur Protestân milleti nisvânından Yusuf Aba'nın zevcesi Nazliye bint Habutyân ve Süryâni Katolik milletinden Sabo bint Refail Maksi Bolci ve Kermi bint Refail Handol ve Süryâni Katolik milleti nisvânından diğer Kermi bint Lolo Mordosuyan bint Mihail Dokmak ve hemşiresi Mecide nâm kimesneler şâhidleri olub bunlardan mâaʿda aslâ şâhidi olmadığını ifâde eylediği. Fi 19 Rebiü'l-evvel Sene (1)320.

Vekil-i müdde-i âleyhim (Mühür: Circis), Müdde-i aleyh vekili Abdullâh. (Mühür: Abdullâh).

Şuhûd-u muharrer-i mezbure mezbureden mezbur Hanna veled-i Atnehdi Abdullâh Kürekli nâm kimesne li-ecli'ş-şehâdeh meclis-i şerʿa hazır olub müdde-i aleyhümâ vekili Circis Efendi muvâcehesinde istişhâd olundukda tarihinden iki mâh on gün akdem veya iki mâh beş gün mukaddem bir zamanda kahveden mezbur Circis el-Kindirî ile beraberce yolda gittiğimizde benimle mükâleme edüb kızım müteveffiye Mero nâmına olan senedde muharrer doksân bir lira bir çarik liraya tamamıyla almışım deyü mekânda tarafımdan olunan istihbâh üzerine senedi-i mezkurde muharrer meblâğdan on lira noksan makbuzum olmağla bakiyemi vereceğim deyü (on lirayı ve azgeçerisi) mezbur Circis huzurunda ikrâr etmişdir ve ikrarına dahi şâhidim şehâdet dahi ederim deyü beyân olunduğu. Fi 29 Rebiü'l-evvel Sene (1)320.

Vekil-i müdde-i aleyhim Circis, (Mühür: Circis), Vekil-i müdde-i Abdullâh, (Mühür: Abdullâh), Şâhid Hanna (Mühür: Hanna).

Yine şuhûd-u mezburundan mezbur İlyas veledi-i Rızkullâh Selâm nâm kimesne li-ecli'ş-şehâdeh meclis-i şerʿa hazır olub müdde-i âleyhim vekilleri mezbur Circis Efendi müvekkilesinde istişhâd olundukda tarihinden iki buçuk mâh akdem müdde-i mezbur Yusuf Fâik yedʿinde bulunan Circis el-Kindir'in hânesindeki

mahdumu görmek içün oraya gittiğimizde ben dahi beraberce oraya varub oturduğumda mezbur Circis el-Kindir'i ile mezbur Yusuf mekânında vukûʿ bulan birtakım muâʿyeneden sonra mezkur senedde muharrer doksan bir lira bir çârikden on lirasını geçer isek mütebâki meblâğ ile defterdeki eşyâyı veririm deyü mezbur Yusuf'a hitâben söylediğine ve şu suretde ikrârına şâhidim ve şehâdet dahi ederim. Fi 20 Rebiü'l-evvel Sene (1)320.

Vekil-i müdde-i aleyhim Circis, (Mühür: Circis), Müdde-i vekili Abdullah, (Mühür: Abdullâh), Şâhid İlyas, İlyas veled-i Rızkullâh es-Selâm'ın el yazısudur.

Mezbur şâhidleri de Hanna ve İlyas da şehâdetleri zımmındaki vakâʿyı bâʿdehu arz etmek üzere tahliflerini istirhâm ederim. Fi 20 Rebiü'l-evvel sene (1)320.

Bende vekil (Mühür: Circis).

Otuz ikinci sahifeye nakil olunmuştur.

Sahife: 18.

8. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin mahallâtından Tekye Mahallesi ahalisinden iken bundan on sene mukaddem vefât eden Ezzârizâde Şeyh Abdülkerim Efendi bin Şeyh Abdülvehhâb Efendi'nin verâset-i zevzi-i menkuha-i metrukesi Zemzem hatun binti Mehmed Hulûsi Efendi ile vâlidesi ʿAişe hatun ibnete Abdullah ve sulbi sağir oğulları Abdurrâhman ve Halid ve Abdullah ve Abdullâtif ve Selim ve Mehmed Zeki sulbiye sağire kızlaarı Fatıma ve Halime'ye münhasıra baʿdehu mezbure ʿAişe dahi vefât edüb verâseti sadr-ı kebir oğlu müteveffâ-yı evvel mezbur Şeyh Abdülkerim Efendi'nin sulbi oğulları mezburân Abdurrâhman ve Halid ve Abdullah ve Abdullâtif ve Selim ve Mehmed Zeki sulbiye kızları mezburatân Fatıma ve Halime'ye münhasıra baʿdehu ibni sağir mezbur Abdullâtif dahi vefât edüb verâseti anası mezbure Zemzem Hanım ile ve liebeveyn karındâşları mezburun Abdurrâhman ve Halid ve Abdullah ve Abdullâtif ve Selim ve Mehmed Zeki ve liebeveyn kız karındâşları mezburatân Fatıma ve Halime'ye münhasıra ve tashih-i mesele-i mirâsları dört bin otuz iki sihâmdan olub sihâm-ı mezbureden beş yüz seksen sekiz sehmi zevce-i mezbure Zemzem Hanım'a ve her birine beş yüz yetmiş dört sihâmdan cemʿân iki bin sekiz yüz yetmiş sehmi mezburun Abdurrâhman ve Halid ve Abdullah ve Mehmed Zeki'ye ve her birine iki yüz seksen yedi sihâmdan cemʿân beş yüz yetmiş dört sehmi benatân mezburatân Fatıma ve Halime'ye isâbet-i tahkikinden sonra sıgâr-ı

mezburunun hîn-i rüşd ve sedâdlarına değin tesviye-i umurlarına bâ-hüccet şerʿiye ve hisse muhtârları kezâlik mahalle-i mezkurede sâkin Ezzârizâde Şeyh Mehmed Ali Efendi bin Şeyh Abdulfettâh Efendi tarafından zikr-i âti hususu taleb ve dâʿva-yı husumete vekâletin mütevakkıf umurun küllisine bi'l-vesâye bâ-hüccet şerʿiye vekili medine-i mezkure mahallâtından Latifiye Mahallesi'nde mütemekkin tebâʿ-yı devlet-i âliyenin Ermeni Katolik milletinden Noum Efendi veled-i sağiri Kespar Medine-i mezkure mahallâtından Şehidiye Mahallesi ahalisinden iken bundan akdem vefât olan Fuâd Efendi bin Hüseyin Ağa el-Kazaz'ın terekesine vazʿ-ı yed eden vereseden zevcesi Hüsniye hatun tarafından zikr-i âti hususda muhâkeme ve muhâseme ve redd-i cevaba ve hususu mezkurun mütevakkıf olduğu umurun küllisine bâ-hüccet şerʿiye vekili bulunan mezkur Şehidiye Mahallesi'nde sâkin Arif Efendi bin Mehmed Sâtıʿ Efendi muvâcehesinde meclis-i şerʿi kırâat olunan fi 25 Ağustos Mardin mutasarrıfı Behrâm Sâib Paşa Hazretlerinin imzasıyla mümzâ ve hatmiyle mahtûm bir kıtâʿ sened birâderim Hasan Bey'e ikrâz ve teslim eylediği elli yedi aded Osmanlı lira-yı tarihinden alınmış bir güne kadar tarafımdan te'diye olunmak üzere borcumdur deyü olvecihle mutasarrıf müşârü'l-ileyhe merkum Fuâd Efendi'ye bervech-i muharrer mahtûm bir kıtâʿ sened itâʿ edüb müteveffâ-yı mumâileyhe dahi meblağ-ı mezkuru mumâileyh Şeyh Abdulkerim Efendi'den makbuzum olmuş ve meblâğ-ı mezbur mumâileyhin emrine ciro edilerek şerh ve temhir kılınmışdır deyü fi 18 Eylül sene (1)308 tarihiyle mûverrah ve mezbur Fuâd Efendi'nin imzasıyla mümzâ ve hatmiyle mahtûm ve hat-ı destiyle muharrer olduğu vech üzere meblâğ-ı mezkur elli yedi aded lira-yı Osmanî mezbur Şeyh Abdülkerim Efendi'den ahz-u kabzı etmiş ise de sened-i mezkur ciro kabul eder senedât-ı ticâriyeden mâʿdûd bulunmadığına müşârü'l ileyhâlarım paşa dahi ciroyu kabul ve aʿdemine dâir bir işâret olmâsına mebni akd-ı mezkur mefsuh olmağla meblağ-ı mezkur elli yedi aded Osmanlı lirası kable'd-dâʿva ve'l-ifâde vefât etmekle suâl olunub meblâğ mecmûʿ mezkur-u müteveffâ-yı mezbur Fu'âd Efendi'nin metrüke-i vâkiyesinden müvekkilim vâsî-i mumâileyh Şeyh Mehmed Ali Efendi'ye hâllen edâ ve teslimi bi'l-izâfe vekil-i mumâileyhe tenbiye olunmak matlubumdur deyü baʿde'd-dâʿva ve'l-istintâk mezbur Arif Efendi dahi cevâbında bu bâbdaki gayrı vârid bu misillü ciro muâʿmelesi kable'l-istifâ emniyete müsteniden icrâ edegeldiğini buraca balıke't-tüccâr âʿdet-i câriyeden olduğu cihetle her nevi meblâğ-ı mezbur nakden tarafıma ve teslim edilmediği ve cironun vukûʿ

tarihinden bu ana kadar on sene müddet devren etdiği hâlde mahiyle ricâʿt etmemek kazıyesi ciro muâʿmelesini

Sahife: 19.

kabul etmiş demek olduğuna ve meblâğ-ı mezkur medyûn müşârü'l-ileyh'den şimdiye kadar tasviye edilüb edilmediğine dair beyân-ı şerʿiyesi de mefkûd olmasına ve sened-i mezkur müdde-i'nin nezdinde emniyet halinde kalındığından dâʿvâ-yı selâhiyeti olmadığı ve bu misüllü dâʿvâ-yı umur-u ticâriyeden mâʿdudiyetini dahi ve müteveffânın veresesi de cümlesi kibâr oldukları hisabiyle mahkeme-i mezkureye bi'l-mürâcâʿ rüyet edilmesini beyân eylediği.

Vekil-i müdde-i aleyhüma (İmza: Arif Efendi), Vekil-i müdde-i Noum. (İmza: Noum).

Esâsı dâʿvâ-yı hülâsa-i veliyyet olub bu bâbdaki husûmet-i şer ile Behrâm Sâib Paşa'ya tevcih edeceğine olvecihle vekil-i mezbur Noum Efendi dâʿvâ-yı mezkuresiyle müdde-i âleyh vekili mezbur Arif Efendi'ye bîvech-i şerʿî muâʿrazadan menʿ şud. Fi minhu.

Hâkim Abdülaziz Hâlef.

On beşinci sahifeden nakildir.

Şâhid-i mezbur Halil bin Fâris nam kimesne usûl-i mevzûʿsına tatbikan tesviye olduğu Şehidiye Mahallesi imâmı Dervîş Efendi bin Abdülhâmid Efendi bin Osmân Efendi ve muteberâni Hacı Mehmed el-Esʿad ed-Dakkâk nam kimesnelerden evvelâ bâvaraka-i mesture sırrân ve bâʿdehu müdde-i âleyh mumâileyhâsında ve kezâlik diğer şâhid Hâfızla Hacı Abdo bin (Boşluk) ve muhâkeme-i Nizâmiye Başkâtibi Sâlim Efendi bin Sâlih Ağa ve Şeyhmus Niyâzi Efendi bin Hacı Ali nam-ı Fu'âd'a dahi mensub oldukları Şehidiye Mahallesi imâmı İbrahim Efendi bin İbrahim Ağa ve Hacı Hızır bin Ali Efendi bin Abdullah ve mahkeme âʿzâsından Galib bin Hacı Süleymân Paşa ile diğer âʿzâ Fâris Halil bin Hacı Abdulgani Çelebi'den iştirâ ve baʿdehu Tekye Mahallesi sâkinlerinden Hacı Derviş Bey bin Hacı Ali Battal'a Tekye Mahallesi sâkinlerinden Sâdık bin Ağa Baba Hacı nam kimesneden dahi aʿlenen lede't-tezkiye aʿdl ve makbûlü'ş-şehâde idükleri işâʿr ve ihbâr olunduğu. Fi 19 Zilhicce Sene (1)321. Fi 22 Şubat sene (1)319. (İptal edilmiştir).

Müzekki aleyh (Mühür: Esʿad ed-Dakkâk), Müzekki aleyh (Mühür: Dervîş), Müdde-i aleyh Sâlim Efendi, Müdde-i Mehmed Ali. (İptal edilmiştir).

Müdde-i âsıl mumâileyh Şeyh Mehmed Ali Efendi meclis-i şerʿa hâzır olub tahlifi icrâ olundukda ciheteyn-i mezkureteynden olan meblâğ-ı müddeîʿye sâh akçe olarak beş bin altı yüz yetmiş altı guruşdan bin iki yüz doksan altı guruş otuz pâre mecidiye on dokuz hesâbıyla müteveffâyı mumaileyhimden bana vâsıl olub mütebâkki dört bin üç yüz yetmiş dokuz guruş on para henüz zimmetindedir deyü yemin istizhârını icrâ olunduğu. Fi Minhü. (İptal edilmiştir).

Vaza'a imzasiyçün (İmza: Sâlim Efendi), Müdde-i asıl Mehmed Ali. (İptal edilmiştir).

Sahife: 20.

9. Dava: Medine-i Mardin mahallâtından Şehidiye Mahallesi sâkinelerinden zât-ı taʿrif-i şerʿî ile muaʿrefe Penbe binti Derviş Hemo nâm kadın Tekye Mahallesi sâkinlerinden zecvi mutallak Hasan bin Derviş nâm kimesne muvâcehesinde mezbur Hasan beni tatlîk eylediği el-yevm haber almamla üç mah kadar nafaka-i şerʿiyye-i iʿddetimin farz ve takdiri zımmında mütekarrir ve mâʿkûdun-aleyh beş yüz yirmi beş rüşdlük otuz miskâl taʿbir olunur mehr-i mü'eccel ile bir kat yatak ve bir aded çarşafın hâlen kendüsiden alınıp bana âʿzayı zevc-i matlûk-u mezburum Hasan'a te'biye olunmak muradımdır deyü bâʿde'd-daʿva vel-istintâk olmadığı cevâbında fi'l-hakika mezbure Penbe zevce-i medhûl bahâsı iken tarihinden bir mâh akdem talâk-ı beyân ile tatlik etmişim zimmetimde yalnız elli miskâl ki seksen yedi buçuk guruş dahi deynimdir deyü ikrâr mâaʿdadan dahi müddeasını inkâr eylediği. Fi 5 Rebiü'l-evvel sene (1)320.

Müdde-i aleyh Hasan, Müdde-i Penbe.

Müdde-i mezbure Penbe biz hâzır olduğumuz hâlde ikrâr-u takrir ve imzası zirine parmak işâreti vazʿ eylediğini tasdîkan temhir eyleriz. Fi 5 Minhü.

(İmza: Hindîzâde 'ufiye 'anh), Mahmud Efendi bin Şeyh Abdullah, (Mühür: Abdullah (1)318).

Müdde-iye-yi mezbure Penbe ziyâde müddeâʿsına mutâbık beyyine ikâmesine havâle şud.

Hâkim Abdülaziz Hâlef.

Müddeiye-i mezbure meclis-i şerʿa hâzırda olub ziyâde müddeâʿsına muvâffak beyyine taleb olundukda şâhidlerim yokdur deyü isbâtından izhâr-ı acz etmiş sebâ-yı taleb üzerine müdde-i âleyh zevci mezbur Hasan'a yemin teklifi olundukda salifü'z-zikr mehr-i müeccelleri elli miskâl olduğuna ve olvecihle hîn-i akd-ı nikâhda râzıye olduğuna yeminim vardır deyü defʿ-i daʿvâda bulunduğu. Fi 3 Rebiü'l-âhir Sene (1)321.

Zevc-i müdde-i aleyh Hasan, müdde-i.

Vâkaʿ-yı zevc-i mezbur Hasan'ın defʿi meşruha mutâbık beyyine ikâmesine havâle şud.

Hâkim Abdülaziz Halef.

Vâkaʿ-yı zevc-i mezbur Hasan'dan defʿi meşruha mutâbık beyyine taleb olundukda Gölasiyân Mahallesi sâkinlerinden Ali bin Derviş ve Tekya Mahallesi sâkinlerinden Abdülrezzâk bin Ahmed şâhidleri olub bundan mâaʿda şâhidim yoktur deyü beyân eylediğü. Fi 4 minhü.

Zevc-i müdde-i aleyh (Mühür: Hasan), Müdde-i.

Müşarü'l ileyhâ'dan mezburat meclis-i şerʿî hazirun olub münferiden istişhâd olduklarında fi'l-hakika zevc-i mezbure işbu hâzır-ı bi'l-meclis Penbe nikâh-ı akd itdiği zaman zikr olunân elli miskâl mehr-i mü'eccele râzıye ve olvecihle kabul eylediğine şâhidim ve şehâdet dahi ederim. Fi 4 minhü.

Zevc-i (Mühür: Hasan), müdde-i, Şahid (Mühür: Ali), Şâhid (Mühür: Abdürrezzâk (1)318).

Sahife: 21.

10. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin mahallâtından Şeyh Çabuk Mahallesi'nde mütemekkin tebaʿ-yı devlet-i âliyenin Ermeni Katolik milletinden Caco veled-i Mâhi Marani. Mahalle-i mezkurede mütemekkin tebaʿ-yı devlet-i müşrü'l-ileyhâ'nın Süryâni Katolik milletinden iken bundan akdem fevt olan mülkü veled-i Maksi Temmi Kedân'ın verâset-i zevce-i metrukesi Kettani bint Hamdo Acuhân ve sulbi sağir oğulları Noum ve Habib ve İlyas ve Batris ve İbrahim ve sulbiye kebire kızı

Verde ve sulbiye sağire kızları Ferha ve Kadriye'ye münhasıra olduğu bi'l-ahbâr lede'ş-şerʿî'l-enver zâhir ve mütehakkık oldukdan verese-i merkumeden merkume Kettani'nin bâ-hüccet şerîʿye vekili medine-i mezkure mahallâtından Necmeddin Mahallesi'nde mütemekkin tebaʿ-yı devlet-i müşrü'l-ileyhâ'nın Süryâni kadîm milletinden Ebliha Efendi veled-i Hanna ve Râşi muvâcehesinde işbu tarih-i zabıtdan dört sene mukaddem malımdan vermeden merkûm milletden Habib yirmi yedi aded yüzlük mecidiye ve dört yüz altmış guruş ikrâzı ve teslimi eylediğimde oldahi bervechi muharrer iktirâzı ve teslim ve ahz-u kabz ve kabul ve umuruna sarfla istihlâk edüb deyni işbu tarih-i zabıtdan dört sene mukaddem dört buçuk kile buğday yedi yüz guruş semen ile merkum mülküye hayatında beyʿ ve teslim eylediğimde olduğu bervech-i muharrer iştirâken ve teslimi ve ahz-u kabz edüb mezkur yirmi aded yüzlük mecidiye altunuyla dört yüz altmış ve yedi yüz guruş bana kale'l edâ ve'l-ifâ bervech-i muharrer vefât itmekle meblâğ-ı mezkurun terk-i ve ifasından olmak üzere hâlen edâ ve teslime mü'ekkelesine bi'r-rızâ mezbur Abdulâhad Efendi'ye te'biye olunmak matlubumdur deyü baʿde'd-daʿvâ ve'l-istintâk mezbur Abdulâhad Efendi dahi cevâbında müdde-i merkumun ber-minvâl-i muharrer müdde-i şerʿî inkâr eylediği. Fi 5 Rebiü'l-evvel Sene (1)320.

Vekil-i müdde-i aleyhümâ Abdülâhad, Müdde-i (Mühür: Caco veled-i Mâhi Marani (1)3..)

Müdde-i mezbur Caco'nun bervech-i muharrer müddeâʿsına mütâbık beyyine ikamesine havalesine şud. Hâkim Abdülaziz Hâlef.

Müdde-i merkum Caco hususu mezkurde Tekye Mahallesi ahalisinden Hacı Ali bin Seyyid Hasan ve Şeyh Çâbuk Mahallesi'nde mütemekkin Süryâni Katolik milletinden Hanna veled-i Cuci Kamşi ve Câmîʿ-i Kebir Mahallesi'nde sâkin İbrahim bin Seyyid Hüseyin ve karındaşı bede'l-mezbur Seyyid Hüseyin ve yine Süryâni Katolik milletinden ümmü veled el-Lotorânî ve Şeyh Çâbuk Mahallesi'nde mütemekkin Ermeni Katolik milletinden Maksi Yusuf veled-i Cabbâʿri Bothûsî ve Necmeddin Mahallesi'nde Hannanî veled-i İstibor ve Şeyh Çâbuk Mahallesi'nde mütemekkin ümmü veled-i Yusuf ve Süryâni Katolik milletinden İlyas veled-i et-Turâni ve Ermeni Katolik milletinden Saʿid veled-i Yusuf şâhidleri olub bunlardan başka şâhidleri olmadığını ifâde itdi. Fi 18 Rebiü'l-evvel Sene (1)320.

Müdde-i vekili aleyhümâ, Müdde-i Caco.

Şuhûd-u merkumeden merkum Hacı Ali bin Seyyid Hüseyin nam kimesne li-ecle'ş-şehâde meclis-i şerʿa hâzır olub istişhâd olundukda fi'l-hakika bundan dört sene mukaddem müteveffâ mülkü veled-i Maksi hayatında Caco veled-i Meyho Marani benim zimmetimde yirmi yedi aded yüzlük mecidiye altunu dört yüz

Sahife: 22.

altmış guruş kabzı ve yedi yüz guruş dört buçuk kile buğday-ı tahinden zimmetimde alacak hakkı olub merkum mülk-ü huzûrumda tâbiâʿn ikrâr ve îʿtirâf-ı deyni işhâd idüb ben bu hususu bu vech üzere şâhidim şehâdet dahi ederim deyü edâ-yı şehâdet-i şerʿîye eyledi. Fi 18.

Vekil-i müdde-i aleyhümâ (Mühür: Abdülâhad), Müdde-i Caco (Mühür: Caco), Şâhid Hacı Ali (Mühür: Hacı Ali).

Şuhûd-u merkumeden merkum Hanna veled-i Cuci Münşi li-ecle'ş-şehâde meclis-i şerʿa hazır olub istişhâd olundukda şâhid mezbur Hacı Ali bin Hüseyin gibi lafzen ve menʿî iddâ-yı şehâdet-i şerʿîye eyledi. Fi 25 Rebiü'l-evvel Sene (1)320.

Vekil-i müdde-i aleyhümâ (İmza: Abdülâhad), (Abdülâhad El yazusundan), Müdde-i Caco (Mühür: Caco), Şâhid Hanna Caco Seyyid Münşi El yazusundan.

Şâhidât-ı mezburât-ı tezkiyeye hulâsa şud. Hâkim Abdülaziz Hâlef.

11. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin mahallâtından Câmîʿ-i Kebir Mahallesi ahalisinden Muhtedî Abdullah veled-i Yusuf Karakelem her biri mahalle-i mezkurede mütemekkin tebâʿyı devlet-i âliyenin Ermeni Katolik milleti nisvânından zâtî taʿrif-i şerʿî ile muaʿrefe zevcesi Feride bint Baho Berincân ve sulbi kebir oğlu Süryâni Katolik milletinden Rahib Habib muhzırlarından bi-tavîʿ ikrâr-ı tâm ve takrir-i kelâm edüb aʿkd-i âtiyu'l-beyânın sudûruna değin yedimde mâl ve mülküm bulunân pamukdan memlû üç aded yasdık ve yünden memlû on dört aded yasdık ve çaputdan memlû dokuz aded yasdık ve yünden memlû altı aded sağir döşek ve on iki arşun bez ve tüyden memlû yedi aded yüz yasdığı ve yünden memlû iki aded yüz yasdığı ve haşepden maʿmûl dokuz aded yâma ve yünden memlû iki aded sağir döşek ve bezden dört aded perde ve dört aded pencere perdeleri ve züccâceden maʿmûl üç aded mitillik ve yedi aded sağir şuşe ve fahfurdan maʿmûl çay takımı ve yine fahfurdan maʿmûl

dokuz aded kâse ve züccâceden maʿmûl dokuz aded şerit kâsesi ve fahfurdan maʿmûl on altı aded sinî ve kırk bir şorba kâsesi ve üç aded yoğurt kâsesi ve billurdan bir aded harbe kâsesi ve sağir ve kebir camdan iki aded fânus ve dört aded lanba ve sağir iki aded aba ve haşebden maʿmûl iki aded sağir masa ve sâcdan maʿmûl dört sağir yatak ve çâputdan memlû on iki aded sağir döşek ve eski kebîr bir pare ve tuncdan maʿmûl yedi aded sofâra tabakı ve bir hâvan ve demirden kırık bir ütü ve kebir ve sağir dört aded kürsi ve kebir bir tendûr kürsisi ve sağir ve kebir yünden memlû beş aded mindâr ve pamukdan

Sahife: 23.

memlû beş aded yorgân ve yünden memlû bez beş aded yorgân ve çaputdan bir aded yorgân ve yünden memlû tendür yorgânı ve kürd-gâri bir câcim ve göçgâri aʿtik bir halı ve müstaʿmel bir bisât ve iki aded müstaʿmel kilim ve biri yünden maʿmûl ve diğeri kıldan maʿmûl iki aded câcim ve Arapça taʿbir olunân bir harsek ve nühâsdan maʿmûl sağir ve kebir vusta üç sebî ve ümmügâri kırık bir leğen ve sağir ve kebir iki aded yoğurt sıtılı ve nühâsdan ibrik maʿ leğen ve bir hamam sıtılı ve üç aded üsküre ve sağir ve kebir ve vustâtı üç aded teşt ve vasat bir çamaşur kazgânı ve sağir ve kebir iki aded tava ve bir koşhâne ve kebir ve sağir iki aded süzgeç ve iki aded kahve ibriği ve sacdan bir mankal ve demirden bir kahve tâvası ve nühâsdan kebir bir tencere ve iki aded vasat tencere maʿ kapak ve iki aded kebir sahan ve yine kebir bir sahan ve üç aded vasat sahan ve bir kağkir ve beş aded sağir sahan ve toprakdan sekiz aded sağir küb ve Diyarbekir-kâri altı aded küçük yeşil küb ve haşebden maʿmûl kebir iki aded buğday tabağı ve sağir altı aded yine buğday tabağı ve biri kebir ve üçü sağir dört aded lengir ve Haleb-gâri müstaʿmel dört aded hasır ve bir serâd ve üç aded garbul dekkâk dört aded sağir yeşil küb ve bir sağir kantâr ve nühâsdan maʿmûl bir çaydan ve sabka ve kebir iki aded taht ve tenekeden maʿmûl dört aded ibrik ve sacdan iki aded kuyu sıtılı eşyâ-yı muharrer-i mezkurenin etrafından icâb ve kabulü hâvi şurût-ı müfside ve muvâzaaʿdan âʿrî beyʿi bât sahih-i şerʿî aliyle zevcem mezbure Feride ile oğlum merkum Rahib Habib'e safka-i vâhide ile iki bin üç yüz on guruşa beyʿ ve temlik ve teslim eylediğimde anlar dahi bervechi muharrer iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul etdikden sonra semenleri olan meblâğ-ı mezkur iki bin üç yüz on guruş müşteriyân merkumân Feride ve Rahib Habib yedlerinden bi't-tamam ve'l-kemâl ahz-u kabz eyledim fi mâbaʿd eşyâ-yı muharrere-i mezkurede benim asla ve katâʿ aʿlâka

ve medhâlim kalmayub müşteriyân mezburân Feride ve Râhib Habib'in mülkü müşterâ-yı sahiha-yı ve hak-ı sudûr olmuşdur keyfemâyeşâ ve hasbemâ yahtâr mâlik ve nutasarrıf olsunlar deyü kere anlar dahi bervechi muharrer tasdik eyledikleri. Fi 8 Rebiü'l-evvel Sene (1)320.

Müşteri Rahib Habib (Mühür: Habib (1)317), Müşteri Feride bint Ahmo, (Mühür: Feride), Bâliğ mühtedi Abdullah veled-i Yusuf Karakelem (Mühür: Yusuf Karakelem).

Sahife: 24.

12. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin mahallâtından Câmîʿ-i Kebir Mahallesi ahalisinden Ali Efendi bin Emir Feyyâz Efendi nam kimesne medine-i mezkure mahalle-i şerʿîyesinde maʿkûd şerʿi münirde medine-i mezkure mahallâtından Şeyh Şeyhullâh Mahallesi ahalisinden li-eb erkarındaşı Bekir Efendi'nin müseccil-i şerʿîsi sulbi kebir oğlu Abdülkerim Efendi muvâcehesinde müteveffâ babamız mezbur Emir Feyyâz Efendi vefatından olarak mezkur Şeyh Şeyhullâh Mahallesi'nde kâin etrâf-ı selâsesi tarik-i âm ve taraf-ı râbiʿi menzilgâh-ı Esaʿd veresesi menzilleriyle mahdûd on iki mesken müştemil bir bâb menzil-i terk idüb menzil-i mevkûf mezkur beş hisse îʿtibâr ile ben ve birâderlerim Bekir Efendi ve Hüseyin Mehmed Efendi ile müteveffâ Bedir mezbur Emir Feyyâz Efendi liebeveyn birâderi olub akdemce vefât eden Ahmed'in hafidi diğer Ahmed meyânında müşterek olub bu vecihle menzil-i mevkûf mezkurdan bir tarafı birâderim müvekkil mezbur Bekir Efendi hissesi ve bir tarafı aʿmmizâdem mezbur Ahmed'in hissesi ve iki tarafı tarik-i âm ile mahdûd iki mesken müştemil menzilde yirmi sene ve biz ve galesine mütasarrıf olduğum halde geçen sene mezkur hissemi müvekkil mezbur birâderim Bekir Efendi yedimden fuzûlen zabt ve bi-gayr-ı hakkın vazʿ-ı yed eder olmağla suâl olunub mezkur iki mesken mahallinde bana teslime müvekkelte bi'l-izâfe mezbur Abdülkerim Efendi'ye tenbiye olunmak matlubumdur deyü baʿde'd-daʿvâ ve'l-istintâk vekil Abdülkerim ahz-ı dahi cevâbında mezkur iki meskenin nısf-i müdde-i mezbur Ali Efendi'nin taht-ı tasarrufundadır deyü ikrârı diğer nısf-ı müddeasını inkâr eylediği. Fi 19 Saferü'l-hurre Sene (1)320.

Vekil-i müdde-i aleyh Abdülkerim, Müdde-i aleyh (Mühür: Ali Kümlüzâde (1)293).

Müdde-i mezbur müddeasına mutâbık beyyine ikamesine havâle şud.

Hâkim Abdülaziz Halef.

Hususu mezkurda medine-i Mardin mahallâtından Câmîʿ-i Kebir Mahallesi ahalisinden Fuâd Ağazâde Abdülcabbar Efendi bin Mehmed Ağa ve Şeyhullah Mahallesi'nde sâkin Kümlüzâde Hacı Ali Efendi bin Seyyid Ömer nam kimesneler şâhidlerdir cevâbı bunlardan mâaʿda aslâ şâhidi olmadığı ifâde eylediği. Fi.

Müdde-i aleyh (Mühür: Ali Kümlüzâde (1)293).

Şuhûd-u muharrer-i mezbureden mumâileyh Abdülcabbâr Efendi bin Mehmed Ağa ve Hacı Ali Efendi bin Seyyid Ömer nam kimesneler li-ecli'ş-şehâdeh meclis-i şerʿî hazirun olub şerʿî aliye vekil-i mezbur Abdülkerim Efendi muvâcehesinde aʿle'l-inkâr istişhâd olunduklarında fi'l-hakika Emir Feyyâz'ın evlâdına vakf eylediği sudur-u mezkure ile mahdûd ve on iki meskeni müştemilhâneden dört maslebeli bir mecra ve iki maslebeli ber ki cemʿân altı maslebeyi muhtevi iki mesken yirmi seneden ziyâde mehr-i müaccel ile Ali Efendi taʿrif-u galesi ahz-u kabz eder idi ve hane(nin) cümlesi dahi beş saâʿ îʿtibârıyla dört birader ve bir biraderzâdenin sağiri tarif ederler ebeden binâen aleyh bu hususa bu vech üzerine şâhidiz şehâdet dahi ederiz deyü her biri eda-i şehâdet-i şerʿîyye eyledikleri. Fi 20 Safer Sene (1)320.

Vekil-i müdde-i aleyh Abdülkerim, Müdde-i Ali (Mühür: Ali Kümlüzâde (1)293), Şâhid (Mühür: Abdülcabbâr), Şâhid Hacı Ali (Mühür: Seyyid Ali Rıza).

Mürâfâʿi şerʿileri icrâ olunduktan sonra müdde-i mumâileyh Ali Efendi ile müdde-i aleyh Bekir Efendi vekili sulbi kebir oğlu Abdülkerim Efendi müyânelerinde muslihûn tavassutuyla münâziʿfih olan Şeyh Şeyhullah Mahallesi'nde kâin bir tarafı menzilgâni veresesinin menzilleri ve bir tarafı beru beni Osmân ve İbrahim el-Halaç

Sahife: 25.

menzilleri ve iki tarafı tarik-i âm ile mahdûd on iki meskûndan iʿbâret bir bâb vakf-ı menzilden şark cihetinde vâkiʿ bir hacere etrafındaki meskenlerden çulhacı nasaranın yedindeki mesken ve bir tâvâtdan maʿmûl yerü mezkur hacerenin azabda va'z-zâlında ve ser-u hâtası denmekle maʿrûf bir mesken ki cemʿen dört meskenden hacere-i mezkurenin ez-zâlında garb cihetinde vâkiʿ mezkur meskenle şark cihetinde çulhacı meskeniyle karşusundaki tâvâtdan maʿmûl ufak mesken müdde-i aleyh efendi tasarruf

ve muğlini ahz etmek pederim ve müvekkilim mumâileyh Bekir Efendi tarafından bi'l-vekâle verdim ve salih oldum binâen aleyh işbu hasarların münâziʿ etmiş olduğumuz meskenlerce bir günâ aʿlâka ve müddezâlim kalmayub ve müdde-i mumâileyh Ali Efendi ve mütemenni bu hususdan ibrâ-i âm ile ibrâ-i ilâm dedikde mumâileyh Ali Efendi dahi müvekkil mumâileyh Abdülkerim Efendi bi'c-cümle kelimât-ı meşruhâsı te'bid ve tasdik ve müvekkil-i pederi mumâileyh Bekir Efendi'nin ve mütemenni bu hususdan ibrâ ve iskât eylediğini her biri ikrâr eylediği. Fi 18 Rebiü'l-evvel Sene (1)320.

Müştemilât ve mesâkin-i mütenevviʿayı hâvi menzil vakf-ı mezkurun cümlesi senevi dokuz yüz guruş icâr değerindedir deyü mutâbık eş-şehâdeh icâr eyleriz.

Mahkeme-i mezkureden birâderzâdesi (Mühür: es-Seyyid Ahmed Arif), Medrese Mahallesi'nden Hâkimzâde (Mühür: el-Hacı Hâkimzâde), Vekil-i müdde-i aleyh muaʿrref Abdülkerim (Mühür: Abdülkerim), Müdde-i muaʿrref Ali (Mühür: Ali Kümlüzâde (1)293).

13. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin etrâf-ı şehr-i karasından Mansurî Karyesi'nde sâkine zât-ı karye-i mezkure ahâlisinden Hamey bin Osi ve Şehidiye Mahallesi ahâlisinden Hacı Mehmed Derviş Bey bin Hacı Ali Bey'in taʿrifleriyle muaʿrefe Fehime bint Mehmed Şeyho karye-i mezkure ahâlisinden Ferho bin el-mezbur Hamey muvâcehesinde ben mezbur Ferho'nun zevce-i menkuha-yı medhûl bahâsı iken işbu tarih-i zabıtdan bir gün mukaddem üç talâk-ı sarih ile beni taltik edüb zevcim mezburun zimmetinde mehr-i muaccelden beş yüz guruş edâsına babası mezbur Hamey kefil-i bi'l-mâl ve dâmin edüb meblâğ-ı mezkur beş yüz guruş ile nafaka-i iddet-i maʿlume ve münet-i süknâm zevcim mezbur Ferho'dan halen taleb ederim deyü baʿde'd-dava ve'l-istintâk mezbur Ferho dahi cevâbında müdde-iye-i mezbure berminvâl-i muharrer zevce-i matlukası olduğunu tâbiʿan ikrâr ve iʿtirâf edüb mâaʿdâ berminvâl meşrûh mehr-i muaccelinden beş yüz guruş müddeâʿsını inkâr eylediği. Fi 15 Rebiü'l-evvel Sene (1)320.

Muaʿrrif (Mühür: Hamey), Muʿarrif Hacı Derviş bin Hacı Ali Beyzâde, Müdde-i aleyh Ferho, Müdde-i Fehime.

Müdde-iye ve müdde-i aleyh mezburun hancı ve Ferho'dan her biri mührü olmadığından biz hâzır olduğumuz halde her biri bervechi muharrer ikrâr ve takrir ve

imzâları zirine bir parmak işâreti vazʿ eyledikleri tasdiken temhir eylenir. Fi Minhü Sene Minhü.

Muʿarrif Hamey (Mühür: Hamey), Muʿarrif Hacı Mehmed Derviş bin Hacı Ali Beyzâde.

Mezburun zevce-i muharrer müddeasına mutâbık beyyine ikamesine hulâsa şud. Hâkim Abdülaziz Halef.

Müddeiye-i mezburdan müddeasına mutâbık beyyine taleb olundukda şâhidlerim yokdur deyü isbât-ı beyyineden.

Sahife: 26.

İzhâr-i acz idüb def-i daʿvâsına zevc-i mezburun dahi bir günâ beyyine olmadığı lede'ş-suâl anlaşılmağla mezbure mehr-i misli-içün karyasının muhbir ikâmesine havâle şud. Fi Minhü.

Mezburenin şâhidlerinden Mansuri Karyesi sâkinlerinden Mahmud bin Derviş Arfo ve Bedro bin Hacı Mahmud nam kimesne münferiden meclis-i şerʿî'de hazirun olub istişhâd olunduktan sonra müdde-i mezbure zımmında gerek hâlesi ve gerek ammesi mehr-i muaccel ve müeccel karşuluğuna beş yüz guruş tesmiye edildiği ve bunların mehr-i müsemmâları müdde-iye-yi mezbure mehrine mümâsil ve müvâfıkdır müdâfatdır deyü aʿla tarife'ş-şehâde ihsâr eyledikleri. Fi minhü. Tezkiye-yi hulâsa şud.

(Mühür: Bedro), Der-i mezbureden Bedri bin Hacı Mahmud (Mühür: Bedri), Şâhid Mansuriye'den Mahmud bin Derviş (Mühür: Mahmud bin Derviş).

Kırk dördüncü sahifeye nakildir.

(Sağdan sola doğru)

Nâkid

2953 Fi 1 Cemâziye'l-evvel Sene (1)313 tarihiyle idâne hücceti mûcebince istidâne edilen meblağ.

1004 İlk sene on mâhın nemâsı.

3957

- 720 Fi 1 Rebiü'l-evvel Sene (1)316 Tarihli bir kıtʿa ikâme-i idâne hücceti mûcebince şud.

3237 Takdir edilen ve eytama sarf olunan.

+387 20 Fi 1 Rebiü'l-evvel sene (1)316 tarihinden fi 1 Rebiü'l-evvel sene (1)317 tarihine kadarı şud.

3624 20

- 720 İkinci sene sıgara infâk içün bâ-maʿrifet vesiye sarf oluna.

2904 20

+348 20 Fi 1 Rebiü'l-evvel Sene (1)317 tarihinden fi 1 Rebiü'l-evvel sene (1)318 tarihine kadarı şud.

3252 00

- 720 Üçüncü sene sıgara sarfiyâtı.

2532 00

303 Fi 1 Rebiü'l-evvel Sene (1)318 tarihinden fi 1 Rebiü'l-evvel Sene (1)319 farihine kadarı şud.

2836

- 720 Dördüncü senede sıgara sarfiyâtı.

2116

14. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin mahallâtından Şeyh Şeyhullâh Mahallesi'nde mütemekkin tebʿa-yı devlet-i aʿliyyenin Süryâni Katolik milletinden Hanna veled-i Maksi Cebrail Nuri nam medine-i mezkure mahallâtından Şeyh Çabuk Mahallesi mütemekkinlerinden ve tebʿa-yı devlet-i müşârü'l-ileyhânın millet-i merkumesinden iken bundan akdem vefât eden mezbur Maksi Cebrail veled-i Hanna Nuri'nin sulbi sağir oğulları Abdülâziz ve Abdülkerim ve Circis'in hîn-i rüşd ve sadâdlarına değin mütesevviye-i umurlarına bâ-hüccet-i şerʿîye ve hak-ı mensûbesi anaları muaʿrifetü'z-zât Verde bint Hacı Bedri Derviş hazıre olduğu hâlde medine-i

mezkure eytâm müdirî vekili Pendizâde Abdurrâhman Efendi bin Şeyhmus Efendi muhzırında ikrâr-ı tâm ve takrir-i kelâm ve taʿbirü'l-merâm edüb ve saye-i hazire-i mezbure Verde muaʿrrefeti ve maʿrifet-i şerʿî sağir-i mezburunun hâllerinden ve müdir mumâileyh yedinden bana baʿde ihrâcı'l-masârif ve'l-hisâb iki bin yüz on altı guruş idâne ve teslimi eylediğinde ben dahi yed'imizden istidâne ve ahz-u kabz ve umuruma sarfla istihâne idüb olvecihle meblâğ-ı mezkur iki bin yüz on altı guruş semen işbu tarih-i zabıtdan üç sene tâmına değin müeccel ve mevʿûd ve yine sağir-i mezburunun mallarından ve mezbur mumâileyh yed'inden eşya-yı ve teslim ve kabz ve kabul eylediğim bir aded altun Matbon Sâaʿtı semeninden yedi yüz elli dokuz guruş içün ki cemʿen ciheteyn mezkure benden iki bin sekiz yüz yetmiş beş guruş yirmi pare sağir-i mezburdan Circis ve Abdülkerim ve Abdülâziz'e vâcibü'l-edâ ve lâzimü'l-kazâ sahihen deynim ve borcumdur dediği. Fi 18 Rebiü'l-evvel sene (1)320.

Süryâni milletinden Cebrail Nuri (Mühür: Cebrail Nuri), Vasi Verde (Mühür: Verde 1311), Müdir-i eytâm. (Mühür: Abdurrâhman (1)313).

Sahife: 27.

Meblağ-ı mecmuʿ mezkur iki bin sekiz yüz yetmiş beş guruş yirmi parenin edâsına tarafından bi'l-emr ve'l-kabûl kefâlet-i mutallaka-i sahihâ-i şerʿiyye ile kabul bi'l-mâl ve ziyânın deyü tabiʿan ve katiyen ikrâr ve hazırdan mezburum Circis ve Abdülkerim ve Abdülâziz idâne edilen maʿ semen meblağa kabul olduğunu huzur-ı şerʿide itirâf eylediği. Fi 18 Rebiü'l-evvel sene (1)320.

Şeyh Şeyhullâh Mahallesi'nde Mahallesi sâkinlerinden ve Süryâni Katolik milletinden Noum veled-i Hanna Arif.

15. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin mahallâtından Latifiye Mahallesi'nde sâkine zâtı Tekye Mahallesi ahâlisinden Abdülkâdir bin Hasan ve Şehidiye Mahallesi ahâlisinden Arif Efendi bin Mehmed Sâtıʿ Efendi'nin taʿrifleriyle muʿarefe Emine bint Yusuf el-Kabalati mezkur Tekye Mahallesi ahâlisinden Hüseyin bin Derviş el-Velî mahzarında üzerine daʿva ve takrir-i kelâm idüb işbu tarih-i zabıtdan iki ay mukaddem fevt olan Mehmed Saʿid bin Almazyor Derviş el-Velî ile müdde-i aleyh mezbur Laboydar karındaşı olub zevcim müteveffâ-yı mezbur Mehmed Saʿid zevciyet beynimizde kâim iken firâşından hâsıl ve benden mütevellidler işbu hâzıratân bi'c-cümlesi beş yaşında biri ve üç yaşında bedriye naam sığar evlâdım hâlen bi-

hakkı'l-hıdâne hücr-i terbiyelerde iken asla malları olmayub ben dahi muʿsira bu günâmla her biri nafakaya eşed-i ihtiyâc ile muhtâçlar olub nafaka ve kisve behâ vesâir levâzım-ı zaruriyeler içün aʿmleri hazır-ı mezbur Hüseyin üzerine kabul-i şerʿiden kadar maʿrûf nafaka farkı ve takdir olunmak bi'l-hizâne matlubumdur deyü daʿva olduğu cevâbında sağiratân mezburatân müteveffâ karındâşı mezbur Mehmed Saʿid'in firâşından hâsıl ve müdde-iye mezbure Emine'den mütevellidi olduğu ve kendüleri nafakaya muhtaç bulundukları tâbiʿen ve kat'iyen ikrâr ve iʿtirâf edüb lâkin ben muʿsirim kendülerine nafaka vermeye akitlerim bu kadar deyü ifâde eylediği. Fi 22 Rebiü'l-evvel sene (1)320.

Müdde-i aleyh Hüseyin, Müdde-i Emine.

Zâtları bi'l-maʿrife't-i şerʿiyye arifler olduğunu mezbure Emine ve mezbur Hüseyin bizim hâzır olduğumuz halde her biri bervech-i muharrer ikrâr ve takrir ve imzâsı zirine parmak işâreti vazʿ eylediğini tasdîkan temhir eyleriz. Fi 22 Rebiü'l-evvel sene (1)320.

Muʿarref Nuʿmân bin Ahmed bin Ağa (Mühür: Nuʿmân), Muʿarref Satıʿzâde Arif Efendi. El yazusudur.

Sahife: 28.

16. Dava: Diyârbekir vilâyet-i celilesi dâhilinde kâin merkez livâ olan medine-i Mardin mahallâtından Medrese Mahallesi'nde sâkin iken bundan akdem vefât eden Mollazâde Şeyhmus ve Mehmed Bekir ebnân-ı Mustafa Bey hayatında ale'l-vefât li-nezâret ufak hümâyun-ı cenâb-ı malikâneye bi'l-hak evkâfdan medine-i mezkure hâricinde vâkiʿ Kasım Padişah Medresesi'nin yevmî yirmi akçe ile zevâyid harlığa bâ-berât-ı şerîf-i âlişân mutasarrıf olduğu halde beher ikisi müteâʿkiben vefât eylediklerinden vazife-i mezkure hâli ve hıdmet-i lâzıme muaʿttala kâlınmağla müteveffâ-yı mezburun zukûr ve inâsdan işbu hazır-ı bi'l-meclis zâti ceride-i zabıtda muharrerü'l-esâmi Müslimin taʿrifleriyle muaʿrefe kızı Ammoşe'den mâaʿda evlâdı olmamağla mezbure Ammoşe hâlen medine-i mezbure evkâf müdürü Mehmed Nâfiz Efendi hazır olduğu hâlde mahalle-i mezkure ahâlisinden ve vakt-i nüfusda mahalle-i mezkurede otuz yedi hâne ve dört numroda hîn-i tahrirde bin iki yüz seksen iki veledi olub elyevm otuz altı yaşında idüğü medine-i mezkure nüfus me'murluğundan bâ-derkenâr beyân olunan mezbure Ammoşe vazife-i mezkureyi bi'n-nefs bilâ kusur hüsn

suretle edâ ve ifâya kâdire sıdk ve istikâmet ile mevsûfe olmamağla mahlûlden vazife-i mezkureyi bana tevcihi matlûbumdur dedikde. Fi 30 Rebiü'l-evvel sene (1)320.

Hâzır müdde-i evkâf (Mühür: Mehmed Nâfiz), Müdde-iye Ammoşe (Mühür: Ammoşe).

Cihet-i mahlûleye bi'l-istihkâk tevcih-i talibe olan bint mezbure Ammoşe her birisiyle müştekîye ve vazife-i -mezkure-yi idâreye muktedire.

Sahife: 29.

Ve müteveffâ-yı mezbur Mehmed Bey'in mezbureden mâaʿda evlâdı olmadığı ve maʿlumumuzdur biz bu hususa şu vechle şehâdetdahi ederiz deyü ihbâr eyledikleri. Fi 30 Rebiü'l-evvel sene (1)320.

Medrese Mahallesi sakinlerinden Abdülgani bin Hacı Abdullah Nure Abdi. Abdülgani el yazısıdır. Muharrer Gölasiyân Mahallesi sakinlerinden Ömer bin Hasan (Mühür: Ömer bin Hasan), Muharrer Medrese Mahallesi sakinlerinden Osman bin Ömer Ağa (Mühür: Osman bin Ömer), Muharrer Tekye Mahallesi sakinlerinden Hacı Musto bin Melle Ömer (Mühür: Musto bin Ömer).

Sahife: 30.

17. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin mahallâtından Câmîʿ-i Kebir Mahallesi'nde sâkine iken bundan akdem vefât eden Naʿime Hâtûn ibnete Esaʿd Efendi ibni Zeyneddin Efendi'nin verâseti zevci dahi Mustafa Efendi ibni Nasrullah ile liebeveyn erkarındaşlar Sâmi ve liebeveyn kız karındaşları Vesile Hâtûn evlâd-ı mezbur Esaʿd Efendi münhasıra olduğu bi'l-ihbbi'l-ihbâr lede'ş-şerʿi'l-enver zahir ve mütehakkık olduktan sonra verese-i mezburundan ahi mezbur Sâmi Efendi Kezâlik verese-i mezbureden zâti Tekye Mahallesi ahâlisinden Celâl Efendi bin Süleymân ve Abdülkâdir bin Hasan taʿrifleri ile muaʿrefe uhtu mezbure Vesile Hâtûn muvâcehesinde müteveffâ-yı mezbure Naʿime Hâtûn'a hayât ve sıhhatinde vefatından dört mâh mukaddem ben biemrillâhi teâʿlâ vefât eyledikde cemîʿ-i terekem ve zimem-i nâsda olan hukukum ahz olunub sünnet-i seniyye üzere levâzım-i techîz ve tekfinim görünüb duyûn-u müstebem zuhûr eder ise baʿde'l-edâ ve bâki menkûl ve gayrimenkûl bi'c-cümle mecmuʿ terekemden sülüsü ruhum içün ve vücuhu birr-û hayrâta sarf oluna deyü mahzar-ı şuhûdda vasiyyet ve tenfizine beni vasî nasb ve taʿyîn eylediğinde ben

dahi vesâyet-i mezkure muvâcehesinde baʿde'l-kayd müteveffât-ı mezbure olvecihle musırraten ala isaihâ fevt olmakla müteveffât-ı mezbure terekesi bağzısına mezbure Vesile hâtûn vazʿ-ı yed eder olmağla suâl olunub tenfîz vesâyetini müteveffât-ı mezbure terekesinde sülüsü bi'l-ikrâr bana edâ ve teslimi mezbure Vesile hâtûn'a tenbiye olunmağa bi'l-vesâye matlubumdur deyü baʿde'd-dava ve'l-istintâk mezbure Vesile hâtûn dahi cevâbında liebeveyn kız karındaşı müteveffât-ı mezbure Naʿime verâsetini bervech-i muharrer verese-i mezburesine münhasıra olduğu ikrâr ve iʿtirâf idüb mâaʿda bermenvâl-i muharrer selase mâlı velâyet-i müddeaʿsını inkâr eylediği. Fi 30 Rebiü'l-evvel sene (1)320.

Muaʿrif Abdülkâdir, Muaʿrref Celâl (Mühür: es-seyyid Ahmed Celâleddin (1)313), Müdde-i aleyh Vesile, Müdde-i Sâmi (Mühür: Sâmi bin Fethullah (1)313).

Vasî-i mezburun bervech-i muharrer vesâyet-i müddeasına mutâbık beyyine ikâmesine hulâsa şud. Hâkim Abdülaziz Halef.

Müdde-i mezbur Hamey Efendi ber-minvâl-i muharrer vasiyet-i müddeâʿsını isbâtı içün meclis-i şerʿi ikâme eylediği medine-i Mardin mahallâtından Câmîʿ-i Kebir Mahallesi ahalisinden Selim bin Davud er-Ravza Bâbu'l-Cedid Mahallesi ahâlisinden Abdülkâdir bin Abdurrâhman ve Hamey nam kimesne li-ecli'ş-şehâdeh meclis-i şerʿi hazırân olmalarıyla müdde-i aʿleyhâ mezbure Vesile Hâtûn muvâcehesinde eserü'l-istişhâd bundan vefâsı andan zâtı maʿlumeleri olan Naime Hâtûn ibnete Esʿad Efendi bin Zeyneddin Efendi hayat-u zuhurda vefatından dört mâh mukaddem ben biemrillâhi teâʿlâ vefât eyledikde cemîʿ-i terekem ve zimem-i nâsda hukukuma ahz olunub sünnet-i seniyye üzere levâzım-i techîz ve tekfinim görülüb duyûn-u müstebem zuhûr eder ise baʿde'l-edâ-i bâki menkûl ve gayri menkûl bi'c-cümle terekemden sülüsü bil-ifraz ruhum içün vucûh-u birr-û hayrâta sarf oluna deyü huzurumuzda vasiyyet ve tenfîzine liebeveyn erkarındaşı müdde-i mezbur Hamey Efendi dahi nasb-u taʿyin eyledğimizde olduğu bervechi muharrer vesâyet-i mezkureyi baʿde'l-kabûl müteveffât-ı mezbure Naime'nin olvecihle musırraten aʿlâ îsâihâ fevt olub biz bu hususa bu vech üzerine şâhidiz şehâdet dahi ederiz deyü her biri sâlif'ül-lafz ve almağa edâ-i şehâdet-i şerʿi eyledikleri. Fi 30 Rebiü'l-evvel sene (1)320.

Müdde-i aleyh Vesile (Mühür: Vesile), Müdde-i Hamey (Mühür: Sâmi bin Fethullah (1)313), Şahid Abdülkâdir (Mühür: Abdülkâdir (1)296), Şahid Salim (Mühür: Salim).

Tezkiyeye hülâsa şud. Hâkim Abdülâziz Halef.

Sahife: 31.

Şâhidân-ı mezburân âhval-i mevzuaʿsına tatbîken mezbur Abdülkâdir bin Abdurrâhman ve Hamey mensûb olduğu Bâbu'l-Cedid Mahallesi Ümmü Şeyh Ali Efendi bin Şeyh Mustafa ve muhtarı Mahmud Bey bin İbrahim Bey bin İsmâil Bey ve mezbur Sâlim mensûb olduğu Câmîʿ-i Kebir Mahallesi Ümmü Abdullâh Efendi bin Abdurrâhim Efendi bin Abdullâh Efendi ve muhtarı Mehmed bin Hacı Mahmud Necmi'den evvelen bâ-varaka-i mesture sedâde't-tezkiye adl ve makbûlü'ş-şehâdeh idükleri işâʿr ve ihbâr olunmağla şâhidân-ı mezburân müdde-i aleyhâ mezbure Vesile muvacehesinde medine-i mezkure mahallâtından Şehidiye ahâlisinden Hasan bin Derviş bin Hacı Hüseyin ve Tekye Mahallesi ahâlisinden Mehmed Saʿid bin Melle Kasım nam kimesnelerden tezkiye olundukda adl ve makbûlü'ş-şehâdeh idükleri ihbâr eyledikleri. Fi 8 Rebiü'l-âhir sene (1)320.

Müdde-i aleyhümâ Vesile (Mühür: Vesile), Müdde-i Sâmi (Mühür: Sâmi bin Fethullah (1)313), Müzekki Mehmed Saʿid (Mühür: Mustafa bin Mehmed Saʿid), Müzekki Hasan (Mühür: Hasan).

Mucebince mezbur Sâmi Efendi'nin vesayetine baʿde'l-iʿlâm tereke-i müteveffât-ı mezburenin bihisabi ol-vesâye selase mâlının üçde birü hayrına sarfa me'zun olunduğu tenbiye şud. Hâkim Abdülâziz Hâlef.

Sahife: 32.

On yedinci sahifeden menkuldür.

Şuhûd-u muharrere-i mezbureden mezbur Yusuf veled-i Mihail es-Sebâğ nam kimesne li-ecli'ş-şehâdeh meclis-i şerʿa hazır olub müdde-i aleyhimâ vekili Circis Efendi muvâcehesinde istişhâd olundukda müteveffâ-yı Mero bint Circis el-Kindir 'in vefatından yirmi gün sonra müdde-i Yusuf ile kâinpederi Circis el-Kindir meyânındaki münâzaʿ-i fih eşyâ-i sâiresini ihtilâfın halli içün mezbur Circis el-Kindir'in hânesine vardıkda mezbur Yusuf tarafından müteveffâ-yı mezbure Mero'nun techîz ve tekfini

parası mezbur Yusuf tevbe eder ise nezdimde bulunân Sebâğ bağı ile saf altunlarını verdim ve benim nezdimde ve Yusuf nezdinde olan sâir eşyâ hesâbı görün deyü huzurumda ikrâr edüb ben bu hususa bu vech üzere şâhidim şehâdet dahi ederim. Fi 3 Rebiü'l- âhir sene (1)320.

Vekil-i müdde-i aleyh Circis (Mühür: Circis). Vekil-i müdde-i Abdülâhad, Şâhid Yusuf Sebâğ veled-i Mihail. Sebâğ el yazusudur.

Şâhid merkum Yusuf Sebâğ işbu şehâdetinde müvekkilim aleyhine iddiâʿ olunan hususa dair bir ifâde ve vakâya muvâfık şehâdet olmadığından ve kendüsü müdde-inin damâdı bulunduğundan nâşî şerʿan şehâdeti merdûd olduğu ve iddiâʿ olunan yüz liralık senede dair müvekkilimde yedinde Fi 19 Rebiü'l-âhir sene (1)319 tarihli bir kıtaʿ ibrânâme bulunduğu maʿrûzdur.

Yine şuhûd-u muharrer-i mezbureden mezbur Nasri ve Yusuf ed-Dokmak liecle'ş-şehâde meclis-i şer'a hazır olub müdde-i aleyhâ vekil-i mezbur Circis Efendi muvâcehesinde istişhâd olundukda bundan iki buçuk veyâ üç mâh karib Hafâfân Çarşı-yı tâmı üzerine kendüleri zaman-ı nasda idârede hazır idim müyânemizde olan sened mes'elesini bitirmedikce taleb ettiğin eşya-yı nafaka ile göstermem deyü Circis el-Kindir müdde-i Yusuf'a hitâben söylediğine şâhidim ve şehâdet dahi ederim. Fi 2 Rebiü'l-âhir sene (1)320.

Müdde-i aleyh vekili Circis, (Mühür: Circis), Vekil-i müdde-i Abdülâhad (Mühür: Abdülâhad), Şâhid Nasri Dokmak (İmza: Nasri Yusuf Dokmak) (Mühür: Nasri Yusuf Dokmak).

Mezbur Nasri dahi yine şehâdeti mahlul-i mucib müddeiyenin aʿmucasu bulunduğu mezkur yüz liralık senede dâir müvekkilimin yedine Fi 19 Rebiü'l-evvel sene (1)319 tarihli irâneme yolladığı ve ibraya karşı daʿvâ istimâʿ olunmayacağı maʿruzdur.

Şuhûd-u muharrer-i mezbureden mezburetân Susân bint Mihail ed-Dokmak ve Kermiye bint Lolomevro namhâtunlar li-ecli'ş-şehâdeh meclis-i şerʿî hazirun olub müdde-i aleyhimâ vekilleri Circis Efendi muvâcehesinde istişhâd olunduklarında bundan akdem vefat eden Mero bint Circis el-Kindir i fi 7 tarih vefatından iki gün sonra taʿziye içün müteveffâyı mezburenin babası Circis el-Kindir 'in hânesine gidiniz müteveffâyı mezbure anası Feride bint Makdisî Mihail Tenzirhân bize hitâben kızım

müteveffâyı mezbure Mero'ya âʿid bulunan yüz on aded altun selîme rubiʿyesi ve içinde maʿmûl sekiz miskâl inci bâş altunu ile ve mezkur bâş altunu kenârında dahi altun ve inciden maʿmûl zincir ve yine altundan maʿmûl on iki parça saç bağı ve her parça lehimli birer Mahmûd-i Gâzî altunu ve yine gümüşden maʿmûl bir aded kemer ve yine gümüşden maʿmûl yirmi aded kemer ile kenârında asılmış olan on iki aded selîme rubiʿyesi altunları hulliyât ve kezalik mezbure Mero'ya âʿid kotondan maʿmûl mavi renkli iki kat sürmeli fistân mâʿ mintân ve cam fanusdan maʿmûl kırmızı renkli ve nakışlı iki aded fistân maʿ mintân ve yine yeşil renginde maʿmûl nakışlı kadifeden bir fistân ve yine tâ ʿavra? taʿbir olunân hâkiyeden bir fistân ve gülgüli renginde şâldan maʿmûl bir fistân ve gümüşlü renginde Hind-kâri sürmeli bir aded top ve kenarlarında bağzısına sürmeli bir aded hamam takımı maʿ gömlek ve Hamâgari iplikden maʿmûl sürmelibir peştemâl ve bağzıları nakışlı bağzıları sade on aded kotondan maʿ senelik

Sahife: 33.

yüzü ve Bağdat-kâri siyah bir çarşaf ve yine Bağdat-kâri yeşil renkli sürmeli bir aded çarşaf ve iblikden kezalik bir çarşaf ve beyaz renkli sürmeli bir aded çevre ve eşyâ ve hulliyât muharrer-i mezkureden mâaʿdâ cins ve neviʿleri maʿlûmatları olmayân altunlar ve hulliyât ve eşyâ-i muharrer-i mezkure ile beraber nezdimdedir ve yine mezbure Feride huzurumuzda ikrâr ve ikrâr-ı mezkur sırasında zevc-i merkum Circis el-Kindir hâzır olmadığına şâhidim Allah içün şehâdet eyleriz deyü her biri müttefikü'l-lafz ve'l-maʿna birlikde edâ-yı şehâdet-i şerʿiye eyledikde. Fi 3 Rebiü'l-âhir sene (1)320.

Muaʿrrefe (Mühür: İlyas (1)310), Muaʿrref (Mühür: Sabâğ Karakelem (1)310), Müdde-i aleyh vekili Circis (Mühür: Circis), Müdde-i vekili Abdülâhad (Mühür: Abdülâhad), Şâhide Kermiye (Mühür: Kermiye), Şâhide Susân (Mühür: Susân (1)315).

Şuhûd-u muharrer-i mezbureden mezburetân Nazliye bint Estebân Harbutliyân bint Refail Maksi Bolsi nâm kadınlar li-ecli'ş-şehâdeh meclis-i şerʿa hazirun olub müdde-i aleyhimâ vekil-i merkum Circis Efendi muvâcehesinde birlikde istişhâd olunduklarında müteveffiye Mero bint Circis el-Kindir'in vefatından iki gün mukaddem mezbure Mero pederi mezbur Circis el-Kindir'in hânesinde olduğu halde her ikimiz mezburenin anası Feride nezdinde iken mezbure Feride bize hitâben kızım

Mero'ya aʿid olan hulliyât altundan maʿmûl bir baş altunu maʿ inci ve gümüş renkli sarmalı bir top ve bir hamam gömleği ve dört aded cam fanusdan sarmalı kezalik tepelik ve cam fanusdan mavi renkli iki aded sarmalı fistân maʿiki mintân ve kezalik cam fanusdan maʿmûl kırmızı renkli bir aded fistân maʿ mintân ve kezalik mavi cam fanusdan maʿmûl bir fistân ve yeşil renkli yine cam fanusdan maʿmûl bir aded fistân ve kadifeden maʿmûl münakkaş yeşili renginde bir aded fistân ve tâ avrâ taʿbir olunur hâki bir fistân Hama-kâri iplikden maʿmûl sarmalı hamâm peştemâli benim nezdimdedür deyü mezbure Ferdi huzurumuzda tâbiaʿn ikrâr ve iʿtirâf eylediğini şâhidleriz ve şehâdet dahi ederiz deyü ve her biri birlikde edâ-yı şehâdet-i şeriʿyye eyledikleri. Fi 3 Rebiü'l-âhir sene (1)320.

Müdde-i aleyhümâ vekilleri Circis (Mühür: Circis), Müdde-i vekili Abdülhamid (Mühür: Abdülhamid), Şâhide Sabo, Şâhide Nazliye.

Zâtları maʿlûmunuz olan şâhidetân Nazliye ve Sabo biz hazır olduğumuz halde ikrâr ve takrir-i şehâdet ve imzâları zirîne bir parmak işâreti vazʿ eylediklerini tasdîkan temhir eyleriz. Fi 3 Rebiü'l-âhir sene (1)320.

Hâzır ve muaʿrref İlyas veled-i Rızkullah Selâm (Mühür: İlyas (1)310), Hâzır ve muaʿrref Nasri veled-i Yusuf Dokmak (Mühür: Nasri Yusuf Dokmak), Hâzır ve muaʿrref Sabâğ Karakelem (Mühür: Sabâğ Karakelem (1)310).

Sahife: 34.

İstimâʿ olunân şâhidelerden mezbure Susân müdde-i Yusuf'un kız karındâşı ve vâris-i şeriʿyesi olub bu yüzden şehâdeti ve diğeri Kerime ve Nazliye ve Sabo namkadınlar dahi yine müdde-iyyenin akrabası bulundukları ve şehâdetleri dahi müvekkilim Circis Kindir 'in zevcesi Feride'nin ikrârı hakkında olub müvekkilim Circis'in hakkında şehâdetleri vâkiʿ olmadığı cihetle merdûd bulunduğu ve yüz liralık sened ve tatvîlâtı müteveffiye Meryem müvekkilim Circis Kindir 'in zimmetini ibrâ-i âm-ı sahih şerʿi ile ibrâ ve iskât eylediğine dair müvekkilimin yedinde fi 19 Rebiü'l-âhir sene (1)319 tarihlibir kıtaʿ ibrânâme bulunub bu yüzden daʿvâsı istimâʿ olmayacağı maʿruzdur. Fi 3 Rebiü'l-âhir sene (1)320.

Müdde-i aleyh vekili Circis. (Mühür: Circis).

Şuhûd-u muharrer-i mezkureden merkum Hanna veled-i Yusuf Merzâbo nam kimesne liecle'ş-şehâde meclis-i şer'a hazır olub vekil-i müdde-i aleyh merkum Circis Efendi muvâcehesinde istişhâd olundukda bundan altı ay mukaddem müteveffiye Mero bint Circis el-Kindir 'in vefatından bir ay sonra merkum Circis kızım merkume Mero'nun terekesinden benim nezdimde olan altunlardan yüz on aded Selimi rubiʿyesi ve sekiz miskâl incü altundan maʿmûl zincir ve aralıkda mensuc incü daneleri hareci saf deniliyor ve altundan maʿmûl on iki aded saç bağı ve sağir saç bağıdır bir Gâzî Mahmûd-i mütagmel ve altundan maʿmûl on kat bilezik ve gümüşden maʿmûl bir kemer ve gâzîleri neviʿ mikdarı maʿlûm olmayan bir kise ve yine gümüşden maʿmûl Arapça taʿbir olunân bir veşme eşyâ muharrer-i mezkureyi benim nezdimdedür deyü merkum Circis veled-i Şemmas Yusuf el-Kindir huzurumda tâbiaʿn ikrâr ve iʿtirâf eylediğine şâhidim şehâdet dahi ederim deyü edâ-yı şehâdet-i şeriʿyye eyledi. Fi 19 Rebiü'l-âhir sene (1)320.

Tezkiyelerine havâle şud.

Müdde-i aleyhâ vekili Circis (İmza: Circis), Müdde-i vekili Abdülâhad (İmza: Abdulâhad), Şâhid Hanna.

Şâhid mezbur Hanna veled-i Abdullah el-muhtedî mensup olduğu Protestân milletinden İstefan Circis veled-i Abdülâhad Hüdayi ve muhtarı Circis veled-i Arsî nam-ı diğer şâhid merkum İlyas veled-i Rızkullah veled-i Şemmas Circis Selâm mensub olduğu Keldâni milleti rüesâ-yı ruhâniyesinden Mustan İlyas Efendi bin İshak ve muhtarı Cebrail veled-i İlyas Harmoş ve diğer şâhid mezbur Hanna veled-i Yusuf Mirzayu mensub olduğu Ermeni Katolik milleti rüesâ-yı ruhâniyelerinden Deyr Ohânnis veled-i Sergey ve millet-i merkumeden Yusuf veled-i Adam Karabet ve diğer şâhidetân merkumetân Susân bint Mihail Dokmak ve Kerime bint Lolo mensub olduğu Süryâni Katolik milleti rüesâ-yı ruhâniyesi Mustan Meşi Efendi veled-i İbrahim Ahmor Kato ve muhtarı Rafail veled-i Kato bu siyâkdan evvelâ bâ-varaka-i mesture sırren lede't-tezkiye makbülüş-şehâde eyledikleri işaʿr ve ihtâr olunmakla şuhûd-u merkûmun vekil-i müdde-i aleyhâ Circis Efendi veled-i İlyas muvâcehesinde medine-i Mardin mahallâtından Eminüddin Mahallesi'nde mütemekkin tebaʿi devlet-i aliyenin Süryâni kadim milletinden İbrahim veled-i Yusuf Bahi

Sahife: 35.

ve Latifiye Mahallesi'nde mütemekkin tebaʿyı devlet-i müşârü'l-ileyhânın Lâtin milletinden Amsîh veled-i Circis veled-i Morisu ve Şeyh Şeyhullah Mahallesi'nden Protestân milletinden Caco veled-i Edsonamis'den aʿlenen tezkiye olundukda makbulü'ş-şehâdeh edecekleri işâʿr ve ihbâr eyledikleri. Fi 20 Cemâziye'l-âhir sene (1)320.

Vekil-i müdde-i aleyhümâ Circis (İmza: Circis), Vekil-i müdde-i Abdülâhad (Mühür: Abdülâhad), Vekil-i aleyh Circis Arsi, Circis Şemmas el yazusudur. Müzekki aleyh Amsîh (Mühür: Amsîh), Müzekki aleyh İbrahim (Mühür: İbrahim).

Eşyâ-yı müddeiye mezkurun tebiyesini isbât edemediği miktarda taleb-i tahlif değilim deyü beyândan sonra kâzib olmadığına dair temliğe icrâ idükleri. Fi 25 Zilkâde sene (1)320.

Müdde-i aleyhümâ vekili Circis, Müdde-i (Mühür: Yusuf Mihail Dokmak).

18. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin sancağına tabiʿ Avine Kazası nevâhisinde Savur Nahiyesi kurasından Sicvâ Karyesi ahâlisinden olub el-hâleti medine-i Mardin mahallâtından Şehidiye Mahallesi'nde müsâfireten mukîm Ahmed bin Şemmas medine-i mezkure mahallâtından Babussor Mahallesi ahâlisinden İbrahim bin Ramo el-ʿÂkıllı muvâcehesinde işbu meclis-i şerʿi sâhasına girilüb maâʿ biz ve müşâhide olunân siyâha mâil on iki yaşında yüz altmış guruş kıymetli neticeten mülküm bulunân bir res merkebi işbu tarih-i zabıtdan üç mâh mukaddem kazâen ğaib olub el-hâletü hazihi merkeb-i mevsûf-u mezkuru mezbur İbrahim yedinde bulmamla suâl olunub merkeb-i mevsûf-u mezkur bana redd ve teslîme mezbur İbrahim'e tenbiye olunmak matlubumdur deyü baʿde'd-daʿva-yı ve'l-istintâk mezbur İbrahim dahi cevâbında merkeb-i mevsûf-u mezkur bundan iki buçuk mâh Mardin'in Esb Bazarında Canbâz Esʿad Berbokî'den yüz altmış dört guruş ile iştirâ idüb şirâ'en mülküdür deyü müdde-i mezbur maʿadâ netâc-ı müddeâʿsını inkâr eylediği. Fi 3 Rebiü'l-âhir sene (1)320.

Müdde-i aleyh İbrahim bin Ramo (Mühür: İbrahim bin Ramo), Müdde-i Sicvalı Ahmed.

Müdde-i mezbur Ahmed'in sırrı olduğundan ismi zirîne parmak işâreti vazʿ ve ifâdesini te'kîd eylediğini tasdîk eyleriz. Fi minhü.

Savur Kazası ahâlisinden Hacı Nuh bin Sâsâ (Mühür: Nuh bin Sâsâ), Mardin Kazası ahâlisinden Celâl Efendi bin Selmân Efendi (Mühür: es-eyyid Ahmed Celâleddin).

Sahife: 36.

Müdde-i mezbur Ahmed bervechi meşrûh müddeaʿsına mütâbık beyyine ikamesine havâle şud. Hâkim. Fi minhü.

Ve Sicvâ Karyesi Hasan bin Seyyid ve Şeyho Süleymân Hasan ve Hüseyin bin Mehmed.

Müdde-i mezburun müddeâʿsına mütâbık beyyine taleb olundukda Ğurs Kazası'na tâʿbi Savur Karyeli Saʿdi bin Ahmed Bekiro ve Abdullah bin Cemel ve Abdurrâhman bin Nebî nâmkimesneler şâhidleri olub bundan mâaʿda şâhidlerim yokdur ve yedi gün dahi şâhidlerini götürünceye kadar imhâl olunmuş taleb ve beyân eylediği.

Müdde-i (Mühür: Ahmed).

Müdde-i Ahmed Hacı şehâdetde imzâsı zirine kezalik parmak işâreti vazʿ eylediğini tasdik eyleriz. Fi 4 Rebiü'l-evvel sene (1)318.

Savurlu Hacı Nuh bin Sâsâ (Mühür: Nuh bin Sâsâ), Mardin Kazası sâkinlerinden (Mühür: es-eyyid Ahmed Celâleddin).

Müdde-i mezbur Ahmed'in şâhidlerini mahallesine götürüb mahkeme-i şeriʿyeye iczâr edinceye değin yani kıbel-i şerʿden verilen yedi gün mehil-i şerʿiyeye değin mezkur işbu münâzaʿun fîh merkeb mahkeme-i şeriʿyyeden taleb olunduğu vakit teslim etmek üzere bana teslim olunduğu mübeyyin işbu mahalle şerh kılındı. Fi 4 minhü.

Kefil (Mühür: Cavid Rıza), Müdde-i aleyh, Müdde-i.

Sahife: 37.

19. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin mahallâtından Latifiye Mahallesi'nde sâkinlerinden ve Süryâni kadim milletinden Abdülâhad veled-i Lelo Elbatri tarafından bâ-hüccet-i şerʿiyye vekil-i medine-i mezkure mahallâtından Şehidiye Mahallesi'nde mütemekkin millet-i merkumeden Davud veled-i Hanoş el-

Alaf medine-i mezkure Etraf-ı Şehr-i Kurrası'ndan kalʿat-i eğriyesinde mütemekkin millet-i merkumeden İlo veled-i Maksi Circis muvâcehesinde işbu tarih-i zabıtdan sekiz sene mukaddem müvekkilim merkum Abdülâhad merkum İlo'nun zimmetinde mânifatura semeninden sekiz yüz guruş alacak hakkı olub meblâğ-ı mezkuru edâ eden imtinâʿ eder olmağla suâl olunub meblağ-ı mezkuru müvekkilim içün halen bana edâ ve teslimi merkum İlo'ya tenbiye olunmak matlubumdur deyü baʿde'd-daʿva ve'l-istintâk merkum İlo dahi cevâbında müdde-i vekil merkumdadır bermenvâl-i muharrer müddeaʿsını inkâr eylediği. Fi 8 Rebiü'l-âhir sene (1)320.

Müdde-i aleyh İlo (Mühür: Maksi İlo),Vekil-i müdde-i Davud (Mühür: Davud).

Müdde-i vekili mezbur Davud bervechi meşrûh müddeâʿsına mutâbık beyyine ikamesine hülâsa şud. Hâkim Abdülâziz Halef.

Müdde-i vekili mezbur Davud'dan müddeâʿsına mutâbık beyyine taleb olundukda Şehidiye Mahallesi sâkinlerinden ve Süryâni kadim milletinden Riko veled-i Rahib İbrahim ve Şeyh Şeyhullah Mahallesi sâkinlerinden ve millet-i merkumeden Saʿid veled-i Hanna Hüdayi ve mahalle-i mezkure sâkinlerinden ve millet-i merkumeden Zehfî veled-i Abdülâhad Kâyrî? ve Kalʿat'ül-Marâ Karyeli ve millet-i merkumeden Yusuf Hayro ve Davud veled-i Abdülâhad ve karye-i mezbure sâkinlerinden ve kezalik millet-i merkumeden Mihail veled-i Hano nam kimesneler şâhid-i müdde-i olub bunlardan müddeâ-yı şâhidlerim yokdur deyü beyân eyledikleri. Fi 15 Rebiü'l-âhir sene (1)320.

Müdde-i aleyh (Mühür: Maksi İlo),Vekil-i müdde-i (Mühür: Davud).

Şâhidlerden mezbur Rızkullah veled-i Râhib İbrahim nam kimesne liecli'ş-şehâde meclis-i şer'a hazır olub istişhâd olundukda bundan yirmi gün mukaddem Kalʿatî Karyesi ahâlisinden müdde-i aleyh mezbur İlo veled-i Circis nam kimesne Abdülâhad veled-i Ello Elbatri senede muharrer olan iki bin dört yüz guruşdan mâaʿda merkum Abdülâhad benim zimmetimde sekiz yüz guruş alacağı olub merkum İlo huzurumda tâbiʿan ikrâr ve taʿrif edüb ben bu hususa bu vech üzere şâhidim şehâdet dahi ederim. Fi 15 Rebiü'l-âhir sene (1)320.

Müdde-i aleyh (Mühür: Maksi İlo), Vekil müdde-i (Mühür: Davud), Şâhid Rızkullah (Mühür: Rızkullah (1)319).

Şuhûd-u mezbureden merkum Mihail veled-i Hano şâhid-i mezbur Rızkullah veled-i Râhib İbrahim gibi lafzen ve maʿna-yı edâ-i şehâdet etmişdir. Fi minhü ve minhü.

Müdde-i aleyh (Mühür: Maksi İlo), Vekil-i müdde-i (Mühür: Davud), Şâhid.

Tezkiye-yi hülâsa şud. Hâkim Abdülâziz Hâlef.

Sahife: 38.

20. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin mahallâtından Şeyh Şeyhullah Mahallesi'nde mütemekkin tebaʿyı devlet-i aliyenin Süryâni kadim milletinden Maksi Hanna veled-i Nasri Hüdayi medine-i mezkur mahallâtından mezkur Şeyh Şeyhullah Mahallesi'nde mütemekkin millet-i merkumesinden Davud veled-i Saʿid Hüdayi ve Latifiye Mahallesi'nde mezkur Süryâni kadim milletinden Hanna veled-i Maksi Abdulâhad Hüdayi hâzır olduğu halde merkum Davud muvâcehesinde işbu tarih-i zabıttan dört sene mukaddem maʿlûme'l-vezin ve'l-fiyye kantara veriş semenden altı bin yüz yirmi üç guruş iki mâh vaʿde ile mezbur Davud kefaletiyle merkum Hanna zimmetinde alacak hakkı olub meblağ-ı mezkurden dört bin altı yüz yirmi üç guruşu mezbur Hanna'dan almış ise de meblağ-ı mezkur altı bin yüz yirmi guruşdan meblâğı bin beş yüz guruş zimmetinde cihet-i kefâlet mezkureden hâlen bana edâ ve ikâdan ibâ ve imtinâʿ eder olmağla suâl olunub meblağ-ı mezkur bin beş yüz guruş hâlen bana edâ ve ikâya kefil-i mezbur Davud tenbiye olunmak matlubumdur deyü baʿde'd-daʿvâ ve'l-istintâk mezbur Davud dahi cevâbında müdde-i mezbur diğer Maksi Hanna bermenvâl-i muharrer kefâlet ve alacak müddeâsını inkâr-ı hâzır-ı merkum Hanna tasdiki ile mâʿen inkâr eyledikde. Fi 9 Rebiü'l-âhir sene (1)320.

Hâzır Hanna, Hâzır Hanna Abdulâhad Hüdayi el yazısudur. Müdde-i aleyh kefili Davud (Mühür: Davud), Müdde-i Maksi Hanna, Maksi Hanna Nasri Hüdayi el yazısudur.

Müdde-i mezbur Maksi Hanna ve müdde-i aleyh Hanna mezbur diğer Hanna biz hâzır olduğumuz halde ikrâr ve tekrâr ve inkâr ve imzâları zîrîne hatt-ı destleriyle imzâları birine vazʿ eylediklerine tasdiken temhir ederiz. Fi 9 Rebiü'l-âhir sene (1)320.

Mehmed Ağa bin Hacı Muharrem. Ahmed Efendi bin Hasan Efendi. (İmza: Hasan Ağa).

21. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin mahallâtından Eminüddin Mahallesi sâkinlerinden iken bir sene akdem vefât eden Mihail ed-Dokmakcı verâseti zevce-i metrukesi Seydi bint Hacı Mirzâdo ile sulbiye kebir oğulları Hasan ve Yusuf ve sulbi sağir oğulları İlyas ve İskender ve sulbiye kebire kızları Susân ve Mecide'ye baʿdehu bin mezbur dahi vefât edüb verâseti zevce-i metrukesi Mero bint (Boşluk) ile vâlidesi mezbure Seyri ve sulbi sağir oğlu Mihail'e münhasır olduğu bi'l-ihbâr ve lede'ş-şerʿî ve'l-enver zuhûr ve sabit oldukdan sonra verese-i mezburundan olub sinn-i bulûğa mütehammil ve bulûğuna da muʿterif bervech-i âtî bulûğuna rüşdü dahi münfehim olduğunu iddiaʿ eden mezbur İlyas eytâm müdiri hâzır olduğu halde vasiyyet-i mezburenin bâ hüccet-i şerʿiyye vekil-i müdde-iyeyi mezkurenin Necmeddin Mahallesi sâkinlerinden Mehmed Efendi bin Şeyh Abdullah muvâcehesinde takrir ve taʿbîr-i an'l merâm edüb babam müteveffâyı mezbur Mihail'in vefatından sonra ben sağir olmamla mezbure anam bi-hisabi'l-vesâye ümûrumu tesviye edegelmekde iken yirmi bir yaşına dâhil ve bâliğ ve bulûğuma

Sahife: 39.

rüşdüm munzam olub umurumu bi'n-nefs bi't-taʿyin rü'yet etmeğe muktedir ve iâʿnet-i vasîden müstağni olmağla gerek defter-i kassâm gerek eytâm sandığında olub fi 7 Zilkâde sene (1)313 tarihli bir kıtʿa idâne hücceti mucebince idaneye verilen yirmi bin yedi yüz doksan üç buçuk guruşda lede'l-hisâb yedi sene beş mâh mâhus olan bin dört yüz seksen guruş yirmi bin pare ki min hasbe'l-mecmuʿ dört bin iki yüz yetmiş dört guruş beş pareli müdir mumâileyh yedinden bi't-tamam ve'l-kemâl kabz eyledim deyü vekil-i mumâileyh inkâr ile daʿvâ eylediği. Fi 19 Rebiü'l-âhir sene (1)321 fi 1Temmuz Sene (1)319.

Vekil-i vasiyye müdde-i (İmza: Seydi bint Hacı Mirzâdo), Hâzır müdir vekili Dokmak.

Müdde-i mezbur bervechi muharrer isbât-ı rüşd müddeâʿsına mütâbık beyyine ikamesine havâle şud.

Müdde-i mezbur İlyas'da berminvâl-i muharrer rüşd müddeâʿsı isbâtı içün ikâme eylediği medine-i mezkure mahallâtından Şeyh Şeyhullah Mahallesi'nde mütemekkin tebaʿyı devlet-i aliyyenin Ermeni Katolik milletinden Cello veled-i Rafî veled-i Bâhî ve Latifiye Mahallesi'nde mütemekkin tebaʿyı devlet-i müşârü'l-

ileyhânın millet-i merkûmesinde Noum Efendi veled-i Nasri Kesbâr nam kimesnelerden her biri liecle'ş-şehâdeh meclis-i şerʿi hâzirun olub müdde-i aleyhâ ve sırr vekili Mahmûd Efendi muvâcehesinde âʿle'l-infirâd istişhâd olunduklarında fi'l-hakika işbu hâzır bi'l-meclis İlyas veled-i Almoki Mihail ed-Dokmak hâlen yirmi bir yaşında âʿkil ve bâliğ ve bulûğuna rüşd ben dahi munzam olub isrâf ve tebzir olmaksızın umûrunu bi'n-nefs-i rü'yete kâdir ve iâʿnet-i vasiyyeden müstağni bulunduğuna şâhidiz şehâdet dahi ederiz deyü her biri müttefikü'l-lafz ve'l-maʿna bi'l-muvâcehe edâ-yı şehâdet-i şerʿiye eyledikleri. Fi Rebiü'l-âhir sene (1)321.

Vekil-i vâsi müdde-i aleyhümâ (İmza: Seydi bint Hacı Mirzâdo), Müdde-i İlyas Dokmak, Şâhid Cello veled-i Rafî veled-i Bâhî, Şâhid Noum.

Sırran ve aʿlenen tezkiyeye havâle şud. Usûl-i mevzûaʿsına tatbikan.

Şâhidât-ı merkumân Cello ve Noum Efendi her biri mensûb olduğu Ermeni Katolik milleti rüesâ-yı ruhâniyesinden Deyr Pedros veled-i Râfâil Derzibâşı ve muʿteberâni Maksi Mihail veled-i Zâkiblo nam kimesnelerden evvelâ bâvaraka-i mestûre-i şer lede't-tezkiye makbulü'ş-şehâdeh idikleri işâʿr ve ihbâr olunmağla şehâdet-i merkumân müdde-i aleyhâ vekil Mahmûd Efendi bin Şeyh Abdullah muvâcehesinde Babü'l-Cedid Mahallesi'nde mütemekkin tebaʿyı devlet-i aliyyenin Ermeni Katolik milletinden Amsîh veled-i Circis Bârış ve Süryâni Katolik milletinden Mafes Circis veled-i Maksi Hanna Cilveciden alınan tezkiye olundukda makbulü'ş-şehâdeh edükleri işâʿr ve ihbâr eyledikleri. Fi 4 Cemâziyelevvel sene (1)321.

Vekil-i müdde-i aleyhümâ, Müdde-i İlyas, Müzekki aleyh Amsîh, Müzekki aleyh Maksi Circis (Mühür: Circis).

Sahife: 40.

22. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin mahallâtından Şeyh Şeyhullah Mahallesi'nde mütemekkin tebaʿyı devlet-i aliyyenin Ermeni Katolik milletinden Nasri veled-i Yusuf Cello medine-i mezkure mahallâtından Câmîʿ-i Kebir Mahallesi'nde mütemekkin tebaʿyı devlet-i müşârü'l-ileyhâ'sında millet-i merkumeden Hanna veled-i Saʿdo Erzok muvâcehesinde medine-i mezkure mahallâtından Babu's-Sor Mahallesi ahâlisinden işbu hâzır-ı bi'l-meclis Yusuf el-Bediz zimmetinde üç yüz elli guruş alacak hakkı iken meblağ-ı mezkurdan iki yüz altı guruş mezbur Hanna üzerine havale edüb merkum Hanna dahi hususa-i mezkure

muvâcehesinde kabz etmiş olmağla meblağ-ı mahâlleye mezkur iki yüz altı guruş ibâ ve imtinâʿ ider olmağla suâl olunub meblağ-ı mezkur iki yüz altı guruşu bi-hisabil-havâle bana edâ ve teslime mezbur Hanna'ya tenbiye olmağla olmak matlubumdur deyü baʿde'd-daʿvâ-yı ve'l-istintâk merkum Hanna dahi cevâbında mezbur Yusuf el-Bediz merkum Nasri meblağ-ı mezkur iki yüz altı guruş üzerime havale idüb ben dahi havaleyi mezkureyi kabulü bir gün sonra merkum Yusuf bana meblağ-ı mezkur iki yüz altı guruş merkum Nasri'ye verme deyü bana haber gönderilmekle olcihetden hülâsa-i mucebince vekildir deyü. Fi 9 Rebiü'l-âhir sene (1)320.

Müdde-i aleyh Hanna Saʿdo Erzok, Müdde-i Nasri. (Mühür: Haylo Nasri, "Latin harfleriyle de N. HAYLO, yazılmıştır.").

Beyân medyun-u mahâl hâzır-ı mezbur Yusuf dahi cevâbında zimmetinde olan üç yüz altı guruşdan iki yüz altı guruşu hülâsa etmişim deyü inkâr eylediği. Yusuf bin Hasan Bediz.

Müdde-i aleyh mezbur Hanna biz hâzır olduğumuz halde ikrâr ve takrir ve imzâsı zirine el yazusuyla yazub biz olmadığımız halde tasdiken temhir ederiz. Fi 9 minhü.

Celâl Ahmed bin Selmân Efendi (Mühür: Celâl Ahmed), Ahmed bin Hasan Efendi (İmza: Hasan Ağa).

Müdde-i mezbur nefer-i muhil ve medyûn mezbur Nasri müddeaʿsına mutâbık beyyine ikâmesine hulâsa şud. Fi 9 Minhü.

Müdde-i nasriyyeden beyyine taleb olundukda bir günâ şâhidim yokdur deyü beyân ve tâlib-i tahlif olduğundan olvecihle müdde-i aleyh ve medyûn-u mezbur Yusuf el-Bediz meblağ-ı mezkuru hissesi alınarak nam kimesneye havâle etmediği hususunda tahlif olduğu. Fi 9 minhü.

Mahal-i aleyh Hanna Saʿdo Erzok el yazusudur. Medyûn-u mahal (Mühür: Yusuf bin Hasan Bediz (1)318), Dâin ve müdde-i (Mühür: Haylo Nasri, "Latin harfleriyle de N. HAYLO, yazılmıştır.").

Sahife: 41.

23. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin Etrâf-ı Şehri Kurrâsı'ndan Rişmil Karyesi'nde sâkin zâtı karye-i mezkure ahâlisinden İbrahim bin Fettâho Musa ve

Abdurrâhman bin Ahmed Hali'nin taʿrifleriyle müaʿrrefe Çiçek bint Halil takrîr-i kelâm ve taʿbîr-ü'l-merâm edüb halen zevc-i dâhilim karye-i mezkure ahâlisinden Hüseyin bin Şeyho Ihseyn nam kimesne beni bilâ nafaka ve lâ menfa-ı şerʿi terk edüb diğer ahza gitdikden sonra cins-i nafakadan birisini dahi irsâl etmeyüb nafakaya eşed-i ihtiyaç ile muhtaç olmamla zevcim ğâib-i mezbur Hüseyin üzerine kabl şerʿiden takdir-i muaʿrref nafaka karzı ve takdir olunmak matlubumdur dedikde. Fi 7 Rebiü'l-âhir sene (1)320.

Muaʿrref Abdurrahman (Mühür: Abdurrahman), Muaʿrref İbrahim (Mühür: İbrahim), Müdde-i Çiçek (Mühür: Çiçek).

Müddeiye-i mezbure Çiçek ber-minvâl-i muharrer kadir-i maʿrûf müddeâʿsını isbâtı içün meclis-i şerʿa ikâme eylediği Rişmil Karyesi ahâlisinden maʿrûfât-ı mezburât İbrahim bin Fettâho Musa ve Abdurrâhman bin Ahmed Hali'den aʿla-tarîki'l-ihbâr istişhâd olundukda zât-ı maʿlûmumuz olan Çiçek bint Halil'in nafaka ve kisve bahâ vesâir levâzım-ı zaruriyesine beher yevm üçer guruş kadar maʿrûf idüğü ihbâr eyledikleri. Fi 7 Rebiü'l-âhir sene (1)320.

Muhbir Abdurrahman (Mühür: Abdurrahman), Muhbir İbrahim (Mühür: İbrahim), Müdde-i Çiçek (Mühür: Çiçek).

Müdde-i mezbure Çiçek birinci şerʿî tahlifi icrâ olunmuştur. Fi minhü sene minhü.

Müdde-i Çiçek (Mühür: Çiçek).

Sahife: 42.

24. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin'e tâbiʿ Kiki Halacan Nâhiyesi kurrâsından Şuklor Karyesi ahâlisinden Ali bin Ahmed nam medine-i mezkur mahallâtından Tekye Mahallesi'nde mütemekkin tebʿa-yı devlet-i aliyenin Ermeni Katolik milletinden Nasri veled-i Loli Katrici muvâcehesinde bundan bir sene akdem mezbur Nasri ile mübâyâʿ eylediğim maʿlumü'l-vezn yâğ ve bu yâğ semenlerinden yedi yüz guruş alacak hakkı olub meblağ-ı mezbur yedi yüz guruş halen bana edâ ve tebaʿyı mezbur Nasri'ye tenbiye olunmak matlûbumdur deyü baʿde'd-daʿvâ ve'l-istintâk merkum Nasri dahi cevâbında müdde-i mezbur-u aleyhden maʿlûmu'l-vezn sâde bu yâğ semenlerinden ol-mikdâr guruş zimmetinde deyni olduğunu tâbian ve

katʿiyyen ikrâr ve iʿtirâf idüb lakin meblağ-ı mezkur yedi yüz guruş bundan altı mâh mukaddem karye-i mezkurda sâkin Haso bin Muaʿmmerü'l-Mûsevi'ye havâle idüb ben dahi hülâsa-i mezkure baʿde'l-kabûl meblağ-ı mezkur yedi yüz guruş mezbur Haso'ya teslim etmişim deyü defʿi suretde bulunduğu. Fi 10 Rebiü'l-âhir sene (1)320.

Müdde-i aleyh Nasri (İmza: Nasri Katrici), Aleyh müdde-i bende Ahmed.

Müdde-i mezbur aleyh müdde-i olub ve yazu yazmak dahi bilmeyüb biz hâzır olduğumuz halde ikrâr ve takrir ve imzâsı zirîne parmak işâreti vazʿ eylediğini tasdiken temhir ederiz. Fi 10 Rebiü'l-âhir sene (1)320.

Ahmed Efendi bin Hasan Efendi (İmza: Hacı Hasan Ağa). Zabtiye efrâdından Abdurrezzâk bin Ahmed (Mühür: Abdurrezzâk (1)313).

Nuʿmân Efendi bin İsmâil Efendi.

Sahife: 43.

25. Dava: Diyarbakır vilâyeti dâhilinde merkez livâ olan medine-i Mardin mahallâtından Babu's-Sor Mahallesi ahâlisinden Hacı Hasan Efendi bin Abdurrahman Efendi halen medine-i mezkure-i evkâf müdüri Mehmed Nafiz Efendi bin Mehmed Sâbit Efendi hâzır olduğu halde ikrâr-ı tâm ve takrir-i kelâm edüb medine-i mezkurenin Câmîʿ-i Kebir'de kâin Şâfiʿilere mahsus bulunan Mescid-i Şerif'in imametine müteveffâ pederim mumâileyh Abdurrahman Efendi hayatında otuz sene ve ben dahi vefatından sonra yirmi sekiz sene Şâfiʿilere mahsûs Mescid-i Şerif'in vazife-i imâmetini mecânen ve hasbiyeten ifâ edegelmekde olub cihet-i ahzdan bir günâ mahsusâtı yoğ ise de Câmîʿ-i Kebir mezkuru vakfı dâhilinde ve vâridât-ı vakfiyesi dahi müsâid olmağla Câmîʿ-i Kebir mezkurun vâridâtından olarak mezkur şâfiʿî Mescid-i Şerif'in imâmetlığına münâsib mikdârın mâh be mâh taʿyin ve tahsis buyrulması matlubumdur deyü beyân eylediği. Fi 14 Rebiü'l-âhir sene (1)320.

Hâzır müdir-i evkâf (Mühür: Mehmed Nafiz), Müdde-i Hacı Hasan (Mühür: Hasan).

Sahife: 44.

26. Dava: Diyârbakır vilâyeti dâhilinde merkez livâ olan medine-i Mardin mahallâtından Şehidiye Mahallesi'nde sâkin Şeyh Ataullah Efendi bin Fazlu'r-Reşâd'ın Şeyh Abdullah Efendi halen medine-i mezkure evkâf müdüri Mehmed Nâfiz

Efendi bin Mehmed Sâbit Efendi hâzır olduğu halde takrir-i kelâm ve taʿbir-i ani'l-merâm edüb mahalle-i mezkurede kâin meşâyih-i kirâmdan müntakil olub ceddi merhum Şeyh Hâmid Efendi nâmıyla meşhur Şerif Efendi Câmiʿ-i Şerif'in bâ-berât-ı âʿlişân imâmet ve hitâbete bir kimesne olmadığından imâmet ve hitâbetine maʿrifet-i şerʿiyle beni taʿyîn ve nâmıma berât-ı âʿlişânın istihsâli içün bir kıtʿa iʿlâm-ı şerʿi iʿtâ buyrulması matlubumdur dediği. Fi 4 Cemâziyelevvel sene (1)320 ve fi 27 Temmuz sene (1)318.

Hâzır evkâf müdiri, Müdde-i Şeyh Ataullah (Mühür: Şeyh Ataullah).

Şuhûd-u muharrer-i mezkure mensub olduğu karye muhtarı Veli bin Bedro Halilo ve heyet-i ihtiyâriyeden Fâris bin Edmur'dan berren baʿde't-tezkiye karye-i mezbure sâkinlerinden Mehmed bin Hacı Hızır ile Abdurrezzâk Çelebi bin Hacı Hızır Ağa'dan dahi alenen tezkiye olundukda şâhidât-ı mezburât Bedri ve Mahmûd nâmkimesneler adl ve makbûlü'ş-şehâdeh derler deyü ihbâr eyledikleri.

Müdde-i aleyh, Müdde-i, Müzekki aleyh (Mühür: Abdurrezzâk (1)314), Müzekki aleyh (Mühür: Mehmed Hızır (1)313).

Sahife: 45.

27. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin mahallâtından Şehidiye Mahallesi'nde sâkin iken bundan akdem vefât eden Hacı Kermozâde Abdî Çelebi bin Hacı Fâris Çelebi'nin verâset-i zevciye-i menküha-i metrukesi ʿAişe Hâtun ibnete Hacı İbrahim Ağa ile olvakit sağir ve el-hâlete hazıra bâliğ ve bulûğuna rüşdü manzum Kasım ve Sulbi sağir oğulları Şâkir ve Abdulhâfız ve Cemâl ve Fâris ve sulbiye sağire kızları Şerife veled-i Hayri'ye münhasıra olduğu bi'l-ihbâr lede'ş-şerʿî'l-enver zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra verese-i mezburundan sinn ve cüssesinin bulûğa tahammülü olmağla bulûğuma makarr ve taʿrif olub bervechi âtî bulûğa rüşdü dahi munzam olduğunu iddiaʿ eden mezbur Kâsım biz verese-i mezburundan saffâ bir mezburdan bâ-hüccet-i şerʿîye vasî-i mensubları anâları zevce-i mezbure ʿAişe Hâtun ibnete Hacı İbrahim Ağa muvâcehesinde babam ve mevrüseti müteveffâ-yı mezbur Abdî Çelebi terekesinden bermucib oluna bana isâbet eden dört bin on üç guruş iki para vâlidem müvekkile-i mezbure ʿAişe Hâtun bâ-hüccet idâne zimmetinde olmağla beni yirmi yaşında âkil ve bâliğ ve bulûğuma rüşdüm munzam olub umurumu bi'n-nefs-i rü'yet etmeğe kâdir ve iâʿne-i vasiyyeden müstağni olmamla meblâğ-ı mezkur

dört bin on üç guruş iki para bana edâ ve teslime vasiyye-i mezbur ʿAişe Hâtun'a tenbih olmak matlubumdur deyü daʿvâ etmekde mezbure ʿAişe Hâtun'a cevâbında bervechi muharrer dört bin on üç guruş iken pâre zimmetinde olduğunu tâbiʿen ve katîʿen ikrâr ve iʿtirâf edüb mâaʿdâ müdde-i mezbur Kâsım Çelebi'nin berminvâl-i muharrer rüşd-ü müddeâʿsına inkâr eylediği. Fi 6 Cemâziyelevvel sene (1)320.

Vasi ʿAişe bint Hacı İbrahim (Mühür: ʿAişe), Müdde-i Kâsım (Mühür: Kâsım(1)318).

Müdde-i mezbur Kâsım Çelebi bervechi muharrer rüşd-ü müddeâʿsını isbâtı içün ikâme eylediği Medrese Mahallesi ahâlisinden Şehtanezâde Şeyhmus Çelebi bin Nuʿmân Çelebi ve Şehidiye Mahallesi ahâlisinden Saʿdeddinzâde İsmâiʿl Efendi bin Şeyh Hacı Mehmed Efendi'den her biri meclis-i şerʿî hâzirun olmalarıyla vekil-i müdde-i aʿleyhümâ mezbur Hacı Abdurrezzâk Çelebi muvâcehesinde aʿle'l-infirâd istişhâd olunduklarında fi'l-hakika mezbur Kâsım Çelebi âʿkil ve bâliğ ve bulûğuna dahi rüşdü munzam olub umûrunu bi'n-nefsi rü'yetine kâdir ve iâʿne-i vasiden müsteğidir biz bu hususa bu vech üzere

Sahife: 46.

şâhidiz şehâdet dahi ederiz deyü müttefikü'l-lafz ve'l-maʿna bi'l-muvâcehe bervech-i şerʿî edâ ve şehâdet eyledikleri. Fi minhü sene minhü.

ʿAleyh (Mühür: ʿAişe), Vekil-i müdde-i aʿleyhümâ Hâzır Hacı Abdurrezzâk (Mühür: Abdurrezzâk (1)314), Müdde-i Kâsım (Mühür: Kâsım), Şâhid Şeyhmus (Mühür: Şeyhmus), Şâhid Şeyh İsmâiʿl (Mühür: Şeyh İsmâiʿl).

Şâhidât-ı mezburât aʿle'l-ahval tezkiyeye havâleşud. Fi minhü.

Şâhidât-ı mezburât ahval mevzuaʿsına tatbikân mezbur Şeyhmus Çelebi bin Nuʿmân Çelebi mensub olduğu Medrese Mahallesi imâmı Şeyh Ahmed Efendi bin Şeyh İbrahim Efendi bin diğer Şeyh Ahmed ve Muhtarı Sâlih Efendi bin Hacı Mehmed bin Hacı Kâsım Efendi ve diğer şâhid-i mezbur Şeyh Hacı İsmâil Efendi bin Hacı Mehmed Efendi es-Saʿdî mensub olduğu Şehidiye Mahallesi imâmı Derviş Efendi bin Abdülhâmid Efendi el-Hindi ve muhtarı mezbur Sâlih Efendi bin Hacı Mehmed bin Hacı Kâsım Efendi'den evvelâ bâ-varaka-i mütevvire sırrân lede't-tezkiye adl ve mekbûlü'ş-şehâdeh idükleri işâʿr ve icâr olunmakla şâhidât-ı mezburât müdde-i

aʿleyhümâ mezbure ʿAişe Hâtun muvâcehesinde Şehidiye Mahallesi ahâlisinden ʿArif bin Sâtıʿ Efendi ve Babu's-Sor Mahallesi ahâlisinden Abdülhâfız Efendi bin Seyyid Abdulkadir'den aʿlenen tezkiye olundukda adl ve makbûlü'ş-şehâdeh idükleri ihbâr eyledikleri. Fi 13 Cemâziyelevvel sene (1)320.

Vasi-i aleyh (Mühür: ʿAişe), Vekil-i müdde-i aleyhümâ Hâzır Hacı Abdurrezzâk, Müdde-i Kâsım (Mühür: Kâsım), Müzekki aleyh Abdülhâfız (Mühür: Abdülhâfız), Müzekki aleyh Ârif (Mühür: Ârif).

Mezbur Kâsım Çelebi beni meclis-i şerʿî şerifi'l-enverde ve vasiyye-i mezbure ʿAişe Hâtun muhzırında ikrâr-ı tâm ve takrir-i kelâm edüb babam müteveffâ-yı mezbur Abdî Çelebi'den maʿrûf ve ber-mûcib-i hüccet-i idâne sahhu'l-bâki mâlım olub vasiyye-i mezbure ve anâm ʿAişe Hâtun zimmetinde olan dört bin on üç guruş iki para mezbure tamâmen ve nakden ve kâmilen defʿ ve teslim eylediğimizde ben dahi yedimizin bi't-tamam ve'l-kemâl ahz-u kabz ve istifâ-yı hak eyledim min-bâaʿd vasiyye validem mezbure ʿAişe Hâtun hâl-i hâzırımda babam müteveffâ-yı mezburdan mevrûs malımdan zaman ve hayatında bi'l-cümle makbuz ve masrufuna ve işbu tarih-i hüccete gelinceye değin sâir cemiʿ hakdan şerʿîyye muteallıka âʿmme-i deâʿvîden ve mütâlebât ve kâffe-i eymân ve muhâsamatdan zimmet-i ibrâ-i ʿâm-ı sâhih-i şerʿî ile ibrâ ve iskât eylediğimizde oldahi bi'l-vesâye irâd-ı mezkurda kabul ve hususu mezkurden senden ziyâde mesârif-i mutâlebesine işbu tarih-i vesikaya değin cemiʿ hukuk-u şerʿîyyeye müteallıka kâffe-i deâʿvîden zimmetimi ibrâ ve iskât ve tarafına her birimiz dahi ber minvâl-i muharrer ahz ve ibrâzı kabul eyledik ve idükleri. Fi 13 Cemâziyeevvel sene (1)320.

Muaʿrref (Mühür: Abdî), Muaʿrref (Mühür: Kâsım), Vasî, Müdde-i (Mühür: Kasım ibn-i ʿAbdi).

Sahife: 47.

28. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin mahallâtından Eminüddin Mahallesi'nde mütemekkin tebaʿyı devlet-i aliyyenin Ermeni Katolik milletinden iken bundan akdem vefât eden Hanna veled-i Yusuf bu hususa verâsetini zevce-i metrukesi Ketî bint Yusuf et-Terzi ile sulbi kebir oğulları Yaʿkub ve Refail ve sulbiye kızı Şemsi'ye mahsusa baʿdehu bin mezbur Yaʿkub dahi vefât edüb verâset-i zevce-i metrukesi Verde bint Yusuf Ataullah ile esâsı mezbure Ketî ve sulbi oğulları Amsih

ve Circis ve Yusuf ve İlyas münhasıra baʿdehu mezbure Ketî dahi vefât edüb verâseti sadri oğlu mezbur Refail ve sadriye kızı merkume Şemsi'ye münhasıra ve tashih-i mes'ele-i mirâsiyeleri bi-hükmi'l-münâsaha beş bin yedi yüz altmış sihâmdan olub sihâm-ı mezbure iki bin yedi yüz yirmi sihâmı ben mezbur Refail 'e ve bin üç yüz altmış sihâmı bint mezbure Şemsi'ye ve iki yüz elli iki sihâm-ı mezbure Verde'ye ve her birine üç yüz elli yedişer sihâmdan cemʿen bin dört yüz yirmi sekiz sehmi benûn-i mezburdan Amsîh ve Circis ve Yusuf ve İlyas'a isbatı tahkikadan sonra verese-i mezbureden mezbur Amsîh meclis-i şerʿîmizde kezâlik verese-i mezbureden merkum Refail muvâcehesinde müteveffâ-yı evvelâ mezbur Hanna hayatında mâlik ve mevkûf olacağı mahalle-imezkurede vâkiʿ bir tarafı müteveffâ-yı Ello veled-i Bogos'un veresesi mülk menzilleri ve bir tarafı Nasri veled-i Amsîh Asfor eş-Şevk menzili bir tarafını tarik-i âm ile mahdûd müştemilât-ı maʿlûmeyi hâvî bir bâb mülk menzilden bir tashih-i mezkur müteveffâ-yı Ello mezburunda zevce-i metrüke-i müteveffiye ceddem merkume Ketî mâlik olduğu üç yüz elli yedi sehmi hisse-i şâyiaʿ vefatından dört sene mukaddem kemâl-i sıhhâtinde bin yüz elli guruş semen medfûʿ ve makbuz ile mezbureden iştirâen ve temellük eylemiş idimse de muâʿmele-i ferâğiyyesini min kable'l-icrâ mezbure Ketî vefât edüb sadri oğlu hâzır-ı mezbur Refail menzil-i mahdûd mezkurdeki hisse-i şâyiaʿ-yı mezkureyi bana teslimden ibâ ve imtinâʿ eder olmağla suâlinde olunub menzil-i mahdûd mezkurdeki hisse-i müşterâmda mahallinde bana teslim olunmak mezbur Refail 'e tenbiye olunmak matlubumdur deyü baʿde'd-dâʿvâ ve'l-istintâk mezbur Refail dahi cevâbında müteveffiyen mezburunda verasetlere bervech-i meşrûh verese-i mezburelere münhassa olduğu tâbiʿen ikrâr ve iʿtirâf mâaʿda beyʿ ve temlik müddeâʿsını inkâr eylediği. Fi 23 Cemâziyelevvel sene (1)320.

Müdde-i aleyh Refail, Müdde-i (Mühür: Amsîh).

Müdde-i mezbur bervech-i muharrer müddeâʿsına mutâbık beyyine ikamesine havâle şud. Fi 23 Minhü. Hâkim Abdülaziz Hâlef.

Müdde-i mezbur Amsîh bervech-i muharrer şâhidleri medine-i mezkurenin Eminüddin Mahallesi sâkinlerinden ve Ermeni Katolik milletinden kuyumcu esnafından Anton veled-i Cebrail Münâzir mahalle-i mezkure mütemekkinlerinden millet-i merkumeden Fransis veled-i Mihail ve Nasri veled-i Amsîh Asfor nam

kimesneler şâhidlerim olub başka şâhidlerim yokdur deyü beyân eyledikleri. Fi 23 Minhü.

Müdde-i aleyh Refail, Müdde-i (Mühür: Amsîh).

29. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin mahallâtından Meşkinân Mahallesi'nde mütemekkin tebaʿyı devlet-i aliyyenin Ermeni Katolik milletinden Fransis veled-i Mihail Yemiş ve Bâbü'l-Cedid Mahallesi'nde mütemekkin tebaʿyı devlet-i müşârü'l-ileyhâ'nın millet-i merkumdan

Sahife: 48.

Anton veled-i Cebrail Münâzir nam kimesneler liecle'ş-şehâde meclis-i şer'iʿ hazirun olmalarıyla müdde-i aleyhi merkum Refail muvâcehesinde her biri ale'l-infirâd istişhâd olunduklarında medine-i mezkur mahallâtından Eminüddin Mahallesi'nde mütemekkin tebaʿyı devlet-i müşârü'l-ileyhâ'nın millet-i merkumeden iken bundan akdem vefât eden Hanna veled-i Yusuf Bogos'un verâseti zatları olan zevce-i metrukesi Ketî bint Yusuf Terzi ile sulbi kebir oğulları Yakub ve Refail ve sulbiye kızı Şemsi'ye münhasıra baʿdehu ibni merkum Yakub dahi vefât edüb verâseti zevce-i metrukesi Verde bint Yusuf Ataullah ile anası merkume Ketî ve sulbi oğulları Amsîh ve Circis ve Yusuf ve İlyas münhasıra baʿdehu mezbure Ketî dahi vefât edüb verâseti Sadri oğlu merkum Refail ve sadriye kızı merkume Şemsi'ye münhasıra olub fi'l-hakika mezkur Eminüddin Mahallesi'nde kâin bir tarafı Ello veled-i Bogos'un veresesi mülk menzilleri ve bir tarafı Nasri veled-i Amsîh Asfor eş-Şevk'in menzili ve bir tarafını tarik-i âm ile mahdûd müştemilât-ı maʿlûmeli bir bâb mülk menzili zât-ı maʿlûmemiz olan müteveffât-ı selâse-i mezbure Ketî bint mezbur Yusuf Terzi hayat ve sıhhatinde gerek zevc-i müteveffâ-yı ol-merkum Hanna veled-i Boğos ve gerek oğlu müteveffâ-yı sâni merkum Yakub'dan mevrus menzil-i mahdûd mezkurden hisse-i ırsiıyye-i musîbesi bin yüz elli guruş semen-i medfûʿ ve makbuz ile müdde-i merkum Amsîh veled-i Yakub'a huzurumuzda beyʿ ve temlik ve teslim eylediğinde oldahi bervechi muharrer iştiraʾ ve teslim ve kabz ve kabul edüb biz bu hususa bu vech üzere şâhidiz şehâdet dahi ederiz deyü her biri müttefikü'l-lafz ve'l-maʿna edâ-yı şehâdet-i şerʿiye eyledikde. Fi 23 Cemâziyelevvel sene (1)320.

Tezkiyeye hulâsa şud. Hâkim Abdülaziz Hâlef.

Müdde-i aleyh Refail, Müdde-i (Mühür: Amsîh), Şâhid (Mühür: Fransis Yemiş), Şâhid (Mühür: Anton Münâzir).

Şâhidât-ı merkumât usûl-u mevzuaʿsına tatbiken her biri mensub olduğu Ermeni Katolik milleti rüesâ-yı ruhâniyesinden Deyr Ohannes veled-i Serkis veled-i Pedros ve muhtarı Edsib veled-i Batri Kalyoncu'dan evvelâ bâvaraka-i mesture sırran ve lede't-tezkiye makbulü'ş-şehâdeh idükleri işâʿr ve ihbâr olunmağla şâhidât-ı merkumât müdde-i aleyh merkum Refail muvâcehesinde medine-i Mardin mahallâtından Şeyh Çâbuk Mahallesi'nde mütemekkin tebaʿyı devlet-i aliyyenin Ermeni Katolik milletinden Hanna veled-i Amsîh Cenâhibi ve Rızkullah bin Davud Ataullah'dan alenen tezkiye olundukda makbulü'ş-şehâdeh idükleri işâʿr ve ihbâr eyledikleri. Fi 30 Cemâziyelevvel sene (1)320.

Müdde-i aleyh Refail, Refail el yazusudur. Müdde-i Amsîh (Mühür: Amsîh), Müzekki aleyh Hanna bin Amsîh Cebâneci el yazusudur. Müzekki aleyh Rızkullah (Mühür: Rızkullah).

Müdde-i merkum Amsîh ber-nehc-i şerʿî tahlifi icrâ olunmuşdur. Fi 5 Cumâziyelevvel sene (1)320.

Müdde-i Amsîh (Mühür: Amsîh).

Sahife: 49.

30. Dava: ʿAn asıl Bitlis vilâyeti dâhilinde merkez livâ olan medine-i Gence sancağına mülhak Kub Kazası kurrâsından Savur'un Karyesi ahâlisinden olub el-hâlete hazihi medine-i Mardin mahallâtından Medrese Mahallesi'nde kâin Hacı Sâdık Ağa Hanı'nda müsâfireten Ömer bin Hacı Osman Muhyi Mâmo nam mezkur Medine-i Mardin mahallâtından Şehidiye Mahallesi ahâlisinden Pâşavâtzâde Mehmed Emin bin Nebî muvâcehesinde işbu meclis-i şerʿî şerif sâhasına ihzâr edilen levni mavi yedi yaşında dişi bir re's ester malım ve mülküm olan yine levni mavi kısrağımdan doğmuş neticeden mülküm iken işbu tarih-i zabıtan otuz beş gün mukaddem karyem mezkur Savur'un hududu dâhilinde gâib olmağla el-hâlete hazihi ester-i mevsuf mezkuru mezbur Mehmed Emin yedinde bulmâmla bi'l-istihkâk taleb ederüm deyü baʿde'd-daʿvâ ve'l-istintâk mezbur Mehmed Emin dahi cevâbında ester-i mevsuf mezkuru işbu tarih-i zabıttan on beş gün mukaddem mezkur medine-i Mardin mahallâtından Babu's-Sor Mahallesi ahâlisinden Murad bin Hacı Abdullah'ın beş yüz kırk beş guruş semen

medfûʿ ve makbuz ile satun alduğumdan dolayı olvecihle sırrân mülkümdür deyü daʿvâ ve her biri berminvâl-i meşhûd âherin müddeâʿsını inkâr eylediği. 26 Cemâziyelevvel sene (1)320.

Müdde-i aleyh Mehmed Emin (Mühür: Mehmet Emin), Müdde-i Ömer.

Müdde-i mezbur Ömer'den bervechi muharrer netâic müddeâʿsına mütâbık beyyine ikamesine havale şud. Fi 26 Minhü.

Hâkim Abdülaziz Hâlef.

Müdde-i mezbur Ömer'den ber-minvâl-i muharrer netâic müddeâʿsına beyyine taleb olundukda mezkur Savur'un karyesi ahâlisinden Sabri bin Mehmed Emin Usso ve Ömer bin Âdo Mehmed bin Mâmo ve Abdi bin Ramo şâhidler olub bunlardan mâaʿdâ aslâ şâhidi olmadığını ifâde itdi. Fi 26 Cemâziyelevvel sene (1)320.

Müdde-i aleyh (Mühür: Mehmed Emin), Müdde-i Ömer.

Müdde-i mezbur Ömer bin Hacı Osman ber-minvâl-i muharrer müddeâʿsını isbâtı içün meclis-i şerʿî ikâme eyledikde Savur'un karyesi ahâlisinden Sabri bin Mehmed bin Usso ve Ömer bin Âdo nâmkimesneler li-ecli'ş-şehâdeh meclis-i şerʿî hazirun olmalarıyla müdde-i aleyh mezbur Mehmed Emin muvâcehesinde işbu mahkeme-i şerʿîyye sâhasına ihzâr edilen levni mavi dişi bir re's ester müdde-i mezbur Ömer bin Hacı Osman'ın malı ve mülkü olan yine levni mavi bir re's kısrağından huzurumuzda doğmuş müdde-i mezburun neticeten mal ve mülküdür biz bu hususa bu vech üzere şâhidiz şehâdet dahi ederiz deyü her biri müttefikü'l-lafz ve'l-maʿna bervech-i muharrer edâ-yı şehâdet-i şerʿî eyledikleri. Fi 27 Cemâziyelevvel sene (1)320.

Müdde-i Ömer (Mühür: Ömer), Şâhid Ömer Âdo (Mühür: Ömer Âdo), Şâhid Sabri (Mühür: Sabri).

Sırren ve baʿdehu alenen tezkiyeye havale şud.

Müdde-i aleyh Mehmed Emin (Mühür: Mehmet Emin).

Sahife: 50.

Şâhidân-ı mezburân âʿrif olduğu telgraf muhâbere me'muru Hamey Efendi bin Mustafa Ağa'dan sırran ve baʿdehu merkumât ile aʿn asıl Raşdi Karyesi ahâlisinden

olub İsmâil bin Ramo ile İʿaniye Kazası'na tabiʿ Küferdel Karyesi ahâlisinden Kadir bin Ramo nâmkimesnelerden dahi bi'l-muvâcehe alenen lede't-tezkiye adl ve makbulü'ş-şehâdeh idükleri işâʿr ve ihbâr eledikleri. Fi 27 Minhü.

Müdde-i aleyh (Mühür: Mehmet Emin), Müdde-i (Mühür: Ömer), Müzekki aleyh (Mühür: İsmâil), Müzekki aleyh (Mühür: Kadir bin Ramo).

Müdde-i mezbur Ömer bin Hacı Osman ber-nehc-i şerʿî tahlifi icrâ olunmuşdur. Fi Minhü sene Minhü.

Müdde-i aleyh Mehmed Emin (Mühür: Mehmet Emin), Müdde-i Ömer (Mühür: Ömer).

31. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin mahallâtından Bâbu's-Sor Mahallesi'nde sâkine zâtı mahalle-i mezkure ahâlisinden Osman bin Ali Zeyni ve Saʿid bin Şeyh Sâlim'in taʿrifleriyle muaʿrrefe Zeyneb bint Ahmed mahalle-i mezkure ahâlisinden Sabri kebir oğlu diğer Ahmed bin Samed Melle Ali muhzırında üzerine daʿvâ ve takrir-i kelâm edüb ben musırran ve fakire ve kâr-u kesbden âʿciz nafakaya eşed-i ihtiyâç ile muhtace olub oğlum mezbur Ahmed mûsir olmağla benim nafaka ve kisve bahâ vesâir levâzım-ı zaruriyeler içün oğlum mezbur Ahmed üzerine takdir-i muaʿrref nafaka karzı ve takdîr buyrulmak matlubumdur deyü ben de mezbur Ahmed müdde-iyeyi mezbure Zeyneb kendüsünüm anası olub musırran ve nafakaya muhtaç bulunduğunu tâbiaʿn ikrâr ve iʿtirâf eyledikden sonra müdde-iyeyi mezbure kelâm-ı ibtidârla oğlum mezbur Ahmed bana beher ay yirmi beş guruş iʿtâsını taahhüd ve iltizâm idüb ben dahi ol-mikdâr nafakaya raziye oldum dedikde mezbur Ahmed dahi cevâbında vech-i muharrer üzere beher ay yirmi beş guruş anası mezbure Zeyneb'e iʿtâ ve ikâya temhid eyledim dedikde. Fi 4 Cemâziyelâhir sene (1)320.

Muaʿrref Saʿid, Muaʿrref Osman bin Ali, Müdde-i aleyh Ahmed, Müdde-i Zeyneb.

Zâtları âʿrifler olduğuna mezbure Zeyneb mezbur Ahmed ve muaʿrrifât-ı mezburât Osman ve Saʿid huzur-u şerʿî şerifde imzâları zirine parmak işâreti vazʿ eyledikleri tasdiken temhîr eyleriz. Fi 4 Cemâziyelâhir sene (1)320. Şud.

Mahmud bin Sâlim Abdullah el yazusudur. Süleymân Efendizâde el yazusudur.

Sahife: 51.

32. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin mahalltından Şeyh Şeyhullah Mahallesi'nde mütemekkin tebaʿyı devlet-i aliyyenin Süryani Katolik milletinden İskender veled-i Maksi Bahri medine-i mezkureye mülhak Kiki Çarıkân Nahiyesi kurasından Tibyasâ Karyesi ahâlisinden iken bundan akdem vefât eden Ali bin Hüseyin bin diğer Ali'nin verâseti zevce-i menküha-i metrukesi Nure bint Mehmed ile sulbi kebir oğulları diğer Hüseyin ve İbrahim ve sulbiye sağire kızları Ferso ve Hediye münhasıra baʿdehu mezbure Nure dahi vefât edüb verâseti Sadri oğulları mezburât diğer Hüseyin ve İbrahim ve sadriye kızları mezburâtân Ferso ve Hediye münhasıran olduğu bi'l-ihbâr lede'ş-şerʿi'l-enver zâhir ve mütehakkık olduktan sonra verese-i mezburundan mezbur Hüseyin muvâcehesinde işbu yedimde olub meclis-i şerʿde kırâ'at olunan bin üç yüz on iki senesi Şaʿbâni'l-muaʿzzamının yirmi beşinci gün tarihiyle mevrûh ve müteveffâ-yı merkumun imzâsıyla mümzâ bir kıtʿa sened-i mantukunca müteveffâ-yı mezburun hayatında ve sıhhatinde vefatından mukaddem maʿlûmü'l-kabul buğday semeninden yedi ay vaʿde ile yedi yüz guruş zimmetinde alacak hakkım olub meblâğ-ı mezkurun doksan guruş kıymetli üç aded koyun bana defʿ-u teslim edüb bâkî altı yüz on guruş kable'l-edâ ve'l-ikâ bervech-i muharrer vefât etmekle müteveffâ-yı mezburun oğlu mezbur Hüseyin tereke-i vakiyesine vazʿ-ı yed eder olmakla suâl olunub meblâğ-ı bâki mezbur altı yüz on guruş terekesinden olmak üzere hâlen bana edâ ve teslimi mezbur Hüseyin'e tenbiye alınmak matlubumdur deyü takrîr meşruha mutâbık sebed-i mezkurun ibrazıyla baʿde'd-dâʿvâ ve'l-istintâk mezbur Hüseyin dahi cevâbında babası ve anası ve re'sleri verese-i mezburesine mühasıra olduğuna tâbiaʿn ikrâr ve iʿtirâf edüb mâaʿda ber-vech-i muharrer müddeâʿsını inkâr eylediği. Fi 4 Cumâziyelâhir sene (1)320.

Müdde-i aleyh Hüseyin, Müdde-i İskender.

Müdde-i aleyh mezbur Hüseyin biz hâzır olduğumuz halde imzâsı zirine parmak işâreti vazʿ eylediğini tasdiken temhir eyleriz. Fi Minhü sene minhü. Şud.

Burhan bin Abdulkadir, Derviş bin Abdulkadir.

Sahife: 52.

33. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin mahallâtından Necmeddin Mahallesi'nde sâkine zâtı Tekye Mahallesi ahâlisinden Sadık bin Ebu Babahacci ve Câmîʿ-i Kebir Mahallesi ahâlisinden Mustafa bin Nuʿmân'ın taʿrifleriyle muaʿrrefe

Hüsniye bint Halil mahalle-i mezkure ahâlisinden Şeyho bin Abdulkadir muvâcehesinde takrîr-i kelâm ve taʿbir-i ani'l-merâm edüb beni mezbur Şeyho'nun sulbi kebir oğlu Şâkir'in hâlen zevce-i menküha-i medhûl bahâsı olub işbu hâzıre bi'l-meclis-i terbiyelerde olan Hayriye nâm-ı sağire dahi mezbur Şâkir'in farâşından hâsıl ve bundan mütevellid sulbiye kızı olub zevcim mezbur Şâkir bundan akdem beni ve hâzıre-i sağire-i mezbure bilâ nafaka ve lâ-mütehakkık şerʿî silk-i celil-i askeriyede dahilü'l-hâleti hazihi yemin-i vilâyet-i celilesi dâhilinde Cebelü'l-Asriye'de olub gâib olduğu ecelden beni ve sağire-i hazıre-i mezbure tahkikaya muhtâç olmalarıyla zevcim gâib-i mezburun babası mezbur Şeyho üzerine kıbel-i şerʿden kadar-ı kifâye meblağ farz ve takdîr olunmak matlubumdur dedikde mezbur Şeyho dahi müdde-i mezbure ber-minvâl-i muharrer müddeâʿsını tabiaʿn ikrâr

Sahife: 53.

ve taʿrif edüb lakin ben muʿsırım mezburtâna nafaka vermeye muktedir değilim dedikde. Fi 6 Cemâziyelâhir sene (1)320.

Muaʿrref Sâdık (Mühür: Sâdık(1)301), Muaʿrref Mustafa (Mühür: Mustafa), Müdde-i aleyh Şeyho, Müdde-i Hüsniye.

Zâtları bi'l-muaʿrrefe-i eş-şerʿîyye âʿrifler olduğunu mezbure Hüsniye ve mezbur Şeyho biz hâzır olduğumuz hâlde huzur-u şerʿî şerifde vech-i muharrer üzere ikrâr ve taʿrif ve imzâları zirine parmak işareti vazʿ eylediklerini tasdiken temhîr eyleriz. Fi minhü sene minhü. Şud.

El-Hacı Ahmed Ağa'dan Şeyhmus el yazusudur. Mahmud bin Şeyh Abdullah el yazusudur.

Ek:52/1-a

Babussor Mahallesi'nden Şeyh bin Derviş Hacı Abdullah.

Kıtaʿdan mütevellid.

(Soldan sağa doğru) Merkezden bin Abdülaziz, Merkezden bin Muaʿrref, Merkezden Abdülhalim, Merkezden Zevce-i Besim Şamil, Merkezden Zevce-i Fatıma bint Davud. Bende Sultan.

Mes'ele.

Beyyine fi mahalline beyʿ-i bad olunur.

Beyyine fî mahalle-i Babussor.

8

* 8

64

+80

144

(30) Ek: 52/1-b

Hüve

135	2392
* 2	+0936
270	3328
+1350	
1620	
+ ••••	
8100	
+0405	
8505	
-3328	
5177	

240

036

+ 012

288

288

+ 288

864

+ 72

936

Sahife: 54.

34. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin mahallâtından Latifiye Mahallesi'nde mütemekkin tebaʿyı devleti aliyyenin Keldâni milletinden Amsîh veled-i Anton Şuha takrîr-i kelâm ve taʿbir-i aʿni'l-merâm edüb mahalle-i mezkurede mütemekkin tebaʿyı devlet-i müşârü'l-ileyhâ'nın millet-i mezkuresinden iken bundan akdem vefât eden Şemmas İlmud Şuha'nın cunûn-u mutabıka mecnûn sulbi kebir oğlu Rızkullah'ın ifâkatına değin tesviye-i umuruna ve emvâlini hıfz ve hirasetine ve maʿrifet-i şerʿi aleyhine vasi ve nasb ve taʿyin buyrulmak matlubumdur dedikde. Fi 7 Cemâziyelâhir sene (1)320.

Müdde-i: Amsîh, Amsîh el yazusudur. Anton, Şuha.

Mezbur Amsîh takrîr-i meşruha beyyine havale şud.

Merkez livâ olan medine-i Mardin mahallâtından Latifiye Mahallesi'nde mütemekkin tebaʿyı devlet-i aliye Keldâni milletinden Keşiş Circis Efendi veled-i Yakub ve muhtarı Cebrail İlyâ Harmoş ve Şeyh Şeyhullah Mahallesi'nde mütemekkin millet-i merkumeden Mansur veled-i Şemmas Yusuf Şeyho ve Hanna veled-i Circis YoHanna Tâmkisyân meclis-i şerʿî liecli'ş-şehâdeh aʿle tarike'l ihbâr-ı hâzırdan olub istihbâr olunduklarında fi'l-hakika müdde-i merkum Amsîh veled-i Anton Şuha milletlerince emin ve müstakîmü'l-etvâr ve her ne vecihle vesâyetin ifâsına muktedir olduğu ihbâr eyledikleri. Fi minhü sene minhü.

Muhbir Hanna (Mühür: Hanna YoHanna), Muhbir Mansur (Mühür: Mansur), Muhbir Cebrail (Mühür: Cebrail), Muhbir Keşiş Yakub (Mühür: Yakub), Müdde-i Amsîh (Mühür: Amsîh).

35. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin mahallâtından Eminüddin Mahallesi'nde mütemekkin tebaʿyı devlet-i aliyyenin Ermeni Katolik milletinden iken bundan sekiz sene mukaddem vefât eden Keyfo veled-i Maksi Karâbet Sârit'in verâset-i zevce-i metrukesi Sûsî bint Şemmas İlyâ ile sulbi kebir oğulları Karâbet ve Danyâl ve sulbiye kebire kızları Habbo ve Sofi'ye münhasıra olub baʿdehu merkum Danyân dahi vefât edüb verâseti validesi merkume Sûsî ve liebeveyn erkarındaşı merkum Karâbet ve liebeveyni kız karındâşları mezburetân Habbo ve Sofi'ye münhasıra baʿdehu merkume Sofi dahi vefât edüb verâseti zevci Circis veled-i Yahya Müşeffiʿ sulbi kebir oğlu Saʿid ve sulbiye kebire kızları Mero ve Mensure ve vâlidesi

merkume Sûsî'ye münhasıra olduğu bi'l-ihbâr lede'ş-şerʿîl-enver zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra verese-i merkumundan merkum Karabet yine verese-i merkumeden zâti medine-i mezkure mahallâtından Babü'l-Cedid Mahallesi'nde mütemekkin tebaʿyı devlet-i müşârü'l-ileyhâ'nın Ermeni Katolik milletinden Muhyi veled-i Cebrail Siyağ ve Şehidiye Mahallesi'nde mütemekkin Süryâni kadim milletinden Yusuf veled-i Maksi Hanna Bahâddin'in taʿrifleriyle muaʿrrefe merkume Sûsî muvâcehesinde babam müteveffâ-yı merkum Keyfo hayatında mâlik olduğu mezkur Emüniddin Mahallesi'nde kâin bir tarafı müteveffâ Mihail veled-i Yusuf veled-i Dokmak veresesi menzilleri ve bir tarafı müteveffiyân Usû ve Ohânnis veled-i Maksi Karabet Sare vereseleri menzilleri ve etrafını tarik-i âm ile mahdûd ve müştemilât-ı maʿlûmeyi hâvî bir bâb mülk menzil ve medine-i mezkure Şaʿârân Çarşusu'nda

Sahife: 55.

kâin bir tarafı merkum Ohânnis velede'l-merkum Maksi Karâbet veresesi dükkânları ve bir tarafı Abdülkerimzâde müteveffâ Seyyid Ahmed Çelebi veresesi dükkânları ve bir tarafı Haffâfân Çarşusu'na ve taraf-ı rabiʿi tarik-i âm ile mahdûd bir bâb mülk dükkân babam müteveffâ-yı merkum Kifo'nun hayatı ve sıhhatinde vefatından dört sene mukaddem menzil ve dükkân-ı mahdûdunu mezkurunun nafaka-i vâside ile sekiz bin guruş semen beyʿ medfûʿ ve makbuz ile bana beyʿ ve temlik ve teslim eylediğinde ben dahi ber-vech-i muharrer iştirâ' ve temellük ve tesellüm ve kabul edüb el-hâle hazihi menzil-i dükkân-ı mahdûdunu mezkurune vâlidem merkume Sûsî biğayr-i hak vazʿı yed ve bana teslimden imtinâʿ eder olmağla suâl olunub menzil ve dükkân-ı mahdûdunu mezkurunun bana teslime merkume Sûsî'ye tenbiyye olunmak matlubumdur deyü baʿde'd-daʿvâ ve'l-istintâk merkume Sûsî dahi cevâbında zevcim müteveffâ-yı merkumun verese-i merkumesine münhasıra olduğu tâbiaʿn ikrâr ve iʿtirâf edüb mâaʿdâ müdde-i merkumun ber-menvâl-i muharrer şerâi ve kabz-ı semen müddeâʿsını inkâr eylediği. Fi 11 Cemâziyelâhir sene (1)320.

Muaʿrref Mihail (Mühür: Mihail), Muaʿrref Yusuf (Mühür: Yusuf), Müdde-i aleyhümâ Sûsî (Mühür: Sûsî), Müdde-i Karâbet (Mühür: Karâbet Kivork).

Müdde-i merkume Zeyneb hususu mezkurda Necmeddin Mahallesi'nde mütemekkin tebaʿyı devlet-i aliyyenin Süryâni kadim milletinden Maksi aʿmmisi Alkas ve Abdülahad veled-i Hanna verâseti Eminüddin Mahallesi'nde mütemekkin

millet-i merkumeden İbrahim veled-i Yusuf Yâhî Debbâğ şâhidleri olub bunlardan başka asla şâhidleri olmadığı ifâde etdi. Fi 13 Cemâziyelâhir sene (1)320.

Müdde-i aleyhümâ Sûsî (Mühür: Sûsî), Müdde-i Karâbet (Mühür: Karâbet Kivork).

Müdde-i mezbur Karâbet ber-minvâl-i muharrer şerʿa müddeâʿsına meclis-i şerʿî ikame eylediği medine-i Mardin mahallâtından Necmeddin Mahallesi'nde mütemekkin tebaʿyı devlet-i aliyyenin Süryâni kadim milletinden Abdülahad veled-i Hanna verâseti ve Eminüddin Mahallesi'nde mütemekkin tebaʿyı devlet-i müşârü'l-ileyhâ'nın millet-i merkumesinden İbrahim veled-i Yusuf Bâhî nâmkimesneler li-ecli'ş-şehâdeh meclis-i şerʿî hazirun olmalarıyla müdde-i aleyhâ merkume Sûsî muvâcehesinde fi'l-hakika müteveffâ Keyfo veled-i Maksi Karâbet Sârî hayatında ve sıhhatinde işbu tarih-i zabıttan on iki sene mukaddem merkum Keyfo mâlik olduğu medine-i Mardin mahallâtından Eminüddin Mahallesi'nde kâin bir tarafı müteveffâ Mihail veled-i Yusuf ed-Dokmak veresesi menzilleri ve bir tarafı müteveffâ Ohannis ve Edso evlâd-ı Maksi Karâbet Sârî vereseleri menzilleri ve tarafını tarîk-i âm ile mahdûd müştemilât-ı maʿlûmeyi hâvî bir bâb mülk menzil ve medine-i mezkure Şaʿârân Çarşusu'nda kâin bir tarafı Ohannis velede'l-merkum Maksi Karâbet veresesi dükkânları bir tarafı Abdülkerimzâde müteveffâ Seyyid Ahmed Çelebi veresesi dükkânları ve bir tarafı Hafâfân Çarşusu ve bir tarafı rabiʿi tarîk-i âm ile mahdûd bir bâb mülk dükkân sekiz bin guruş semen medfûʿ ve makbuz ile merkum Keyfo oğlu merkum Karâbet'e beyʿ ve temlik etdiği mezbur Keyfo huzurumuzda tâbiâʿn ikrâr ve iʿtirâf eylediğine şâhidiz şehâdet dahi ederiz deyü her biri ütehakkık el-lafz ve'l-muği edâ-yı şehâdet-i teziʿye eyledikleri. Fi 20 Cemâziyelâhir sene (1)320.

Müdde-i aleyhümâ Sûsî (Mühür: Sûsî), Müdde-i Karâbet (Mühür: Karâbet Kivork), Şâhid İbrahim (Mühür: İbrahim), Şâhid Abdülahad (Mühür: Abdülahad).

Sahife: 56.

36. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin Etrâf-ı Şehri Kurrâsı'ndan Mansuri Karyesi'nde mütemekkin tebaʿyı devlet-i aliyyenin Süryâni kadim milletinden Circosi veled-i Osico karye-i mezkurede mütemekkin tebaʿyı devlet-i müşârü'l-ileyhâ'nın millet-i merkumesinden Circosi veled-i Meleki Abdülkerim muvâcehesinde işbu meclis-i şerʿî sâhasına getirilen levni siyah ve karını beyaz ve ağzı

dahi beyaz yedi buçuk yaşında bir re’s dişi merkeb kezâlik mülküm olan bz levni siyah dişi merkebden doğmuş neticeten mülküm iken işbu tarih-i zabttan dört buçuk sene mukaddem karye-i mezkure hududu dâhilinde kazâ-i gâib olmağla el-hâleti hazihi merkeb-i mezkuru merkum Circosi bedende bulmamla bi’l-istihkâk taleb ederim deyü baʿde’d-dâʿvâ ve’l-istintâk merkum Circosi dahi cevâbında merkeb-i mevsuf mezkuru adine-i mezkure ahâlisinden gâib aʿni’l-meclis İlyas bin Mehmed Saʿid’in işbu tarih-i zabıttan sekiz gün mukaddem yüz otuz beş guruş semen-i mezmûʿ ve makbuzu ile iştirâʿ itdüm şerâ-i mülkdür deyü dâʿvâ ve her biri ber-menvâl-i meşrûh ahzın müddeâʿsını inkâr eylediği. Fi Cemâziyelâhir sene (1)320.

Müdde-i aleyh Circosi (Mühür: Circosi), Müdde-i Circo (Mühür: Circo).

Netâc-ı müddeâʿsına mutâbık beyyine ikamesine hulâsa şud. Hâkim Abdülaziz Hâlef.

Müdde-i merkum Circo hususa-i mezkure ahâlisinden ve Dâşlı Aşiretinden Haliliki bin Alo ve Hacı bin Sofî İbrahim ve Hüseyin bin (Boşluk) ve Ali bin el-merkum Sofî İbrahim ve Veli bin Bero Halilo ve karye-i mezkurede mütemekkin tebaʿyı devlet-i aliyyenin Süryâni kadim milletinden Davud bin Derviş ve Hanoş veled-i Abudi ve diğer Hanoş Veled-i Yakub ve yine Dâşlı aşireti nisvânından Fatıma bint Mehmed ve Neyo bint Alo ve yine Süryâni kadim milletinden Seyde bint İlyâ ve Acmo bint Asyo şâhidleri olub bunlardan mâaʿdâ aslâ şâhidleri olmadığı ifâde etdi. Fi 12 Cemâziyelâhir sene (1)320.

Müdde-i aleyh Circosi (Mühür: Circosi), Müdde-i Circo (Mühür: Circo).

Şuhûd-u merkumeden mezbur Haliliki bin Alo ve Hanoş veled-i Abudi nam kimesneler liecle’ş-şehâde meclis-i şer’iʿ hazirun olmalarıyla müdde-i aleyh merkum Circosi muvâcehesinde işbu meclis-i şerʿî sahasına ihzâr edilen levni siyah ve karnı ve ağzı beyaz bir re’s dişi merkeb müdde-i merkum Circo veled-i Osî Hasbo yine mülkü olan levni siyah dişi merkebinden doğmuş anası memesinden emdiğini gördük müdde-i merkumun neticeten mülkü olduğunu bilürüz biz bu hususa bu vech üzere şâhidiz şehâdet dahi ederiz deyü her biri mütehakkık el-lafz ve’l- muği edâ-yı şehâdet-i şerʿîye eyledikleri. Fi 12 Cemâziyelâhir sene (1)320.

Müdde-i aleyh Circosi (Mühür: Circosi), Müdde-i Circo (Mühür: Circo), Şâhid Hanoş (Mühür: Hanoş), Şâhid Halileki (Mühür: Halileki).

Elli yedinci sahifeye nakl olunmuştur.

Sahife: 57.

Elli altıncı sahifeden menkuldür.

Şâhidân-ı mezburâtdan mezbur Halileki bin Alo mensub olduğu Mansuri Karyesi muhtarı Veli bin Bero Halilo karye-i mezkure ahâlisinde Ali bin Derviş ve diğer şâhid-i merkum Hanoş veled-i Gabudi mensub olduğu her biri karye-i mezkurede mütemekkin tebaʿyı devlet-i aliyyenin Süryâni kadim milletinden Abudi bin Abdulkerim'den sırran tezkiye olundukda her biri makbulü'ş-şehâdeh idükleri işâʿr ve ihbâr olunmağla müdde-i aleyh merkum Circosi muvâcehesinde karye-i mezkure ahâlisinden Hüseyin bin İbrahim el-Belil karye-i mezkurede mütemekkin tebaʿyı devlet-i aliyyenin Süryâni kadim milletinden Muhyi veled-i Nûri'den alenen tezkiye olundukda makbulü'ş-şehâdadeh idükleri ihbâr eyledikleri. Fi 2 Receb sene (1)320.

Müdde-i aleyh Circosi (Mühür: Circosi), Müdde-i Circo (Mühür: Circo), Müzekki aleyh Muhyi (Mühür: Muhyi), Müzekki aleyhümâ Hüseyin (Mühür: Hüseyin).

Müdde-i merkum Circo ber-nehc-i şerʿî iştizhâr-ı tahlif-i şerʿîsi icrâ olunmuşdur. Fi 25 Cemâziyelâhir sene (1)320.

Müdde-i aleyh Circosi (Mühür: Circosi), Müdde-i Circo (Mühür: Circo).

Sahife: 58.

37. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin mahallâtından Tekye Mahallesi'nde sâkin iken bundan on bir sene mukaddem vefât eden Abdülaziz bin Hacı Ahmed Bey verâseti zevce-i menküha-i metrukesi Mevlüde hatun ibnete Yunus Bey ve babası mezbur Hacı Ahmed Bey ve validesi Vesile hatun ibnete Hacı Ali ve sulbiye kebire kızları Bedriye ve Latife ve sulbiye sağire kızları Fehime ve Hüsniye ve Penpe'ye münhasıra baʿdehu mezbure Hüsniye dahi bundan üç sene mukaddem vefât edüb verâseti validesi mezbure Mevlüde ve min-kable'l-ebb ceddi mezbur Hacı Ahmed Bey ve liebeveyn kız karındaşları mezburât Bedriye ve Latife ve Fehime ve Penpe'ye münhasıra oldukları bi'l-ihbâr lede'ş-şerʿi'l-enver zahir ve mütehakkık olduktan sonra sağiretân-ı mezburetân Fehime ve Penpe'nin hîn-i rüşd ve sadâdlarına değin tesviye-i umurlarına bâ-hüccet-i şerʿîye vasi-i mensubeleri anaları mezbure

Mevlüde ve mezburetân Bedriye ve Latife hatunlar tarafından zikr-i âti hususu taleb ve dâʿvâya bâ-hüccet-i şerʿîyye vekili medine-i mezkure mahallâtından Latifiye Mahallesi'nde mütemekkin tebaʿyı devlet-i aliyyenin Ermeni Katolik milletinden Noum Efendi veled-i Nasri Kesbar (Boşluk) medine-i mezkure mahkeme-i şerʿîsinde maʿkûd meclis-i şerʿîmizde mezkur Tekye Mahallesi'nde sâkin iken bundan iki buçuk sene mukaddem vefât eden Hacı Ahmed Bey bin Hacı Ali Bey verâseti zevcetân-ı menkuha Hafsa bint Halil ve Vesile bint Hacı Ali ile sulbi kebir oğulları Abdulvahhâb ve Abdulkadir ve Abdülhalim ve sulbi sağir oğlu Tahir ve sulbiye keire kızları Saliha ve Emine hatunlara münhasıra olduğu bi'l-ihbâr lede'ş-şerʿîl-enver zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra verese-i mezburundan mezbur Abdulvahhâb muvâcehesinde müteveffâ-yı mezbur Hacı Ahmed Bey hayat ve sıhhâtinde ben bi-emrillah-i teâʿlâ vefât eylediğimde cemiʿ terekemden olmak üzere dört bin guruş bi'l-ihrâc bundan mukaddem vefât eden sulbi oğlum Abdülaziz'in sulbiye kızları Bedriye ve Latife ve Fehime ve Penpe'ye verilerek deyü vasiyet ve musırren aʿla isâih-i vefât etmekle müteveffâ-yı mezbur Hacı Ahmed Bey terekesine mezbur Abdülvehhâb Bey vazʿ-ı yed eder olmağla suâl olunub meblâğ-ı musiye-i mezkurun müteveffâ-yı mezbur Hacı Ahmed Bey terekesinden müvekkillerim içün halen bana edâ ve teslime mezbur Abdülvehhâb Bey'e tenbiye olunmak matlubumdur deyü baʿde'd-dâʿvâ ve'l-istintâk mezbur Abdülvehhâb Bey dahi cevâbında müteveffâ pederinin verâset-i verese-i mezburuna münhasıra olduğu müddeâʿsına tabiʿen ikrâr ve iʿtirâf edüb mâaʿdâ ber-menvâl-i muharrer vasiyet-i müddeâʿsını inkâr eylediği. Fi 14 Cemâziyelâhir sene (1)320.

Müdde-i aleyh Abdülvehhâb, Vekil Noum.

Sahife: 59.

38. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin mahallâtından Babussor Mahallesi'nde sâkin iken bundan akdem vefât eden Hacı Salih bin Seyyid Mustafa es-Sakkabaşı'nın verâseti anası Necme bint Mehmed Efendi ile liebeveyn kız karındaşları Fatıma ve ʿAişe ve Naime'ye münhasıra oldukdan sonra verese-i mezburundan zâtî mahalle-i mezkure ahâlisinden Şeyh Ali bin Şeyh Makok ve Tekye Mahallesi ahâlisinden Hasan bin Derviş taʿrifleriyle maʿrûf mezbure Necme Medrese Mahallesi ahâlisinden Mehmed bin Derviş Hacı Memo muvâcehesinde yedimde olub işbu

meclis-i şerʿe irâ'e ve kırâat onar bin üç yüz on bir sene-i mâliye-i Nisânında yirmi üçüncü günü tarihiyle maʿruf ve mezbur Mehmed imzâ ve hatmiyle mümza ve mahtûm bir kıtaʿ sened-i nâtık olduğu üzere oğlum ve müverrisimiz müteveffâ-yı mezbur Hâlim'in hayat ve sıhhatinde tarih-i sened-i mezkurde maʿlumü'l-kıymet zabt semenini üç yüz guruş mezbur Mehmed'in zimmetinde alacak hakkı olub meblâğ-ı mezkuru müteveffâ-yı mezbur Hacı Salih kable'l-ahz ve'l-istifâ bervechi muharrer vefât edüb meblâğ-ı mezkurden mezbur Mehmed tevârih-i muhtelifede vukuâʿt-ı tefâütde yüz elli guruş bana edâ ve teslim etmiş ise de mütebâki yüz elli guruş her ne kadar benimle sâir vereseye mevrûs ve müntakil bulunmuş lâkin meblâğ-ı mütebâki mezkur yüz elli guruşdan verese-i saireye isâbet eden hisseleri bana terk ve teberruʿ eylediklerine binâen meblâğ-ı mütebâki mezkur yüz elli guruş hâlen edâ ve teslimi mezbur Mehmed'e tenbihe olunmak matlubumdur deyü baʿde'd-dâʿvâ ve'l-istintâk mezbur Mehmed dahi cevâbında müddeiye-i mezbure Necme müteveffâ-yı mezburun anası olmadığını ve meblâğ-ı mecmuʿ mezkur üç yüz guruş cihet-i mezkurdan müteveffâ-yı mezbure zimmetinde deyni olmadığını tabiaʿn ve katiʿyen ikrâr ve iʿtirâf edüb lakin ben meblâğ-ı mezkur işbu tarih-i zabıttan dört sene üç ay mukaddem müteveffâ-yı mezkurun hâli hayatında vefatından üç ay akdem benim müterâkim maâʿşâtımdan ahz-u kabz eylediği meblâğdan defaʿten vâhideh meblâğ-ı mecmuʿ mezkur mezbur Hacı Sâlih dahi teslim eyledim ve işbu sened-i mezkur battâl hükmünde kaldığını müddeiye-i mezbure-i inkârına mukârin defʿ sadedinde bulunduğunu. Fi.

Müdde-i aleyh Mehmed, Müdde-i Necme.

Zâtları bi'l-maʿrifeti'ş-şerʿîye aʿrifler olduğumuz mezbure Necme ve mezbur Mehmed'den her biri biz hâzır olduğumuz halde ber-vech-i muharrer dâʿvâ ve ikrâr ve takrîr ve inkâr ve imzâları zirlerine parmak işâreti vazʿ eyledikleri tasdiken temhir eyleriz.

Hasan Basal (Mühür: Hasan), Bende vekil (İmza: Abdulahad) (Mühür: es-Seyyid Mehmed (1)316).

Altmış dördüncü sahifeye nakl olunmuştur.

Sahife: 60.

39. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin mahallâtından Tekye Mahallesi ahâlisinden Ezzârizâde Şeyh Mehmed Ali Efendi bin Şeyh Abdülfettah Efendi medine-i mezkure mahallâtından Şehidiye Mahallesi ahâlisinden iken bundan akdem vefât eden Fu'ad Efendi bin Hüseyin Ağa el-Kazâz'ın verâseti zevce-i menkuha-i metrukesi Hüsniye hatun ibnete İbrahim Ağa ile liebeveyn erkarındaşları Mehmed Emin Efendi ve Sebâʿn Ağa ve liebeveyn kız karındaşları Necme ve Hacce ve Alya hatunlara münhasıra olduğu bi'l-ihbâr lede'l-şerʿî'l-enver zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra verese-i mezburundan zevce-i mezbure Hüsniye hatun tarafından bâ-hüccet-i şerʿîye vekil-i müsecceli bulunan mezkur Şehidiye Mahallesi ahâlisinden Arif Efendi bin Sâtıʿ Efendi muvâcehesinde 69 numro fi 4 Cemâziyelevvel sene (1)320 tarihli ve on üç bin yedi yüz elli iki guruş hâvi ve mazmûni meblağ-ı mezkur müteveffâ-yı mezbur Fu'ad Efendi'nin veresesine edâ ve teslime dâir aleyhâ gıyaben hâsır olub olvakitde vâkiʿ olan maʿzuriyetden dolayı gelememiş ve el-hâleti hazihi henüz bir mâh murûr etmeden müddet-i muaʿyyenesi zarfında bizzât hâzır olduğumdan iʿlâm-ı mezkurde muharrer duyûnât-ı muhtelife ne tarihinde ve ne vecihetden ve ne gibi evrâk ve sened itse müstened ider gene meçhulüm olduğundan meblağ-ı mezkurden mebni matlubumdur deyü dâʿvâ-yı vekil-i mezbur Arif Efendi dahi cevâbında iddiasında bulunduğumuz meblağın hâvi olduğu meblağ bir günâsında müstened olmayub ancak müteveffânın hatt-ı desti tahtında gösterilen mûcebince cihât-i muhtelife meblağ-ı mezbur zimmeti olmağla iʿlâm sâbık hükmünün icrâsı matlubumdur deyü beyân eyledikleri. Fi 21 Cemâziyelâhir sene (1) 320.

Maʿruz-u aleyh müdde-i vekili Arif Efendi, Maʿruz-u müdde-i aleyh Mehmed Ali.

Maʿruzuyla Şeyh Mehmed Ali Efendi dahi kelâm-ı ibtidârla müddeiye vekilinin beyân eylediği zikrinin ibrâz-ı taleb eylediğinde mezkur zikr lede't-taleb ibrâz eylediği. Fi 21 minhü.

Maʿruz-u aleyh müdde-i vekili, Maʿruz-u müdde-i aleyh.

Defter-i mübrez mezkurun hülâsası maʿruz ile Şeyh Mehmed Ali Efendi'nin hatt-ı destiyle olan müteveffâ Fu'ad Efendi'nin zimmetinde olan muhtelif alacağını beyân ederek dokuz bin altı yüz otuz beş guruşu hâvi düzinenin dahi müteveffâ-yı mumâileyhin hatt-ı destiyle kezâlik Şeyh Mehmed Ali Efendi'ye defaʿât-ı muhtelifede

ve cihât-ı mütenevviaʿdan teslimâtı olan sekiz bin dokuz yüz kırk üç guruş otuz pâreyi hâvi bulunduğu.

Mezkur zimmet-i maʿruz-u müddeiye Şeyh Mehmed Ali Efendi'ye iddia eyledikde mikr-i mezkure muharrer dokuz bin altı yüz otuz beş guruş zâten muvakkaten zimmetinde olan alacağıma müeyyed deyü cümleden ve işbu defter yekûnu dâhilinde olan hisab-ı sarfın icâr-ı bedelinden üç bin Sarrac Hafız İsmâil'e havâlesi cihetinden üç bin altı yüz seksen dört guruşken cemaʿn altı bin altı yüz seksen dört guruş hakkında evvelce alınan zabıt ceridesinde tahdîd ve tenzili lâzım geldiği takdirde bu hesâbca iki bin dokuz yüz elli bir guruş yine matlubum kaldığı ve müteveffânın zeyl tarafından hatt-ı destiyle gösterdiği sekiz bin dokuz yüz kırk üç guruşluk hisâb doğru ve müteveffânın hatt-ı desti sabit olur ise ol-vakit dahi söylerim deyü beyân eylediği. Fi 21 minhü.

Maʿruz-u aleyhi müdde-i vekili Arif Efendi, Maʿruz-u müdde-i aleyh Mehmed Ali.

Sahife: 61.

Maʿruz-u aleyh mezbur Arif Efendi ibrâz eylediği defter-i zîrinde muharrer-i teslimâta dâir hat-ı müteveffâ Fu'ad Efendi'nin hatt-ı desti olduğuna dâir beyyinesi suâl olundukda şâhidleri mahkeme-i bidâye bâşkâtibi Sâlim Efendi bin Sâlih Ağa ve sâbık sandık emini Ali Efendi bin Seyyid Hasan Efendi ve tahrirât-ı kaleminde müsevvid-i sâni İzzet Efendi bin İbrahim Bey defter-i hâkâni bâşkâtibi Abdülaziz Efendi bin Temim Efendi ve mahkeme-i bidâyet zabt-ı ketebesinden Abdulkadir Efendi bin Hızır Efendi ve defter-i hâkânî yoklama ketebesinden Şevket Bey bin Saʿid Ağa âher me'muru Abdülgani Efendi bin Halil Efendi nam kimesneler şâhidleri olub bunlardan mâaʿdâ şâhidlerim yokdur deyü beyân eyledikleri. Fi 18 Eylül sene (1)320.

Maʿruz-u aleyhi ve müdde-i aleyhümâ vekili (İmza: Arif Efendi), Maʿruz-u ve müdde-i aleyh (İmza: Mehmed Ali).

Müteveffâ-yı mezbur Fu'ad Efendi'nin veresesinde Sâlih ve Emin Efendilerden her biri meclis-i şerʿî hâzirun olub kelâm ibtidârla (Boşluk) müteveffânın zevcesi Hüsniye hatun hayatında vekili Arif Efendi tarafından ibrâz olunan hisâb pusulasındaki Fu'ad Efendi'nin hatt-ı destine şâhidler ira'e eylemiş ise mezkur hatt Fu'ad Efendi'nin el yazusu olmadığını ve münderecâtı doğru etdiğini Şeyh Mehmed

Ali Efendi tarafından mahalle-i sâbıka zabıtnâmesinde muhakeme-i te'bid ve ikrâr etdiğine binaen şâhid ikamesine dâha hâcet kalmadığına ve binâen aleyh gıyaben aleyhine hüküm olunan kimesne mahkemeye hâzır olub ve dâʿvâ-yı vukuaʿsına teşebbüs etmediği ve edüb de vakaʿ sâlih olmadığı takdirde hükm-i vâkiʿ ittihâz olunur deyü mecelle-i celilenin bin sekiz yüz otuz altıncı maddesinde mestur olduğuna ve müdde-i aleyh Şeyh Mehmed Ali Efendi ise aleyhümâ sâdır olan tarih-i iʿlâm ve hükümden bir sene tekarrub ederek başkaca mahkemeye gelmediğine ve arz-ı sâbık vecihle ikrârdan başka refʿ-i dâʿvâda bulunmadığına ve müdâfaʿ-i makâlât vakʿası suret-i katiʿyye meziyetini kesb eden aleyhindeki dâʿvânın te'yidini bâri ve hükmünü refʿine şerʿan sâlih olacak bir sebeb-i meşrûʿ serd-ü beyân etmediğine ve binâen aleyh hüküm ve iʿlâm olunan dâʿvânın dahi tekrar rü'yet ve işmâʿ câiz olmayacağı mahalle-i mezkurenin bin sekiz yüz otuz yedinci maddesinde dahi musarrah idüğüne binâen mevâd-ı mezkure mucebince hüküm ve ifade inkârı talebindeyiz. Fi 24 Rebiü'l-evvel sene (1)321.

Müdde-i aleyh (İmza: Arif Efendi), Müdde-i aleyh (İmza: Mehmed Ali).

Müdde-i maʿruzuyla Şeyh Mehmed Ali Efendi dahi cevâbında bundan akdem gıyaben on üç bin yedi yüz elli iki guruş hâvi aleyhâ sudur eden iʿlâm-ı şerʿîyyenin vicahen red ve muhâkememizin icrâsıyçün müddet-i kânuniyede vukûʿ bulmuş ve oltarihde müteeffâ-yı mezburun zevcesi Hüsniye hatun hayatında vekili Arif Efendi muvâcehesinde zabt olunmağla beraber vekil-i mezbur Arif Efendi'nin ifâdesinde ve müstedir olan pusula mucbince sekiz bin sekiz yüz doksan üç guruş otuz pâre tezâhür etmiş muhâkeme esnâsında müvekkilesi mezbure Hüsniye hatun'un vukûʿ-i vefâtıyla diğer vereselerin kesretinden ve güç hâliyle mahkemeye ihzâr edilmesinden muhâkememiz te'ehhurâta sebeb verdiğinden dolayı ahiran tarafımdan vukûʿ bulan mürâcât üzerine mahkemeye taʿyin olunmak ve maʿruz-u aleyhâ Sâlih ve Emin Efendiler işbu ifadelerinde güyâ müteveffâ-yı maʿruz-u aleyhâ hesâb pusulası kendü hatt-ı desti olduğunu tarafımdan ikrâr vukûʿ bulunması deyü beyân eylediklerinde

Sahife: 62.

halbuki zabt-ı sâlifede bi'l-müracaʿa ancak pusula-i mezkure hatt-ı desti isâbet olunur ise taʿbirle zabt olunub ve dokuz bin altı yüz otuz beş guruş dahi mezkur ve mübrez ile benim alacağıma müeyyid ve müspet bulunmuş zabt-ı sâbık vecihle müteveffâ-yı

mezburun hatt-ı desti olduğu idâne eyledikleri şâhidlerin ikamesine ve edemedikleri takdirde izhâr-ı ʿacz olunmuş demek olurlar baʿdehu müdâfaaʿ-i meşrûʿası sürûr-i beyân eylemek üzere mezkur sekiz bin küsûr guruşa dahi mumâileyhümâ tarafından mübrez mezkur nevecihle mûcebince mufassalan müfredatı neden ibâret idüğüne beyânı taleb ederim deyü ifâde eyledikleri. Fi 24 Rebiü'l-evvel sene (1)321.

Müdde-i Mehmed Ali.

Maʿruz-u aleyhümâ Emin ve Salih Efendi tekrâr meclis-i şerʿî hazirun olub maʿruz Şeyh Mehmed Ali Efendi muvâcehesinde kelâm-ı ibtidârla irâe eylediğimiz mezkur zikr mucebince tuz esmânından gayrı alacak Şeyh mumâileyh emriyle Abdülgani beher sene üç yüz ve kezâlik Şeyh mumâileyh emriyle Abdulkadir Paşa'ya bin yedi yüz dört guruş ve yine emirle İsmâil Naci Bey hânesinden verilen yüz on altı ve bir re's kısrak nihandan dokuz yüz ve biz emriyle tarafından komisyona verilen iki yüz doksan sekiz ve kezâ emriyle iʿtâr Abdülgani'ye üç yüz on beş ve yine emriyle Adam-ı düyunun tuz ceza-i nakdisine verilen yüz beş guruş ve kezâ mevrüsümüz Fu'ad Efendi'ye vermek üzere Halcânî Şeyh Ali tarafından Şeyh mumâileyhe kabz eylediği bin seksen guruş ve elli üç bin zabt-ı semeninden medyûn guruşa ve iki re's ester bahâsından üç bin yüz guruş ki cemʿen dokuz bin altı yüz otuz sekiz guruş olduğundan hususa-i müddeaʿsına biz de yalnız Şeyh mumâileyhâya bir yemin teklif ve tahlifini taleb ederiz deyü beyân ve ifâde eyledikleri. Fi 30 Receb sene (1)321. (İptal edilmiştir).

Müdde-i, Maʿruz-u aleyh (İmza: Salih), Maʿruz-u aleyh (İmza: Emin). (İptal edilmiştir).

Tuz hakkında diyecekleri lede's-suâl iʿlâm-ı gıyâbi münderic olduğu bin yüz kırk dokuz guruş kıymetinde yüz seksen üç batmân tuz kezâlik bin dokuz yüz beş guruş kıymetinde dört yüz yirmi yedi batmân tuz ve altı yüz yirmi sekiz guruş kıymetinde yüz otuz üç buçuk batmân tuz ve bin doksan dört guruşluk kıymetinde yirmi batmân tuz esmâniki cemʿen üç bin üç yüz yetmiş altı guruş ve kıymetinde olub anın hakkında dahi tahlif olunmasını taleb ederiz. Fi 30 Receb sene (1)321. (İptal edilmiştir).

Maʿruz-u aleyh (İmza: Salih), Maʿruz-u aleyh (İmza: Emin). (İptal edilmiştir).

Müddeilerin ber-vech-i muharrer iddialarına aid bir günâ sened ibrâz etmeksizin zuʿmlarınca medâr-ı sübut olmak üzere irâne-i ve ittihâz etdikleri pusula

suretleri müteveffâ-yı mezburun hatt-ı destiyle muharrer olmasından dolayı evvel emirde yedimizden ahz ve mahkemede hıfz ve tedkîk buyrulduktan sonra münderecatından anlaşılcağı vecihle iddia etdikleri meblâğ-ı müteveffâ-yı Fu'ad Efendi'yle beynimizde câri olan müteaddid hesâbâtdan dolayı teslimât ünvânıyla muharrer olmasına ve pusula-i mezkurede teslimât deyni muharrer olan aksamının dahi bağzılarını ziyâde ve bağzılarını fazla ve mükerrer olarak beyân ve iddia eylediğine berber-i müteveffânın hâl-i hayâtında teslimât olarak bir varakaya el yazusuyla tahrir etdiği bir mülkün veresesi tarafından alacak deyn dâʿvâ itseler şerʿî mesmûʿ olamayacağı ve şu halde husumetleri de müteveccih olamayacağından baʿdehu bu bâbdaki müdâfâʿt-ı meşrûaʿmı beyân etmek üzere evvel emirde keyfiyetin menvâl-i maʿrûzu üzerine tahkik ve tevzîʿ buyrulmak üzere fetvâ-yı şerifeye havâlesi matlubumdur. Fi 14 Şaban sene (1)321. (İptal edilmiştir).

Mehmed Ali.

İcâb-ı şerʿîyyesi beyân buyrulmak üzere faziletlü müfti efendiye. Fi minhü.

Altmış dördüncü sahifeye nakil. (İptal edilmiştir).

Sahife: 63.

40. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin mahallâtından Tekye Mahallesi'nde mütemekkin tebaʿyı devlet-i aliyyenin Ermeni Katolik milletinden Nasri veled-i İlyas Katırcı ʿan asıl Üsküb Sancağı'na mülhâk Köprülü Kazâsı ahâlisinden olub el-hâleti hazihi medine-i Mardin'de kâin iʿdâdiye mektebi müdiri Süleymân Efendi bin Muhiddin Efendi muvâcehesinde levni doru cebhesinde beyâz aʿlâmeti bulunan bir re's kısrağım işbu tarih-i zabıttan iki buçuk mâh mukaddem medine-i mezkurenin polis komiseri Saʿid Efendi vâsıtasıyla Avniye ve Midyat Kazası'na gitmek üzere mumâileyh Süleymân Efendiye emâneten teslim etdiğimde ol-dahi kabz-u kabulden sonra kısrak-ı mezkure râkiben Avniye Kazası'na ve baʿdehu Midyat Kazası'na giderken esnâ-yı râhde âʿdet-i hilâfında ve kısrağın iktidârı haricinde sürdüğü esnada telef-u bu ise teaddi ve taksir demek olmağla suâl olunub kısrak-ı mezkurun semeni olan üç bin guruş zamânen bana defʿ ve teslime mumâileyh Süleymân Efendi'ye tenbiye olunmak matlubumdur deyü baʿde'd-dâʿvâ ve'l-istintâk mumâileyh Süleymân Efendi dahi cevâbında ancak kısrak-ı mezkuru polis dairesinde polis efendileri Komiser Saʿid Efendi huzurlarında beher yevm üç buçuk guruş ücretle

emver-i muaʿrifi bir ay teftiş Avniye ve Midyat Kazası'na gitmek üzere bana icâr ve teslim eylediğinde ben dahi ber-vech-i muharrer isticâr ve tesellüm ve kabulü ile Midyat râhında iken tarafımdan bir günâ taaʿddi ve taksirim olmaksızın Midyat'a muvâsaletden yirmi dört saat sonra kızıl kurt taʿbir olunur melânetin âʿrzusuyla ikinci yirmi dört saatden sonra telef olmağla zâti bana lazım gelmez deyü beyân eyledikleri. Fi 22 Cemâziyelâhir sene (1)320.

Müdde-i aleyh Süleymân (Mühür: Süleymân), Süleymân Polis elyazusudur, Müdde-i Nasri (Mühür: Nasri).

Müdde-i mezbur Nasri ber-vech-i muharrer müddeaʿsına mütâbık beyyine ikamesine havâle şud.

Hâkim Abdülaziz Hâlef.

Müdde-i mezbur ber-vech-i muharrer husus-u mezkur hakkında ikâme eylediği Mardin mutasarrıfı atufetlü Nüzhet Paşa hazretlerinin vâlisi (Boşluk) Bey bin (Boşluk) Efendi ve seyyâre onbaşılarından Hüseyin Şemse ve diğer Hüseyin onbaşı ve Ahmed onbaşı bin Derviş ve Mustafa onbaşı ibnü'l-Atraş nam kimesneler şâhidleri olub bunlardan mâaʿdâ asla şâhidlerim yokdur deyü beyân eylediği. Fi 20 Şevval sene (1)320.

Müdde-i aleyh Süleymân Polis el yazusudur. Müdde-i Nasri Katırcı (Mühür: Nasri Katırcı).

Sahife: 64.

Elli dokuzuncu sahifeden menkuldür.

Vakiʿ-i mezbur Mehmed ber-minvâ-i muharrer hususa-imezkur hakkında Babussor Mahallesi ahâlisinden ve jandarma çavuşlarından Veli Çavuş bin Derviş Ağa ve Derviş onbâşı bin Ali Ağa Şakir Efendi bin Esʿad Ağa Hacı Mahyo nam kimesneler şâhidleri olub ve bunlardan mâaʿdâ asla şâhidi olmadığını beyân ve ifâde eylediği. Fi 23 Rebiü'l-âhir sene (1)321.

Müdde-i aleyh Mehmed, Müdde-i Necme.

Zâtî bi'l-maaʿrefeti'ş-şerʿîyye âʿrifler olduğumuz müdde-i vâkiʿ mezbur Mehmed'in hâzır olduğumuz hâzır-ı şuhûd ve imzâsı zirine parmak işareti vazʿ eylediğini tasdiken temhir eyleriz. Fi.

Muaʿrref Hasan (Mühür: Hasan), Muaʿrref Abdulahad (Mühür: es-Seyydi Mehmed (1)316).

Elli beşinci sahifeden menkuldür.

Müddeiye-i müteveffâ Fu'ad Efendi'nin veznesiyle müdde-i aleyh Şeyh Mehmed Ali Efendi'nin zabt-ı dâʿvâları mütalaʿ olunur Hülâsası mezkur Fu'ad Efendi hâl-i hayatında kendüsüyle Şeyh Mehmed Ali Efendi beynlerinde ahz ve iʿtâ vâki olub matlubu hakkında Şeyh Mehmed Ali Efendi'nin hatt-ı destiyle yazub Fu'ad Efendi'ye irsâl olunan varaka-i hisâbiye zeylinde mezkur Fu'ad Efendi hatt-ı destiyle mezkur Şeyh Mehmed Ali Efendi'ye olan medfuâʿten beyan etmesiyle verese-i mezkure varaka-i hisâbiyeye ibrâz ve Fu'ad Efendi'nin hatt-ı destiyle zeylindeki muharrer cihât-ı muhtelifeden Şeyh Mehmed Ali Efendi'ye medfâʿtına bi'l-izmicâc dâʿvâ ve müdde-i aleyh baʿde'd-derkenâr müdde-i aleyh ikâme-i beyyineden izhâr acz ettikleri münzâm olmuş binâen aleyh müddeaların talebiyle ve hâsıl suretiyle müdde-i aleyh Şeyh Mehmed Ali Efendi tahlif etmediği bu varaka-i hesâbiyede münderic eşyâdan Fu'ad Efendi'nin deyni zimmetinde olmadığı ve müdde-i aleyhin iddia ettikleri vecihle Fu'ad Efendi'ye benim zimmetimde istihkâkı bulunmadığı tahlif etdirilmiş makbuzdur. (İptal edilmiştir).

Allahu tealâ aʿlem.

Mardin Müftisi Hüseyin Hilmi. (İptal edilmiştir).

Ve lev iddeʿahü binâen ʿalâ sebeb-i beyân(ihi) iddeʿâ deynen bi-sebebi karz(ın) ev şirâin ev iddeʿâ mülken bi-sebebi beyʿin ev hibetin ev iddeʿa gasben ev vedîʿaten ev ʿâriyeten yahlüfü ale'l-hâsıli fi zâhiri'r-rivâyeti lâ ale's-sebebi ilah Reddüd Muhtar. (İptal edilmiştir).

(1750) madde muhtelif dâʿvâlar müctemiʿ oldukda bir yemin kifâyet eder her birine başka başka yemin verilmesi lazım gelen (Boşluk) Mecelle-i Celile. (İptal edilmiştir).

Ber-mantûk-i fetvâ-yı şerif mumâileh Şeyh Ali Efendi bi'l-muvâcehe ber-nehc-i şerʿî tahlîf icrâ olunmuşdur. (İptal edilmiştir).

Maʿrûz aleyh İbrahim Ağazâde (İmza: Sâlih) (Mühür: Sâlih (1)316), Maʿrûz Şeyh Mehmed Ali, (İmza: Mehmed Ali Ensâri). (İptal edilmiştir).

Sahife: 65.

41. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin Etrâf-ı Şehri Kurâsı'ndan Kabâla Karyesi ahâlisinden Mehmed Emin bin Ali Seydo yine medine-i mezkure Etrâf-ı Şehri Kurâsı'ndan Kalaʿt Mara Karyesi'nde mütemekkin tebaʿ-yı devlet-i aliyenin Süryâni kadim milletinden Cafer veled-i Maksi Haco muvâcehesinde işbu mahkeme-i şerʿîye sahasına ihzâr edilen levni beyâz olduğu başında bir re's erkek merkeb işbu tarih-i zabıttan beş buçuk sene mukaddem gâib aʿni'l-bedel mezkur Kabâla Karyesi ahâlisinden Mehmed Saʿid bin Seyfo Abdurrâhmân'dan yüz seksen guruş semen-i medfûʿ ve makbuz ile iştirâ etmiş idim merkeb-i mevsuf mezkur şirâen mülküm iken bundan dört sene mukaddem Virânşehir Kasabası hududu dâhilinde gâib olub el-hâlete hazihi merkum Hızır yedinde bulunmağla suâl olunub mezkur merkebi bana istirdâda merkum Hızır'a tenbiye olunmak matlubumdur deyü baʿde'd-dâʿvâ ve'l-istintâk olduğu cevâbıında merkeb-i mevsuf mezkuru işbu tarih-i zabıttan üç buçuk sene mukaddem malım ve mülküm olan bir re's ve beş merkebi medine-i mezkure Etrâf-ı Şehri Kurâsı'ndan Kasr-ı Cirân Karyesi ahâlisinden Esaʿd bin Şeyho'nun malı işbu münâzaʿun fih merkeb ile müzâyaka ve mübâdele etmiş idim binâen aleyh mülküm ve hak-ı vazʿ-ı yed ederim deyü dâʿvâ ve her biri ahzın ber-menvâl-i muharrer müddeaʿsını inkâr eylediği. Fi 25 Cemâziyelâhir sene (1)320.

Müdde-i aleyh Cafer (Mühür: Cafer), Müdde-i Mehmed Emin (Mühür: Mehmed Emin).

Sahife: 66.

Müdde-i mezbur Mehmed Emin bervech-i meşrûh tarih-i esbâk müddeâʿsına mutâbık beyyine ikamesine havâle şud. Fi minhü.

Hâkim Abdülaziz Halef.

Müdde-i mezbur Mehmed Emin hususu mezkurde Kabâla Karyesi ahâlisinden Esaʿd bin Seyfo Abdurrâhmân bin İbrahim Kütikî ve Mehmed bin Halilo ve Mehmed

Ali bin Hasan Hamdo ve İsmâil bin Esaʿd Seyfo şâhidleri olub bunlardan mâaʿdâ aslâ şâhidleri olmadığını ifâde eyleriz. Fi 25 minhü.

Müdde-i aleyh Cafer (Mühür: Cafer), Müdde-i Mehmed Emin (Mühür: Mehmed Emin).

Şuhûd-u muharrer-i mezbureden mezburât Esʿad ve Abdurrâhmân bin İbrahim Kutikî nam kimesneler li-ecli'ş-şehâdeh meclis-i şerʿî hazirun olmalarıyla müdde-i aley merkum Hızır muvâcehesinde her biri aʿle'l-infirâd istişhâd olunduklarında işbu muhâkeme-i şerʿîye sahasına ihzâr edilen levni beyâz bir ra's erkek merkeb bundan beş buçuk sene mukaddem müdde-i mezbur Mehmed Emin Mehmed Ali Seydo'nun şirâen mülkü olmadığını bilürüz biz bu hususa bu vech üzere şâhidiz şehâdet dahi ederiz deyü her biri müttefikü'l-lafz ve'l-maʿna edâ-yı şehâdet-i şerʿiye eyledikleri. Fi 25 Cemâziyelâhir sene (1)320.

Müdde-i aleyh Cafer (Mühür: Cafer), Müdde-i Mehmed Emin (Mühür: Mehmet Emin), Şâhid Esaʿd (Mühür: Esʿad), Şâhid Abdurrâhmân (Mühür: Abdurrâhmân).

Şâhidân-ı mezburân Esaʿd ve Abdurrâhmân nam kimesneler usûl-i mevzûaʿsına tatbiken mensub oldukda mezkur Kabâla Karyesi'nin imamı Mahmud bin Mehmed Ali bin Melle Yakub ve muhtarı Hüseyin bin Hamdi bin Hüseyin'den evvelâ bâ-varaka-i mesturesi lede't-tezkiye aʿdl ve makbûlü'ş-şehâdeh idükleri işâʿr ve ihbâr olunmakla şâhidân-ı mezburân müdde-i aleyh mezbur Hızır muvâcehesinde mezkur Kabâla Karyesi ahâlisinden Hüseyin bin Sufi İbrahim ve Câmîʿ-i Kebir Mahallesi ahâlisinden Tevfik Efendi bin Şeyhmus el-Mübâşir'den aʿlanen tezkiye olundukda aʿdl ve mazbûtu'ş-şehâdeh idükleri ihbâr eyledikleri. Fi 28 Cemâziyelâhir sene (1)320.

Müdde-i aleyh Cafer (Mühür: Cafer), Medde-i Mehmed Emin (Mühür: Mehmed Emin), Müzekki Mehmed Tevfik, Mehmed Tevfik Efendi bin Şeyhmus el-Mübâşir el yazusudur. (İmza: Mehmed Tevfik). Müzekki aleyh Hüseyin, Hüseyin bin İbrahim el yazusudur.

Müdde-i mezbur Mehmed Emin ber-minvâl-i meşrûh istizhâren tahlîf-i şerʿîyesi icrâ olmuşdur. Fi 31 minhü.

Müdde-i Mehmed Emin (Mühür: Mehmed Emin).

Sahife: 67.

42. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin mahâllatından Şeyh Çâbuk Mahallesi'nde mütemekkin tebaʿyı devlet-i aliyenin Ermeni Katolik milletinden iken bundan akdem vefât eden Maksi Yusuf veled-i İlyas Nekzi'nin verâseti zevce-i metrukesi Mecide bint Mihail Ermelî ile sulbiye kebire kızları Mero ve Cemile ve sulbi sağir oğulları İlyas ve Yusuf ve Aziz ve sulbiye sağire kızı Neziro'ya münhasıra ve tashih mes'ele-i mirâsları yetmiş iki sihâmdan olub sihâm-ı mezbure dokuz sihâmı zevce-i mezbureye ve her birine on dörder sihâmdan cemaʿn kırk iki duyûnu mezburun İlyas ve Aziz ve Yusuf'a ve her birine yetmişer sihâmdan cemaʿn yirmi bir sehmi benât-ı mezburât Mero ve Cemile ve Neziro'ya isâbet-i tahkikaddan sonra verese-i merkumundan sığâr-i mezburun İlyas ve Aziz ve Neziro'nun hîn-i rüşd ve sedâdlarına değin tesviye-i umûrlarına bâ-hüccet-i şerʿîye vâsi-i mansûbeleri anaları zâtî medine-i mezkur mahâllatından Şeyh Şeyhullah Mahallesi'nde mütemekkin tebaʿ-yı devlet-i müşârü'l-ileyhâ'nın Süryâni Katolik milletinden Hanna veled-i Circis YoHanna ve Bedir Circis veled-i Circis Tomâcân taʿrifleriyle muaʿrefe zevce-i merkume Mecide. Yine verese-i kibâr-i mezburetân zâtları muaʿrrefân-ı mezburân taʿrifleriyle muaʿrrefeler benât-ı mezburtân Mero ve Cemile her biri hâzır olmadığı halde takrîr-i kelâm ve taʿrifü'l-merâm edüb medine-i mezkure mahâllatından mezkur Şeyh Çâbuk Mahallesi'nde vâkiʿ etrâf-ı selasesi tarîk-i âm ile ve tarafı râbiʿ Yusuf veled-i Mihail tanzimât-ı mülk menziliyle ile mahdûd bir bâb mülk müteveffâ-yı mezbur Maksi Yusuf hayatında ile'l-vefât yedinde müstekallen mülkü olub baʿad vefâta bi-hükmü'l-münâsehata el-mezbure benimle verese-i sâire-i mezburun mevrüs-u müntekil olub lakin sığâr-ı mezburun İlyas ve Aziz ve Neziro'nun mezkur-u menzildeki olan hisselerinden gayrı ism-i mal itlak olunur nesneleri olmayub nafaka ve kisveye eşed-i ihtiyâc ile muhtaçlar olduklarından mâaʿdâ ben ve hâziretân mezburetân Mero ve Cemile ber-vech-i muharrer hisselerini ahare beyʿ murâd eder olmağla sığâr-ı mezburun İlyas ve Aziz ve Yusuf Neziro'nun hisseleri dahi mezburetân Mero ve Cemile hisseleriyle maʿen bâ-muaʿrefet şerʿî şerif bedel-i misliyle aharen beyʿ ve temlik ve teslim olunub ve semenini istirbâh olmağa sığâr-ı mezburunun haklarında her vecihle enfaʿ ve evlâ olmağın mezkur hânede olan hisse-i ırsiyyelerini vech-i muharrer üzere beyʿe cânib şerʿî şerifden bana izn verilmeğine bi'l-vesâye

matlubumdur dedikde hazıretân mezburetân Mero ve Cemile ber-vech-i muharrer kelâm-ı meşruhasını her biri tâbiaʿn ve katiʿyen tasdik eyledikleri. Fi 28 Cemâziyel âhir sene (1)320.

Vasiye Mecide (Mühür: Mecide bint Mihail), Hâzıre Mero (Mühür: Mero), Hâzıre Cemile (Mühür: Cemile), Muaʿrref Hanna veled-i Circis YuHanna (Mühür: Hanna YuHanna), Muaʿrref Bedi veled-i Circis YuHanna (Mühür: Bedi (1)318).

Hîn-i mezbure Mecide ber-vech-i muharrer takrîr-i meşruhâ beyân-ı havale şud.

Hâkim Abdülaziz Halef.

Sahife: 68.

Vasiye-i mezbure Mecide ber-minvâl-i muharrer takrir-i meşrûhunu li-ecli'l-ahbâr ikâme eylediği medine-i mezkure mahâllatından Şeyh Şeyhullah Mahallesi'nde mütemekkin ve tebaʿyı devlet-i aliyyenin Süryâni Katolik Bedî veled-i Circis Tomâcân ve Eminüddin Mahallesi mütemekkinlerinden Süryâni Katolik milletinden Maksi Tomâ veled-i Melki İzzî ve Şeyh Şeyhullah Mahallesi mütemekkinlerinden Süryâni Katolik milletinden Hanna veled-i Şemiʿ ve Şeyh Şeyhullah Mahallesi'nde millet-i mezkureden Hanna veled-i Circis Tomâcân nam kimesneler ʿala tarîkü'ş-şehâde meclis-i şerʿi hâzirun olub münferid istişhâd olunduklarında müteveffâ Maksi Yusuf veled-i İlyas Tekizî'nin sulbi sağir evlâdı Aziz ve İlyas ve Terzo'ya âʿid olan medine-i mezkure Şeyh Çabuk Mahallesi'nde vâkiʿ bir tarafı Yusuf veled-i Mihail tanzimât-ı mülk menzili ve etrâf-ı selâsesi tarîk-i âmm ile mahdûd bir bâb mülk menzilden mâaʿdâ ism-i mâl atlâk olunur nesneleri olmayub nafakaya eşed-i ihtiyâc ile muhtâclar olduklarını menzil-i mezkurun beyʿiyle sığar-ı mezburunun defʿ-i zaruriyetleri vucûhla infaʿ ve evveli olduğu maʿlumumuzdur ve biz bu hususa aʿla tarîkü'ş-şehâde şu vesileyle ihbâr eyleriz deyü her biri müttefikü'l-lafz ve'l-maʿna edâ-i şehâdet-i şerʿîyye eyledikleri. Fi 8 Recebü'l-ahir Sene (1)320.

Muhbir Bedî veled-i Circis Tomâcân Bedî (Mühür: Bedî (1)318), Muhbir Maksi Tomâ veled-i Melkî İzzî (Mühür: Tomâ İzzî (1)318), Muhbir Hanna veled-i Şemiʿ (Mühür: Şemiʿ), Muhbir Hanna veled-i Circis Tomâcân (Mühür: Hanna Tomâcân), Vasiye Mecide (Mühür: Mecide bint Mihail).

43. Dava: Merkez livâ olan medine-i Mardin mahâllatından Şeyh Çabuk Mahallesi'nde mütemekkin tebaʿyı devlet-i aliyyenin Süryâni Kadim milletinden iken bundan akdem vefât eden Maksi Mihail veled-i Hanna Abdulnur'un verâseti zevce-i metrukesi Maksiyete Nasri bint Kaso Abdulahad ile babası merkum Hanna ve anası Yâslimâ bint Vânnis ve sulbi kebir oğlu Abdülkerim ve sulbiye kebire kızları Maksiyete Habo ve Ferdo ve Mecide ve sulbi sağir emmoğuları İlyas ve Saʿid'e mütehassıs baʿdehu emm-i merkume Yâslimâ dahi vefât edüb verâseti zevc-i dâhili merkum Hanna velede'l-merkum Abdulnur ile sadriye kızları Verde ve Temi ve Mero'ya mütehassıs baʿdehu kable'l-kassame ebb merkum Hanna dahi vefât edüb verâseti sulbiye kebire kızları merkumât Verde ve Temi ve Mero ebnâte maʿlume merkumundan Abdulkerim ve İlyas ve Saʿid ve merkumât Habo ve Ferdo ve Mecide evlâd-ı müteveffâ el-evveli'l-merkum Maksi Mihail'e tashih-i mes'ele-i mirâsiyeleri bi-hükmü'l-münâsehaya baʿde'd-darb ve't-taslihâʿ üç bin sekiz yüz seksen sekiz sihâmdan olub sihâm-ı mezkureden dört yüz seksen altı sehmi zevce-i merkume Nasri'ye ve her birine beş yüz kırk sihâmdan cemaʿn bin altı yüz yirmi sehmi benden merkumeden Abdulkerim ve İlyas ve Saʿid'e ve takririne iki yüz yetmişer sihâmdan cemʿan sekiz yüz on sehmi benât-ı merkumât Habo ve Mero ve Mecide'ye ve her birine üç yüz yirmi dört sihâmdan cemaʿn dokuz yüz yetmiş iki sehmi merkumât Verde ve Temi ve Mero'ya isâbet-i tahkikinden sonra verese-i merkumundan hazirun merkumân İlyas ve Saʿid'in hîn-i rüşd ve sadadlarına değin tesviye-i umurlarına bâ-hüccet şerʿîyye vasiye-i mensubeleri anaları merkume Nasri medine-i mezkure muhâkeme-i şerʿîyyesinde maʿkûd-u meclis-i şerʿîmizde yine verese-i merkumundan merkum Abdulkerim vefâtları medine-i mezkure mahallesinden Şeyh Şeyhullah Mahallesi'nde mütemekkin tebaʿyı devlet-i müşârü'l-ileyhânın millet-i merkumesinden Abdülcelil bin Mülkî Kaso İlyas ile mezkur Şeyh Şeyhullah Mahallesi'nde mütemekkin millet-i mezkuremizin Lolî veled-i Amsîh Tennurci taʿrifleriyle muaʿrefeler merkumât Habo ve Ferdo ve Mecide ve Verde ve Temi ve Mero hâzır oldukları halde takrîr-i kelâm ve taʿbir-i aʿni'l-merâm edüb medine-i mezkure hâricinde kalʿa arkasında kâin etrafı erbʿaları Hatice bin Ali el-Kassâb ve Amsîh veled-i Keço ve müteveffâ Remmo veled-i Peşuni veresesi ve Süryâni Katolik milletine mahsus ruhbân manastırı ve tarîk-i âmm ile mahdûd birbirine mutassıl üç kıtaʿ üzüm bağı müteveffâ-yı ol-merkum Maksi Mihail hayatında ile'l-vefât yedinde

müstakillen mülkü olub baʿdehu vefatıyla verese-i mezburun bi-hükmü'l-münâsehate'l-mezkure mevrûs-u müntakil olub lakin hazirân merkumânın emvâl-i menkuhadan nesneleri olmayub nafaka ve kisveye eşed-i ihtiyâc ile muhtaçlar olduklarından mâaʿdâ bedel ve huzur-u merkum Abdulkerim ve hazirân-ı merkumân Habo ve Ferdo ve Mecide ve Verde ve Temi ve Mero ber-vech-i muharrer hisselerine ahere beyʿ murâd eder olmağla hazirân-ı merkumânın hisseleri dahi ve merkum Abdulkerim ve merkumân

Sahife: 69.

hisseleriyle maʿen bâ-muaʿrefet-i şerʿî şerif bedel-imisliyle ahz-u beyʿ ve temlik ve teslim olunub semenini istirbâh olunmuş hazirân merkumânın haklarında ber-vech ile evlâ ve enfʿa olmağın mezkur bağlarda olan hisse-i ırsiyyelerine vech-i muharrer üzre beyʿe cânib-i şerʿî şerifden bana izin verilmeden bi'l-vesâye matlubumdur dedikde hazır-ı merkum Abdulkerim ve hazirân merkumân Habo ve Ferdo ve Mecide ve Verde ve Temi ve Mero ber-vech-i muharrer kelimât-ı meşrûhasına malları tâbiaʿn ve katiʿyen tasdik eyledikleri. Fi Cemâziyel âhir sene (1)320.

Hâzıre Nasri, Hâzıre Verde (Mühür: Verde), Hâzıre Temi (Mühür: Temi), Hâzıre Mecide (Mühür: Mecide), Hâzıre Mero (Mühür: Mero), Hâzıre Habo (Mühür: Habo), Muaʿrref Abdülcelil (Mühür: Abdülcelil), Hâzır Saiʿd (Mühür: Saiʿd), Muaʿrref Lolî (Mühür: Lolî Amsîh).

44. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Şeyh Şeyhullah Mahallesi'nde mütemekkin tebeʻa-i Devlet-i 'Aliyye'nin Süryânî Kadîm milletinden Loli veled-i 'Ammes Tennûrcu ve 'Abdulcelîl veled-i Malkikas İlyas nâm kimesneler 'alâ-tarîki'l-ahbâr li-ecli'ş-şehâde meclis-i şerʻe hâzırun olmalarıyla fî'l-hakîka medîne-i Mardin hâricinde kalʻa arkasında kâin etrâf-ı erbaʻası Hançer bin Taha el-Kassâb ve 'Ammes veled-i Keço ve Müteveffâ Rammi veled-i Beşon

Yetmişinci sahifeye nakl olunmuşdur.

45. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin Etrâf-ı Şehr-i Tehub Karyesi ahâlîsinden zâtı medîne-i mezkûre mahallâtından Bâbussor Mahallesi ahâlîsinden Hüseyin bin 'Alî el-Miʻrâc ve Câmiʻ-i Kebîr Mahallesi ahâlîsinden Mustafâ bin Nuʻmân el-Mütevellî'nin taʻrîfleriyle muʻarrefe Halîme bint-i Hamo Selo Mardin Mutasarrıfı 'Atûfetlû Mehmed Nüzhet Paşa'nın harem-i muhteremi Seher Hanım

ibneti Gâlib mahzarında zikr-i âtî sağîrenin li-ebeveyn ‘ammî ‘Abdürrahîm bin Mehmed’i yerü hâzır olduğu hâlde ikrâr-ı tâm ve takrir-i kelâm ve ta‘bîr-i ‘ani’l-merâm idüb dokuz yaşında olub işbu hâzır-ı bi’l-meclis sadriye kızım Kâmile bint-i müteveffâ ‘Abdülazîz nâm sağîre nafakaya muhtâce olub bendahi mu‘assire ve kâr û kesbden ‘âcize olmamla ben sadriye kızım sağîre-i mezbûre Kâmile’yi hüsn-i rızâmla işbu târih-i zabıttan on seneye değin beher seneliği altmış guruş ücret tesmiyesiyle mûmâ-ileyhâ Seher Hânım’a îcâr ve teslîm eylediğimde mûmâ-ileyhâ Seher Hanım dahi ber-vech-i muharrer istîcâr ve teslîm ve kabul idüb mezkûr on senenin bedel-i îcârları olan altı yüz guruşu peşinen mûmâ-ileyhâ Seher Hanım tarafından ‘ammî hâzır olub ‘Abdürrahîm yedinden meblağ-ı mezkûru tamâmen ve kâmilen ahz û kabz eyledim deyu hâzır-ı mezbûr ‘ammî ‘Abdürrahîm takrir-i meşrûhunu tasdik ve kabûl eylediği. Fî 2 Receb sene (1)320.

Mu‘arref Mustafâ (Mühür: ‘Abd-i Mustafâ (1)307), Mu‘arref Hasan (Mühür: Hasan), Hâzır ‘Abdürrahîm (Mühür: ‘Abdürrahîm), Müste’cire Seher (Mühür: Seher bint-i Gâlib), Mu’cire Halîme (Mühür: Halîme).

Sahife: 70.

46. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Şeyh Şeyhullah Mahallesi’nde sâkine zâtı mahalle-i mezkûre ahâlîsinden Hindîzâde ‘Abdurrahman Efendi ibn-i Şeyhmus Efendi ve Şehîdiye Mahallesi ahâlîsinden Gâlib Beg ibn-i Hâcı Süleymân Paşa’nın ta‘rîfleriyle mu‘arrefe Emîne hatun ibneti Seyyid Mehmed Şehrûz mezkûr Şeyh Şeyhullah Mahallesi’nde sâkin sulbî kebîr oğlu Sâlih bin Hâco mahzarında üzerine da‘vâ ve takrir-i kelâm idüb ben mu‘assire ve fakîre ve kâr û kesbden ‘âcize nafakaya eşed-i ihtiyâc ile muhtâce olub oğlum mezbûr Sâlih mu‘assir olmamağla benim nafaka ve kisve-behâ ve sâir levâzım-ı zarûriyemçûn oğlum mezbûr Sâlih üzerine kadar-ı ma‘rûf nafaka farz ve takdir buyurulmak matlubumdur didikde mezbûr Sâlih dahi cevâbında mezbûre Emîne hatun kendüsünün anası olub mu‘assir(e) ve nafakaya muhtâc(e) bulunduğu tâbiaʿn ve kat‘iyyen ikrâr ve i‘tirâf eyledikden sonra müdde‘iyye-i mezbûre Emîne hatun kelâm-ı ibtidârla oğlum mezbûr Sâlih beher ay yirmi guruş i‘tâsını ta‘ahhüd ve iltizâm idüb mezbûre Emîne dahi ol-mikdâr nafakaya râziyye oldum didikde mezbûr Sâlih dahi vech-i muharrer üzere beher ay yirmi guruş

anası mezbûre Emîne hatun'a i'tâya ta'ahhüd ve iltizâm eylediği. Fî 3 Receb Sene (1)320.

Müdde'iye: Emîne, Müdde'î 'aleyh: Sâlih, Mu'arref: Gâlib Beg, Mu'arref: Hindîzâde 'ufiye 'anh.

Zâtları 'ârifler olduğumuz mezbûre Emîne ve oğlu mezbûr Sâlih'den biz hâzır olduğumuz hâlde huzur-ı şer'-i şerîfde vech-i muharrer üzre da'vâ ve ikrâr ve ta'ahhüd ve iltizâm eylediklerini ve imzâları zirine barmak işâreti vaz' eylediklerini tasdîkan temhir eyleriz. Fi minhü sene minhü.

Mu'arref: Gâlib Beg (Mühür: Gâlib), Mu'arref: 'Abdurrahman 'ufiye 'anh,

Altmış dokuzuncu sahifeden menkûldür.

Veresesi bağları ve Süryânî Katolik milletine mahsûs Ruhbân Manastırı ve tarik-i 'âmm ile mahdûd birbirine muttasıl üç kıt'a üzüm bağı yevmen fe-yevmen müşrif-harâ(b) olub müteveffâ Maksi Mihail veled-i 'Abdulnûr sulbî sağîr oğulları İlyas ve Sa'îd emvâl-i menkûleden mâlları olmayub nafaka ve kisveye eşed-i ihtiyâc ile muhtâclar olduklarından mâ-'adâ verese-i sâire ile hisselerini âhere (bey') olunmak haklarında evlâ ve enfâ'dır biz bu vechle 'alâ-tarîki'l-ahbâr şehâdet eyleriz. Fî 16 Receb sene (1)320.

Muhbir: Loli (Mühür: Loli 'Ammî Tennûrcu), Muhbir: 'Abdülcelîl (Mühür: 'Abdülcelîl (1)307), Hâzıre: Nasri, Hâzıre: Verde (Mühür: Verde), Hâzıre: Şemmi (Mühür: Şemmi (1)321), Hâzıre: Mecîde (Mühür: Mecîde), Hâzıre: Merri (Mühür: Merri), Hâzıre: Habbo (Mühür: Habbo), Hâzıre: Merdo (Mühür: Merdo).

Sahife: 71.

47. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin Havâss-ı Hümâyûnu Kurâsı'ndan Harrin Karyesi ahâlîsinden iken bundan altı sene mukaddem vefât iden Receb bin Şiro'nun verâseti zevce-i menkûha-i metrukesi Sode bint-i Hasan el-'Abbâs sulbî sağîr oğlu 'Abdülkâdir ve sulbiye-i kebîre kızları Hedo ve Nure ve sulbiye-i sağîre kızı Emîne'ye münhasıra olub sağîrân-ı mezbûrân 'Abdülkâdir ve Emîne'nin rüşd ve sedâdlarına değin tesviye-i umurlarına bâ-hüccet-i şer'î anası mezbûre Sode bi'l-asâle ve bi'l-vesâye karye-i mezkûre ahâlîsinden Hâcı Mehmed bin Sûfî İsmâ'îl muvâcehesinde işbu meclis-i şer'-i şerîf sahasına ihzâr idilen levni turî bir re's ester-i

dişi şirâen mülkü iken bundan dört sene mukaddem karye-i mezkûre hududu dâhilinde gâib olmağla el-hâletü hazihi ester-i mevsuf-ı mezkûru mezbûr Hâcı Mehmed yedinde bulmamla bi'l-istihkâk hâlâ taleb iderim deyu ba'de'd-da'vâ ve'l-istintâk mezbûr Hâcı Mehmed dahi cevâbında müteveffâ-yı mezbûrun ber-minvâl-i muharrer veresesi(ni) ikrâr lakin ester-i mevsuf-u mezkûru işbu târih-i zabıtdan dört ay mukaddem gâibân-ı 'ani'l-meclis Mahmûd el-Basrâvî bin 'Abdullah ve karye-i mezkûrede sâkin Mollâ 'Alî bin Abdulazim'den mâlım olan bir re's erkek esterim üzerine üç yüz guruş zammla mukâyese ve mübâdele idüb şirâen mülkümdür deyu da'vâ ve her biri ber-minvâl-i meşrûh âherin müdde'âsına inkâr eylediği. Fi 5 Receb sene (1)320.

Müdde'iye: Sode (Mühür: Sode), Müdde'î 'aleyh: Hâcı Mehmed (Mühür: Mehmed).

Müdde'iye-i mezbûre müddeâ'sına mutâbık beyyine ikamesine havâle şud.

Hâkim Abdülaziz Halef.

Müdde'iye-i mezbûre Sode husus-ı mezkûrda Harrin Karyesi ahâlîsinden Yusuf bin Musâ ve Mehmed bin Haso bin Zeyno ve karındaşı Fâris Recobî bin Hamîse ve Hasekî bin 'Alko ve Tekye Mahallesi ahâlîsinden Dervîş bin 'Alî Şeyh el-Kâr ve Es'ad bin Hâcı Ahmed Hasan Mahsûl ve karye-i mezkûre ahâlîsinden Halef ve 'Alî ibn-i Hasan el-İyâsî şâhidleri olub bunlardan mâ-'adâ aslâ şâhidleri olmadığını ifâde itdi. Fî 5 Receb Sene (1)320.

Müdde'iye: Sode (Mühür: Sode), Müdde'î 'aleyh: Hâcı Mehmed (Mühür: Mehmed).

Sahife: 72.

48. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Şehîdiye Mahallesi'nde sâkine zâtı Tekye Mahallesi ahâlîsinden Sâdık bin 'Abdullah ve Hindizâde Mahmûd Efendi ibn-i Hâcı Ahmed'in ta'rîfleriyle mu'arrefe Penbe bint-i Mehmed 'an-asl Benî Necm kabilesinden olub el-hâletü hazihi medîne-i mezkûre mahallâtından Medrese Mahallesi'nde mukîm Hâcı Bender bin Reşîd muvâcesinde ben mezbûr Hâcı Bender'in zevce-i menkûha-i medhûl bahâsı olub zimmetinde mehr-i mu'accelimden mütebâkî yüz elli guruş kıymetli bir kat elbise ve yünden ma'mûl üç yüz guruş kıymetli bir kat yatak edâdan ibâ ve imtinâ' ve ben dahi edâ idinceye kadar

nefsimi habs ider olmamla suâl olunub mehr-i mu‘accelimden mütebâkî bir kat elbise ve bir kat yatak hâlâ bana edâ ve teslîme zevcim mezbûr Hâcı Bender’e tenbiye olunmak matlubumdur deyu ba‘de’-da‘vâ ve’l-istintâk mezbûr Hâcı Bender dahi cevâbında müdde‘iye-i mezbûre zevce-i menkûha-i medhûl bahâsı olduğunu tâbiaʿn ikrâr ve i‘tirâf idüb lakin mehr-i mu‘accelinden bir kat elbise ile bir kat yatak zimmetinde olduğunu inkâr eylediği. Fî 9 Receb sene (1)320.

Müdde‘iye: Penbe, Müdde‘î ‘aleyh: Hâcı Bender, Hacı Bender el yazusudur. Mu‘arref: Sâdık (Mühür: Sâdık bin ‘Alî Babacan), Mu‘arref: Mahmûd, (İmza: Mahmûd).

Medîne-i Mardin mahallâtından Gölâsiyân Mahallesi ahâlîsinden Hâcı Mehmed bin Mustafâ Ağa ve Şehîdiye Mahallesi

Sahife: 73.

ahâlîsinden Hasan bin ‘Alî el-Yetâmâ nâm kimesne li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer‘e hâzıran olmalarıyla müdde‘î ‘aleyh mezbûr Hâcı Bender muvâcehesinde bin üç yüz on dokuz senesi Muharremü’l-harâmının yirmi yedinci günü târihinde mezbûr Hâcı Bender’in zevcesi mezbûre Penbe bint-i Mehmed’in nikâhı üzerine ‘akdinden mukaddem mezbûr Hâcı Bender zevcem mezbûreye bir kat elbise ve bir kat yatak yapacağım deyu mezbûr Hâcı Bender huzurumuzda tâbiaʿn ikrâr eylediğine şâhidiz biz bu husûsa şehâdet dahi ideriz deyu her biri müttefikü’l-lafz ve’l-ma‘nâ edâi’ş-şehâde eyledikleri. Fî 9 Recebü’l-ferd Sene (1)320.

Şâhid: Hâcı Mehmed (Mühür: Hâcı Mehmed bin Mustafâ), Şâhid: Hasan (Mühür: Hasan bin ‘Abdullah), Müdde‘iye: Penbe, Müdde‘î ‘aleyh: Hâcı Bender. Hacı Bender el-Mucteba.

Tezkiyeye havâle şod.

Hâkim Abdülaziz Hâlef.

Şâhidân-ı mezbûrândan mezbûr Hasan bin ‘Alî el-Yetâmâ mensûb olduğu Şehîdiye Mahallesi İmâmı Dervîş Efendi ibn-i ‘Abdülhamîd Efendi ve mu‘teberândan ‘Abdürrezzâk Beg ibn-i ‘Abdül‘azîz Beg ibn-i Hâcı ‘Ömer Beg ve diğer şâhidimiz mezbûr Hâcı Mehmed bin Mustafâ Ağa mensûb olduğu Gölâsiyân Mahallesi İmâmı Hâcı Velî Efendi ibn-i Hâcı İsmâ‘îl bin Seyyid Hasan ve mu‘teberândan Hâcı Mehmed

bin Hâcı Halîl el-Yahya usûl-ı mevzû‘asına tatbîkân evvelâ bâ-varaka-i mesture sırren lede’t-tezkiye ‘adl ve makbûlü’ş-şehâde idükleri iş‘âr ve ihbâr olunmağla şâhidân-ı mezbûrân müdde‘î ‘aleyh mezbûr Hâcı Bender ve Medrese Mahallesi ahâlîsinden Hâcı Süleymân Efendi ibn-i Usta Ahmed ve Şehîdiye Mahallesi ahâlîsinden ‘Ârif Efendi ibn-i Mehmed Sâtı‘ Efendi nâm kimesnelerden ‘alenen tezkiye olundukda ‘adl ve makbûlü’ş-şehâde idükleri iş‘âr ve ihbâr eyledikleri. Fî 16 Receb Sene (1)320

Müzekkî aleyh: Süleymân (Mühür: Süleymân (1)317), Müzekkî aleyh: ‘Arif Efendi, Müdde‘iye: Penbe, Müdde‘iyenin Babası: (Mühür: Mehmed ‘Abid), Müdde‘i aleyh: Bender el-mucteba?

Mucbince ba‘de’l-hükm mezbûrenin zevci Hâcı Bender’e itâ‘ate tenbîye şud. Fî minhu.

Hâkim Abdülaziz Hâlef.

Sahife: 74.

49. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Bâbussor Mahallesi ahâlîsinden iken bundan on sene mukaddem vefât iden Hâcı Kermozâde Seyyid ‘Abdülkâdir ibn-i Ahmed’in verâseti sulbî sağîr oğulları Hâcı Yunus ve Mehmed ve ‘Abdülhâfız ve ‘Abdürrezzâk Efendilere münhasıra ve tashih-i mes’ele-i mîrâsiyeleri dört sihâmdan olub her birine birer sihâmdan cem‘ân dört sehmi benûn-ı mezbûrûna isâbeti tahkikinden sonra verese-i mezbûreden sâhib-i ‘arz-ı hâl ibn-i kebîr-i mezbûr ‘Abdülhâfız Efendi yine verese-i mezbûreden ‘arz-ı hâlde muharrerü’l-ism mezbûr ‘Abdürrezzâk muvâcehesinde mahalle-i mezkûrede kâin bir tarafı Hâcı Kermozâde Hâcı Mustafâ sulbî ibn-i Mollâ ‘Abdî ve Hâcı Musâ çelebî ibn-i Hüseyin beynlerinde müşterek mülk dükkânları ve bir tarafı ‘Abdurrahman Efendi ibn-i Mollâ Kâsım mülk-i menzili ve tarafeyni tarik-i ‘âmm ile mahdûd müştemilât-ı ma‘lûmeyi hâvî yekdiğerine muttasıl tâvândan bir bâb menzil ve ittisâlinde bir ‘arsa babam ve murisimiz müteveffâ-yı mezbûrun mülkü iken el-hâletü hazihi mezbûr ‘Abdürrezzâk harcama dahi fuzûlen ve bî-gayr-ı hakkın vaz‘-ı yed ve müdâhale ider olmağla suâl olunub menzil-i mahdûd-ı mezkûrdan ber-tashîh-i mezkûr bana isâbet iden rub‘ hisse-i şâyi‘mden keyf-i yedle mahallinde vech-i lâyıkıyla bana teslîme mezbûr ‘Abdürrezzâk’a tenbîye olunmak matlubumdur deyu ba‘de’d-da‘vâ ve’l-istintâk mezbûr ‘Abdürrezzâk dahi cevâbında pederinin verâseti ve verese-i mezbûrûna

münhasıradir deyu ikrâr lakin menzil-i mahdûd-ı mezkûr ile ‘arsa-i mezkûre babamdan mevrûs ve müntakil olmayub ancak târihden dokuz sene akdem ve pederimin vefâtından sonra kendi mâlımdan olmak üzre sekiz yüz guruş bedel-i medfû‘ ve makbûz ile mezkûr Bâbussor Mahallesi ahâlîsinden Hasan bin Hüseyin ve diğer Hüseyin bin Mehmed’den iştirâ ve hattâ murâfık ve levâhıkından olan ‘arsa-i hâliye-i mezkûre de mâlımdan olarak iki üç bâb oda binâ ve kuyu hafr ve etrâfında bir dıvar ve iki zukâk kapusu inşâ itmiş idim binâen ‘aleyh târih-i iştiradan şimdiye kadar dahi hedmen ve binâen mâl-ı müşterâm ve bi-hakk-ı vaz‘-ı yed iderim deyu müdde‘âsını inkâr eylediği. Fî 13 Receb sene (1)320.

Müdde‘î: (Mühür: ‘Abdülhâfız), Müdde‘î ‘aleyh : ‘Abdürrezzâk (Mühür: es-Seyyid Abdürrezzâk bin ‘Abdülkâdir).

Müdde‘î mezbûr ‘Abdülhâfız Efendi evvel emirde vaz‘-ı yed müdde‘âsına beyyine ikamesine havâle şud.

Hâkim Abdülaziz Hâlef.

Mezbur Abdülhâfız Efendi’den vazʿ-ı beyyinesi taleb olundukda medine-i Mardin mahâllatından Babussor Mahallesi ahâlisinden Sâlih bin Mehmed es-Sürgücü ve İsmâil bin Sufi Hüseyin nam kimesneler şâhidleri olub bunlardan başka asla şâhidleri olmadığını ifâde ve beyân eylediği. Fi 8 Şevval sene (1)320.

Müdde‘î: ‘Abdülhâfız (Mühür: ‘Abdülhâfız), Müdde‘î ‘aleyh: ‘Abdürrezzâk (Mühür: es-Seyyid Abdürrezzâk bin ‘Abdülkâdir).

Müdde-i mezbur Abdülhâfız ber-minvâl-i muharrer vazʿ-ı yed müddeaʿsına isâbeti içün meclis-i şerʿî ikâme eylediği mezkûre mahâllatından Babussor Mahallesi ahâlisinden Salih bin Mehmed es-Sürgücü ve İsmâil bin Sufi Hüseyin nam kimesneler li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer‘e hâzırun olmalarıyla müdde‘î ‘aleyh mezbur Abdurrezzak muvâcehesinde mahalle-i mezkûrede kâin bir tarafı Hacı Kermozâde Hacı Mustafa Çelebi ibn-i Molla Abdî ve Hacı Musa Çelebi ibn-i Hüseyin beynlerinde müşterek mülk dükkânları ve bir tarafı Abdurrahman Efendi bin Molla Kasım mülk menzili ve tarafını tarîk-i ʿâmm ile mahdûd müştemilât-ı maʿlûmeyi hâvî

Sahife: 75.

bir bâb mülk-i menzil el-yevm Hâcı Kermozâde ‘Abdürrezzâk bin Seyyid ‘Abdülkâdir vâzı‘ü’l-yeddir biz bu husûsa bu vech üzre şâhidiz şehâdet dahi ideriz deyu her biri müttefikü’l-lafz ve’l-ma‘nâ edâ-i şehâdet-i şer‘iyye eyledikleri. Fî 8 Şevvâl Sene (1)320.

Şâhid: Sâlih (Mühür: Sâlih), Şâhid: İsmâil (Mühür: İsmâil), Müdde‘î: ‘Abdülhâfız (Mühür: ‘Abdülhâfiz), Müdde‘î ‘aleyh : ‘Abdürrezzâk (Mühür: es-Seyyid ‘Abdürrezzâk bin ‘Abdülkâdir).

Şâhidân-ı mezbûrân usûl-ı mevzû‘asına tatbîkân mezbûr Sâlih bin Mehmed es-Sürgücü ve İsmâil bin Sûfî Hüseyin’den mensûb oldukları Bâbussor Mahallesi İmâmı İbrâhîm Efendi ibn-i Hâcı ‘Alî Efendi ibn-i Osmân ve müteveffâ Hâcı Kermozâde Hızır Beg ibn-i Hâcı ‘Alî Ağa’dan evvelen bâ-varaka-i mestûre sırren lede’t-tezkiye ‘adl ve makbûlü’ş-şehâde idükleri iş‘âr ve ihbâr olunmağla müdde‘î ‘aleyh mezbûr ‘Abdürrezzâk Çavuş muvâcehesinde Bâbussor Mahallesi ahâlîsinden Ramazân bin Hammi Keyfo ve Seyyid Ahmed bin Mollâ Yusuf nâm kimesnelerden ‘alenen lede’t-tezkiye ‘adl ve makbûlü’ş-şehâde idükleri iş‘âr ve ihbâr eyledikleri. Fî 20 Zîlhicce Sene (1)320.

Müzekkî aleyh: Ramazân (Mühür: Ramazan), Müzekkî aleyh: Seyyid Ahmed (Mühür: es-Seyyid Ahmed bin Feyzî), Müdde‘î: ‘Abdülhâfız (Mühür: ‘Abdülhâfız), Müdde‘î ‘aleyh: ‘Abdürrezzâk (Mühür: es-Seyyid Abdürrezzâk bin ‘Abdülkâdir).

Müdde‘î mezbûr ‘Abdülhâfız Efendi ber-vech-i muharrer ercihetiyle müdde‘âsına mutâbık beyyine ikamesine havâle şud.

Müdde-i mezbur Abdulhâfız Efendi’den tebiye taleb olundukda asla tebiyem yokdur deyü ifâde etdiği. Fi minhü sene minhü.

Müdde‘î: ‘Abdülhâfız (Mühür: ‘Abdülhâfız), Müdde‘î ‘aleyh: ‘Abdürrezzâk (Mühür: es-Seyyid Abdürrezzâk bin ‘Abdülkâdir).

Mezbûr ‘Abdürrezzâk Çavuş ber-minvâl-i muharrer def‘-i müdde‘âsını husûmetde Bâbussor Mahallesi ahâlîsinden Hâcı Dâvud bin ‘Arabo ve Seyyid ‘Alî bin Kays ve Reco bin Şeyho ve Sûfî Hasan bin Mehmed el-Battal ve Seyyid ‘Abdülkerîm bin Seyyid Hüseyin ve Şeyho bin Süleymân Rişmilli şâhidleri olub bunlardan mâ-‘adâ aslâ şâhidi olmadığı(nı) ifâde itdi. Fî 21 Zîlhicce Sene (1)320.

Müdde‘î: ‘Abdülhâfız (Mühür: es-Seyyid ‘Abdülhâfız), Müdde‘î ‘aleyh Dâfi‘: ‘Abdürrezzâk (Mühür: es-Seyyid ‘Abdürrezzâk bin ‘Abdülkâdir).

[Dipnot]: Hacı Kermozâde Abdurrezzak Çavuş kati‘yyen bey‘i hücceti bi-yed-i Seyyid Abdulkadir.

Şühûd-u muharrere-i mezbûreden mezbûrân Hâcı Dâvud bin ‘Arabo ve Seyyid ‘Abdülkerîm nâm kimesnelerden her biri li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer‘e hâzırun olub müdde‘î ‘aleyh ‘Abdülhâfız Efendi muvâcehesinde ‘ale’l-infirâd istişhâd olunduklarında fî’l-hakîka bundan sekiz sene akdem mahalle-i mezkûre ahâlîsinden Hasan bin Hüseyin ve diğer Hüseyin bin Mehmed nâm kimesnelerin mâlik ve mutasarrıf oldukları mahalle-i mezkûrede vâki‘ bir tarafı Şeyh İmâmeddin Mescîd-i Şerîfi ve bir tarafı kabristân ve ‘Abdurrahman Mollâ Kâsım menzili ve bir tarafı Hâcı Kermozâde Hâcı Musâ Çelebî’nin bir bâb dükkânı ve taraf-ı râbi‘i tarik-i ‘âmm ile mahdûd bir bâb menzili ittisâlinde bir kıt‘a ‘arsa-i vâhide ile sekiz yüz guruş semen-i medfû‘ ve makbûz eylediklerinde mezbûrân Hasan ve Hüseyin’den her biri huzûrumuzda tâbia‘n ve kat‘iyyen ikrâr ve i‘tirâf ve ikrâr-ı meşrûhaları üzerine bizi işhâd eylediler biz bu husus üzre şâhidiz şehâdet dahi ideriz deyu her biri müttefikü’l-lafz ve’l-ma‘nâ edâ-yı şehâdet-i şer‘iyye eyledikleri. Fî 25 Zîlhicce Sene (1)320.

Şâhid: Hâcı Dâvud, Şâhid: Seyyid ‘Abdülkerim (Mühür: ‘Abdülkerîm), Müdde‘î: ‘Abdürrezzâk (Mühür: ‘Abdürrezzâk), Müdde‘î ‘aleyh : ‘Abdülhâfız (Mühür: ‘Abdülhâfız).

Şâhid-i mezbûr Hâcı Dâvud mührü olmadığından imzâsı zirine barmak işâreti vaz‘ eylediğini tasdik eyleriz. Fî 25 Minhu.

(İmza: Hindîzâde).

Yetmiş sekizinci sahîfeye nakl olunmuşdur.

Sahife: 76.

50. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Emînüddîn Mahallesi’nde mütemekkin tebe‘a-i Devlet-i ‘Aliyye’nin Ermenî Katolik milletinden iken bundan sekiz sene mukaddem vefât iden Keyfo veled-i Karabit Sari’nin verâseti zevce-i menkûha-i metrukesi Susi bint-i Şamas İlya ve sulb-i kebîr oğulları diğer Karabit ve Danyal ve sulbiye-i kebîre kızları Sofi ve Sabo’ya münhasıra ba‘dehu

Danyal dahi vefât idüb verâseti anası merkûme Susi ve li-ebeveyn erkarındaşı merkum Karabit ve li-ebeveyn kızkarındaşları merkûmât Sofi ve Sabo'ya münhasıra ba'dehu merkûme Sofi dahi vefât idüb verâseti zevc-i dâhili Circis veled-i Bahi Meşka' ve sulbî kebîr oğlu Sa'îd ve sulbiye-i kebîre kızları Mero ve Mansûre'ye ve anası merkûme Susi'ye münhasıra olub ve tashih-i mes'ele-i mîrâsiyeleri yirmi yedi bin altı yüz kırk sekiz sihâmdan olub beş bin yedi yüz elli iki sehmi zevce-i merkûme Susi'ye ve on bir bin altı yüz yirmi dört sehmi merkum Karabit'e ve beş bin yedi yüz on iki sehmi merkûme Sabo'ya ve bin dört yüz yirmi sekiz sehmi zevc-i merkûm Circis'e ve bin altı yüz altmış altı sehmi ibn-i merkûm Sa'îd'e ve sekiz yüz otuz üç sehmi merkûme Mero'ya ve sekiz yüz otuz üç sehmi mezbûre Mansûre'ye isâbeti tahkikinden sonra verese-i merkûmeden merkûm Circis tarafından zikri âtî husûsu taleb da'vâ ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine bâ-hüccet-i şer'iyye vekîli medîne-i mezkûre mahallâtından Şehîdiye Mahallesi'nde sâkin 'Ârif Efendi ibn-i Sâtı' Efendi yine verese-i merkûmeden merkûm Karabit tarafından zikr-i âti hususda muhâkeme ve muhâsebe ve mürâfa' ve redd-i cevâba ve husus-u mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllisine bâ-hüccet-i şer'iyye vekîli medîne-i mezkûre mahallâtından Necmeddîn Mahallesi'nde mütemekkin tebe'a-i devlet-i muşâr-ün-ileyhânın Süryânî Kadîm milletinden 'Abdülahad Efendi veled-i Hanna verâseti muvâcehesinde mezkûr Emînüddîn Mahallesi'nde kâin bir tarafı müteveffâ Mihail veled-i Yusuf ed-Dokmak'ın veresesi menzilleri ve bir tarafı müteveffiyân Raso ve Ohannis veled-i el-merkûm Karabit Sarı vereseleri menzilleri ve tarafeyni tarik-i 'âmm ile mahdûd müştemilât-ı ma'lûmeyi hâvî otuz bin guruş kıymetli bir bâb mülk menzil ve medîne mezkûre Şa'âran Çarşusu'nda kâin bir tarafı merkûm Ohannis veresesi dükkânları ve bir tarafı 'Abdülkerîmzâde Müteveffâ Seyyid Ahmed Çelebî veresesi dükkânları ve bir tarafı Hafâfân Çarşusu'na ve taraf-ı râbi'i tarik-i 'âmm ile mahdûd on bin guruş kıymetli bir bâb mülk dükkân ve Diyârbakır vilâyeti dâhilinde Derik Kazâsı kurâsından Nefs-i Derik Karyesi'nde kâin iki tarafı müteveffâ-yı merkûm Osî Sarı'nın veresesi dükkânları ve bir tarafı 'arsa ve taraf-ı râbi'i Kirko veled-i Bidros'un menzili ile mahdûd üç bin beş yüz guruş kıymetli bir bâb dükkân müteveffâ-yı evvel merkûm Keyfo'nun hayâtında ile'l-vefât yedinde müstakillen mülkü olub ba'de vefâtihi müvekkilim merkûm Circis ile verese-i sâire-i merkûmûna bi-'ilmi'l-münâsahatü'ş-şer'iyye mevrûs ve müntakil olub el-hâletü hazihi vekîl-i merkûm 'Abdülahad

Efendi'nin müvekkili merkûm Karabit müstakıllen vaz'-ı yed ider olmağla suâl olunub emlâk-ı muharrere-i mezkûreden bi-'ilmi'l-münâsahatü'ş-şer'iyyeti'l-mezkûre müvekkilem mezbûre

Sahife: 77.

isâbet iden hisse-i ırsiyye-i musîbesi olan bin dört yüz yirmi sekiz sehmi mahallinde vech-i lâyıkıyla müvekkilem içûn hâlen bana edâ ve teslîme merkum 'Abdülahad Efendi'ye tenbîye olunmak matlûbumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve'l-istintâk vekîl-i merkûm 'Abdülahad Efendi dahi cevâbında müdde'î ve müvekkil-i mezbûr Circis'e vâris olub olmadığı mechûldür deyu beyân ve müteveffâ-yı evvel mezbûr Keyfo hayâtında vefatından dört sene mukaddem menzil-i mahdûd-ı mezkûr ile Ṣa'ârân Çarşusu'nda kâin dükkân-ı mahdûd-ı mezkûreyi oğlu müvekkilim merkûm Karabit'e sekiz bin guruş semen-i medfû' ve makbuz ile bey' ve temlîk ve teslîm oldahi ber-vech-i muharrer iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabul idüb ve 'akd-i bey' esnâsında müteveffâ-yı mezbûre Sofi ve zevci müvekkil-i merkûm Circis dahi hâzırun olub ve oltârihden bu ana değin müvekkilim Karabit emlâk-ı mezkûrede hedmen ve binâen tasarrufunu görüb sükût itdiklerinden başka müvekkilim merkûm Karabit bi'l-mülkiye tasarruf iderdik hattâ işbu târih-i zabıtdan bir buçuk mâh mukaddem müvekkilim merkûm Karabit vâlidesi Susi muvâcehesinde menzil-i dükkân-ı mezkûreyi da'vâ ve vâlidesi inkârına mukârin beyyine ikâme idüb hüküm derecesine vâsıl olmasıyla Derik Karyesi'nde vâki' dükkân-ı mahdûde-i mezkûreyi müteveffâ-yı evvel mezbûr Keyfo'nun mülkü olub zevcesi ve müvekkilim mezbûrun vâlidesi mezbûre Susi işbu târih-i zabıtdan on sene mukaddem bin beş yüz guruş semen-i medfû' ve makbuz ile bey' ve temlîk ve teslîm oldahi şer'a ve tesellüm ve kabûl idüb ve beş sene dahi bi'l-mülkiye tasarruf itdikden sonra dükkân-ı mezkûreyi işbu târih-i zabıtdan beş sene mukaddem iki bin beş yüz guruş semen-i medfû' ve makbuz ile merkûm Circis ile kızları Mero ve Mansûre ve oğlu Sa'îd hâzirûn oldukları gâib-i 'ani'l-beled İbrâhîm veled-i Nafo Şahin'e bey ve temlîk oldahi ber-vech-i muharrer iştirâ itmiş dükkân-ı mahdûde-i mezkûrede müşterî-i merkûm Abraham hedmen ve binâen merkûm Circis ile mezbûretân Mero ve Mansûre ve Sa'îd tasarrufunu görüb bilâ-gadr-ı şer'î sükût itdiklerini müteveffiye-i merkûme Sofi babası müteveffâ oğlu merkum Keyfo'nun mecmû' terekesinde 'alâ-sebîlü't-tehârüc işbu târih-i zabıtdan yedi buçuk sene mukaddem beş yüz guruş ile musâlaha ve bedel-i sulhu tamamen ahz û kabz itdikden

sonra müvekkilim mezbûr Karabit ile verese-i sâirenin zimmetlerini ibrâ-i ‘âmm ve iskât-ı tâm eyledi. Binâen ‘aleyh mevrûsenin da‘vâsı mesmû‘ olmadığı gibi zevci Müdde‘î mezbûr Circis’in da‘vâsı dahi mesmû‘ değildir deyu beyân ve müdde‘î vekîl-i mezbûr ‘Ârif Efendi’nin inkârına mukârin def‘-i huzûrunda bulunduğu. Fî 22 Receb Sene (1)320.

Müdde‘î Vekîli: (Mühür: ʿArif), Müdde‘î ʿAleyh Vekîli: (Mühür: Circis).

Vekîl-i mezbûr ‘Abdülahad Efendi’nin müvekkilleri mezbûr Karabit ve Susi tarafından menzil-i mezkûr ile bir dükkân hakkında lede’d-da‘vâ tasaddî eyledikleri şerʿa târihinden dört sene altı mâh ve bâyi‘ dinilen muris-i mezbûr Keyfo’nun vefatından sonra Müdde‘î mezbûr ‘Ârif

Sahife: 78.

Efendi’nin müvekkili merkûm Circis’in zevcesi müteveffiye Sofi’ye menzil-i mezkûr ile dükkândaki hisse-i musîbesinden ‘alâ-sebîlü’t-tehârüc beş yüz guruş verüb bu sûretle sulh olduklarına dâir vâki‘ olan takrîr ve ifâdesi şerʿa müdde‘âsına münâkasa ve müvekkil-i mezbûr Circis ile oğlu Sa‘îd ve kızları Mero ve Mansûre’nin verâsetleri Fî 11 Receb Sene (1)320 târihiyle zabıt ceridesindeki müvekkilân-ı mezbûrân Karabit ve Susi’nin mahlûl ifâde ve ikrarıyla sâbit olub Derik Kasabasında vâki‘ dükkân kezalik mezbûre Susi tarafından iştirâ idilüb Abraham veled-i Mano’ya bey‘ idildiği beyân olunmuş ise de mezkûr dükkân içûn müşterî-i mezbûr Abraham tarafından kazâ-i mezkûr mahkeme-i şer‘iyyesinde ikâme-i da‘vâ idildikde men‘-i mu‘ârazasıyla müteveffât-ı mezbûre Sofi’nin zevci merkûm Circis ile oğlu ve kızlarının verasetine hâkim edilerek usûl-i mesrû‘asına muvafık ibrâz idilen 53 numero ve Fî 23 Cemâziye’l-evvel Sene (1)320 târihli i‘lâm-ı şer‘îye dahi rabt idilmiş olduğu hâlde husûs-ı mezkûr hakkında tekrâr da‘vâları şâyânü’l-guffân ve mûris-i mezbûr Keyfo ile sekiz seneden beru vefât eylediğinden veresenin müddet-i mezkûr zarfında teahhür-ı da‘vâları mâni‘-i rü’yet olmamağla olvechle müvekkil-i mezbûr Circis ile kızları Mero ve Mansûre ve oğlu Sa‘îd’in verâsetleri ba‘de’l-hükm ber-tashîh-i mezkûr menzil ve dükkân-ı mahdûd-ı mezkûrunun bin dört yüz yirmi sekiz sehmi mezbûr Circis’e ve bin altı yüz altmış altı sehmi oğlu mezbûr Sa‘îd’e ve sekiz yüz otuz üç sehmi merkûme Mero’ya kezalik sekiz yüz otuz üç sehmi mezbûre Mansûre’ye mahallinde vech-i

lâyıkıyla teslîme müvekkillerine bi'l-izâfe vekîl-i mezbûr 'Abdülahad Efendi'ye tenbîye şud. Fi 24 Receb sene (1)320 ve fî 14 Teşrîn-i evvel Sene (1)318.

Hâkim Abdulaziz Hâlef.

Yetmiş beş(inci) sahifeden menkûldür.

Şâhîdân-ı mezbûrândan Hâcı Dâvud bin 'Arabo ve Seyyid 'Abdülkerîm bin Seyyid Hüseyin usûl-ı mevzû'asına tatbîkân her biri mensûb oldukları Bâbussor Mahallesi İmâmı İbrâhîm Efendi ibn-i Hâcı 'Alî Efendi ibn-i 'Osmân Efendi ve mu'teberândan Mollâ 'Alî bin Mollâ 'Abdurrahman el-Cezîr'den evvelen bâ-varaka-i mesture sırren iş'âr ve ihbâr olmağla şâhidân-ı mezbûrân mezbûr 'Abdülhâfız Efendi muvâcehesinde ve ba'dehu mahalle-i mezkûre sâkinlerinden Sâlih bin İbrâhîm Memi Taha bin Hâmid bin Hâcı Süleymân'dan dahi 'alenen lede't-tezkiye 'adl ve makbûlü'ş-şehâde idükleri iş'âr ve ihbâr olunduğu. Fî 29 Zilhicce Sene (1)320.

Müdde'î: (Mühür: 'Abdülhâfız), Müdde'î 'aleyh : (Mühür: Seyyid 'Abdürrrezzâk bin 'Abdülkâdir).

Sahife: 79.

51. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Gölâsiyân Mahallesi'nde sâkin iken bundan otuz sene mukaddem vefât iden 'Abdüllatîf Efendi ibn-i Sa'dî Efendi'nin verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi 'Âdle bint-i Hâcı 'Ali ve sulbî kebîr oğulları Ahmed ve Mehmed Efendiler ve sulbiye kebîre kızları Fâtıma ve 'Âişe ve Esma'ya münhasıra ba'dehu kable'l-kassâme zevce-i mezbûre 'Adle dahi vefât idüb verâseti sadrî kebîr oğulları mezbûrân Ahmed ve Mehmed efendiler ve sadriye-i kebîre kızları mezbûrât Fâtıma ve 'Âişe ve Esma evlâdü'l-mezbûr 'Abdüllatîf Efendi ve sadrî kebîr oğlu Dâvud ve sadriye-i kebîre kızı Ni'met veled-i Mehmed Sa'îd bin Hâcı Mahmûd'a münhasıra ba'dehu mezbûr Mehmed Efendi dahi vefât idüb verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi 'Âişe bint-i 'Abdullah ve sulbî kebîr oğlu Hâlit Efendi ve sulbiye-i kebîre kızları Yıldız ve Cemîle'ye münhasıra ba'dehu mezbûr Ahmed Efendi dahi vefât idüb verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi diğer Fâtıma bint-i Mehmed 'Alî ve sulbî kebîr oğulları 'Abdülganî ve 'Abdüllatîf ve sulbiye-i kebîre kızları Safiye ve 'Adle'ye münhasıra ba'dehu mezbûre Esma dahi vefât idüb verâseti sadriye-i kebîre kızı Hasibe bint-i Mollâ İsmâil'e münhasıra olub lakin müteveffâ mezbure vefât edüb verâseti zevci Abdullah ve sulbi kebir oğulları

Cemâl Sa‘id Efendi ve sağir oğlu Ahmed ve ber-tashîh-i mes’ele-i mîrâsiyeleri yirmi altı bin sekiz yüz seksen sihâmdan olub sihâm-ı mezkûreden her birine üç bin altı yüz doksan altışar sehim bintân-ı mezbûretân Fâtıma ve ‘Âişe’ye ve kezalik üç bin alt yüz doksan altı sehim bint-i mezbûre Esma’nın kızı mezbûre Hasibe’ye ve altı yüz yetmiş iki sehmi ibn-i mezbûr Dâvud’a ve üç yüz otuz altı sehmi mezbure Safiye’ye dokuz yüz yirmi dört mezbure diğer A‘işe’ye ve üç bin iki yüz otuz dört sehmi mûmâ-ileyh oğlu Hâlit Efendi’ye ve bin altı yüz on yedişer sehmi bintân-ı mezbûretân Yıldız ve Cemîle’ye ve dokuz yüz yirmi dört sehmi mezbûre diğer Fâtıma’ya ve her birine iki bin yüz elli altışar sehm mezbûrân ‘Abdülganî ve ‘Abdüllatîf’e ve kezalik her birine bin yetmiş sekiz sehm mezbûretân Safiye ve ‘Adle’ye isâbeti tahkikinden sonra verese-i mezbûrûndan zâtı Câmi-i Kebîr Mahallesi sâkinlerinden Mustafâ ibn-i Numân ve Tekye Mahallesi sâkinlerinden ‘Abdülkâdir bin Hüseyin ta‘rîfleriyle mu‘arrefe mezbûre Fâtıma yine verese-i mezbûrûndan mezbûr ‘Abdüllatîf ve ‘Abdülganî ve kezalik zâtları mu‘arrifân-ı mezbûrânın ta‘rîfleriyle mu‘arrifât Fâtıma Safiye ve ‘Âişe ve Hasibe ve ‘Adle muvâcehelerinde mahalle-i mezkûrede kâin bir tarafı Dervîş Efendi ibn-i Ahmed Ağa menzili ve bir tarafı belediye hastahânesi ve tarafeyni tarik-i ‘âmm ile mahdûd dört bin guruş kıymetli bir bâb mülk menzil müteveffâ-yı evvel mezbûr ‘Abdüllatîf Efendi hayâtında ile’l-vefât yedinde müstakıllen mâlı ve mülkü iken benimle ber-vech-i meşrûh verese-i mezbûresine mevrûs ve müntakil olub vâlidem müteveffiye-i mezbûre ‘Adle’ye ber-tashîh-i mezkûr isâbet iden yedi sihâmını hâl-i hayâtda iken beş yüz guruş ve kezalik kız karındaşım müteveffiye-i mezbûre Esma’ya isâbet iden üç bin alt yüz doksan altı sihâmını kezalik beş yüz guruş ve kezalik kızkarındaşım olub hâzıre-i mezbûre ‘Âişe’ye isâbet iden hisse-i musîbesine beş yüz guruş semen-i medfû‘ ve makbuz işe iştirâ eylediğimde anlar dahi bey‘ ve temlik ve teslîm ve kabz-u kabul eylemiş iken verese-i mezbûrûndan mezbûrân ‘Abdüllatîf ve ‘Abdülganî ırsen ve şirâen bana ‘âid olan sihâma bî-gayri hakkın vaz‘-ı yed ider olmalarıyla suâl olunub menzil-i mahdûd-ı mezkûredeki sihâm-ı şâyi‘amı mahallinde vech-i lâyıkıyla

Sahife: 80.

bana teslîme mezbûrân ‘Abdüllatîf ve ‘Abdülganî’ye tenbîye olunmak matlûbumdur deyü ba‘de’d-da‘vâ ve’l-istintâk verese-i hâzirûn-ı mezbûrûn ‘Abdüllatîf ve ‘Abdülganî ve ‘Âişe ve Hâsibe ve ‘Adle ve Safiye dahi cevâblarında kazıyye-i minvâl-

i meşrûh üzredir deyu her biri tâbiaʿn ve katʿiyyen ikrâr ve iʿtirâf idüb müteveffîye-i mezbûre diğer ʿAdle'nin şerʿa müddeʿâsını inkâr eyledikleri. Fî 27 Receb sene (1)320.

Müddeʿiyye: Fâtıma (Mühür: Fâtıma bint-i ʿAbdüllatîf), Müddeʿî ʿaleyh : ʿAbdüllatîf (Mühür: ʿAbdüllatîf bin Fâik), Müddeʿî ʿaleyh: ʿAbdülganî, Müddeʿî ʿaleyhümâ: ʿÂişe (Mühür: ʿAişe), Müddeʿî ʿaleyhümâ: Hasibe, Müddeʿî ʿaleyhümâ: ʿAdle, Müddeʿî ʿaleyhümâ: Safiye, Müddeʿî ʿaleyhümâ: Fâtıma (Mühür: Fâtıma (1)320), Muʿarref: ʿAbdülkâdir ibn-i Hüseyin, Muʿarref: Mustafâ bin Nuʿmân.

52. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin etrâf-ı şehr kurâsından Kabala Karyesi ahâlîsinden İbrâhîm bin Receb takrir-i kelâm ve taʿbîr-i ʿabi'l-merâm idüb sulbî kebîr oğlum gâib-i ʿani'l-beled ʿAbdülazîz bundan akdem beni bilâ-nafaka velâ-münfik bırağub müddet-i sakr(da) baʿîd diyâr-ı âhere gidüb bu ana değin cins-i nafakadan bir sene dahi irsâl itmeyüb ben dahi ʿalîl ve ihtiyâr ve kâr û kesbe ʿadîmü'l-iktidâr olduğum cihetle infâk ve iksâdan ʿâciz fakîr ve nâcâr olub oğlum gâib-i mezbur Abdulaziz muʿsır olmağla oğlum mezbur üzerine kıbel-i şerʿden benim içûn kadar-i maʿrûf meblağ farz ve takdir olunmak matlûbumdur didikde. Fî 2 Şaʿbân Sene (1)320.

Müddeʿî: İbrâhîm.

Sahife: 81.

53. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Tekye Mahallesi ahâlîsinden iken bundan akdem fevt olan Mustafâ bin Hâcı Ahmed es-Sağirin verâseti sulbiye-i kebîre kızı Hacce ile ibnü'l-ibn Hüseyin ve Şâkir ve bintü'l-ibn-i Fâtıma evlâd-ı Mahmûd ibnü'l-müteveffâ el-mezbûr Mustafâ bin Hâcı Ahmed'e baʿdehu mezbûre Hacce dahi vefât idüb verâseti zevc-i dâhili ʿAlî Ağa bin Hamâni ile sulbiye-i kebîre kızı Nâzlı'ya ve ʿAsabe'den ahfâdları mezbûrûn Hüseyin ve Şâkir ve Fâtıma'ya münhasıra olduğu bi'l-ihbâr lede'ş-şerʿi'l-enver zâhir ve mütehakkık olduğu ve tashîh-i mes'ele-i mîrâsiyeleri bi-hükmü'l-münâsahatü'ş-şerʿiyye seksen sihâmdan olub sihâm-ı mezkûreden her birine yirmi bir sihâmdan cemʿân kırk iki sehim ibnânü'l-ibnü'l-mezbûrân Hüseyin ve Şâkir'e ve sekiz sehmi bintü'l-ibn-i mezbûre Fâtıma'ya ve on sehmi zevc-i mezbûr ʿAlî'ye ve yirmi sehmi bint-i mezbûre Nâzlı'ya isâbeti tahkikinden sonra verese-i mezbûreden mezbûr ibnü'l-ibn-i Şâkir medîne-i mezkûre mahallâtından Tekye Mahallesi mütemekkinlerinden ve tebeʿâ-i Devlet-i ʿAliyye'nin Keldânî milletinden Habîb veled-i Cibre Şeyho tarafından zikri

âtî husûsda muhâkeme ve muhâsama ve müdâfa‘a ve mürâfa‘ ve redd-i cevaba bâ-hüccet-i şer‘iyye vekîli medîne-i mezkûre mahallâtından Necmeddîn Mahallesi sâkinlerinden Mahmûd Efendi ibn-i Şeyho ‘Abdullah muvâcehesinde ceddim müteveffâ-yı mezbûr Mustafâ ile müteveffiye-i mezbûre Hacce’den bana mevrûs ve müntakil olan mezkûr Tekye Mahallesi’nde kâin bir tarafı Dervîş Mehmed Çavuş ez-Zerzor ile Seyyid ‘Alî vereseleri menzilleri ve etrâf-ı selâsesi tarik-i ‘âmm ile mahdûd ve müştemilât-ı ma‘lûmeyi hâvî on bin guruş kıymetli bir bâb mülk menzilden bana isâbet iden yirmi bir sehmi hisse-i ırsiyye-i şâyi‘amı mezbûr Mahmûd Efendi’nin müvekkili Habîb bî-gayr-ı hakkın vaz‘-ı yed ider olmağla suâl olunub menzil-i mezkûredeki hisse-i ma‘lûmemden keff-i yedle mahallinde vech-i lâyıkıyla bana teslîme vekîl-i mezbûr Mahmûd Efendi’ye tenbîye olunmak matlûbumdur deyu ba‘de’d-da‘vâ ve’l-istintâk vekîl-i mezbûr Mahmûd Efendi dahi cevâbında menzil-i mahdûd-ı mezkûrun nısfını müteveffâ-yı evvel mezbûr Mustafâ hâl-i hayâtında Güzizâde Hâcı Hüseyin ve ‘Abdülkâdir Paşa’ya bey‘ ve anlar dahi ber-vech-i muharrer iştirâ ve teslîm iderek nâmlarına Fî Mart Sene (1)291 târihinde mu‘âmele-i ferâğiyye ba‘de’l-icrâ bir kıt‘a tapu senedi dahi ahz eyledikleri ve nısf-ı diğerin nısfı ya‘ni mecmû‘unun râbi‘i mezbûr Mustafâ’nın vefatından sonra zuhûr iden düyûnuna karşu ma‘rifet-i şer‘le fürûhtunda kezalik ve yine rub‘-ı şâyi‘i ma‘rifet-i şer‘le li-ecli’l-îfaü’d-düyûn mûmâ-ileyhimâ Hâcı Hüseyin ve ‘Abdülkâdir Paşa iştirâ idilmeyüb alındığından mezkûr hâne mecmû‘ndan üç râbi‘i mûmâ-ileyhimânın mülk-i müşterâları olub bir zamân dahi tasarruf eylediklerinden sonra mâlik oldukları mezkûr üç râbi‘i belediye dairesine bey‘ û ferâğ idilerek mütebâkî râbi‘i dahi müdde‘î mezbûr Şâkir’in ve sâir veresenin olub sağîr olması hasebiyle bâ-hüccet-i şer‘iyye vasiyesi Hadîce bint-i el-müteveffâ el-mezbûr Mustafâ mahkeme-i şer‘îden istihsâl itdiği izn-i bey‘ hücceti mucbince kezalik belediye dairesine fürûht ve mecmû‘ hâne dâire-i mezkûre nâmına Hakanî çıkarıldıktan sonra mezkûr hânenin mecmû‘u belediye tarafından bi’l-müzâyede Fî 29 Mart Sene (1)310 târihlû ihâle-i kat‘iyyesi meclis-i idâre-i livâ tarafından verilen karâr mucbince on bin guruş bedel ile müvekkilim mezbûr Habîb’in pederi Cebre Şeyho tarafından iştirâ ve nâmına dahi karâr-ı mezbûr mucebince sened-i Hakanî i‘tâ idilüb târih-i şirâdan bu ana değin tasarruf idegelmekde bulunduğundan müdde‘î mezbûr Şâkir’in bî-vech-i şer‘î mu‘ârazasının men‘i(ini) taleb eylerim deyu def‘ da‘vâda bulunduğu. Fî 8 Şa‘bân Sene (1)320.

Müdde‘î: Şâkir (Mühür: Mehmed Şâkir (1)317), Vekîl-i Müdde‘î ‘Aleyh: Mahmûd ibn-i Şeyh ‘Abdullah (Mühür: Mahmûd ibn-i Şeyh ‘Abdullah).

Evvel emirde müdde‘î mezbûr def‘ müdde‘âsını havâle şud.

Hâkim Abdülazîz Hâlef.

Sahife: 82.

54. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Tekye Mahallesi ahâlîsinden ‘Alî Ağa ibn-i Seyyid Hammûd Hasan Mahsûl ve ‘Abdürrezzâk Efendi ibn-i ‘Abdülkâdir Efendi el-Musrâncı nâm kimesne li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer‘e hâzırun olmalarıyla müdde‘î ‘aleyh vekîl-i mezbûr Mahmûd Efendi muvâcehesinde fî’l-hakîka mahalle-i mezkûrede kâin bir tarafı Dervîş bin Mehmed bin Çavuş ve (bir) tarafı Seyyid ‘Alî veresesi menzilleri etrâf-ı selâsesi tarîk-i ‘âmm ile müştemilât-ı ma‘lûmeyi hâvî bir bâb mülk menzil el-yevm Habîb veled-i Cebre Şeyho vâz‘-ı yed olduğuna şâhidiz şehâdet dahi ideriz deyu her biri müttefikü’l-lafz ve’l-ma‘nâ edâi şehâdet-i şer‘iyye eyledikleri. Fî 9 Şabân Sene (1)320.

Şâhid: ‘Alî Ağa (Mühür: ‘Alî Celâleddîn), Şâhid: ‘Abdürrezzâk (İmza: ‘Abdürrezzâk el yazusudur). Müdde‘î: Şâkir (Mühür: Mehmed Şâkir (1)317), Vekîl-i Müdde‘î ‘aleyh Mahmûd (Mühür: ‘Abd-i Mahmûd (1)318).

Tezkiyeye havâle şud.

Sırren: Şâhidân-ı mezbûrân ‘Alî Ağa ibn-i Mahmûd Musrâncızâde ‘Abdürrezzâk Efendi ibn-i ‘Abdülkâdir Efendi’den her biri ‘adl ve makbûlü’ş-şehâdedir.

Necmeddîn Mahallesi ahalîsinden Tâhir Efendi ibn-i Hâcı Dâvud Efendi (Mühür: Mehmed Tâhir). Tekye Mahallesi ahâlîsinden Zekeriyyâ bin Hâcı Mehmed Mollâ Hızır. Zekeriyya (imza) elyazusudur.

‘Alenen: Şâhidân-ı mezbûrân ‘Alî Ağa ibn-i Seyyid Hammûd ve Musrâncızâde ‘Abdürrezzâk Efendi ibn-i ‘Abdülkâdir Efendi(den) her biri ‘adl ve makbûlü’ş-şehâdedir.

Tekye Mahallesi'nden Hâfızzâde 'Ârif ibn-i Hasan Efendi (Mühür: 'Abd-i 'Ârif), Şehidiye Mahallesi ahâlîsinden Hâfız İsmâil Efendi ibn-i Mehmed Ağa (Mühür: Hâfız İsmâil).

Müşterî-i mezbûr Habîb müdde'âsına mutâbık beyyine ikamesine havâle şud.

Hâkim.

Seksen yedinci sahîfeye nakl olunmuşdur.

55. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Şeyh Şeyhullah Mahallesi'nde mütemekkin tebe'a-i Devlet-i 'Aliyye'nin Ermenî Katolik milletinden Amsîh veled-i Circis Eleşba' takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i 'ani'l-merâm idüb bundan on altı sene mukaddem hayât û memâtı nâ-ma'lûm olan li-ebeveyn erkarındaşım Batras veled-i el-merkûm Circis gayb-ı münkati'a ile gâib-i 'ani'l-beled olub Şeyh Şeyhullah Mahallesi'nde kâin bir tarafı Macoto'nun menzili ve etrâf-ı selâsesi tarîk-i 'âmm ile mahdûd benimle diğer karındaşım Rafail'e ve Ziyâ ve kız karındaşım Jerzo ile müşterek bir bâb mülk menzil dokuz sihâmdan 'ibâret olub iki sehim hisse-i şâyi'asını âhere îcârına ve lâzım gelen termîm ve muhafazasına gâib-i mezbûr Batras tarafından beni vasî nasb û ta'yîn buyrulması matlûbumdur didikde. Fî 9 Şa'bân Sene (1)320.

Müdde'î: 'Amsîh (Mühür: 'Abd-i 'Amsîh).

Mezbûr 'Amsîh takrîr-i meşrûhunu beyân-ı havâle şud.

Hâkim: Abdülazîz Hâlef.

Sahife: 83.

Medîne-i Mardin mahallâtından Emînüddîn Mahallesi'nde mütemekkin tebe'a-i Devlet-i 'Aliyye'nin Ermenî Katolik milletinden Circis veled-i Ya'kûb ve Şeyh Çabuk Mahallesi'nde mütemekkin millet-i merkûmeden Fransis veled-i Mihail nâm kimesne li-ecli'ş-şehâde 'alâ-tarîki'l-ihbâr meclis-i şer'a hâzırun olub bundan on altı sene mukaddem gayb-ı münkati'a ile gâib olub hayât û memâtı nâ-ma'lûm olan mezkûr Şeyh Şeyhullah Mahallesi'nde mütemekkin tebe'a-i devlet-i muşârün-ileyhânın millet-i merkûmeden Batras veled-i Circis Eleşba' nâm kimesne li-ebeveyn erkarındaşı müdde'î merkum 'Amsîh veled-i Circis milletimizce emîn ve müte'ahhid ve her vechle muhâbbete muktedir olduğu(nu) biliyoruz biz bu husûsa bu vech üzre 'al'a-tarîkü'ş-şehâde ihbâr ideriz. Fî 9 Şa'bân Sene (1)320.

Muhbir: Circis (Mühür: Circis), Muhbir: Fransis (Mühür: Fransis), Müddeʻî: ʻAmsîh (Mühür: ʻAbd-i Amsîh).

56. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin Etrâf-ı Şehr-i Kurâsı'ndan Mansûri Karyesi sâkinelerinden zâtı Tekye Mahallesi sâkinlerinden ʻAbdülazîz Mollâ Mehmed Gasesli ve Etrâf-ı Şehr-i Kurâsı'ndan Kabâla Karyesi'nden ahâlîsinden Ramazân ibn-i Semo Osmano taʻrîflerleriyle muʻarrefe Köri bint-i Dervîş ʻAyo nâm kimesne medîne-i mezkûre mahallâtından Gölâsiyân Mahallesi'nde sâkin ʻÖmer bin Mahmûd Beg el-Aʻkrok muvâcehesinde târih-i zabıtdan iki sene iki mâh akdem yaʻni üç yüz on altı senesi Ağustos'unda cânib-i mirîden taleb olunan sene-i mezbûre ağnâm resmi olan dört yüz yetmiş guruş kendi yediyle teslîm itmek üzre mezbûr ʻÖmer'e teslîm itmiş iken sandığa vermeyüb hâlâ zimmetinden olmağla suâl olunub meblağ-ı mezbûru bana teslîme mezbûr ʻÖmer'e tenbîye olunmak matlûbumdur deyu baʻde'd-daʻvâ ve'l-istintâk oldahi cevâbında meblağ-ı mezbûr bana teslîm itmeyüb kendüsünde olduğu ve mülâzım ʻAbdî Efendi hâzır olduğu hâlde maʻrifetiyle sandığa teslîm olunub mukâbiline dahi koçan alınmışdır deyu inkâr-ı müddeʻâda bulunduğu. Fî 9 Şaʻbân Sene (1)320.

Müddeʻiyye: Köri (Mühür: Köri 1320), Müddeʻî ʻAleyh ʻÖmer bin Mahmûd (Mühür: el-Mühimmâ ʻÖmer Nâgâhî), Muʻarref: ʻAbdülazîz bin Mollâ Mehmed, Muʻarref: Ramazân bin Semo Osmano (Mühür: Ramazân bin Semo).

Müddeʻiye-i mezbûre ber-vech-i meşrûh müddeʻâsına muvafık beyyine ikamesine havâle şud.

Hâkim Abdülazîz Hâlef.

Müddeʻiyye-i mezbûre Köri husûs-ı mezkûrda meclis-i şerʻiyye(ye) ikâme eylediği medîne-i Mardin mahallâtından Tekye Mahallesi'nde sâkin ʻAbdülazîz bin Mollâ Mehmed el-Gurslu ve Bâbussor Mahallesi ahâlîsinden Hüseyin Çavuş bin Ahmedi ve Süleymân Efendi ibn-i ʻAbdülkâdir Ağa İldaş ve Tekye Mahallesi ahâlîsinden Sâdık Efendi ibn-i Halîl Efendi ve Hâcı İsmâîl Efendi ibn-i Hâcı Ağa ed-Deyrî ve Medrese Mahallesi'nde sâkin ʻAkrokzâde İbrâhîm bin Mahmûd Beg şâhidleri olub bunlardan mâ-ʻadâ aslâ şâhidi olmadığı(nı) ifâde itdi. Fî 10 Şaʻbân Sene (1)320.

Müddeʻiyye: Köri (Mühür: Köri (1)320), Müddeʻî ʻAleyh: Ömer (Mühür: el-Mühimmâ ʻÖmer Nâgâhî).

Sahife: 84.

Şuhûd-u mezbûrûndan mûmâ-ileyh Süleymân Efendi ibn-i ‘Abdülkâdir Ağa meclis-i şer‘a hâzır olub istişhâd olundukda târihden yirmi gün akdem bin üç yüz on altı senesine mahsûben müdde‘iyye-i mezbûre Köri’nin zevci Mahmûd bin ‘Osmân’ın mikdârı mechûlüm olan ağnâm resmini ben ve mezbûr Mahmûd’un zevcesi Köri ile beraber mâl sandığına teslîm eyledik deyu müdde‘î ‘aleyh mezbûr ‘Ömer huzurumda bu vechle ikrâr itmişdir ben bu husûsa bu vechle şâhidim ve şehâdet dahi iderim deyu. Fi 10 Şaban sene (1)320.

Şâhid: Süleymân (Mühür: Süleymân ibn-i ‘Abdülkâdir), Müdde‘iyye: Köri (Mühür: Köri (1)320), Müdde‘î ‘Aleyh: ‘Ömer (Mühür: el-Mühimmâ ‘Ömer Nâgâhî).

Şuhûd-u muharrere-i mezbûreden mezbûr Hüseyin Çavuş bin Ahmed dahi meclis-i şer‘a hâzır olub istişhâd olundukda târihden yirmi gün mukaddem müdde‘iyye Köri’nin zevci mezbûr Mahmûd’un resm-i ağnâmı olan dört yüz kusür guruşu ben ve mezbûr Mahmûd’un zevcesi Köri ile beraber mâl sandığına meblağ-ı mezkûru teslîm eyledik deyu mezbûr ‘Ömer bin Mahmûd Beg huzurumda ikrâr eylemişdir ben bu husûsa bu vechle şâhidim ve şehâdet dahi iderim deyu. Fî minhu sene minhu.

Şâhid: Hüseyin (Mühür: Hüseyin), Müdde‘iyye: Köri (Mühür: Köri (1)320), Müdde‘î ‘Aleyh: ‘Ömer (Mühür: el-Mühimmâ ‘Ömer Nâgâhî).

Şuhûd-u mezbûreden mezbûr ‘Abdülazîz bin Mollâ Mehmed dahi li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer‘a hâzır olub istişhâd olundukda. şâhid-i mezbûr Hüseyin Çavuş gibi lafzen ve ma‘nâ edâi şehâdet itmişdir. Fî 10 Şa‘bân Sene (1)320.

Şâhid: ‘Abdülazîz (Mühür: ʿAbdülaziz), Müdde‘iyye: Köri (Mühür: Köri (1)320), Müdde‘î ‘Aleyh: ‘Ömer (Mühür: el-Mühimmâ Ömer Nâgâhî).

Şuhûd-u muharrere-i mezkûreden mezbûr İbrâhîm bin Mahmûd Beg el-Akrok nâm kimesne li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer‘a hâzır olub istişhâd olundukda târihinden iki sene mukaddem zâtı ma‘lûmum olan Köri bint-i Dervîş nâm kadının zevci Mahmûd bin ‘Osmân’ın resm-i ağnâmı olan dört yüz küsur guruş karındaşım ‘Ömer bin Mahmûd Beg’e teslîm eylediğnde oldahi ahz û kabz itdikden sonra teslîm itmek üzre

hükûmete gitdiklerine şâhidim ve ben bu husûsa bu vech üzre şâhidim şehâdet dahi iderim deyu beyân eylediği. Fî 17 Şa‘bân Sene (1)320.

Şâhid: İbrâhîm. El yazusudur. Müdde‘iyye: Köri (Mühür: Köri (1)320), Müdde‘î ‘Aleyh: ‘Ömer (Mühür: el-Mühimmâ ‘Ömer Nâgâhî).

Şuhûd-u muharrere-i mezbûreden mezbûr Sâdık Efendi ibn-i Halîl Efendi nâm kimesne li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer‘a hâzır olub istişhâd olundukda târihden iki mâh akdem mezbûr ‘Ömer Beg ibn-i Mahmûd Beg el-Akrok

Sahife: 85.

muhâsebe kalemine gelüb Köri’nin zevci Mahmûd bin ‘Osmân’nın resm-i ağnâmı olan dört yüz küsur guruşu ben elimle alub mâl sandığına teslîm eylediğimde Köri dahi hâzıre idi deyu mezbûr ‘Ömer huzûrumda tâbiaʿn ikrâr ve i‘tirâf eylediğine şâhidim şehâdet dahi ederim deyü edâi şehâdet-i şerʿîyye eylediği. Fi 17 Şaban sene (1)320.

Şâhid: Sâdık (Mühür: es-Seyyid Mehmed Sâdık), Müdde‘iyye: Köri (Mühür: Köri (1)320), Müdde‘î ‘Aleyh: ‘Ömer (Mühür: el-Mühimmâ ‘Ömer Nâgâhî).

Şâhidân-ı mezbûrândan ‘ale’l-usûl tezkiyeye havâle şud.

Hâkim: Abdülazîz Hâlef.

Şâhidân-ı mezbûrân usûl-ı mevzu‘asına tatbîkân mezbûr Sâdık Efendi ibn-i Halîl Efendi mensûb olduğu Tekye Mahallesi mu‘teberânından Reyhâniye Câmii Şerîfi İmâmı İsmâil Efendi ibn-i Ahmed ve diğer şâhid mezbûr İbrâhîm bin Mahmûd Beg el-Akrok mensûb olduğu Medrese Mahallesi İmâmı Şeyh Ahmed bin Şeyh İbrâhîm bin Şeyh Ahmed’den evvelen bâ-varaka-i mestûre sırran lede’t-tezkiyye ‘adl ve makbûlü’ş-şehâde idükleri iş‘âr ve ihbâr olunmağla şâhidân-ı mezbûrân müdde‘î ‘aleyh mezbûr ‘Ömer Beg muvâcehesinde Şehîdiye Mahallesi’nde sâkin Sâlih Efendi ibn-i İbrâhîm Ağa ve Tekye Mahallesi ahâlîsinden Bahâeddîn Efendi ibn-i Hasan Efendi el-Mütevellî’den bi’l-muvâcehe ‘alenen tezkiye olundukda ‘adl ve makbûlü’ş-şehâde idükleri iş‘âr ve ihbâr eyledikleri. Fî 25 Şa‘bân Sene (1)320.

Müzekkî aleyh: Sâlih (Mühür: Sâlih), Müzekkî aleyh: Bahâeddîn, (İmza: Bahâeddîn) el yazusudur. Müdde‘iyye: Köri (Mühür: Köri (1)320), Müdde‘î ‘Aleyh: ‘Ömer Beg.

57. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Bâbussor Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem vefât iden Hâcı bin ‘Abo’nun verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Nure bint-i Hâcı Hızır ile sulbî kebîr oğulları ‘Abdülkâdir ve Tevfîk ve Şâkir ve sulbî sağîr oğlu ‘Abdülcebbâr ve sulbiye-i kebîre kızı Hüsniye’ye ve ba‘dehu kable’l-kassame zevce-i mezbûre Nure dahi vefât idüb verâseti sadrî kebîr oğulları mezbûrûn ‘Abdülkâdir ve Tevfîk ve Şâkir ve sadrî sağîr oğlu ‘Abdülcebbâr ve sağîre kızı Hüsniye’ye münhasıra olduğu bi’l-ihbâr sâbit ve tashîh-i mes’ele-i mîrâsiyeleri dokuz sihâmdan ‘ibâret olduğu lede’ş-şer‘i’l-enver zâhir ve sihâm-ı mezkûreden her birine ikişer sihâmdan cem‘an sekiz sehmi benûn-ı mezbûrûn ‘Abdülkâdir ve Tevfîk ve Şâkir ve ‘Abdülcebbâr’a ve bir sehmi mezbûre Hüsniye’ye isâbeti tahkikinden sonra verese-i mezbûrûndan mezbûr ‘Abdülkâdir ve Tevfîk ve Şâkir. Mahalle-i mezkûre sâkinlerinden Nuʿmân bin Hâcı Hızır muvâcehesinde mahalle-i mezkûrede kâin bir tarafı Ahzır eş-Şirâbî veresesinin menzilleri ve iki tarafı Hâcı Kermozâde müteveffâ Bolo’nun veresesi menzilleri ve taraf-ı râbi‘i tarîk-i ‘âmm ile mahdûd ve müştemilât-ı ma‘lûmeyi hâvî iki bin beş yüz guruş kıymetli bir bâb mülk menzilin nısfı ya‘ni babamız ve mûrisimiz müteveffâ-yı evvel mezbûr(un) mâl ve mülkü ve hayâtında müstakillen taht-ı tasarrufunda iken ba‘de’l-vefât bizlere mevrûs ve müntakil

Sahife: 86.

olub el-hâletü hazihi menzil-i mahdûd-ı mezkûra mezbûr Nuʿmân bî-gayr-ı hakkın vaz‘-ı yed ider olmağla suâl olunub menzil-i mahdûd-ı mezkûredeki hisse-i ırsiyye-i şâyi‘amızı mahallinde vech-i lâyıkıyla bizlere teslîmine mezbûr Nuʿmân’a tenbîye olunmak bi’l-verâse matlûbumdur deyu ba‘de’d-da‘vâ ve’l-istintâk mezbûr Nuʿmân dahi cevâbında işbu târihden üç sene akdem mûris-i mezbûr Hâcı’nın vefatından sonra mezkûr nısf hânedeki hisse-i şâyi‘alarını vereseden Nure hâl-i hayâtında iken kendüsüyle sadrî oğulları mezbûrûn ‘Abdülkâdir ve Tevfîk ve Şâkir ve ‘Abdülcebbâr ve kızı mezbûre Hüsniye nâm kimesneler medîne-i mezkûrenin Bâbussor Mahallesi sâkinlerinden ‘Abdülazîz bin Mahmûd’u tevkîl idüb merkûm dahi hasbe’l-vekâle iki bin guruş bedel-i medfû‘ ve makbûza mukâbil işbu hânenin nısfını bana bey‘ ve temlîk eylediğinde ben dahi iştirâ ve temellük ve kabz û kabulden sonra îcâb iden mu‘âmele-i ferâğiyyesini dahi icrâ eylemiş olmamla nısf hâne-i mezkûreye bihakkın vaz‘-ı yed

iderim deyu Fî 8 Nisan Sene (1)313 târih ve bir numerolu bir kıt‘a tapu koçanı ibrazıyla def‘-i da‘vâda bulunduğu. Fî 25 Şa‘bân Sene (1)320.

Müdde‘î: ‘Abdülkâdir (Mühür: ‘Abdülkâdir), Müdde‘î: Tevfîk (Mühür: Tevfîk), Müdde‘î: Şâkir (Mühür: Şâkir), Müdde‘î ‘Aleyh: Numân (İmza: Numân).

Hâne-i mahdûd-ı mezkûrun nısfı mezbûr ‘Abdülazîz’in verese-i mezbûrdan ‘Abdülkâdir ve Şâkir ve Tevfîk ve Hüsniye ve ‘Abdülcebbâr taraflarından bi’l-vekâle müdde‘î ‘aleyh mezbûr Nuʿmân’a bey‘ eylediğine dâir iki yüz on bir numero ve bin üç yüz on yedi senesi Ramazanının on dokuzuncu günü târihiyle müverrah olvakit Beşîrî Kazâsı Nâib(i) ‘Abdülvehhâb Efendi imzâ ve mührüyle memhûr vekâlet hücceti lede’l-celb ve’l-mütâla‘a fî’l-hakîka verese-i mezbûrdan ‘Abdülkâdir ve Şâkir ve Tevfîk ve Hüsniye ve ‘Abdülcebbâr’ın hâne-i mahdûd-ı mezkûrdaki sihâm-ı şâyi‘alarını bey‘ ve ferâğa mezbûr ‘Abdülazîz’i tevkîl eylemiş oldukları anlaşılmış ise de vereseden mezbûr ‘Abdülcebbâr el-hâletü hazihi sağîr-i gayr-ı mümeyyiz olduğu ve cismen dahi bülûğa gayr-ı mütehammil bulunduğu müşâhade olunmağla bey‘ û ferâğ hakkındaki ikrârı gayr-ı sahih olmasından ber-tashîh mezkûr kendüsüne isâbet iden iki sehme mezbûr Nuʿmân’ın bî-vech-i şer‘î mu‘ârazadan men‘ olunduğu. Fî 29 Şa‘bân Sene (1)320.

Hâkim: Abdülazîz Hâlef.

Sahife: 87.

Seksen ikinci sahîfeden menkûldür.

Müdde‘î ‘aleyh mezbûr Habîb’in vekîli dâfî‘-i mezbûr Mahmûd Efendi’den müdde‘âsına muvafık beyyine taleb olundukda bir kıt‘a i‘lâm-ı şer‘î ile bir kıt‘a hüccet-i şer‘iyye ve Defter-i Hakanî Dâiresi’nin istid‘â zahrındaki derkenârını ibrâz ile bunlardan mâ-‘adâ şâhidim yokdur deyu beyân eylediği. Fî 27 Kânûn-ı Sânî Sene (1)318.

Müdde‘î ‘Aleyh Vekîli: (İmza: Mahmud Efendi), Müdde-i (Mühür: Mehmed Şâkir (1)317).

Lede’l-mütâla‘amızın mahdûd-ı mezkûr müdde‘î mezbûr Şâkir’in min-kabli’l-ebb ceddi müteveffâ-yı mezbûr Mustafâ’nın hayâtında mülkü ve taht-ı tasarrufunda iken nısf-ı şâyi‘ini sekiz bin yüz guruşa Kevzîzâde mûmâ-ileyhimâ Hâcı Hüseyin

Çelebî ve ‘Abdülkâdir Paşa’ya ve nısf-ı diğeri yine mezbûr Mustafâ nâmında kalmış ise de vukû‘-ı vefâtına mebnî nısf-ı mezkûr veresesine ba‘de’l-intikâl müteveffâ-yı evvel mezbûr Mustafâ’nın zuhûr iden zi-memâtına karşu bin üç yüz bir senesi zî’l-ka‘deti’ş-şerîfesinin ol yedinci günü târihiyle müverrah ve nâib-i esbak Mehmed Rüşdî Efendi’nin imzâsıyla mümzâ ve hatmiyle mahtûm bir kıt‘a i‘lâm-ı şer‘î mantûkunca mezkûr nısfının nısfı ya‘ni menzil-i mahdûd-ı mezkûrun mecmû‘unun râbi‘i lede’l-müzâyede ba‘d-i inkıtâ‘ü’r-rağbât iki bin guruş semen-i medfû‘ ve makbûz ile kezalik mûmâ-ileyhimâ Hâcı Hüseyin Çelebî ve ‘Abdülkâdir Paşa’ya fürût idilerek mütebâkî menzil-i mahdûd-ı mezkûr mecmû‘undan mütebâkî bir râbi‘i dahi müşrif-harâb ve bey‘i bekâsından evlâ olduğuna dâir bin üç yüz üç senesi Cemâzîye’l-evvelinin on beşinci günü târihiyle müverrah ve nâib-i esbak ‘Abbâs Fevzî Efendi’nin imzâsıyla mümzâ ve hatmiyle mahtûm bir kıt‘a hüccet-i şer‘iyye mûcbince rub‘-ı mezkûr dahi lede’l-müzâyede belediyeye fürûht olunduktan sonra menzil-i mahdûd-ı mezkûrun mecmû‘u belediye tarafından müzâyedeye vaz‘ olunarak ba‘d-i inkıtâ‘ü’r-rağbât vekîl-i mezbûr Mahmûd Efendi’nin müvekkili Habîb’in babası müteveffâ Cebre Şeyho’ya fürûht olunduğu tahkik edüb cereyân-ı mu‘âmeleden bahs iden Defter-i Hâkânî me’mûrunun mübrez derkenârı meâli dahi bunu müeyyed olduğu anlaşılmağla mûcbince müdde‘î mezbûr Şâkir’in tasaddî eylediği da‘vâ-yı mezkûresiyle müvekkiline bi’l-izâfe vekîl-i mezbûr Mahmûd Efendi’ye bî-vech-i şer‘î mu‘ârazadan men‘ olunduğu tenbîye şud. Fî 22 Zî’l-ka‘de Sene (1)320.

Hâkim: ‘Abdülazîz Hâlef.

Sahife: 88.

58. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Gölâsiyân Mahallesi’nde sâkin iken bundan otuz sene mukaddem vefât iden ‘Abdüllatîf Efendi ibn-i Sa‘dî Efendi’nin verâseti zevce-i menkûka-i metrûkesi ‘Adle bint-i Hâcı ‘Alî ve sulbî kebîr oğulları Ahmed ve Mehmed Efendiler ve sulbîye kebîre kızları Fâtıma ve ‘Âişe ve Esma’ya münhasıra ba‘dehu kable’l-kassame zevce-i mezbûre ‘Adle dahi vefât idüb verâseti sadrî kebîr oğulları mezbûrân Ahmed ve Mehmed Efendiler ve sadriye-i kebîre kızları mezbûrât Fâtıma ve ‘Âişe ve Esma evlâdü’l-mezbûr ‘Abdüllatîf Efendi ve sadrî kebîr oğlu Dâvud Efendi ve sadriye-i kebîre kızı Ni‘met veled-i Mehmed Sa‘îd bin Hâcı Mahmûd’a münhasıra ba‘dehu kable’l-kassame

mezbûr Mehmed Efendi dahi vefât idüb verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi ‘Âişe bint-i ‘Abdullah ve sulbî kebîr oğlu Hâlit Efendi ve sulbiye-i kebîre kızları Yıldız ve Cemîle’ye münhasıra ba‘dehu mezbûr Ahmed Efendi dahi vefât idüb verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi diğer Fâtıma bint-i Mehmed ‘Alî ve sulbî kebîr oğulları ‘Abdüllatîf ve ‘Abdülganî ve sulbiye-i kebîre kızları Safiye ve ‘Adle’ye münhasıra ba‘dehu mezbûre Esma dahi vefât idüb verâseti sadriye-i kebîre kızı Sâliha bint-i Mollâ İsmâil’e münhasıra ba‘dehu mezbûr Dâvud Efendi dahi vefât idüb verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Zeyneb bint-i ‘Abdullah ve sulbî kebîr oğulları Cemîl ve Fâik ve sulbî sağîr oğlu Hamo’ya münhasıra olub ve tashîh-i mes’ele-i mîrâsiyeleri yirmi beş bin sekiz yüz seksen sehim olub sihâm-ı mezkûreden her birine üç bin altı yüz doksan altışar sehim bintân-ı mezbûretân Fâtıma ve ‘Âişe’ye kezalik üç bin altı yüz doksan altı sehim bint-i mezbûre Esma’nın kızı mezbure Sâliha’ya ve seksen dört sehim müteveffâ-yı Davud Efendi’nin zevcesi mezbure Zeyneb’e ve oğulları Cemîl ve Fâik ve Hamo’nun her birine yüz doksan altışar sehim ve üç yüz otuz altı sehmi mezbûre Ni‘met’e ve dokuz yüz yirmi dört sehim mezbûre diğer ‘Âişe’ye ve üç bin iki yüz otuz dört sehim oğlu Hâlit Efendi’ye ve bin altı yüz on yedişer sehim bintân-ı mezbûretân Yıldız ve Cemîle’ye ve dokuz yüz yirmi dört sehim mezbûre diğer Fâtıma’ya ve her birine iki bin yüz elli altışar sehim mezbûrân ‘Abdüllatîf ve ‘Abdülganî’ye ve kezalik her birine bin yetmiş sekizer sehim mezbûretân Safiye ve ‘Adle’ye isâbeti tahkikinden sonra verese-i mezbûrûndan zâtı Câmii Kebîr Mahallesi ahâlîsinden Mustafâ ibn-i Nuʿmân ve Tekye Mahallesi sâkinlerinden ‘Abdülkâdir bin Hasan ta‘rîfleriyle mu‘arrefe mezbûre Fâtıma hatun Gölâsiyân Mahallesi’nde sâkin Hamîdiye Kırk Beşinci Suvari Alayı kâtib-i sânîsi fütüvvetlû Mustafâ Efendi bin Dervîş Efendi et-Terâkî muvâcehesinde bi’t-tav‘ ve’r-rızâ takrîr-i kelâm ve ta‘bîr-i ‘ani’l-merâm idüb mahalle-i mezkûrede vâki‘ iki tarafı mûmâ-ileyh Mustafâ Efendi hânesi ve bir tarafı belediye hastahânesiyle tarîk-i ‘âmm ve diğer tarafı yalnız tarîk-i ‘âmm ile mahdûd ve dört bin guruş kıymetli bir bâb mülk menzil müteveffâ-yı evvel mezbûr pederim ‘Abdüllatîf Efendi’nin mâlı ve hâl-i hayâtında müstakıllen mülkü ve taht-ı tasarrufunda iken vefatıyla bana ve verese-i muharrere-i mezbûresine müntakil olub gerek ırsen ve gerek li-ebeveyn kız karındaşım mezbûre ‘Âişe ve diğer kızkarındaşım müteveffiye-i mezbûre Esma’nın sulbiye-i kebîre kızı Sâliha bint-i Mollâ İsmâil ve müteveffiye vâlidemiz ‘Adle’den şirâen yirmi beş seneden beri taht-ı

tasarrufumda olan mezkûr menzildeki hisse-i şâyi‘amın sathındaki tasarrufunu ve lede’l-îcâb binâ itmek hakkını tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfsideden ‘ârî ve gabn ve tağrîrden berî olarak bey‘-i bât-ı sahîh-i şer‘î ile bin beş yüz guruş bedele mukâbil mûmâ-ileyh Mustafâ

Sahife: 89.

Efendi’ye bey ‘ve temlîk ve semeni olan meblağ-ı mezbûru dahi efendi-i mûmâ-ileyh yedinden tamâmen ve kâmilen ahz û kabz eyledim fîmâ ba‘d menzil-i mahdûd-ı mezkûrdaki hisse-i şâyi‘amın sathında kat‘iyyen alâka ve medhalim kalmayub hakk-ı tasarrufu mûmâ-ileyh Mustafâ Efendi’ye ‘âid kalmışdır didikde oldahi şarâit-i muharrere-i mezkûre vechle mahallinde ahz û kabz idüb kabûl eylediği. Fî 25 Şa‘bân Sene (1)320.

Mukirre bâyia‘i mezbure Fâtıma bint-i ‘Abdullatîf (Mühür: Fâtıma bint-i ‘Abdullatîf), Müşterî Mûmâ-ileyh: (Mühür: Mustafâ), Mu‘arref: (Mühür: ‘Abdülkâdir bin Hasan), Mu‘arref: (Mühür: Seyyid Ali Mustafa).

59. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin’in Şehîdiye Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem vefât iden Fuâd Efendi ibn-i Hüseyin Ağa inkirazın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Hüsniye hatun ibneti İbrâhîm Ağa ile li-ebeveyn erkarındaşları Emîn Efendi ve Süleymân Ağa ve li-ebeveyn kız karındaşları Necme ve Hacce ve Alyâ hâtunlara münhasıra ba‘dehu zevce-i mezbûre hatun dahi vefât idüb verâseti li-ebeveyn erkarındaşları Sâlih Rıf‘at Efendi ibn-i el-mezbur İbrâhîm Ağa’ya münhasıra olduğu bi’l-ihbâr lede’ş-şer‘i’l-enver zâhir ve mütehakkık olduktan sonra verese-i mezbûreden mûmâ-ileyh Sâlih Rıf‘at medîne-i mezkûreye mülhak Havâss-ı Hümâyûn Kurâsı’ndan Tömekli-i Süflâ Karyesi ahâlîsinden Mehmed bin ‘Alo Zulfî muvâcehesinde müteveffâ-yı evvel mezbûr Mehmed Fuâd Efendi hayâtında vefatından mukaddem karye-i mezkûre ahâlîsinden Sûfî Mehmed bin ‘Abdullah ve mezbûr Mehmed bin ‘Alo kefâletiyle üç yüz altmış guruş mezbûr Sûfî Mıhe’ye ikrâz ve teslîm oldahi yedinden iktirâz ve tesellüm ve ahz û kabz ve umûruna sarfla istihlâk idüb meblağ-ı karz-ı mezkûr(u) kable’l-ahz ve’l-istîfâ mûmâ-ileyh Fuâd Efendi vefât idüb meblağ-ı mezkûr ber-tashîh-i mezkûr benimle verese-i sâiresine mevrûs ve müntakil olmağla suâl olunub meblağ-ı mezkûr müteveffâ-yı mezbûrun terekesine idhâl olunmak üzre bana edâ ve teslime kefil-i mezbûr Mehmed ‘Alo’ya tenbîye

olunmak matlûbumdur deyu ba‘de’d-da‘vâ ve’l-istintâk mezbûr Mehmed ‘Alo dahi cevâbında müteveffâ-yı evvel mezbûr Fuâd Efendi ber-minvâl-i muharrer verâseti verese-i mezbûrûna münhasıra ve medyûn-ı mezbûr Sûfî Hacce Mıhe’ye kefil bulunduğunu tâbia‘n ikrâr ve i‘tirâf idüb lakin meblağ-ı mezkûr üç yüz altmış guruş medyûn-ı mezbûr Sûfî Mıhe müteveffâ-yı evvel mezbûr Fuâd Efendi’ye teslîm idüb bir nesnesi kalmamışdır deyu beyân eylediğinde lede’s-suâl müdde‘î-i mûmâ-ileyh Sâlih Efendi teslîmâtı müdde‘âsını inkâr eylediği. Fî 10 Cemâzîye’l-evvel Sene (1)321 (ve) Fî 21Temmuz Sene (1)319.

Müdde‘î: Sâlih (İmza: Sâlih), Müdde‘î ‘Aleyh.

Mezbûr Mehmed ‘Alo ber-vech-i bilâ takrîri i‘tâ ve ismi zirine parmak işâreti vaz‘ eylediğini tasdîk eyleriz. Fî 10 Minhu ve Fî 21 Minhu.

Abdurrahman Efendizade (İmza: Abdurrahman Efendizade), (İmza: Mehmed Alo).

Sahife: 90.

60. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Necmeddîn Mahallesi’nde mütemekkin tebe‘a-i Devlet-i ‘Aliyye’nin Süryânî Kadîm milletinden Maksi Cabo veled-i Melki Elkas nâm kimesne medîne-i mezkûre mahallâtından Tekye Mahallesi’nde sâkin olub ‘ale’l-usûl teblîğ olunan on kıt‘a da‘vetiye varakasıyla çekildiği gibi gıyâben muhâkemesinin rü’yet olunacağı(nı) mübeyyen irsâl olunan bir kıt‘a muhtıra ile da‘vete icâbet itmeyüb tevârî iden Zeynîzâde Hâcı Ahmed Efendi ibn-i Mollâ Şeyhmus tarafından vekîl-i musahhar ta‘yîn kılınan mezkûr Tekye Mahallesi ahâlîsinden Celâl Efendi ibn-i Süleymân Efendi muvâcehesinde işbu meclis-i şer‘de ihzâr idilen mâlım ve mülküm olan kırk ‘aded beyâz mîşin mûmâ-ileyh Hâcı Ahmed Efendi yedimden bî-gayr-ı hakkın müdâhale ider olmağla suâl olunub mezkûr kırk ‘aded beyâz mîşini bana redd ve teslîme vekîl-i musahhar mûmâ-ileyh Celâd Efendi’ye tenbîye olunmak matlûbumdur deyu ba‘de’d-da‘ve’l-istintâk mûmâ-ileyh Celâl Efendi dahi cevâbında müdde‘î-i merkûm Maksi Cabo ber-minvâl-i muharrer müdde‘âsını inkâr eylediği. Fî 25 Şa‘bân Sene (1)320.

Müdde‘î: Maksi Cabo (Mühür: Maksi Cabo), Müdde-i aleyh vekîl-i musahhar: (Mühür: es-Seyyid Hammâd Celâleddîn).

Müdde‘î mezbûr müdde‘âsına mutâbık beyyine ikamesine havâle şud.

Müdde‘î-i merkûm Maksi Cabo ber-minvâl-i muharrer müdde‘âsını isbât içûn meclis-i şer‘e ikâme eylediği medîne-i Mardin mahallâtından Necmeddîn Mahallesi ahâlîsinden Mahmûd bin ‘Abdullah Hâlid ve Süleymân bin ‘Abdülganî bin Şeyh ‘Abdullah nâm kimesneler li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer‘e hâzırân olmalarıyla müdde‘î ‘aleyh vekîl-i musahhar mûmâ-ileyh Celâl Efendi muvâcehesinde fî’l-hakîka işbu meclis-i şer‘de mu‘âyene ve müşâhade olunan kırk ‘aded beyâz mîşin müdde‘î-i merkûm Maksi Cabo veled-i Melki Elkas’ın mâlı ve mülküdür biz bu husûsa bu vech üzre şâhidiz şehâdet dahi ideriz deyu her biri müttefikü’l-lafz ve’l-ma‘nâ edâ-i şehâdet-i şer‘iyye eyledikleri. Fî 25 Şa‘bân Sene (1)320.

Şâhid: Mahmûd (Mühür: Mahmûd), Şâhid: Süleymân (Mühür: Süleymân bin ‘Abdülganî), Müdde‘î: Maksi Cabo (Mühür: Maksi Cabo (1)320), Vekîl-i Musahhar-ı Müdde‘î ‘Aleyh: (İmza: Celâl).

A‘le’d-dâ‘vâ tezkiyeye havâle şud.

Şâhidân-ı mezbûr(ân) Mahmûd bin ‘Abdullah Hâlid ve Süleymân bin ‘Abdülganî’den mensûb oldukları Necmeddîn Mahallesi İmâmı Şeyh Mahmûd bin Hâcı Hüseyin ve mu‘teberânından diğer Mahmûd bin İbrâhîm Beg ibn-i İsmâil Beg’den usûl-ı mevzû‘asına tatbîkân sırran lede’t-tezkiyye ‘adl ve makbûlü’ş-şehâde idükleri iş‘âr ve ihbâr olunmağla şâhidân-ı mezbûrân vekîl-i musahhar mûmâ-ileyh Celâl Efendi muvâcehesinde mahalle-i mezkûre ahâlîsinden Tâhir Efendi ibn-i Hâcı Dâvud Efendi ve Mehmed Dervîş ibn-i el-mezbûr Şeyh Mahmûd’dan ‘alenen tezkiye olundukda ‘adl ve makbûlü’ş-şehâde idükleri iş‘âr ve ihbâr eyledikleri. Fî Minhu Sene Minhu.

Müzzekkî aleyh: Tâhir, Müzekkî aleyh: Mehmed Dervîş el yazusu. Müdde‘î: Maksi Cabo (Mühür: Maksi Cabo (1)320), Müdde‘î ‘Aleyh-i Vekîl-i Musahhar: (İmza: Celâl).

Sahife: 91.

61. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Bâbussor Mahallesi ahâlîsinden Ramazân bin Hammi Keçon ve yine mahalle-i mezkûre ahâlîsinden İsmâil bin Sûfî Hüseyin muvâcehesinde işbu yedimde olub meclis-i şer‘de

kırâat olunan bin üç yüz yirmi senesi Cemâziye'l-evvelinin yirmi beşinci günü târihiyle müverreh ve müdde'î 'aleyh mezbûr İsmâil mührüyle memhûr bir kıt'a sened mantûkunca mahalle-i mezkûre ahâlîsinden iken bundan akdem vefât iden Şeyho bin Mehmed es-Siverekî târih-i senedden on mâh müddetle müeccel ve mev'ûd olmak üzre şeker semeninden dört yüz otuz sekiz guruş zimmetinde alacak hakkım olub kable'l-edâ vefât itmiş ise de meblağ-ı mezkûru müdde'î 'aleyh mezbûr İsmâil kefil-i bi'l-mâl dahi meblağ-ı mekfûl-ün behâdan müteveffâ-yı mezbûrun li-ebeveyn erkarındaşı Sâlih tarafından bana yüz on beş guruş def' ve teslîm itmekle mütebâkî üç yüz yirmi üç guruş kefîl-i mezbûr İsmâil bi-hükmü'l-kefâle hâlen taleb iderim deyu ba'de'd-da'vâ ve'l-istintâk kefil-i mezbûr İsmâil dahi cevâbında kabz minvâl-i muharrer üzredir deyu bi-tamâmihâ tâbia'n ikrâr ve i'tirâf eylediği. Fî 26 Şa'bân Sene (1)320.

Müdde'î: Ramazan (Mühür: Ramazân (1)313), Müdde'î 'aleyh Kefili: İsmâil (Mühür: İsmâil).

Müdde'î mezbûr Ramazân Müdde'î 'aleyh kefîl-i merkûm İsmâil muvâcehesinde tahlîf şer'îsi icrâ olmuşdur. Fî 26 Minhu.

Müdde'î: Ramazân (Mühür: Ramazân), Müdde'î 'Aleyh: İsmâil (Mühür: İsmâil).

Sahife: 92.

62. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardins mahallâtından Şeyh Şeyhullah Mahallesi'nde teb'a-i Devlet-i 'Aliyye'nin Ermenî Katolik milletinden Sa'urî veled-i Yusuf Bidros 'an asıl Cizre Kasabası'nda mütemekkin el-hâletü hazihi Mardin'in Latîfiye Mahallesi'nde ikâmet iden tebe'a-i devlet-i muşâr-ün-ileyhânın Keldânî milletinden Lolis veled-i Şamas Hermes muvâcehesinde işbu târih-i zabıtdan on mâh mukaddem beher topu sekiz guruşdan cem'ân üç yüz seksen dört guruş kıymetli iplikden ma'mûl malume kırk sekiz 'aded top merkûm Lolis zimmetinde emâneten vaz' ve teslîm idüb ve tâlibi zuhur ider ise bey' ve semenini bana îsâl itmek üzere vermiş idim binâen aleyh mezkûr kırk sekiz aded top mevcudlar ise de gıyâben satılmış ise kıymet-i mecmua'larını hâlen bana edâ ve teslîme merkûm Lolis'e tenbîye olunmak matlûbumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve'l-istintâk mezbûr Lolis dahi cevâbında

müddeʻî-i merkûm ber-minvâl-i muharrer müddeʻâsını inkâr eylediği. Fî 28 Şaʻbân Sene (1)320.

Müddeʻî: Saʻurî (Mühür: Saʻurî), Müddeʻî ʻAleyh: Lolis (Mühür: Lolis).

Müddeʻ-i merkûm Saʻurî ber-vech-i muharrer müddeʻâsına mutâbık beyyine ikamesine havâle şud.

Sahife: 93.

63. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Latîfiye Mahallesi'nde mütemekkin tebeʻa-i Devlet-i ʻAliyye'nin Protestan milletinden Amsih veled-i Loli Ezrak medîne-i mezkûre mahallâtından Şeyh Şeyhullah Mahallesi'nde mütemekkin tebeʻa-i Devlet-i ʻAliyye'nin Ermenî Katolik milletinden Cebi veled-i Abraham Şamas muvâcehesinde ben merkûm Cebi zimmetinde cihet-i karzdan mütebâkî yüz yirmi dokuz guruş yirmi pâreyi edâdan imtinâʻ ider olmağla suâl olunub meblağ-ı mütebâkî-i mezkûr yüz yirmi dokuz guruş yirmi pâreyi bana edâ ve teslîme merkûm Cebi'ye tebiye olunmak matlûbumdur deyu baʻde'd-daʻvâ ve'l-istintâk merkûm Cebi dahi cevâbında kaziyye minvâl-i meşrûh üzre olduğunu tâbiaʻn ve katʻiyyen ikrâr ve iʻtirâf eylediği. Fî 1 Ramazân Sene (1)320.

Müddeʻî: ʻAmsîh (Mühür: ʻAmsîh Ezrak 1311), Müddeʻî ʻAleyh: Cebi.

Müddeʻî ʻaleyh mezbûr Cebi ber-minvâl-i meşrûh deyn-i mezkûr zimmetinde olduğu huzûrumuzda tâbiaʻn ikrâr ve iʻtirâf idüb tasdîkan temhîr eyleriz.

Şâhid Maksi Cabo: (Mühür: Maksi Cabo), Şâhid Amsîh Ezrâk.

64. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Şeyh Şeyhullah Mahallesi'nde mütemekkin tebeʻa-i Devlet-i ʻAliyye'nin Ermenî Katolik milletinden Cebi veled-i Abraham Şamas medîne-i mezkûre mahallâtından Latîfiye Mahallesi'nde mütemekkin tebeʻa-i devlet-i muşâr-ün-ileyhânın Protestan milletinden ʻAmsîh veled-i Lolî Ezrak muvâcehesinde beher metresi dokuz guruş otuz pâreden cemʻân yüz doksan beş guruş kıymetli yirmi metro nilli mukassab ve beher arşunu yedişer guruşdan cemʻân otuz beş guruş kıymetli beş arşun elli hafif mukassab ve beher arşunu on dört guruşdan cemaʻn elli iki guruş kıymetli on üç zirâʻ menkûş atlas benimle müddeʻî ʻaleyh merkûm ʻAmsîh beynimizde münâsafa-i müşterek iken işbu târih-i zabıtdan iki ay mukaddem eşyâ-i muharrere-i mezkûreyi ahz û kabz idüb eşyâ-i

mezkûreyi mevcûde ise ‘aynen müstehlekeler ise kıymet-i mecmû‘asının nısfı olan yüz kırk bir guruşu hâlen bana edâ ve teslîme merkûm ‘Amsîh’e tenbîye olunmak matlûbumdur deyu ba‘de’d-da‘vâ ve’l-istintâk merkûm ‘Amsîh dahi cevâbında kat‘iyyen inkâr eylediği. Fî 15 Ramazân Sene (1)320.

Müdde‘î: Cebi (Mühür: Cebi), Müdde‘î ‘Aleyh: ‘Amsîh Ezrak (İmza: ‘Amsîh).

Sahife: 94.

65. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Bâbussor Mahallesi’nde sâkin iken bundan akdem vefât iden Şeyho bin Mehmed el-Sürgücü’nün verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Hüsniye bint-i ‘Alî ve vâlidesi Fehîme bint-i Hüseyin ve sulbî sağîr oğulları Mehmed ve Tâhir’e münhasıra olduğu bi’l-ihbâr lede’şer‘i’l-enver zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra verese-i mezbûrundan zâtı Şeyh Şeyhullah Mahallesi ahâlîsinden ‘Abdurrahman Efendi ibn-i Şeyhmus Efendi ve Tekye Mahallesi ahâlîsinden Celâl Efendi ibn-i Süleymân Efendi’nin ta‘rîfleriyle mu‘arrefe zevce-i mezbûre Hüsniye yine verese-i mezbûrûndan zâtı mu‘arrifân mûmâ-ileyhimânın ta‘rîfleriyle mu‘arrefe ümm-i mezbûre Fehîme muvâcehesinde zevcim müteveffâ-yı mezbûrun hayâtında zimmetinde mehr-i mu‘acccelimden mütebâkî iki yüz guruş kıymetli bir kat mükemmel yatak ma‘a bisât ve kırk guruş kıymetli basmadan bir kat hafîf elbise ve cehâzımdan mâlım olan iki yüz guruş kıymetli bir kat elbise zevcim müteveffâ-yı mezbûrun terekesinde meçhul olub ve ‘örf û ‘âdet beldemiz vechle beher miskâli yetmişer pâreden cem‘ân beş yüz yirmi beş guruş mehr-i müeccelim zevcim müteveffâ-yı mezbûrun zimmetinde olub kable’l-edâ ve’l-îfâ‘ ber-vech-i muharrer vefât itmekle eşyâ-i muharrere-i mezkûre ile mehr-i müeccel-i mezkûru zevcim müteveffâ-yı mezbûrun tereke-i vâfiyyesinden hâlâ bana edâ ve teslîme ümm-i mezbûre Fehîme’ye tenbîye olunmak matlûbumdur deyu ba‘de’d-da‘vâ ve’l-istintâk

Sahife: 95.

mezbûre Fehîme dahi cevâbında müdde‘iyye-i mezbûre oğlu müteveffâ-yı mezbûrun zevce-i menkûhası ve verese-i mezbûresine münhasıra ve oğlu müteveffâ-yı mezbûr Şeyho zimmetinde mehr-i mu‘accelinden mütebâkî bir kat yatak ve bir kat hafîf elbise ve mehr-i müeccelinden üç yüz miskâl altun zimmetinde olduğunu tâbi‘aten ikrâr ve i‘tirâf idüb lakin işbu yedimde olub meclis-i şer‘de kırâat olunan bin üç yüz on üç

senesi şa‘bânü’l-mu‘azzamının üçüncü günü târihiyle müverrah bir kıt‘a ibrâ varakası mantûkunca mezkûr bir kat yatak ve bir kat hafîf elbise ve üç yüz miskâl vasat altun müdde‘iyye-i mezbûre zevci müteveffâ-yı mezbûrun hayâtında zimmetini ibrâ idüb da‘vâya hakk-ı mutâlebesi kalmamışdır deyu mâ-‘adâ müdde‘âsını inkâr eylediği. Fî 16 Ramazân Sene (1)320.

Müdde‘iyye: Hüsniye (Mühür: Hüsniye), Müdde‘î ‘Aleyhümâ: Fehîme (Mühür: Fehîme (1)318), Mu‘arref: ‘Abdurrahman (İmza: ‘Abdurrahman), Mu‘arref: Celâl (İmza: Celâl).

Müdde‘î ‘aleyhümâ mezbûre Fehîme def‘-i meşrûhuna mutâbık beyyine ikamesine havâle şud.

Husus-ı mezkûrde müdde‘î ‘aleyh â dâfi‘a-i merkûme Fehîme ber-vech-i muharrer def‘ müdde‘âsını meclis-i şer‘e ikâme eylediği medîne-i Mardin mahallâtından Bâbussor Mahallesi ahâlîsinden ‘Abdülkâdir bin ‘Alî ve Remmo bin Hammi Keço ve Mahmûd bin Sûfî Hüseyin ve karındaşı İsmâil ve Dervîş bin Hasan ve Ahmed bin ‘Alî Hacci şâhidleri olub bunlardan gayrı aslâ şâhidi olmadığı(nı) ifâde itdi. Fî 17 Ramazân Sene (1)320.

Müdde‘iyye: Hüsniye (Mühür: Hüsniye), Müdde‘î ‘aleyhümâ Fehîme (Mühür: Fehime), Mu‘arref: (‘Abdurrahman), Mu‘arref: (Celâl).

Sahife: 96.

66. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Gölâsiyân Mahallesi’nde mukim Hamîdiye Kırk Yedinci Alayı’nın birinci bölük Yüzbaşısı Hâcı ‘Alî Efendi ibn-i İbrâhîm Efendi medîne-i mezkûre mahallâtından Bâbussor Mahallesi ahâlîsinden Hızır bin Mehmed Hâcı Mustafâ muvâcehesinde mahalle-i mezkûre sâkinlerinden gâib-i ‘ani’l-meclis ‘Abdülkâdir bin Ahmed Sayân nâm kimesnenin yedinde mâl ve mülkü bulunan medîne-i mezkûre hâricinde Ra’sü’l-Meydân nâm mahalde kâin bir tarafı müteveffâ Hammi Keço veresesi bağları ve bir taraf-ı cebel ve bir tarafı müteveffâ Mehmed el-Fara veresesi bağları ve taraf-ı râbi‘i tarîk-i ‘âmm ile mahdûd bir kıt‘a mülk bağını zimmetinden alacağım olan beş yüz guruş mukâbilinde dört mâh va‘de ile nezdimde rehn ve vaz‘ ve teslîm eylediğinde ben dahi ber-vech-i muharrer irtihân ve tesellüm ve kabûl itmiş ve müddet-i mezkûre hitâmında fekk-i rehne müyesser olmaz ise bağ-ı mezkûru lede’l-müzâyede bey‘ ve semeninden

meblağ-ı mezkûru bana te'diye ve îfâ itmek üzre vekâlet-i devriye ile tarafımdan işbu hâzır-ı bi'l-meclis mezbûr Hızır'ı vekîl ve nâib-i menâb nasb û ta'yîn eylediğimde mezbûr Hızır dahi ber-vech-i meşrûh vekâlet-i mezkûreyi kabûl idüb ecl-i mezkûr dahi hülûlünden nâşî mezkûr bağ li-ecli'l-bey' tapu me'mûru tarafından tanzîm olunan mezâd pusulası ber-münâdîye verilüb müddet-i nizâmiyesi dahi mürûr ve ba'de'l-kıtâ'a-ü'l-rağbât beş yüz on guruşda Şeyh Mehmed 'Alî Efendi 'uhdesinde nakd idüb mezbûr Hızır bağ-ı mahdûd-ı mezkûr ferâğı içûn i'tâ-yı takarrürden imtinâ' ider olmağla suâl olunub iktizâ iden takrîrât 'ale'l-usûl i'tâ olunmak üzre mezbûr Hızır'a tenbîye matlûbumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve'l-istintâk mezbûr Hızır dahi cevâbında kaziyye minvâl-i muharrer üzredir deyu ikrâr ve i'tirâf idüb lakin bağ-ı mahdûd-ı mezkûru semeni iki bin guruş olduğundan müzayedece bâliğ olduğu semen noksan olmağla bu cihetle ferâğ takririnden imtinâ eylerim deyu beyân eylediği. Fî 9 Şevvâl Sene (1)320.

Müdde'î: Hâcı 'Alî Efendi (Mühür: ʿAli), Müdde'î 'Aleyh: Hızır bin Mehmed.

'Ârifler olduğumuza Müdde'î 'aleyh mezbûr Hızır biz hâzır olduğumuz hâlde ber-vech-i muharrer i'tâ-yı takrir ve ifâde eylediği gibi imzâsı zîrîne parmak işâreti vaz' eylediğini tasdîk eyleriz. Fi 9 minhü.

Mu'arref: Şehbenderzâde Ahmed Hilmî (Mühür: Ahmed Hilmi), Mu'arref: 'Abdürrezzâk Hâcı Kermo (Mühür: es-Seyyid 'Abdürrezzâk bin Abdülkâdir), Mu'arref: Sâdık bin 'Abdullah Babasalih (Mühür: Sâdık bin 'Abdullah Babasalih), Mu'arref: Mehmed Sa'îd İhsiçe (Mühür: Mehmed Saʿid).

Hâricen sulh oldukları.

Sahife: 97.

67. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtın Şeyh Şeyhullah Mahallesi ahâlîsinden iken bundan bir sene üç ay mukaddem vefât iden Fâris Beg ibn-i Mehmed Beg'in verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Naîme hatun ibnet-i Halîl eş-Şâtır ve sulbiye-i kebîre kızları Fâtıma ve Nâzile ve sulbiye-i sağîre kızları Rabe ve 'Adle'ye ve li-ebeveyn erkarındaşı Yusuf Beg ibnü'l-mezbûr Mehmed Beg'e münhasıra ba'dehu mezbûr Yusuf Beg dahi vefât idüb verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Hedule bint-i 'Ali Paşa ve sulbiye-i kebîre kızı Fehîme ve 'ammisi müteveffâ İsmâil Ağa'nın sulbî kebîr oğulları Hasan Ağa ve İbrâhîm Beg'e ba'dehu

İbrâhîm Beg dahi vefât idüb verâseti zevcesi ‘Âyşe ve sulbi kebir oğulları ‘Abdullah ve İsmâil Efendilerle sulbiye-i kebîre kızları Emîne ve Latîfe’ye münhasıra ve tashîh-i mes’ele-i mîrâsiyeleri bi-hükmü’l-münâsahatü’ş-şer‘iyye altı bin yüz kırk dört sihâmdan olub sihâm-ı mezkûreden 26/8 sehmi zevce-i mezbûre Naîme’ye ve her birine bin yirmi dörder sihâmdan cem‘ân 4096 sehmi bintân-ı mezbûrât Fâtıma ve Nâzile ve Rabe ve ‘Adle’ye ve 160 sehmi mezbûre Hedule bin altı yüz kırk sehmi bint-i mezbûre Fehîme’ye ve 2401 sehmi mezbûr Hasan Ağa’ya isâbeti tahkikinden sonra verese-i mezbûrûndan zâtı ta‘rîf-i şer‘î ile mu‘arrefe mezbûre Fehîme tarafından bâ-hüccet-i şer‘iyye vekîli medîne-i mezkûre mahallâtından Latîfiye Mahallesi’nde mütemekkin tebe‘a-i Devlet-i ‘Aliyye’nin Ermenî Katolik milletinden Naum Efendi veled-i Nasri Kesbâr yine verese-i mezbûreden müteveffâ-yı evvel mezbûr Fârsî Beg’in zevcesi zâtı ta‘rîf-i şer‘î ile mu‘arrefe mezbûre Naîme hatun muvâcehesinde müteveffâ-yı evvel mezbûr Fâris Beg’in terekesinden üç yüz guruş kıymetli gümüşden ma‘mûl bir koyun sâ‘ati ve yüz sekiz guruş kıymetli mavi renginde çukadan ma‘mûl bir şalvar ve elli guruş kıymetli kuzu derisinden ma‘mûl bir kürk ve üç yüz guruş kıymetli çitâreden maʿmûl iki aded entâri ve yetmiş guruş kıymetli mebrûm ve bezden maʿmûl yedi ‘aded güğümlük ve elli guruş kıymetli bezden ma‘mûl beş ‘aded don ve iki yüz guruş kıymetli nühâsdan maʿmûl iki sini ve yüz guruş kıymetli çamaşur kazganı ve yüz guruş kıymetli büyük teşt ve altmış guruş kıymetli sağîr bir teşt ve iki yüz elli guruş kıymetli yirmi beş ‘aded sahan ve elli beş guruş kıymetli on bir ‘aded tas ve elli

Sahife: 98.

guruş kıymetli bir hamâm sıtılı ve elli guruş kıymetli bir yarımlığın ve yirmi beş guruş kıymetli bir yoğurt sıtılı ve on beş guruş kıymetli sıtıl ve iki yüz guruş kıymetli cedîd iki ‘aded kilim ve iki yüz elli guruş kıymetli müsta‘mel halı büryân ve yüz elli guruş kıymetli bir bisât ve altmış guruş kıymetli Halebkârî cedîd üç ‘aded hasır ve bin elli guruş kıymetli yünden ma‘mûl mükemmel yedi kat yatak üç yüz guruş kıymetli yünden memlû on beş ‘aded yasdık ve kırk guruş kıymetli nühâsdan ma‘mûl bir mangal ve seksen guruş kıymetli yünden memlû sekiz ‘aded yüz yasdığı ve yüz elli guruş kıymetli yünden memlû tennur yorğanı ve kırk guruş kıymetli bir ‘aded ʿurba ve elli guruş kıymetli bir câcim ve yüz guruş kıymetli iki ‘aded tencere ve otuz guruş kıymetli iki ‘aded sağîr tencere ve elli guruş kıymetli basmadan ma‘mûl iki ‘aded işlik

ve yirmi guruş kıymetli demirden ma‘mûl bir mangal ve her bir yüz sekiz guruşdan cem‘ân iki bin dört yüz üç guruş kıymetli yirmi iki ‘aded lira-yı ‘Osmâniye ve bir çarik ve her biri yirmişer guruşdan cem‘ân dört yüz yirmi guruş kıymetli yirmi bir ‘aded sîm mecîdiye ve altı yüz guruş kıymetli on batman sâde yağ ve kırk guruş kıymetli Diyârbekirkârî bir yeşil iki ‘aded küp ve iki yüz guruş kıymetli haşebden ma‘mûl bir taht ve yüz guruş kıymetli yine haşbdan maʿmûl bir taht ve yirmi guruş kıymetli nühâsdan vasat ve sağir iki aded lengerî ve iki yüz elli guruş kıymetli haşbdan bir buğday peteği ve yirmi guruş kıymetli nühâsdan iki ‘aded kıyma leğeni ve tava ve altmış guruş kıymetli bir el değirmeni ve otuz guruş kıymetli üç ‘aded küp ve otuz guruş kıymetli bir ayna ve otuz guruş kıymetli sağîr üç ‘aded yeşil ve iki yüz guruş kıymetli yünden memlû üç ‘aded minder ve on guruş kıymetli kokadan bir tesbih ve kırk guruş kıymetli iki batman tütün ve iki yüz guruş kıymetli bir buçuk kîle hınta ve yüz on guruş kıymetli bir kîle şe‘ir ve yirmi guruş kıymetli nühâsdan bir havan ve iki bin dört yüz guruş bi re’s turî ve iki re’s kır üç re’s kısrak ve on yedi bin beş yüz guruş kıymetli Mello Nâhiyesi kurâsından Emankapulu? Karyesi ahâlîsinden ʿİsa bin ʿİsîs ve Mehmed Şemo nezdlerinde üç yüz re’s koyun ve mezkûr Şeyh Şeyhullah Mahallesi’nde kâin bir tarafı Amsîh Şalmi menzili ve bir tarafı müteveffâ Halîl Usta veresesi menzilleri ve tarafeyni tarîk-i ‘âmm ile mahdûd ve müştemilât-ı ma‘lûmeyi hâvî ve üç bin guruş kıymetli bir bâb mülk menzil ve medîne-i mezkûre hâricinde Vâdi es-Sefâ’da kâin bir tarafı Hâcı Mustafâ bin İbrâhîm el-Kâsım ve bir tarafı Ağazâdelerin bağçesi ve bir tarafı Halîl ‘Arabo bahçesi ve taraf-ı râbi‘i Ahmed Şâh veresesinin bağçeleriyle mahdûd bir sehm-i şâyi‘ ve ‘Avina Kazâsı dâhilinde Sürgücü Nâhiyesi Kurâsı’ndan Alkan Karyesi ‘akârında vâki‘ bir tarafı Cem ve bir tarafı Şeyho Temo ve iki taraf-ı tarîk-i ‘âmm ile mahdûd yeri arsa-i mîrî ve eşcâr-ı mülk ve başka mahalli bir kıt‘a kavak rahlesi ki cem‘ân otuz altı bin yedi yüz otuz altı guruş kıymetli emvâl ve hayvanât ve nükûdât ve ağnâm ve emlâk ve ‘akârâtın müdde‘î ‘aleyhümâ mezbûre Naîme vaz‘-ı yed ider olmağla suâl olunub müvekkilem mezbûre Fehîme’ye bi-hükmü’l-münâsahatü’ş-şer‘iyye el-mezkûre vesâyet-i hisse-i ırsiyyesi ‘aynen ve sarf ve istihlâk itmiş ise ber-minvâl-i muharrer bedelen müvekkileme bi’l-izâfe hâlen bana edâ ve teslîme mezbûre Naîme hatun’a tenbîye olunmak matlûbumdur deyu ba‘de’d-da‘vâ ve’l-istintâk mezbûre Naîme hatun dahi cevâbında ancak müteveffâ-yı evvel mezbûr Fâris Beg’in terekesi yirmi guruş kıymetli nuhâs teşt ve on iki guruş kıymetli

çamaşur kazganı ve on guruş kıymetli bir abdest ibriği ve on beş guruş kıymetli bir minder ve on beş guruş kıymetli bir sini ve yirmi guruş kıymetli dört ‘aded esküre ve yirmi guruş kıymetli dört sahan ve otuz guruş kıymetli iki ‘aded kuşhâne ve on beş guruş kıymetli bir lenger ve on guruş kıymetli paçavradan dört ‘aded yasdık ve otuz guruş kıymetli üç ‘aded sağîr döşek ve elli guruş kıymetli iki ‘aded yorğan ve otuz guruş kıymetli üç ‘aded sağîr döşek ve elli guruş kıymetli iki aded yorğan ve otuz guruş kıymetli üç sağir yorgan ve otuz guruş kıymetli iki ‘aded köhne kilim ve on beş guruş kıymetli keçeden iki ‘aded seccâde ve beş guruş kıymetli paçavradan iki ‘aded yasdık ve altı guruş kıymetli paçavradan iki ‘aded minder ve beş guruş kıymetli bir yüz yasdığı ve yirmi guruş kıymetli halı müsta‘mel orta ve yirmi

Sahife: 99.

guruş kıymetli haşebden bakar ineği tabağı ve altı guruş kıymetli üç ‘aded yeşil sağîr sindân ve dört guruş kıymetli orta yeşil sindân ve altmış guruş kıymetli altı kaymalı müsta‘mel bir taht ve kırk beş guruş kıymetli çukadan müsta‘mel bir şalvar ve yirmi iki guruş kıymetli kuzu derisinden müsta‘mel bir kürk ve on dört guruş kıymetli beyâz bir ‘abâ nezdimdedir deyu ikrâr mâ‘adâ ağnâm ve emlâk ve eşyâ-i muharrere-i mezkûre müdde‘âsını inkâr eylediği. Fi 20 Şevvâl sene (1)320.

Müdde‘i Vekîli Noum: (İmza: Noum), Müdde‘î ‘Aleyhümâ: Naîme (İmza: Naîme), Mu‘arref: (Sâdık ibn-i Mehmed Reşo), Mu‘arref: (Mehmed Sa‘îd ibn-i Mollâ Kâsım).

Zâtı bi’l-ma‘rîfetü’ş-şer‘iyye ‘ârifler olduğumuz müdde‘â-ün ‘aleyhâ mezbûre Naîme hatun biz hâzır olduğumuz hâlde ikrâr ve takrir ve imzâsını zîrîne parmak işâreti vaz‘ eylediğini tasdîkan temhir eyleriz. Fi minhü sene minhü.

Mu‘arref: Sâdık ibn-i Mehmed Reşo (İmza: Sâdık) el yazusundan. Mu‘arref: Mehmed Sa‘îd ibn-i Mollâ Kâsım (Mühür: Mehmed Sa‘îd).

Müdde‘î ‘aleyh ânın mâ‘adâ ağnâm ve sâirenin inkârına mukarrin vekîl-i mezbûrdan müdde‘âsına beyyine ikamesine havâle şud.

Hâkim: ‘Abdülazîz Hâlef.

Müdde‘î vekîl-i mezbûr Noum Efendi husûs-ı mezkûr hakkında medîne-i mezkûre mahallâtından Câmii Kebîr Mahallesi ahâlîsinden Emîn Çelebî bin Halîl el-

Karadağî ve Şeyh Şeyhullah Mahallesi ahâlîsinden Tahrîr Kalemi Başkâtibi ‘İzzet Efendi bin İbrâhîm Beg ve Mello ‘Aşîreti hânedânından Hamîdiye mülâzım-ı evveli ‘Alî Ağa ibn-i İbrâhîm Ağa ve Cebûlî Karyesi ahâlîsinden Osî Velo ve İbrâhîm el-Hâcci nâm kimesneler şâhidleri olub bunlardan mâ‘adâ şâhidlerim yokdur deyu beyân eylediği.

Müdde‘î ‘aleyh mezbûr Naîme hatun ikmâl-i muhâkeme içûn huzûr-ı şer‘-i şerîfden tevârî idüb ‘ale’l-usûl ikametgâhına fî minhu târihli mahallinde teblîğ olunduktan sonra yevm-i mu‘ayyende bulunan Fî 19 Rebîü’l-âhir Sene (1)321 Pazartesi gününde mahkemeye hâzır bulunduğundan mezbûre hukûkunu muhâfaza içûn Celâleddîn Efendi ibn-i Süleymân Efendi tarafından vekîl-i musahhar ta‘yîn olunub Şühûd-u muharrere-i mezbûreden mezbûr ‘Alî Ağa ibn-i İbrâhîm nâm kimesne li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer‘a hâzır olub vekîl-i musahhar mûmâ-ileyh Celâleddîn Efendi muvâcehesinde istişhâd olundukda fî’l-hakîka müteveffâ-yı mezbûr Fâris Beg’in terekesinden olub müdde‘î-i vekîl-i mezbûr Naum Efendi tarafından iddi‘â olunan üç yüz guruş kıymetli bir koyun sâ‘at ve iki yüz guruş kıymetli iki ‘aded sini ve yüz guruş kıymetli bir çamaşur kazganı ve yüz guruş kıymetli bir teşt ve elli guruş kıymetli bir yarımlığın ve yirmi beş guruş kıymetli bir yoğurt sıtılı ve iki yüz guruş kıymetli iki ‘aded kilim ve iki yüz guruş kıymetli halıdan yama ve yüz elli guruş kıymetli bir bisât ve bin elli guruş kıymetli yedi kat yatak ve ve üç yüz guruş kıymetli yünden memlû on beş ‘aded yasdık ve kırk guruş kıymetli nühâsdan mangal ve seksen guruş kıymetli sekiz ‘aded yüz yasdığı ve yüz elli guruş kıymetli tennur yorganı

Üçüncü zabıt ceridesi sahîfeye nakl olunmuş(dur).

Sahife: 100.

68. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Bâbussor Mahallesi’nde sâkine zâtı babası Hasan bin Hamdî ve Tekye Mahallesi ahâlîsinden ‘Abdülkâdir bin diğer Hasan ta‘rîfleriyle mu‘arrefe ‘Âişe bintü’l-mezbûr Hasan medîne-i mezkûre mahallâtından Gölâsiyân Mahallesi’nde sâkin Halîl bin Seyyid Hızır muvâcesinde mezbûr Halîl’in mutekarrer ve ma‘kûd-ün ‘aleyh mehr-i mu‘accelimden yüz elli guruş kıymetli bir kat yatak ve seksen guruş kıymetli bir bisât ve altmış guruş kıymetli Erzurum-kârî bir sandık ve yüz guruş kıymetli şaldan ma‘mûl bir kat elbise ve otuz guruş kıymetli basmadan ma‘mûl bir kat hafîf elbise ve otuz

guruş kıymetli hamâm takımı ve yüz guruş kıymetli ipekden ma‘mûl bir siyah çarşeb ve yirmi guruş kıymetli bir ayna ve yirmi beş guruş kıymetli nühâsdan ma‘mûl beş ‘aded tas ve yirmi beş guruş kıymetli beş ‘aded sahan ve kırk guruş kıymetli nühâsdan bir sini ki cem‘ân altı yüz altmış guruş mehr-i mu‘accel ve ma‘lûmü’l-mikdâr mehr-i mü’eccel tesmiyeleriyle zevce-i menkûha-i medhûl-ün bahâsı olub mehr-i mu‘accel-i mezkûrdan yalnız otuz guruş kıymetli bir kat hafîf elbise bana teslîm idüb mütebâkî altı yüz otuz guruşu hâlâ zimmetinde olub beni babam hânesinde nefsimi habs itmekle meblağ-ı mütebâkî-i mezkûru hâlen bana edâ ve teslîme ve edâ idinceye değin zevcim mezbûr Halîl üzerine mikdâr-ı ma‘rûf nafaka farz ve takdîr olunmak matlûbumdur deyu ba‘de’d-da‘vâ ve’l-istintâk mezbûr Halîl dahi cevâbında işbu yedimde olub meclis-i şer‘de kırâat olunan bin üç yüz on dokuz senesi Ramazânü’l-mübârekin üçüncü günü târihiyle müverrah bir kıt‘a ibrâ varaka-i ‘âdiyesi mantûkunca zevcem mezbûrenin zimmetinde olan mehr-i mu‘accelinin tamâmını îfâ itdikden sonra fazla olarak ve yüz seksen beş guruş dahi kendüsüne vereceğimi ta‘ahhüd itmişdim deyu müdde‘iyye-i mezbûrenin inkârına mukârin def‘-i sadedinde bulunduğu. Fî 19 Şevvâl Sene (1)320.

Müdde‘iyye: ‘Âişe, Müdde‘î ‘Aleyh: Halîl, Mu‘arref: Hasan (Mühür: es-Seyyid Hasan), Mu‘arref: ‘Abdülkâdir.

Zâtı bi’l-ma‘rifetü’ş-şer‘iyye ‘ârifler olduğumuz mezbûre ‘Âişe ve Halîl ber-vech-i muharrer ikrâr ve takrîr ve imzâları zîrîne parmak işâreti vaz‘ eyledikleri(ni) tasdik eyleriz. Fî Şevvâl Sene (1)320.

Mu‘arref: Hasan (Mühür: ‘Abd-i Hasan), Mu‘arref: ‘Abdülkâdir (İmza: ‘Abdülkâdir), Mu‘arref: Celâleddîn: (Mühür: es-Seyyid Hammâd Celâleddîn).

Mezbûr Halîl’in def‘ da‘vâsına beyyine ikamesine havâle şud.

Hâkim: ‘Abdülazîz Hâlef.

Sahife: 101.

69. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Tekye Mahallesi’nde sâkine zâtı medîne-i mezkûre mahallâtından Seyyid Ferec bin ‘Alî Hân ve mezkûr Tekye Mahallesi ahâlîsinden Sâdık bin ‘Abdullah’ın ta‘rîfleriyle mu‘arrefe Nâzile bint-i Hâcı Mehmed ‘İzzî mezkûr Bâbussor Mahallesi ahâlîsinden ‘Abdülganî

bin Mustafâ bin Seyyid Yusuf el-Bedir muvâcehesinde mezbûr ‘Abdülazîz’in zevce-i menkûha-i medhûl bahâm olub zimmetinde mütekarrer ve ma‘kûd-ün ‘aleyh olan yüz guruş kıymetli bir kat yatak ve yirmi guruş kıymetli bir kat hamâm takımı ve yirmi guruş kıymetli Haleb-kârî bir çarşeb ve yirmi guruş kıymetli Mardin-kârî bir beyâz sandık ve yirmi guruş kıymetli bir çift ‘âdî kundura ve elli guruş kıymetli Hind-kârî bir kat elbise ve elli guruş kıymetli altundan ma‘mûl bir çift küpe ve nükûd olarak iki yüz guruş ki min-ciheti’l-mecmû‘ dört yüz seksen guruş mehr-i mu‘accel ve ma‘lûmü’l-mikdâr mehr-i müeccel tesmiyesiyle zevce-i menkûhası olub meblağ-ı mecmû‘-ı mezkûr yüz guruş(u) bana bana teslîm idüb bâkî üç yüz seksen guruşu edâdan imtinâ‘ ider olmağla suâl olunub meblağ-ı mütebâkî-i mezkûru bana edâ idinceye değin zevcim mezbûr ‘Abdülganî üzerine mikdâr-ı ma‘rûf nafaka ve farz ve takdîr olunmak matlûbumdur deyu ba‘de’d-da‘vâ ve’l-istintâk mezbûr ‘Abdülganî dahi cevâbında eşyâ-i muharrere-i mezkûreyi ‘akd-i nikâh zamânında zimmetimde olub meblağ-ı mezkûrdan yüz guruş nükûd ile ve elli

Sahife: 102.

guruş kıymetli altundan ma‘mûl bir çift küpe henüz zimmetimdedir deyu ikrâr ve mâ‘adâ eşyâsını hîn-i ‘akd-ı nikâhda kendüsüne teslîm eylemişdim deyu müdde‘iyye-i mezbûrenin inkârıyla beraber def‘-i da‘vâda bulunduğu. Fî 22 Şevvâl Sene (1)320.

Müdde‘iyye: Nâzile, Müdde‘î ‘Aleyh: ‘Abdülganî, Mu‘arref: Sâdık, Mu‘arref: Seyyid Ferec el yazusudur.

Müdde‘iyye-i merkûme Nâzile ve müdde‘î ‘aleyh merkum ‘Abdülganî huzûrumuzda ber-vech-i muharrer ikrâr ve takrîr ve imzâları zîrîne parmak işâreti vaz‘ eyledikleri(ni) tasdîkân temhîr eyleriz. Fî Minhu Sene Minhu.

Mu‘arref: Seyyid Ferec el yazusudur. Mu‘arref: Sâdık.

Ber-minvâl-i muharrer def‘ müdde‘âsının beyyine ikamesine havâle şud.

Hâkim: ‘Abdülazîz Hâlef.

Dâfi‘zevc-i mezbûr ‘Abdülganî husûs-ı mezkûrda def‘ müdde‘âsı hakkında Bâbussor Mahallesi ahâlîsinden Kâsım bin ‘Abdurrahman ve Yusuf bin Mustafâ el-Gökçe ve İbrâhîm bin Süleymân Hallo ve Necmeddîn Mahallesi ahâlîsinden ‘Abî bin

Seyyid Halîl bin Haso şâhidleri olub bunlardan mâ‘adâ aslâ şâhidi olmadığını ifâde itdi. Fî 23 Şevvâl Sene (1)320.

Müdde‘iyye: Nâzile, Müdde‘î ‘Aleyh: ‘Abdülganî.

Sahife: 103.

70. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Bâbussor Mahallesi ahâlîsinden iken bundan akdem vefât iden Hâcı ‘Abo nâm kimesnenin sulbî kebîr oğlu ‘Abdülkâdir takrir-i kelâm ve ta‘bîr-i ‘ani’l-merâm idüb li-ebeveyn erkarındaşım ‘Abdülcebbâr el-mezbûr Hâcı nâm sağîrin tesviye-i umuruna kıbel-i şer‘-i şerîfden bir vasî nasb û ta‘yîn buyurulmak ehemm ve elzem olduğu ben sağîr-i mezbûrun velî ve akrebi ve her vechle umûr-ı vesâyete muktedir bulunduğumdan sağîr-i mezbûr ‘Abdülcebbâr üzerine kıbel-i şer‘den beni vasî nasb û ta‘yîn buyurulmak matlûbumdur didiği. Fî 25 Şevvâl Sene (1)320.

Müdde‘î: Mezbûr ‘Abdülcebbâr’ın li-ebeveyn erkarındaşı ‘Abdülkâdir (Mühür: ‘Abdülkâdir).

Mezbûr ‘Abdülkâdir ber-vech-i muharrer takrîr-i meşrûhunu beyâna havâle şud.

Medîne-i Mardin mahallâtından Bâbussor Mahallesi sâkinlerinden Sâlih bin Hâcı ‘Alî Heko ve Dervîş bin Hısno nâm kimesnelerden her biri meclis-i şer‘a hâzır olmalarıyla ‘alâ-tarîki’l-ihbâr istişhâd olunduklarında fî’l-hakîka bundan akdem vefât iden Hâcı bin ‘Abo’nun sulbî sağîr oğlu ‘Abdülcebbâr bir vasîye muhtâc ve işbu hâzır-i bi’l-meclis li-ebeveyn erkarındaşı ‘Abdülkâdir nâm kimesne her vechle umûr-ı vesâyeti ‘uhdesinden gelmeğe muktedir bulunduğu(nu) biliriz biz bu husûsa bu vech üzre ‘alâ-tarîki’l-ihbâr şehâdet ideriz. Fî 25 Şevvâl Sene (1)320.

Muhbir: Sâlih (Mühür: Mehmed Sâlih), Muhbir: Dervîş (Mühür: Dervîş (1)320).

Sahife: 104.

71. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Şehîdiye Mahallesi’nde sâkine zâtı mahalle-i mezkûrede sâkin zâtı Sâlih Efendi ibn-i İbrâhîm Ağa ve Şeyh Şeyhullah Mahallesi ahâlîsinden Hindîzâde Rıf‘at Efendi ibn-i Şehmus Efendi’nin ta‘rîfleriyle mu‘arrefe Halîme bint-i Hâcı Hüseyin mezkûr Şeyh Şeyhullah

Mahallesi'nde sâkin 'Alî bin İbrâhîm muvâcehesinde mezbûr 'Alî zevc-i dâhilim olub zimmetinde mehr-i mu'accelimden mütebâkî yüz guruş kıymetli bir kat yatak ve yüz guruş kıymetli altundan ma'mûl bir çift küpe ve yirmi beş guruş kıymetli Mardinkârî bir sandık bana edâ ve teslîme ve zevcim mezbûrun babası ve validesiyle bir hânede sâkinler olduğumuzdan beynimizde hüsn-i mu'âşeret olmamağla başka bir beyt-i şer'î tedârik idinceye değin zevcim mezbûrun üzerine mikdâr-ı ma'rûf nafaka farz ve takdîr olunmak matlûbumdur deyu ba'de'-da'vâ ve'l-istintâk mezbûr 'Alî dahi cevâbında kaziyye minvâl-i muharrer üzre olduğunu tâbiaa'n ikrâr ve i'tirâf idüb ve zevcesi mezbûreye bir beyt-i şer'î tedârik ideceğini ta'ahhüd eylediği. Fî 24 Şevvâl Sene (1)320.

Müdde'iyye: Halîme, Müdde'î 'Aleyh: 'Alî, Mu'arref: Rıf'at (Mühür: es-Seyyid Rıf'at), Mu'arref: (İmza: Sâlih) el yazusudur.

Müdde'iyye mezbûr Halîme ve nüdde'î 'aleyh mezbûr 'Alî ber-minvâl-i muharrer huzûrumuzda ikrâr ve takrîr ve imzâları zîrîne parmak işâreti vaz' eylediklerini tasdîkân temhir eyleriz. Fî Minhu Sene Minhu.

Mu'arref: Rıf'at (Mühür: es-Seyyid Rıf'at), Mu'arref: Sâlih bin Hâcı 'Alî Heko (Mühür: Sâlih Heko).

Sahife: 105.

72. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Emîneddîn Mahallesi'nde mütemekkine tebe'a-i Devlet-i 'Aliyye'nin Süryânî Katolik milleti nisvânından ve zâtı Ermenî Katolik milletinden Naum Efendi veled-i Nasri Kespar ve Şeyh Çabuk Mahallesi'nde mütemekkin tebe'a-i Devlet-i 'Aliyye'nin millet-i mezkûresinden Ferco veled-i Hanna Senyor'un ta'rîfleriyle mu'arrefe Sofi bint-i Hanna Çokya meclis-i şer'de medîne-i mezkûre mahallâtından Emîneddîn Mahallesi'nde mütemekkin tebe'a-i Devlet-i 'Aliyye'nin Ermenî Katolik milletinden Boğos veled-i Ello Boğos muvâcehesinde işbu târih-i zabıtdan dört sene mukaddem beheri beş guruş yirmişer pâreden cem'ân iki yüz yirmi guruş kıymetli kırk 'aded cedîd rub' gâzî ve beher biri on ikişer guruşdan cem'ân yüz yirmi guruş kıymetli on 'aded cedîd yarım gâzî merkum Boğos'a ikrâz ve teslîm eylediğimde ol dahi ber-vech-i muharrer iktirâz ve tesellüm ve ahz û kabz ve kabûl ve umûruna sarfla istihlâk idüb mezkûr kırk 'aded cedîd rub' gâzî ile on 'aded cedîd yarım gâzî hâlen bana edâ ve

teslîme mezbûr Boğos'a tenbîye olunmak matlûbumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve'l-istintâk merkum Boğos dahi cevâbında müdde'iyye-i merkûmenin ber-minvâl-i muharrer müdde'âsını inkâr eylediği. Fî 27 Şevvâl Sene (1)320 ve Fî 13 Kânûn-ı Sânî Sene (1)318.

Müdde'iyye: Sofi bint-i Hanna Çokya, Müdde'î 'Aleyh: Boğos veled-i Ello Boğos (İmza: Boğos veled-i Ello) Boğos Ello el yazusudur. Mu'arref: Ferco veled-i Hanna Senyor (Mühür: Ferco Hanna), Mu'arref: Naum (İmza: Noum) el yazusudur.

Zâtı bi'l-mar'rifeti'ş-şer'iyye 'ârifler olduğumuz mezbûre Sofi biz hâzır olduğumuz hâlde ber-vech-i muharrer da'vâ ve imzâsı zîrîne parmak işâreti vaz' eylediğini tasdîk eyleriz. Fî Minhu Sene Minhu.

Hâzır ve mu'arref: Ferco veled-i Hanna Senyor (Mühür: Ferco), Mu'arref: Yusuf Mihail ed-Dokmak (Mühür: Yusuf Mihail ed-Dokmak).

Müdde'iyye-i mezbûre ber-vech-i meşrûh müdde'âsına mutâbık beyyine ikamesine havâle şud.

Müdde'iyye-i mezbûre Sofi'nin husûs-ı mezkûr hakkında Emînüddîn Mahallesi'nde mütemekkin tebe'a-i devlet-i müşâr-ün-ileyhânın Ermenî Katolik Maksi Caco ve Yusuf veled-i Ello Boğos ve mezbûrân Caco ve Yusuf'un anaları Verde bint-i İliya es-Selâmî ve mezbûr Yusuf'un zevcesi hatun-ı bint-i Bedros Botan ve Susi bint-i Yusuf Kirabed ve Ermenî Katolik milletinden Yusuf Kirabet oğlu Sa'îd ve mezbûrân Caco ve Yusuf'un kızkarındaşı Şemmi bint-i Ello Boğos ve millet-i merkûmeden Cebr veled-i Hanoş ve Zeyr nâm kimesneler şâhidleri olub bunlardan başka aslâ şâhidlerim olmadığını ifâde eylediği. Fî Minhu Sene Minhu.

Müdde'iyye: Sofi, Müdde'î 'Aleyh: Boğos veled-i Ello Boğos (Mühür: Ello Boğos bin İbrahim).

Sahife: 106.

73. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Necmeddîn Mahallesi'nde mütemekkin tebe'a-i Devlet-i 'Aliyye'nin Süryânî Kadîm milletinden Circis veled-i Maksi Abraham meclis-i şer'de medîne-i mezkûre mahallâtından Emînüddîn Mahallesi'nde mütemekkin tebe'a-i devlet-i müşâr-ün-ileyhânın Ermenî Katolik milletinden iken bundan akdem vefât iden Maksi Refo veled-i Ello Boğos'un

verâseti zevce-i metrukesi Sofi bint-i Hanna Çokya ve anası Verde bint-i Şamas İliyâ es-Selâm ile sulbî sağîr oğulları Atâullah ve Mehîrân ve sulbiye-i sağîre kızları Necme ve Zehode'ye münhasıra ba'dehu ibn-i sağîr-i mezbûr Mehiran dahi vefât idüb verâseti anası merkûme Sofi ve li-ebeveyn erkarındaşı merkum Atâullah ve li-ebeveyn kız karındaşları merkûmât Necme ve Zehode'ye münhasıra olduğu bi'l-ihbâr lede'ş-şer'i'l-enver zâhir ve mütehakkık olduktan sonra verese-i merkûmûndan zâtı Ermenî Katolik milletinden Naum Efendi veled-i Nasri Kespar ve Şeyh Çabuk Mahallesi'nde mütemekkin tebe'a-i Devlet-i 'Aliyye'nin Ermenî Katolik milletinden Ferco veled-i Hanna Senyor ta'rîfleriyle mu'arrefe zevce-i merkûme Sofi muvâcehesinde biz işbu târih-i zabıtdan iki sene üç mâh mukaddem mâlımdan verilen beş yüz yetmiş sekiz guruş müteveffâ-yı mezbûr Maksi Refo'ya hayâtında ikrâz ve teslîm eylediğimde oldahi ber-vech-i muharrer iktirâz ve tesellüm ve ahz û kabz ve kabûl ve umûruna sarfla istihlâk itdikden sonra meblağ-ı mezkûrdan yüz yirmi sekiz guruş bana def'û teslîm idüb mütebâkî dört yüz elli guruşu kable'l-ahz ve'l-istîfâ merkum vefât itmekle suâl olunub meblağ-ı mütebâkî-i mezkûru terekesine vazı'ü'l-yed olan zevce-i mezbûreden bi'l-ahz hâlen bana edâ ve teslîme merkûme Sofi'ye tenbîye olunmak matlûbumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve'l-istintâk merkûme Sofi dahi cevâbında kendüsü müteveffâ-yı merkûmun zevce-i metrûkesi olduğunu tâbia'n ikrâr ve i'tirâf idüb mâ'adâ ber-minvâl-i muharrer karz müdde'âsını inkâr eylediği. Fî 27 Şevvâl Sene (1)320.

Müdde'î: Circis (Mühür: Circis), Müdde'î 'Aleyhümâ: Sofi (Mühür: Sofi), Mu'arref: Naum (İmza: Noum) Noum el yazusudur. Mu'arref: Ferco (Mühür: Ferco).

Müdde-i mezbur ber-vech-i muharrer müdde'asına mutâbık beyyine ikamesine havâle şud.

Müdde'î-i merkum Circis'in husûs-ı mezkûrda Şeyh Şeyhullah Mahallesi'nde mütemekkin tebe'a-i Devlet-i 'Aliyye'nin Ermenî Katolik milletinden Nasri veled-i Anton Elkoz ve Câmii Kebîr Mahallesi'nde mütemekkin tebe'a-i develet-i müşâr-ün-ileyhânın Süryânî kadîm milletinden Rızko veled-i Cebur Circor ve Bâbussor Mahallesi ahâlîsinden İslâm milletinden Ahmed bin Hâcı Memi Zemmî ve mezkûr Câmii Kebîr Mahallesi ahâlîsinden Ahmed bin Mustafâ Na'cî nâm kimesneler

şâhidleri olub bunlardan başka aslâ şâhidi olmadığını ifâde itdi. Fî 29 Şevvâl Sene (1)320.

Müddeʻî: Circis (Mühür: Circis), Müddeʻî ʻAleyhümâ: Sofi (Mühür: Sofi).

Sahife: 107.

Müddeʻî merkum Circis ber-minvâl-i muharrer müddeʻâsını isbâtı içûn meclis-i şerʻe ikâme eylediği Şeyh Şeyhullah Mahallesi'nde mütemekkin Ermenî Katolik milletinden Nasri veled-i Anton Elkoz nâm kimesne li-ecli'ş-şehâde meclis-i şerʻa hâzır olub müddeʻî ʻaleyh â merkûme Sofi muvâcehesinde istişhâd olundukda fi'l-hakîka Emînüddîn Mahallesi'nde mütemekkin tebeʻa-i devlet-i müşâr-ün-ileyhânın Ermenî Katolik milletinden müteveffâ Maksi Refo veled-i Ello Boğos'un hayât ve sıhhatinde bundan bir buçuk sene mukaddem Süryânî Kadîm milletinden Circis veled-i Maksi Abraham benim zimmetimde karz cihetinden beş yüz yetmiş sekiz guruş alacak hakkı olub merkûm Maksi Refo huzûrumda tâbiaʿn ikrâr ve iʻtirâf idüb ben bu husûsa bu vech üzre şâhidim şehâdet dahi iderim. Fî 30 Şevvâl Sene (1)320.

Şâhid: Nasri, Nasri el yazusudur. Müddeʻî: Circis (Mühür: Circis). Müddeʻî ʻAleyhümâ: Sofi (Mühür: Sofi).

Şuhûd-u muharrer-i merkumeden Rızko veled-i Cebur Cercor nam kimesne li-ecli'ş-şehâde meclis-i şerʿa hâzır olub istişhâd olundukda fi'l-hakika Eminüddin Mahallesi'nde tebʿayı devlet-i aliyyenin Ermeni Katolik milletinden müteveffa Maksi Refo veled-i Ello Bogos hayat ve sıhhatinden bundan iki sene dört mah mukaddem Süryâni kadim milletinden Circis veled-i Maksi Abrâham'a zimmetimde karz cihetinden beş yüz yetmiş sekiz guruş alacağı olub merkum Maksi Refo ber-vech-i muharrer huzurumda tâbieʿn ikrâr ve iʿtiraf edüb ben bu hususa bu vech üzere şâhidim şehâdet dahi ederim. Fi 3 Şevval sene (1)320.

Şâhid Rızko, Müdde-i Circis, Müddeʻî ʻaleyh â: Sofi.

Şâhidân-ı mezbûrân Nasri ve Rızko'dan merkûm Nasri mensûb olduğu Ermenî Katolik milleti rüesâ-yı rûhâniyesinden Deyr Melkon veled-i Yusuf Tomatazbaz ve Arsin veled-i Adam Karabet ve diğer şâhidi merkûm Rızko mensûb olduğu Süryânî Kadîm milleti rüesâ-yı rûhâniyesinden Keşiş Cebrail veled-i Şamas Yunan Dolyani ve Keşiş Mihail veled-i Circo ʻAlmo'dan evvelen bâ-varaka-i mesture sırran lede't-

tezkiyye makbulü'ş-şehâde idükleri iş'âr ve ihbâr olunmağla şâhidân-ı merkûmân müdde'î 'aleyhâ merkûme Sofi muvâcehesinde Necmeddîn Mahallesi'nde mütemekkin tebe'a-i devlet-i müşâr-ün-ileyhânın Süryânî Kadîm milletinden Caco veled-i Osohzum ve Protestan milletinden Cacî veled-i Sado Dindan'dan bi'l-muvâcehe 'alenen tezkiye olundukda makbûlü'ş-şehâde idükleri ihbâr eyledikleri. Fî 12 Zîlka'de Sene (1)320.

Müzekkî aleyh Caco (Mühür: Caco), Müzekkî aleyh Cacî (Mühür: Cacî), Müdde'î: Circis (Mühür: Circis), Müdde'î 'Aleyhümâ Sofi (Mühür: Sofi).

Müdde'î merkûm Circis ber-nehc-i şer'î istizhâren tahlîf icrâ olunmuşdur. Fî Minhu Sene Minhu.

Müdde'î Circis (Mühür: Circis), Müdde'î 'Aleyhümâ Sofi.

74. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin'e tâbi' Şeyhâniye Nahiyesi kurâsından Karatay Karyesi ahâlîsinden Osmân ibn-i Şeyh 'Ömer meclis-i şer'de medîne-i mezkûre kurâsından Kabala Karyesi sâkinlerinden Mahmûd bin Dâvud muvâcehesinde işbu mahkeme-i şer'iyye sahasına ihzâr idilen levni mavi ve sağ kulağı çatlak on beş yaşında bir re's erkek merkeb diğer mülküm yine levni mavi bir re's dişi merkebimden doğmuş netâcen mülküm iken işbu târih-i zabıtdan altı sene akdem meydân-ı şehir hâricinde Tel Tarîk Karyesi toprağında kazâen gâib olub el-hâletü hazihi merkeb-i mevsûf-ı mezkûru mezbûr Mahmûd yedinde bulmamla bi'l-istihkâk taleb ederim deyu da'vâ itdikde mezbûr Mahmûd dahi cevâbında merkeb-i mevsûf-ı mezkûru işbu târih-i zabıtdan iki sene mukaddem 'Ömerkân Nâhiyesi kurâsından Raseyn Karyesi ahâlîsinden gâib-i 'ani'l-beled 'Alî Beg Efendî'den iki yüz guruş semen-i medfû' ve makbûz ile iştirâ itmişim binâen 'aleyh şirâen mülkümdür ve bi-hakkın vaz'-ı yed iderim deyu her biri ber-minvâl-i muharrer âherin müdde'âsını inkâr eylediği. Fî 28 Şevvâl Sene (1)320.

Müdde'î: 'Osmân, Müdde'î 'Aleyh: Mahmûd.

Müdde'î mezbûr ber-vech-i muharrer netâc müdde'âsına muvafık beyyine ikamesine havâle şud.

Müdde‘î mezbûr Osmân ve müdde‘î ‘aleyh mezbur Mahmûd huzûrumuzda ber-vech-i muharrer ikrâr ve takrîr ve imzâları zîrîne parmak işâreti vaz‘ eyledikleri(ni) tasdîkân temhîr eyleriz. Fi mibhü sene minhü.

Mu‘arref: Hızır ibn-i Hasan Hacı Mahrec, Mu‘arref: Sâdık bin Ahmed (Mühür: Mahmud bin Sâdık).

Müdde‘î mezbûr Osmân husûs-ı mezkûrda Karatay Karyesi ahâlîsinden Mehmed bin Şeyh Dâvud veled-i Ahmed bin Şeyh Hüseyin ve Hâlid bin Şeyh Mehmed ve Hasan bin Mollâ Ahmed şâhidleri olub bunlardan mâ‘adâ aslâ şâhidi olmadığını ifâde itdi. Fî minhu sene minhu.

Müdde‘î: ‘Osmân, Müdde‘î ‘Aleyh: Mahmûd.

Şühûd-u muharrere-i mezkûreden Ahmed bin Şeyh Hüseyin nâm kimesne li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer‘a hâzır olub istişhâd olundukda fî’l-hakîka işbu meclis-i şer‘-i şerîf sahasına ihzâr idilen levni mavi ve sağ kulağı çatlak bir re’s erkek merkeb müdde‘î mezbûr Osmân mülkü olan yine levni mavi bir re’s dişi merkebden doğmuş ve anası memesinden emiyordu müdde‘î mezbûr Osmân’ın netâcen mülkü(dür) biz bu husûsa bu vech üzre şâhidiz ve şehâdet dahi ideriz. Fî 28 Şevvâl Sene (1)320.

Şâhid: Ahmed, Müdde‘î: ‘Osmân, Müdde‘î ‘Aleyh: Mahmûd.

Sahife: 108.

75. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Bâbussor Mahallesi sâkinlerinden ‘Abdülkâdir ve Şâkir evlâd-ı Hâcı nâm kimesneler medîne-i mezkûrenin Bâbussor Mahallesi sâkinlerinden Nuʿmân bin Hâcı Hızır el-Kanzuh nâm kimesne muvâcehesinde bundan yirmi bir gün akdem mezbûr Nuʿmân ile mahalle-i mezkûrede vâki‘ mûrisimizden müntakil ma‘lûmü’l-hudûd bir bâb menzilin nısfınca beynimizde vâki‘ olan münâza‘ât-ı kesîreden sonra muslihûn tavassutuyla menzil-i mezkûr da‘vâsınca mezbûr Nuʿmân yirmi bir güne kadar üç yüz guruş bize teslîm itmek üzere kendüsüyle sulh ve her birimiz âherin zimmetini bu sûretle ibrâ itdiğimizden ve ecl-i mezkûr dahi mürûr itdikden sonra bedel-i sulh-ı mezkûru taleb itdiğimizden vermemekde olub suâl vâki‘ sulh ve takrîri mucbince meblağ-ı mezkûr üç yüz guruş(u) hâlâ bize teslîme mezbûr Nuʿmân’a tenbîye olunmak matlûbumdur deyu ba‘de’d-da‘vâ ve’l-istintâk ol dahi cevâbında müdde‘iyân-ı mezbûrânın

müdde‘âlarını ikrâr ve tasdîk idüb lakin müdde‘âyân hâzırân-ı mezbûrân ‘Abdülkâdir ve Şâkir ve diğer birâderi gâib-i ‘ani’l-meclis Tevfîk’in zimmetlerinde borç cihetinden dolayı dört yüz guruş ve Mardin-kârî olarak ‘abâlar cihetinden yüz yetmiş iki guruş ve bir top amelegân bahâsından elli guruş ve kezalik karz cihetinden yedi yüz kırk sekiz guruş ve evvelce münâza‘a itdiğimiz nısf hâne mübadelesinden dahi bin otuz altı guruş ki min-haysi’l-mecmû‘ iki bin dört yüz altı guruş alacak hakkım olub meblağ-ı mezkûrdan üç yüz guruş bi’t-tenzîl kusûr kalan iki bin yüz altı guruş(u) bana edâ ve teslîme mezbûruna tenbîye olunmak matlûbumdur deyu hâzırân-ı mezbûrân ‘Abdülkâdir ve Şâkir’in inkârlarına mukârın def‘-i da‘vâda bulunduğu. Fî 29 Şevvâl Sene (1)320.

Müdde‘î: ‘Abdülkâdir (Mühür: ‘Abdülkâdir), Müdde‘î: Şâkir (Mühür: Mehmed Şâkir), Müdde‘î ‘Aleyh: Nuʿmân (Mühür: Nuʿmân).

Müdde‘î ‘aleyh dâfi‘-i mezbûrun def‘-i da‘vâsıyla beyyine ikamesine havâle şud.

Hâkim: ‘Abdülazîz Hâlef.

Dâfi‘-i mezbûr Nuʿmân’dan müdde‘âsına mutâbık beyyine taleb olundukda, şâhidleri Bâbussor Mahallesi sâkinlerinden Hâfız ‘Abdürrezzâk ibn-i Mehmed ‘Alî Efendi ve birâderi ‘Abdülkâdir Efendi ve Hâcı Hüseyin et-Turâbî bin ‘Abdullah ve ‘Abdülazîz bin Mahmûd el-Kazancı ve Seyyid Ahmed bin Mahmûd Zeyd ve Halîl Efendi ibn-i Seyyid İbrâhîm Efendi ve Şehîdiye Mahallesi

Sahife: 109.

sâkinlerinden ‘Abdurrahman bin Hâcı Mehmed ve ‘an-asıl Liceli olub Redîf Başçavuşu Mehmed Efendi ve Şeyh Çabuk Mahallesi sâkinlerinden Hâcı Şehmus bin Baba Hüseyin ve Bâbussor Mahallesi sâkinlerinden Mehmed Ağa Selmân ve li-ebeveyn erkarındaşı Mehmed Tevfîk ve yine Bâbussor Mahallesi sâkinlerinden Hâcı Hasan bin Molla ‘Abdurrahmân Efendi şâhidleri olub bunlardan mâ‘adâ şâhidlerim yokdur deyu beyân eylediği. Fî 16 Kânûn-ı Sânî Sene (1)318.

Müdde‘î (Mühür: Nuʿmân), Müdde‘î ‘aleyh : (Mühür: Mehmed Şâkir).

Dâfi‘-i mezbûr Nuʿmân ber-minvâl-i muharrer def‘ müdde‘âsını isbâtı içûn meclis-i şer‘e ikâme eylediği Şühûd-u muharrere-i mezkûreden ‘Abdülkâdir Efendi

ibn-i Mehmed ‘Alî Efendi nâm kimesne li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer‘a hâzır olub mezbûr ‘Abdülkâdir ve Şâkir muvâcehesinde mahalle-i mezkûrede kâin bir tarafı Ahzar eş-Şerâkî menzili ve iki tarafı Hâcı Kermozâde Yusuf veresesi menzilleri ve taraf-ı râbi‘i tarîk-i ‘âmm ile mahdûd ve müştemilât-ı ma‘lûmeyi hâvî bir bâb mülk menzil Nu‘mân bin Hâcı Hızır el-Kazoh ile müteveffâ Hâcı ‘Abo’nun veresesi mezbûrûn ‘Abdülkâdir ve Tevfîk ve Şâkir ve ‘Abdülcebbâr ve Hüsniye ve zevcesi Nure bint-i Hacı Hızır el-Kazoh beyinlerinde müşterek iken beynlerinde iktisâm itdiklerinden menzil-i mezkûrun şark tarafındaki nısf-i mezbûr Nu‘mân’a isâbet ve garb tarafındaki müteveffâ-yı mezbûr Hacci’nin mecmû‘ veresesine isâbet idüb mezbûr Nu‘mân şark tarafındaki olan hissesince kısmetin te‘âdülü içûn mezbûr Nu‘mân bin otuz altı guruş mezbûrûndan ‘Abdülkâdir ve Şâkir’e ve Tevfîk’e ve Nure’ye teslîm eylediği mezbûrûn ‘Abdülkâdir ve Tevfîk ve Nure’ye teslim eylediği mezburun Abdülkadir ve Tevfik ve Nure ve Şâkir huzûrumda işbu târihden beş sene evvel her biri tâbia‘n ikrâr ve i‘tirâf itmişler idi. Binâen ‘aleyh ben bu husûsa bu vechle şâhidim şehâdet dahi iderim. Fî 3 Zîlka‘de Sene (1)320.

Şâhid: ‘Abdülkâdir (Mühür: ‘Abdülkâdir), Müdde‘î: Nu‘mân (Mühür: Nu‘mân), Müdde‘î ‘Aleyh: ‘Abdülkâdir (Mühür: Hâcı ‘Abdülkâdir).

Şühûd-u muharrere-i mezbûreden mezbûr Abdüaziz bin Mahmud el-Kazancı nam kimesne li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer‘a hâzır olub mezbur Abdülkadir ve Şâkir nam kimesneler muvâceesinde istişhâd olundukda şâhid-i evvel Abdülkadir vechle bi’l-ade muharrer ve vech ile eda-yı şehâdet edüb ancak cihet-i akd-u kabz-ı semen huzurumuzda vâki‘ olduğunu ifâde eylediği. Fi 3 Zîlka‘de Sene (1)320.

Şâhid Abdülaziz (Mühür: ‘Abdülaziz), Müdde-i dâfi‘ Nu‘mân (Mühür: Nu‘mân), Müdde-i aleyh ‘Abdülkâdir (Mühür: Hâcı ‘Abdülkâdir).

Şühûd-u muharrere-i mezbûreden mezbûr Hâcı Hüseyin bin Hasan eş-Şerâfî nâm kimesne li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer‘a hâzır olub müdde‘a-ün ‘aleyhim mezbûrân ‘Abdülkâdir ve Şâkir nâm kimesneler muvâcehesinde istişhâd olundukda şâhid-i sânî ‘Abdülazîz ibnü’l-mezbûr Mahmûd Efendi el-Kazancı gibi lafzen ve ma‘nen edâ-yı şehâdet-i şer‘iyye idüb ve huzûrumda ‘akd ve kabz-ı semen dâfi‘ olduğunu ifâde eylediği. Fî 3 Zîlka‘de Sene (1)320.

Şâhid: Hâcı Hüseyin (Mühür: Hüseyin), Müddeʻî Dâfiʻ: Nuʿmân (Mühür: Nuʿmân), Müddeʻî ʻAleyh: ʻAbdülkâdir (Mühür: Hâcı ʻAbdülkâdir), Müddeʻî ʻAleyh: Şâkir (Mühür: Mehmed Şâkir).

Sahife: 110.

76. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Bâbussor Mahallesi sâkinelerinden zâtı mahalle-i mezkûre ahâlîsinden Nuʿmân bin Hâcı Hızır el-Kanzûh ve Şâkir bin Hâcı taʻrîfleriyle muʻarrefe ʻAdle bint-i ʻAbdullah el-Muksetini mahalle-i mezkûre ahâlîsinden zevc-i dâhili ʻAbdülkâdir bin Hâcı muvâcehesinde ben altmış guruş kıymetli altundan maʻmûl bir çift küpe ve yüz guruş kıymetli ipekden siyah çarşeb ve elli guruş kıymetli hamâm takımı ve elli guruş kıymetli beş ʻaded tâs ve beş ʻaded sahan ve yüz guruş kıymetli çitâreden bir kat elbise ve elli guruş kıymetli Erzûrumkârî bir sandık ve yüz elli guruş kıymetli mükemmel bir kat yatak ve yirmi guruş kıymetli nühâsdan bir bâdiye ki min-haysü'l-mecmûʻ beş yüz otuz guruş mehr-i muʻaccel ve yüz yetmiş guruş mehr-i müeccel tesmiyeleriyle mezbûr ʻAbdülkâdir zevc-i menkûh-ı medhûlüm olub mehr-i mu'accelime karşu zimmetinde mütekarrer ve maʻkûd-ün ʻaleyh eşyâ-i muharrere-i mezkûre bana teslîm olunmayub mârü'z-zikr eşyâ-i mezkûreyi mevcûd ise ʻaynen müstehlek ise bedeli olan beş yüz otuz guruşu hâlâ bana edâ ve teslîme ve teslîm idinceye değin zevcim mezbûr üzerine kıbel-i şerʻden kadar-i maʻrûf nafaka farz ve takdir olunmak matlûbumdur deyu baʻde'd-daʻvâ ve'l-istintâk mezbûr ʻAbdülkâdir dahi cevâbında eşyâ-i muharrere-i mezkûreden ʻibâret olan mehr-i muʻaccel ve yüz yetmiş guruşluk miskâl taʻbîr olunub yüz miskâl vasat altun mehr-i müeccel tesmiyeleriyle mezbûre ʻAdle zevce-i menkûha-i mehdûl bahâmdır deyu tâbiaʿn ikrâr lakin eşyâ-i mezkûreyi bi-tamâmihâ kendüsüne defʻ ve teslîm itmişdim ancak sâlifü'z-zikr elli guruş kıymetli bir çift küpe hîn-i ʻakd-ı nikâhda tesmiye olunduğu gibi müddeʻiyye-i mezbûrenin inkârına mukârın defʻ-i sadedinde bulunduğu. Fî 29 Şevvâl Sene (1)320.

Müddeʻiyye: ʻAdle, Müddeʻî ʻAleyh: ʻAbdülkâdir (İmza: ʻAbdülkâdir) el yazusudur. Muʻarref: Numân, Muʻarref: Şâkir.

Zâtları bi'l-marîfeti'ş-şeriyye ʻârifler olduğumuz müddeʻiyye-i mezbûre ʻAdle Müddeʻî ʻaleyh mezbûr ʻAbdülkâdir biz hâzır olduğumuz hâlde ikrâr ve takrîr ve

imzâları zîrîne parmak işâreti vaz‘ eylediklerini tasdîk ve temhîr eyleriz. Fî Minhu Sene Minhu.

Mu‘arref: Numân, Mu‘arref: Şâkir.

Sahife: 111.

77. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Şeyh Şeyhullah Mahallesi’nde mütemekkine tebe‘a-i Devlet-i ‘Aliyye’nin Keldânî milleti nisvânından iken bundan beş sene mukaddem fevt olan Heli bint-i Cebrail el-Cizrevî’nin verâseti vâlidesi Verde bint-i Toma Hanacan ile zevc-i dâhili Saîd veled-i ‘Ammi Mağı ile sadrî sağîr oğlu Yusuf veled-i Saîd Mağmak’a münhasıra ve tashîh-i mes’ele-i mîrâsiyeleri on iki sihâmdan olub sihâm-ı mezkûreden üç sehmi zevc-i mezbûr Saîd’e ve iki sehmi ümm-i mezbûre Verde’ye ve yedi sehmi ibn-i merkum Yusuf’a isâbeti tahkikinden sonra verese-i mezbûrûndan zevc-i mezbûr Saîd nefsine bi’l-izâfe ve sulbî sağîr oğlu Yusuf’a bi’l-vesâye tarafından zikri âtî husûsu taleb ve da‘vâ ve ahz û kabza ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllisine bâ-hüccet-i şer‘iyye vekili medîne-i mezkûre mahallâtından Latîfiye Mahallesi’nde mütemekkin tebe‘a-i devlet-i müşâr-ün-ileyhânın Ermenî Katolik milletinden Naum Efendi veled-i Nasri Kespar meclis-i şer‘de verese-i merkûmûndan tebe‘a-i devlet-i müşâr-ün-ileyhânın Süryâni Katolik milleti nisvânından merkume Verde bint el-merkume Hanna Tomâcân tarafından kezâlik zikr-i âtî hususda muhâseme ve mürâfa‘ ve müdâfa‘ ve redd-i cevâba ve husus-u mezkûrun mütevakkıf olduğu umurun küllisine bâ-hüccet-i şer‘îyye vekili medine-i mezkûre mahallâtından Necmeddin Mahallesi’nde mütemekkin teba‘yı devlet-i müşârü’l-ileyhânın Süryânî Kadîm milletinden ‘Abdülahad Efendi veled-i Hanna Verani muvâcehesinde müteveffât-ı merkûme Heli’nin hîn-i rüşd ve sedâdına değin bâ-hüccet-i şer‘iyye vasiye-i mansûbundan vâlidesi merkûme Verde merkûme Heli’nin babası müteveffâ-yı merkum Cebrail’den mevrûs emvâl-i menkûleden ber-mûcib-i defter-i kassâm hisse-i ırsiyye-i mûsîbesinde mütebâkî yedi yüz kırk bir guruş isbât-ı rüşdden sonra ba‘de’l-muhâsebe vâlidesi merkûme Verde zimmetinde sâbit idüb meblağ-ı mezkûr cihet-i mezkûreden zimmetinde kaldığı ber-vech-i muharrer tâbi‘aten ikrâr ve i‘tirâf itmiş müvekkilim merkûm Saîd ile oğlu sağîr-i merkûm Yusuf’un ber-tashîh-i mezkûr meblağ-ı mezkûrdan hisse-i ırsiyyes-i musîbesi olan altı yüz on yedi guruş yirmi pâre müvekkilim içûn hâlen bana teslîme müvekkilesine bi’l-

izâfe merkûm ‘Abdülahad Efendi’ye tenbîye olunmak matlûbumdur deyu ba‘de’d-da‘vâ ve’l-istintâk merkûm ‘Abdülahad Efendi dahi cevâbında mezbure Heli hâl-i hayâtında iken meblağ-ı mezkûru olbâbdaki defter-i kassâm mûcbince müvekkilem Verde tarafından vaktiyle kendüsü(ne) teslîm olunub hattâ zimmetini dahi ibrâz eylemişdir deyu vekîl-i mezbûrun inkârına mukârın def‘-i da‘vâda bulunduğu. Fî 5 Zîlka‘de Sene (1)320.

Müdde‘î Vekîli: Naum (İmza: Noum), Müdde‘î ‘Aleyh Vekîli: ‘Abdülahad.

Vekîl-i Müdde‘î ‘aleyh in ber-vech-i muharrer da‘vâsıyla beyyine ikamesine havâle şud.

Hâkim: ‘Abdülazîz Hâlef.

Müdde‘î ‘aleyhâ vekili mezbûr ‘Abdülahad Efendi’den def‘ müdde‘âsına muvafık beyyine taleb olundukda münâza‘-ün fîh hânede hisse-i ırsiyye zabt-ı da‘vâmızda suret-i def‘ada beyân eylediğim berâat-i ifâdemde dâhil-i gayr işbu yedi yüz kırk guruşluk da‘vâsı dahi mezkûr berâat-ı ‘âmme da‘vâmızın dâhilinde bunlardan dahi birine zimmet idilmiş ve şâhidlerim dahi Mardin’in Şeyh Şeyhullah Mahallesi sâkinlerinden ve Protestan milletinden ‘Abdülmesîh Sepir ve oğlu Espir ve Necmeddîn Mahallesi sâkinlerinden ve millet-i mezkûreden Hanna veled-i Osi Lağmi ve mahalle-i mezkûre sâkinlerinden

Sahife: 112.

ve Süryânî Kadîm milletinden ‘Abud veled-i İlyas Hindiye Celi ve yine mezkûr Necmeddîn Mahallesi mütemekkinlerinden ve Süryânî Kadîm milletinden Rızkullah veled-i Maksi Melki Bâhî ve İbrâhîm veled-i Melki Çolo ve birâderi Caco ve diğer birâderi Habîb ve Meco ve Rızkullah veled-i Behnî Leflend ve Maksi Bolsi veled-i Mihail ‘Acem ve mezkûr Protestan milleti nisvânından Ferîde bint-i Bedî ed-Darâvî ve kızı Selma bint-i ‘Abdülmesîh Epir ve Şeyh Şeyhullah Mahallesi mütemekkinlerinden ve Ermenî Katolik milletinden Yusuf veled-i ‘Abdülahad Zerîkî ve Süryânî Katolik milletinden Rızkullah veled-i Hako Macak ve nasriye bint-i Maksi Hanazkerd şâhidlerim olub bunlardan başka mâ‘adâ aslâ şâhidim yokdur deyu beyân eylediği. Fî 25 Zîlhicce Sene (1)320.

Vekîl-i Müdde‘î: (İmza: Naum), Vekîl-i Müdde‘î ‘Aleyh: (İmza: ‘Abdülahad).

Müdde‘î ‘aleyh müvekkile-i mezbûre bizzât meclis-i şer‘e hâzıre olub evvelce vekîli tarafından ikâme ideceği isimleri mezkûr şâhidlerimi isbât ve ihzâr edemediğimden müdde‘î müvekkil-i mezbûrun tahlîfine tâlibim deyu beyân itmekle müvekkil ve müdde‘î mezbûr Sa‘îd meclis-i şer‘de hâzır olub zevcesi müteveffiye Heli’nin pederi müteveffâ Cebrail’den müntakil hisse-i ırsiyyesinden mütebâkî yedi yüz kırk guruş almadığına ve müdde‘â-ün ‘aleyhâ Verde’nin bu husûsdan zimmetini ibrâ itmediğine dâir sebâten tahlîf-i şer‘îsi icrâ olunduğu. Fî 17 Cemâzîyel-evvel Sene (1)321. (İptal edilmiştir).

Müdde‘î: (Mühür: Sa‘îd), Müdde‘î ‘Aleyhümâ (Verde), Mu‘arref: Şeyh Şeyhullah Mahallesi’nden Melki Şahâne (Mühür: Melki), Mu‘arref: Mahalle-i mezkûreden Rızkullah Ataullah. (Mühür: Rızkullah Ataullah). (Bu bölüm iptal edilmiştir). (İptal edilmiştir).

Sahife: 113.

78. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Bâbussor Mahallesi’nde sâkine zâtı Şeyh Şeyhullah Mahallesi’nde sâkin Hindîzâde Rıf‘at Efendi ibn-i Şehmus Efendi ve Tekye Mahallesi ahâlîsinden ‘Abdülkâdir bin Hasan’ın ta‘rîfleriyle mu‘arrefe Güle bint-i ‘Asker mezkûr Bâbussor Mahallesi ahâlîsinden Bekir bin Hasan bin ‘Abdullah mahzarında takrîr-i kelâm ve ta‘bîr-i ‘ani’l-merâm idüb bundan akdem vefât iden sadriye kızım Hazne bint-i Süleymân Fetamo mezbûr Bekir’in zevce-i menkûhası olub hayâtında zevciyyet kâim iken mezbûr Bekir’in firâşından hâsıl ve sadriye kızım müteveffiye-i mezbûre Hazne’den mütevellide hâlen bi-hakki’l-hızâne hicr û terbiyemde olan üç yaşında sulbiye kızı Hüsniye’nin aslâ mâlı olmayub nafaka ve kisve bahâ ve sâir levâzım-ı zarûriyeye eşed-i ihtiyâc ile muhtâce olmağla nafaka ve kisve bahâ ve sâir levâzım-ı zarûriyesiçûn babası mezbûr Bekir üzerine kıbel-i şer‘-i ‘âlîden kadar-i ma‘rûf nafaka farz ve takdîr olunmak bi’l-hızâne matlûbumdur didikde merkum Bekir dahi cevâbında müdde‘iyye-i mezbûr ber-minvâl-i muharrer müdde‘âsını tabi‘ân ikrâr ve i‘tirâf idüb lakin ben mu‘sırım kızım sağîre-i mezbûre(ye) nafak vermeğe kudretim yokdur didiği. Fî 7 Zîlka‘de Sene (1)320.

Müdde‘iyye: Hâce Güle, Müdde‘î ‘Aleyh: Bekir (Mühür: Bekir (1)317), Mu‘arref: Rıf‘at (Mühür: es-Seyyid Mehmed Rıf‘at), Mu‘arref: (Mühür: ‘Abdülkâdir (1)313).

Müdde‘iyye-i mezbûre Güle huzûrumuzda ber-vech-i muharrer takrîr ve imzâsı zîrîne parmak işâreti vaz‘ eylediği(ni) tasdîkân temhir eyleriz. Fi minhü sene minhü.

Mu‘arref: Rıf‘at (Mühür: es-Seyyid Mehmed Rıf‘at), Mu‘arref: ‘Abdülganî bin ‘Alî el-Müftî (Mühür: ‘Abdülganî).

Mezbûre ber-vech-i meşrûh takrîrini beyâna havâle şud.

Medîne-i Mardin mahallâtından Bâbussor Mahallesi ahâlîsinden Mehmed bin Şeyh Halef ve ‘Abdülkâdir bin Mollâ Taha nâm kimesneler lî-ecli’ş-şehâde ‘alâ-tarîki’l-ihbâr meclis-i şer‘e hâzırân olmalarıyla müdde‘î ‘aleyh merkum Bekir muvâcehesinde müdde‘î ‘aleyh mezbûr Bekir bin Hasan sulbiye-i sağîre kızı işbu hâzıre-i bi’l-meclis Hüsniye’ye beher ayda yirmi guruş nafaka vermeğe muktedirdir biz hu husûsa bu vech üzre ‘alâ-tarîki’ş-şehâde ihbâr ideriz. Fî 12 Zîlka‘de Sene (1)320.

Muhbir: ‘Abdülkâdir (Mühür: es-Seyyid ‘Abdülkâdir (1)319), Muhbir: Mehmed (Mühür: Mehmed bin Şeyh Halef), Müdde‘iyye: Güle, Müdde‘î ‘Aleyh: Bekir (Mühür: Bekir (1)317).

Sahife: 114.

79. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Tekye Mahallesi sâkinlerinden sâhib-i ‘arz-ı hâl Mahmûd bin Yusuf bin Mehmed el-Kebkî nâmkimesne medîne-i mezkûre mahkeme-i şer‘iyyesinde ma‘kûd meclis-i şer‘îmizde takrîr-i kelâm ve ta‘bîr-i ‘ani’l-merâm idüb ben işbu târih-i zabıtdan yirmi altı sene akdem ya‘ni bin iki yüz doksan dört senesi Cemâziye’l-âhirinin dokuzuncu gününden doksan bir güne va‘de ile estroat bahâsından yüz beş ve karz-ı şer‘î olarak elli beş ki min-haysi’l-mecmû‘ yüz altmış ‘aded Fransız lirası medîne-i mezkûre mahallâtından Bâbussor Mahallesi sâkinlerinden olub el-hâletü yedinde Haleb vilâyet-i celîlesi dâhilinde kâin Urfa Sancağının Nefs-i Urfa Kasabasında ikâmet iden Kâsım bin Seyyid Mehmed Kâsım’ın zimmetinde alacağım meblağ-ı mezkûrdan işbu târih-i zabıtdan on dört sene

mukaddem elli beş ‘aded lirasını bana def‘ û teslîm ben dahi yedinden ahz û kabz ve tesellüm itmiş isemde mütebâkî yüz beş lira henüz zimmetinde olub îfâda ta‘allül idüb medyûn-ı merkûm dahi âher-i diyârda bulunduğu ve husûs-ı mezkûr hakkındaki şâhidlerim dahi li-ecli’ş-şehâde müddet-i sefer-i ba‘îd olan mezkûr Urfa Kasabasına gelmekden imtinâ‘ itmekde bulunduklarından şâhidlerimin işbu meclis-i şer‘-i ‘âlîde istişhâd ve istimâ‘-ün ‘aleyh mahallinde li-ecli’l-ibrâz îcâb iden bir kıt‘a i‘lâm-ı şer‘înin yedime i‘tâ olunması matlûbumdur deyu mazmûnu takrîr-i meşrûhuna mutâbık bir kıt‘a sened ibrazıyla da‘vâ eylediği. Fî 2 Zîlka‘de Sene (1)320.

Müdde‘î: (Mühür: es-Seyyid Mahmûd Sabrî 1318).

Müdde-i mezbur Mahmud’un husus-u mezkûr hakkında müddeʿasını isâbet içün meclis-i şerʿî ikâme eylediği medine-i mezkûre mahallâtından Meşkinân Mahallesi sâkinlerinden Şeyhmus bin Hasan Alopor’un ve Babussor Mahallesi ahâlisinden Mahmud bin Abdurrâhmân Paşavât nam kimesneler li-ecli’ş-şehâde meclis-i şerʿî hazirân olub istişhâd olunduklarında fi’l-hakika işbu tarihden yirmi altı sene mukaddem yaʿni bin iki yüz doksan dört senesi Cemaziye’l-âhirinin dokuzuncu gününün doksan bir günâ vaʿde ile Esteroat bahâsından ve karzen dahi elli beş lirâ ki min haysu’l-mecmuʿ yüz altmış Fransız lirası zâtı maʿlumumuz olan el-hâlet-i hazihi Urfa Kasabası’nda mukim Kasım bin Seyyid Kasım’ın zimmetinde müdde-i mezbur Mahmud’un alacağı olub hatta medyun-u mezbur Kasım bin Seyyid Mehmed meblâğ-ı mezkûr yüz altmış Fransız lirâ(sı) müdde-i mezbur Mahmud’a zimmetinde deyn olduğu huzurumuzda taʿbien ve katʿiyyen ikrâr ve iʿtirâf etmiş idi biz bu hususa bu vech üzere şâhidiz şehâdet dahi ederiz deyü her biri müttefikü’l-lafz ve’l-maʿnâ edâ-yı şehâdet-i şer‘iyye eyledikleri. Fi minhü sene minhü.

Şâhid: Şeyhmus (Mühür: Şeyhmus bin Hasan Alopor), Şâhid: Mahmud (Mühür: Mahmud bin Abdurrâhmân Paşavât), Müdde‘î: (Mühür: es-Seyyid Mahmûd Sabrî 1318).

Tezkiyeye havâle şud.

Sahife: 115.

Şâhidân-ı mezbûrân usûl-ı mevzûʿasına tatbîkân mezbûr Şeyhmus mensûb olduğu Meşkinân Mahallesi İmâmı Mollâ Ahmed Efendi ibn-i Mollâ Yusuf ibn-i Süleymân ve muteberânı Hüseyin bin ‘Alî bin diğer Hüseyin ve diğer şâhid-i mezbûr

Mahmûd ve kezalik mensûb olduğu Bâbussor Mahallesi İmâmı İbrâhîm Efendi ibn-i Hâcı ‘Alî Efendi ibn-i Osmân Efendi ve mu‘teberânı ‘Alî Efendi ibn-i ‘Abdurrahman Efendi el-Cizrevî nâm kimesnelerden sırren tezkiye olunduklarında her biri ‘adl ve makbûlü’ş-şehâde idüğü iş‘âr ve ihbâr olunmağla şâhidân-ı mezbûrândan mezbûr Şeyhmus medîne-i mezkûre mahallâtından her biri Şeyh Çabuk Mahallesi ahâlîsinden Hâcı Şeyhmus bin Hâcı Mahmûd ed-Dukâk ve ‘Abdülazîz bin Mehmed Reşîd er-Ravza nâm kimesnelerden ve diğer şâhid-i mezbûr Mahmûd ve Şehîdiye Mahallesi ahâlîsinden Hâcı Mehmed bin Hasan bin ‘Abdürrezzâk ve Emînüddîn Mahallesi ahâlîsinden diğer Mahmûd bin Hüseyin el-Kâzım nâm kimesnelerden ‘alenen tezkiye olunduklarında her biri ‘adl ve makbûlü’ş-şehâde idüğü ihbâr eyledikleri. Fî 13 Zîlka‘de Sene (1)320.

Müzzekkî ‘aleyh: Hâcı Şehmus (Mühür: Hâcı Şeyhmus bin Hâcı Mahmûd ed-Dukâk), Müzekkî ‘aleyh: ‘Abdülazîz (İmza: ‘Abdülazîz) el yazusudur. Müzekkî ‘aleyh: Hâcı Mehmed (Mühür: Mehmed bin Hasan), Müzekkî: ‘aleyh: Mahmûd (Mühür: Mahmûd), Müdde‘î: Mahmûd (Mühür: es-Seyyid Mahmûd Sabrî (1)318).

80. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Şeyh Şeyhullah Mahallesi’nde mütemekkin tebe‘a-i Devlet-i ‘Aliyye’nin Keldânî milletinden iken bundan on sene mukaddem vefât iden Cebrail veled-i Rafail el-Cizrevî’nin verâseti zevce-i metrûkesi Verde bint Hanna Tomacan ile sûlbî sağîr oğlu Rafail ve sulbiye kızları Heli ve Nesriye’ye münhasıra ba‘dehu merkûme Nesri dahi vefât idüb verâseti anası merkûme Verde ve li-ebeveyn erkarındaşı merkum Rafail ve li-ebeveyn kız karındaşı merkûme Heli’ye münhasıra ba‘dehu merkûme Heli dahi bundan dört sene mukaddem vefât idüb verâseti zevc-i dâhili Saîd veled-i ‘Amsîh Mağı ve sadrî sağîr oğlu Yusuf ve anası merkûme Verde’ye münhasıra ve tashîh-i mes’ele-i mîrâsiyeleri altı bin dokuz yüz on iki sihâmden olub sihâm-ı mezkûreden bin dört yüz otuz sekiz sehmi zevce-i merkûme Verde’ye ve üç bin sekiz yüz altmış dört sehmi ibnet-i merkum Rafail’e ve dört yüz seksen üç sehmi merkum Saîd’e ve bin yüz yirmi yedi sehmi sağîr-i merkum Yusuf’a isâbeti lede’ş-şer‘i’l-enver tahkikinden sonra verese-i merkûmûndan sağîr-i merkum Yusuf’un bâ-hüccet-i şer‘iyye vasî-i mansûbu babası merkum Saîd nefsinden bi’l-asâle ve sağîr-i merkum Yusuf tarafından bi’l-vesâye bâ-hüccet-i şer‘iyye vekili medîne-i mezkûre mahallâtından Latîfiye Mahallesi’nde mütemekkin tebe‘a-i devlet-i müşâr-ün-ileyhânın Ermenî Katolik milletinden Naum

Efendi veled-i Nasri Kespar meclis-i şer‘de yine verese-i merkûmûndan merkûme Verde tarafından bâ-hüccet-i şer‘iyye vekili medîne-i mezkûre mahallâtından Necmeddîn Mahallesi’nde mütemekkin tebe‘a-i devlet-i müşâr-ün-ileyhânın Süryânî Kadîm milletinden ‘Abdülahad Efendi veled-i Hanna Verâtî muvâcehesinde mezkûr Şeyh Şeyhullah Mahallesi’nde kâin bir tarafı Ahmed Şâh veresesi menzilleri ile Şeyh ‘Abdülazîz Mescid-i Şerîfi ve bir tarafı yine Ahmed Şâh veresesi menzilleri ve bir tarafı tarik-i ‘âmm ile mahdûd müştemilât-ı ma‘lûmeyi hâvî otuz bin guruş kıymetli bir bâb mülk menzil müteveffâ-yı evvel merkum Cebrail hayâtında ile’l-vefât yedinde müstakıllen mülkü olub ba‘d-i vefâtihi bi-hükmi’l-münâsahatü’ş-şer‘iyye müvekkilim merkum ile verese-i sâire-i mezbûresine mevrûs ve müntakil olmağla vekîl-i merkum ‘Abdülahad Efendi’nin müvekkilesi merkûme Verde menzil-i mahdûd-ı mezkûru bin üç yüz on beş senesi Martı ibtidâsından Şubat’ın nihâyetine değin bin yüz altmış guruş bedeliyle gâibûn-ı ‘ani’l-meclis Naum Faro ve ‘Amsîh Espar ve Koki Alpikendi’ye ve kezalik üç yüz on altı senesi Martı’nın ibtidâsından sene-i mezkûre nihâyetine değin bin yüz guruş bedeliyle Amsîh veled-i Espar ve medhul ahâlisinden Keşiş Cebrail Efendi veled-i Mecide veled-i Bogos veled-i Batris ve kezâlik üç yüz on yedi senesi Martı’nın ibtidâsından sene-i mezkûre nihâyetine kadar dahi dokuz yüz otuz guruş bedeliyle Yusuf veled-i Adem Karabet ile Mu‘allim Hasîr’e ve kezalik üç yüz on sekiz senesi Martı’nın ibtidâsından sene-i mezkûre nihâyetine değin on dokuz yüz otuz guruşa merkûmân Yusuf ve Mu‘allim Hasîr’e olan dört sene bedel îcârdan min-haysü’l-mecmû‘ kabz eylediği dört bin yüz yirmi guruş ile mezbûre Verde menzil-i mezkûrun cümle müştemilâtından olarak kable’l-kassame sâkin olduğu odanın dahi beher senesi iki yüz elli guruş olmak üzere dört senelik ecr-i misli olan bin guruş ki müvekkilim merkum Hasîr ile hasbe’l-vesâye sağîr oğlu Yusuf’a isâbet iden bin yüz yetmiş yedi guruş yedi pâre müvekkilim içûn hâlen bana edâ teslîme ve menzil-i mahdûd-ı mezkûrun kâbil-i kısmet ise taksîmi ve olmadığı hâlde muhâyâtını icrâ olmak üzre müvekkilesine bi’l-izâfe merkum ‘Abdülahad Efendi’ye tenbîye olunmak matlûbumdur deyu ba‘de’d-da‘vâ ve’l-istintâk merkum ‘Abdülahad Efendi dahi cevâbında müdde‘î-i vekîl-i merkum Naum Efendi ber-minvâl-i muharrer müdde‘asını tabi‘ân ikrâr ve i‘tirâf idüb lakin müteveffât-ı merkûme Heli hayât û sıhhatinde vefatından târih-i zabıtdan dört buçuk sene mukaddem menzil-i mahdûd-ı mezkûr ile

ber-vech-i muharrer bedel-i îcârından müvekkilem mezbûre Verde sâkine olduğu odanın ecr-i mislinden hisse-i ırsiyyesine mukâbil yedi bin guruş ‘alâ-sebîli’t

Sahife: 116.

tehârüc müvekkilem mezbûre Verde kızı merkûme Heli’ye def‘ û teslîm eylediğinde mezbûre Heli dahi ber-vech-i meşrûh tamâmen ve kâmilen ahz û kabz itmiş merkûme Heli gerek menzil-i mezkûr ve gerek bedel-i îcârından müvekkilem merkûme Verde ile verese-i sâire-i merkûmenin zimmetlerini mahzar-ı şühûdda ibrâ-ı ‘âmm-ı sahîh-i şer‘î ile ibrâz ve iskât iderek müvekkilem merkûme dahi ibrâ ve mezkûru kabûl eyledi deyu müdde‘î vekîl-i merkûm Naum Efendi’nin inkârına mukârın def‘ sadedinde bulunduğu. Fî 30 Şevvâl Sene (1)320.

Müdde‘î Vekîli: Naum (İmza: Noum), Müdde‘â ‘Aleyhümâ Vekîli: ‘Abdülahad.

Vekîl ‘Abdülahad Efendi’nin ber-vech-i meşrûh def‘ davâsına mutâbık beyyine ikamesine havâle şud.

Hâkim: ‘Abdülazîz Hâlef.

Vekîl ‘Abdülahad Efendi’den müdde‘âsına muvafık beyyine taleb olundukda Mardin’in Şeyh Şeyhullah Mahallesi sâkinlerinden ve Protestan milletinden Amsîh veled-i Espir ve oğlu Espir ve Necmeddîn Mahallesi sâkinlerinden ve millet-i merkûmeden Hanna veled-i Edsî Lağmî ve mahalle-i mezkûre sâkinlerinden ve Süryânî Kadîm milletinden ‘Abud veled-i İlyas Hindî Halebî ve yine Necmeddîn Mahallesi sâkinlerinden ve millet-i merkûmeden İbrâhîm veled-i İlyas Çolo ve birâderi Çaço ve diğeri Habîb ve yine mahalle-i mezkûre sâkinlerinden ve millet-i merkûmeden Rızkullah veled-i Melki Bâhî ve yine mahalle-i mezkûre sâkinlerinden ve millet-i merkûmeden ‘Abud veled-i Beho veled-i Behni el-Galband ve yine mahalle-i mezkûreden ve millet-i merkûmeden Maksi Lolas veled-i Mihail ‘Acem ve mezkûr ‘Abdülmesîh’in zevcesi Karbe bint-i Bedî ed-Dârâvî ve kızı Selma ve Şeyh Şeyhullah Mahallesi sâkinelerinden ve Ermenî Katolik milletinden Yusuf veled-i Abdülâhad Rızkullâh ve yine Şeyh Şeyhullah Mahallesi sâkinlerinden ve Süryâni Katolik milletinden Rızkullah veled-i Hanna Tomâcan şâhidlerim olub bunlardan mâ‘adâ şâhidim yokdur deyu beyân eylediği. Fî 15 Zîlhicce Sene (1)320 ve Fî 1 Mart Sene (1)319.

Müddeʻî Vekîli: Naum, Müddeʻî ʻAleyhümâ Vekîli: Abdülahad.

Şühûd-u muharrere-i mezkûreden ʻAbud veled-i İlyas Hindî ve Rızkullah veled-i Hanna Tomacan nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şerʻe hâzırân olmalarıyla müddeʻî ʻaleyh merkûm Saîd Magî vekîli merkûm Naum Efendi muvâcehesinde istişhâd olunduklarında bundan dört buçuk sene mukaddem müteveffiyye Heli bint-i Cebrail el-Cizrevî hayâtında babam Müteveffâ Cebrail veled-i Rafail el-Cizrevî terekesinden olub Şeyh Şeyhullah Mahallesi'nde kâin bir tarafı İsmâil Efendi bin Mehmed Dervîş Efendi'nin dükkânları ve bir tarafı Şeyh ʻAbdülazîz Mescid-i Şerîfi ve bir tarafı vakf dinilen bir bâb menzil ve taraf-ı râbiʻi tarik-i ʻâmm ile mahdûd bir bâb mülk menzil ile menkûl terekesi yedlerinden yedi bin guruş mezbûre Heli vâlidesi merkûme Verde bint Tomacan yedinden tamâmen ve kâmilen ahz û kabz ve merkûme Heli vâlidesi merkûme Verde ile li-ebeveyn erkarındaşı Rafail babaları müteveffâ-yı merkûm Cebrail veled-i Rafail'in terekesinden zimmetlerini ibrâ itdiğini merkûme Heli huzûrumuzda ber-vech-i meşrûh tâbiʻaten ikrâr ve iʻtirâf itmişdir biz bu husûsa bu vech üzere şâhidiz şehâdet dahi ideriz deyu her biri müttefikü'l-lafz ve'l-maʻnâ edâ-yı şehâdet-i şerʻiyye eyledikleri. Fî 15 Zîlhicce Sene (1)320.

Şâhid: ʻAbud (Mühür: ʿAbud), Şâhid: Rızkullah (İmza: Rızkullah bin Hanna Seyyid Noum), Müddeʻî Vekîli: Naum, Müddeʻî ʻAleyhümâ Vekîli: Abdülahad.

Sahife: 117.

Müddeʻî vekîli Noum Efendi bi-tekrâr-ı kelâm ibtidârla, müddeʻî ʻaleyhâ vekîli ʻAbdülahad Efendi'nin daʻvâsında kâbil-i tevfîk olmayacak ifâdât bulunub ez-cümle ibrâ olunduğu(nu) beyân olunan cihet müvekkilimin zevcesi Heli dört sene beş mâh akdem vefât eylediği ikrâr idildiği hâlde vefatından sonraki taht-ı tasarrufunda olan üç yüz on beş senesinden üç yüz on sekiz senesi nihâyetine kadar iddiʻâ itdiğim îcâr bedelinden dahi ibrâ itmişdir deyu summe't-tedârik daʻvâ eylediğimde ve bu ise vefât eyledikden sonra olan zamâna muzâf olan sulh ve ibraya dâir defʿ-i daʻvâsı zaten maʿdûm ve müstehîl olduğundan tenâkuzun vücûduyla daʻvâsı mesmûʻ değildir deyu ifâde ve ʻAbdülahad Efendi dahi cevâbında zâten îcâr bedelinden hakkı olması esâs daʻvâ olan hâne mâdemki dört buçuk sene akdem asıl hissesine zimmetini ibrâ eylediğinden ferʿi olan bedel-i îcâr daʻvâsı dahi sâkıt ve tebrie idilmiş demek olub

husûsı berâatı şu vechle tağayyur ve tevaffuk eylerim deyu ifâde ve beyân eylediği. Fî 19 Zîlhicce Sene (1)320.

Vekîl-i Müdde‘î: Naum (İmza: Noum), Vekîl-i Müdde‘î ‘Aleyhümâ: ‘Abdülahad.

Müdde‘î vekîli mezbûr Naum Efendi vaz‘-ı yed müdde‘âsını beyâna havâle şud.

Hâkim: ‘Abdülazîz Hâlef.

Müdde‘î vekîlinden vaz‘-ı yed müdde‘âsı içûn beyyine taleb olundukda zâten müdde‘â-ün ‘aleyhâ müvekkile-i mezbûre Verde tegallüben münâza‘a-ün fîh hisseye vaz‘-ı yed itmekde olub vaz‘-ı yed husûsçûn beyyinem yokdur deyu beyân eylediği. Fî 11 Mart Sene (1)319.

Müdde‘î Vekîli: Naum, Müdde‘î ‘Aleyhümâ Vekîli: ‘Abdülahad.

Yüz otuz dokuzuncu sahîfeye menkuldür.

81. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin Havâss-ı Hümâyûn Kurâsı’ndan Boz Katri Karyesi ahâlîsinden zâtı karye-i mezkûre ahâlîsinden Mehmed Reşîd bin Mahmûd Hâlid Köri ve medîn-i mezkûre mahallâtından Tekye Mahallesi ahâlîsinden Hâcı Mollâ Hızır’ın ta‘rîfleriyle mu‘arrefe Batme bint İbrâhîm takrîr-i kelâm ve ta‘bîr-i ‘ani’l-merâm idüb karye-i mezkûre ahâlîsinden iken bundan akdem vefât iden zevcim ‘Abdo bin ‘Amorî’nin firâşından hâsıl ve benden mütevellid ve sulbî sağîr oğulları Osmân ve ‘Amorî ve Mehmed babaları müteveffâ-yı mezbûr ‘Abdo’dan müntakil olan emvâl-i mevrûseleri hıfz ve hîn-i rüşd ve sedâdlarına değin tesviye-i umurlarına ma‘rifet-i şer‘le bana vasiye-i nasb û ta‘yîn buyurulması matlûbumdur didikde. Fî 13 Zîlka‘ade Sene (1)320.

Müdde‘iyye: Batma, Mu‘arref: Mehmed Reşîd (Mühür: Mehmed Reşîd), Mu‘arref: Hâcı Mehmed bin Mollâ Hızır (Mühür: Mehmed Hızır).

Müdde‘iyye-i mezbûre Batma ber-vech-i meşrûh takrîr ve imzâsının zîrîne parmak işâreti huzûrumuzda vaz‘ eylediğini tasdîkân temhîr eyleriz. Fi minhü sene minhü.

Mu‘arref: Mehmed Reşîd (Mühür: Mehmed Reşîd), Mu‘arref: Hâcı Mehmed bin Mollâ Hızır.

Mezkûr Boz Katri Karyesi ahâlîsinden Mehmed Reşîd bin Mahmûd Hâlid Köri ve Tekye Mahallesi ahâlîsinden Hâcı Mehmed Mollâ Hızır nâm kimesneler li-ecli’ş-şehâde ‘alâ-tarîki’l-ahbâr meclis-i (şer‘e) hâzırân olub fî’l-hakîka zâtı ma‘lûmumuz olan Batma bint-i İbrâhîm Emîn’e ve müstakîmeti’l-etvâr ve her vechle vesâyet icrâsına muktediredir biz ‘alâ-tarîki’ş-şehâde ihbâr ideriz didikleri. Fî 13 Zîlka‘de Sene (1)320.

Muhbir: Mehmed Reşîd (Mühür: Mehmed Reşîd), Muhbir: Hâcı Mehmed bin Mollâ Hızır (Mühür: Mehmed Hızır).

Sahife: 118.

82. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin Etrâf-ı Şehri Kurâsı’ndan Kabâla Karyesi ahâlîsinden Osmân bin Semo Osmâno yine Etrâf-ı Şehri Kurâsı’ndan Benabil Karyesi’nde mütemekkin tebe‘a-i Devlet-i ‘Aliyye’nin Süryânî Kadîm milletinden Melki veled-i Şero Beto muvâcehesinde işbu meclis-i şer‘-i şerîf sahasına ihzâr idilen levni siyah kırmızıya nâil yedi yaşına girmiş bir re’s erkek merkeb işbu târih-i zabıtdan bir sene dört mâh mukaddem gâib ‘ani’l-meclis mezkûr Kabâla Karyesi ahâlîsinden Hüseyin bin Mehmed Hâcı Bekir’den iki yüz elli guruş semen-i medfû‘ ve makbuz ile iştirâ itmişdim binâen ‘aleyh şirâen mülküm iken bundan yedi sene bir buçuk mâh mukaddem Diyarbekr vilâyeti dâhilinde Beşîrî Kazâsı kurâsından Tepe Karyesi hudûdu dâhilinde leylen gâib olmağla merkeb-i mevsuf-ı mezkûru el-hâletü hazihi merkum Melki yedinde bulmamla bi’l-istihkâk taleb iderim deyu ba‘de’d-da‘vâ ve’l-istintâk merkum Melki dahi cevâbında merkeb-i mevsuf-ı mezkûru işbu târih-i zabıtdan üç sene mukaddem Gurs Nâhiyesi Kurâsı’ndan ismini tanımadığım bir kimesneden yüz seksen beş guruş semen-i medfû‘ ve makbûz ile iştirâ itdim şirâen mülkümdür deyu da‘vâ ve her biri âherin ber-minvâl-i muharrer müdde‘âsını inkâr eylediği. Fî 14 Zîlka‘de Sene (1)320.

Müdde‘î: Osmân (Mühür: Osmân), Müdde‘î ‘Aleyhâ: Melki (Mühür: Melki 1317).

Târih-i esbak beyyinesi ercah olmağla dâfi‘-i mezbûr Melki müdde‘âsına mutâbık beyyine ikamesine havâle şud.

Hâkim: ‘Abdülazîz Hâlef.

Dâfi‘-i merkum Melki husûs-ı mezkûr hakkında medîne-i Mardin mahallâtından Şehîdiye Mahallesi ahâlîsinden Şeyhmus bin Süleymân ve Bâbussor Mahallesi ahâlîsinden Ahmed bin Hüseyin bin Mollâ Bekir Kepo ve Gölâsiyân Mahallesi’nde Selîm bin Ahmed Beşiro ve Medrese Mahallesi ahâlîsinden Mustafâ bin Semo ve mezkûr Bâbussor Mahallesi ahâlîsinden Dervîş bin ‘Avaz ve Ahmed bin Halîl ‘Abdo Esmi şâhidleri olub bunlardan mâ‘adâ aslâ şâhidi olmadığı(nı) ifâde itdi. Fi 14 Zilka‘de sene (1)320.

Müdde‘î: ‘Osmân (Mühür: ‘Osmân), Müdde‘î ‘Aleyh: Melki (Mühür: Melki 1317).

Şühûd-u muharrere-i mezbûreden Selîm bin Ahmed Beşîro ve Mustafâ bin Semo nâm kimesneler li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer‘e hâzırân olmalarıyla mezbûr Osmân muvâcehesinde ‘ale’l-infirâd istişhâd olunduklarında işbu meclis-i şer‘-i şerîf sahasına ihzâr idilen levni siyah kırmızıya mâ’il yedi yaşına girmiş bir re’s erkek merkeb müdde‘î-i ‘aleyh dâfi‘-i merkum Melki bundan üç sene mukaddem şirâen mâlı ve mülküdür biz bu husûsa bu vech üzre şâhidiz şehâdet dahi ideriz deyu her biri müttefikü’l-lafz ve’l-ma‘nâ edâ-yı şehâdet şer‘iyye eyledikleri. Fî 14 Zîlka‘de Sene (1)320.

Şâhid: Mustafâ (Mühür: Mustafâ), Şâhid: Selîm (Mühür: Selim), Müdde‘î: Osmân (Mühür: Osmân), Müdde‘î ‘Aleyh: Melki (Mühür: Melki 1317).

Sahife: 119.

Şühûd-u muharrere-i mezbûreden Ahmed bin Hüseyin Kebo nâm kimesne li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer‘a hâzır olub mezbûr Osmân muvâcehesinde istişhâd olundukda işbu meclis-i şer‘-i şerîf sâhasasına ihzâr idilen levni siyah kırmızıya mâ’il yedi yaşına girmiş bir re’s erkek merkeb bundan üç sene mukaddem merkum Melki veled-i Şero’nun mâlı ve mülküdür ben bu husûsa bu vech üzre şâhidim şehâdet dahi iderim didiği. Fî 14 Zîlka‘de Sene (1)320.

Şâhid: Ahmed, Müdde‘î: Osmân (Mühür: Osmân), Müdde‘î ‘Aleyh: Melki (Mühür: Melki 1317).

Yine Şühûd-u muharrere-i mezkûreden mezbûr Şeyhmus bin Süleymân nâm kimesne li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'a hâzır olub mezbûr Osmân muvâcehesinde istişhâd olundukda işbu meclis-i şer'-i şerîf sahasına ihzâr idilen levni siyah kırmızıya mâ'il yedi yaşına girmiş bir re's erkek merkeb bundan bir buçuk sene merkûm Melki Şero'nun mâlı ve mülküdür ben bu husûsa bu vech üzre şâhidim şehâdet dahi iderim deyu edâ-i şehâdet-i şer'iyye eylediği. Fî 14 Zîlka'de Sene (1)320.

Şâhid: Şehmus (Mühür: Şehmus), Müdde'î Osmân (Mühür: Osmân), Müdde'î 'Aleyh: Melki (Mühür: Melki 1317).

Tezkiyeye havâle şud.

Şâhidân-ı mezbûrân Mustafâ bin Semo ve Selîm bin Ahmed Şero'nun usûl-ı mevzû'asına tatbîkân mezbûr Mustafâ mensûb olduğu Medrese Mahallesi İmâmı Şeyh Ahmed Efendi ibn-i Şeyh İbrâhîm Efendi ve mu'teberândan Hâcı Süleymân ibn-i Osmân Nâzo ve diğer şâhid-i mezbûr Selîm mensûb olduğu Gölâsiyân Mahallesi İmâmı Hâcı Velî Efendi ibn-i Hâcı İsmâil Efendi ve mu'teberândan Hâcı Mehmed bin Hâcı Halîl el-Habîb'den evvelen bâ-varaka-i mesture sırran lede't-tezkiyye 'adl ve makbûlü'ş-şehâde idükleri iş'âr ve ihbâr olunmağla şâhidân-ı mezbûrân mezbûr Osmân muvâcehesinde mezkûr Medrese Mahallesi ahâlîsinden Ahmed bin Dervîş Nâzo ve Bâbussor Mahallesi ahâlîsinden diğer Ahmed bin Halîl 'Abdo ve İsme'den bi'l-muvâcehe 'alenen tezkiye olundukda 'adl ve makbûlü'ş-şehâde idükleri iş'âr ve ihbâr eyledikleri. Fi 16 Zilkaʿde sene (1)320.

Müzekkî aleyh: Ahmed bin Halîl (Mühür: Ahmed bin Halîl), Müzekkî aleyh: Dervîşzâde (İmza: Derviş), Müdde'î: Osmân (Mühür: Osmân), Müdde'î 'Aleyh: Melki (Mühür: Melki 1317).

Dâfi'-i merkûm Melki ber-nech-i şer'î istizhâren tahlîf-i şer'îsi icrâ olunmuşdur. Fî Minhu Sene Minhu.

Müdde'î: 'Osmân (Mühür: 'Osmân), Müdde'î- 'Aleyh: Melki (Mühür: Melki 1317).

Sahife: 120.

83. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Bâbussor Mahallesi'nde sâkine zâtı Câmii Kebîr Mahallesi ahâlîsinden Mustafâ bin Nuʿmân ve

mezkûr Bâbussor Mahallesi ahâlîsinden Mehmed Saîd bin Seyyid Ahmed Ağazâde'nin ta'rîfleriyle mu'arrefe Hadîce hatun ibnetü'l-mezbûr Seyyid Ahmed mezkûr Bâbussor Mahallesi ahâlîsinden Halîl bin Ahmed muvâcehesinde mezbûr Halîl zimmetinde mütekarrer ve ma'kûd-ün 'aleyh olan iki yüz guruş nükûd ile iki yüz guruş kıymetli bir kat yatak mehr-i mu'accel ve iki yüz miskâl vasat altun mehr-i müeccel tesmiyeleriyle zevce-i menkûha-i medhûl bahâm olub mehr-i mu'accel nükûd-ı mezkûreden yüz guruş bana def' ve teslîm idüb bâkî yüz guruş ile iki yüz guruş kıymetli bir kat yatak bana edâ ve teslimden imtinâ' ider olmağla suâl olunub hâlâ bana edâ ve teslîme mezbûr Halîl'e tenbîye olunmak matlûbumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve'l-istintâk mezbûr Halîl dahi cevâbında yalnız iki yüz guruş mehr-i mu'accel ve iki yüz miskâl vasat altun tesmiyesiyle zevce-i menkûha-i medhûl bahâsı olduğunu tâbi'ân ikrâr ve i'tirâf idüb mâ'adâ bir kat yatak mehr-i mu'accelinden zimmetinde olduğu(nu) inkâr eylediği. Fî 17 Zîlka'de Sene (1)320.

Müdde'iyye: Hadîce, Müdde'î 'Aleyh: Halîl (Mühür: Halil), Mu'arref: Mustafâ (Mühür: Mustafâ), Mu'arref: Mehmed Saîd (Mühür: Mehmed Saîd).

Müdde-i'ye-i mezbure ber-vech-i muharrer müdde'asına mütâbık beyyine ikamesine havâle şud.

Mezbûre Hadîce huzûrumuzda ber-vech-i meşrûh takrîr ve imzâsı zîrîne parmak işâreti vaz' eylediğini tasdîkân temhîr eyleriz. Fî Minhu Sene Minhu.

Mu'arref: Emmîzâde 'Abdülkerîm (Mühür: es-Seyyid 'Abdülkerîm), Mu'arref: Süleymân Emmizâde (İmza: Süleymân) el yazusudur.

Sahife: 121.

84. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin Etrâf-ı Şehri Kurâsı'ndan Mansûrî Karyesi'nde mütemekkin tebe'a-i Devlet-i 'Aliyye'nin Süryânî Kadîm milletinden Sa'odî veled-i Yusuf tarafından zikr-i âtî husûsda taleb ve da'vâ ve ahz-û kabza ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umurun küllisine bâ-hüccet-i şer'iyye vekîli medîne-i mezkûre mahallâtından Şehîdiye Mahallesi'nde mütemekkin tebe'a-i devlet-i müşâr-ün ileyhânın millet-i merkûmesinden Dâvud veled-i Maksi Hanoş el-'Alâk meclis-i şer'de mezkûr Mansûrî Karyesi'nde mütemekkin tebe'a-i devlet-i müşâr-ün-ileyhânın mezkûr Süryânî Kadîm milletinden iken bundan akdem vefât iden Abraham veled-i Avis Hayşo'nun verâseti zevce-i metrûkesi Seyde bint-i Dâvud

Karyo ile sulbî sağîr oğulları Mousa ve Habil ve sulbiye kızı Necme'ye münhasıra olduğu bi'l-ihbâr lede'ş-şer'i'l-enver zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra verese-i mezbûrûndan ibn-i kebîr-i mezbûr Mousa muvâcehesinde müvekkilim mezbûr Sa'do müteveffâ-yı mezbûr Abraham'a hayât ve sıhhatinde vefâtın(dan) bir buçuk mâh mukaddem karz olarak zimmetinde iki bin iki yüz otuz dört buçuk guruş alacak hakkı olub meblağ-ı karz-ı mezkûru kable'l-edâ-i ve'l-îfâ vefât itmiş olmağla suâl olunub meblağ-ı mezkûr iki bin iki yüz otuz dört buçuk guruş vâzı'ü'l-yed olduğu müteveffâ-yı mezbûrun tereke-i vâfiyyesinden olmak üzre hâlen müvekkilime edâ ve teslîme mezbûr Mousa'ya tenbîye olunmak matlûumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve'l-istintâk merkûm Mousa dahi cevâbında müteveffâ-yı merkûm Abraham'ın verâseti verese-i mezbûrûna münhasıra ve terekesine vâzı'ü'l-yed olduğunu tâbi'ân ve kat'iyyen ikrâr ve i'tirâf idüb mâ'adâ vekîl-i mezbûrun ber-minvâl-i meşrûh müdde'âsını inkâr eylediği. Fî 23 Zîlka'de Sene (1)320.

Vekîl-i Müdde'î, Müdde'î 'Aleyh.

Zâtı bi'l-ma'rifeti'ş-şer'iyye 'ârifler olduğumuz mezbûr Mousa biz hâzır olduğumuz hâlde ber-vech-i muharrer i'tâ-yı takrîrle imzâsını zîrîne parmak işâreti vaz' eylediğini tasdîkân temhîr eyleriz. Fî 23 Zîlka'de Sene (1)320.

Hâcı Ali Bekrullah 'Abdülvehhâb (Mühür: 'Abdülvehhâb), Şeyh Ahmed Efendi Mirâç Celâleddîn (İmza: Celâleddin).

Müdde'î mezbûr Mousa zabt-ı da'vâdaki ifâde ve mütevakkıf olduğu husûsun temâmihâ ikmâli ve kazâ iden husûmet ve mürâfa'a ve da'vâ ve husûs-ı vekâletin mevkûf-ün 'aleyh olan umurun küllisine tevkîl ve nâib-i menâb nasb û ta'yîn eylediği Latîfiye Mahallesi sâkinlerinden Kesparyân Naum Efendi veled-i Nasri meclis-i şer'a hâzır olub müdde'î vekîli mezbûr Dâvud muvâcehesinde kelâma ibtidârla müvekkilim mezbûr Mousa'nın babası müteveffâ Abraham vefatından sonra müdde'î-i merkûm Dâvud'un vekîli Sa'do müvekkilim merkûm Mousa'dan merkûm Abraham hâl-i hayâtında Mansûrî Karyesi'nin ba'zı ahâlîsine olan kefâleti ve evvelce merkûm Abraham'ın kızı merkûme Sa'do'nin oğlu Circis'e nişânlusu iken âhere verildiği hasebiyle nişânlu kaldığı zamânda eylediği masârifle beraber taleb ve da'vâ eylemiş iken lede't-tahkîk merkûm Abraham'ın zimmetinde bir alacağı tertîb itmediği cihetle merkûm Sa'do merkûm Abraham'ın zimmetini ibrâ-i 'âmm ve hakk-ı da'vâ ve

mütâlebesi kalmadığı deyu mahzar-ı şühûdda tâbi‘ân ikrâr ve i‘tirâf eyledi didikde merkûm Dâvud dahi cevâbında bu gibi da‘vâ ve ibrâ-i vukû‘ bulmayub meblağ-ı mezkûr hâlâ merkûm Abraham zimmetinde olub hasbe’l-vekâle taleb iderim deyu ifâde itdi. Fî 17 Zîlhicce Sene (1)320.

Vekîl-i Müdde‘î: Dâvud (Mühür: Dâvud), Vekîl-i Müdde‘î ‘aleyh: Naum (İmza: Naum).

Vekîl-i merkûm ber-vechi muharrer ibrâ müdde‘âsıyla ikamesine havâle şud.

Hâkim: ‘Abdülazîz Hâlef.

Sahife: 122.

Müdde‘î ‘aleyh vekîli mezbûr Naum Efendi’ye def‘-i da‘vâsına muvafık beyyine taleb olundukda şâhidleri Mansûrî Karyesi ahâlîsinden ve Süryânî Kadîm milletinden Circo veled-i Sa‘do Gorkis ve İyâs veled-i ‘Ammâs ve Cebur veled-i Bahiki ve Hanna Eyşim ve Makdis Asved veled-i Makdis ‘Amos ve Melked veled-i Gorkis ve Mardin’de mukîm Mansûrîli millet-i merkûmeden Sa‘îd veled-i Melki nâm kimesne (şâhidleri) olub bunlardan mâ‘adâ şâhidlerim yokdur deyu beyân eylediği. Fî 22 Zîlhicce Sene (1)320.

Müdde‘î Vekîli (Mühür: Dâvud), Müdde‘î ‘Aleyh Vekîli: (İmzâ: Naum).

Yüz otuz dördüncü sahîfeye nakl olunmuş(dur).

85. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Şehîdiye Mahallesi ahâlîsinden medîne-i mezkûre birinci bölüğünün onbaşısı Ahmed bin Sâlih medîne-i mezkûre mahallâtından Şeyh Şeyhullah Mahallesi’nde tebe‘a-i Devlet-i ‘Aliyye’nin Ermenî Katolik milletinden Ferco veled-i Nasri Nâze muvâcehesinde işbu meclis-i şer‘-i şerîf sahâsına ihzâr idilen levni yağız, sol ön ayağı ile cebhesi ve burnu beyâz beş yaşında bir re’s at işbu târih-i zabıtdan dokuz ay mukaddem yedi ‘aded lira-yı Osmânî semen-i medfû‘ ve makbuz ile iştirâ itmişdim ve şirâen mülküm iken işbu târih-i zabıtdan altı mâh mukaddem Cizre Kazâsı kurâsından Süveydî Karyesi hududu dâhilinde gâib olmağla el-hâletü hazihi mezkûr atı merkûm Ferco yedinde bulmamla bi’l-istihkâk taleb iderim deyu ba‘de’d-da‘vâ ve’l-istintâk merkûm Ferco dahi cevâbında at-ı mevsûf-ı mezkûru işbu târih-i zabıtdan beş ay mukaddem gâib-i ‘ani’l-beled Musul vilâyeti dâhilinde Semuk Karyesi ahâlîsinden Halîl Yezîd’den dört yüz

guruş semen-i medfû‘ ve makbuz ile iştirâ itmişdim ve şirâen mülkümdür deyu da‘vâ ve her biri âherin müdde‘âsını inkâr eylediği. Fî 27 Zîlka‘de Sene (1)320.

Müdde‘î: Ahmed bin Sâlih (Mühür: Ahmed bin Sâlih), Müdde‘î ‘Aleyh: Circo veled-i Nasrizâre. (İmza: Circo veled-i Nasrizâre) el yazusudur.

Müdde‘î mezbûr Ahmed’e târih-i esbak müdde‘âsına muvafık beyyine ikamesine havâle şud.

Müdde‘î mezbûr Ahmed’den müdde‘âsına muvafık beyyine taleb olundukda şâhidleri Bâbussor Mahallesi sâkinlerinden ve zabtiye sınıfından ‘Abdülganî Çavuş ibn-i Mahmûd ve yine zabtiye sınıfından ve Tekye Mahallesi sâkinlerinden diğer ‘Abdülganî bin Seyyid ‘Abdülkâdir ve Gölâsiyân Mahallesi sâkinlerinden ve zabtiye neferâtlârından İsmâil bin Mehmed Sâdık ve Şehîdiye Mahallesi ahâlîsinden Ahmed bin ‘Alî Zâz ve mezkûr Bâbussor Mahallesi ahâlîsinden Mehmed bin Seyyid Nuʿmân ve Gölâsiyân Mahallesi ahâlîsinden Mahmûd bin Şello şâhidleri olub bunlardan mâ‘adâ aslâ şâhidi olmadığı ifâde itdi. Fî 17 Zîlhicce Sene (1)320.

Müdde‘î: Ahmed (Mühür: Ahmed).

Sahife: 123.

Şühûd-u muharrere-i mezkûreden mezbûr ‘Abdülganî Çavuş bin Mahmûd ve diğer ‘Abdülganî bin Seyyid ‘Abdülkâdir nâm kimesneler li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer‘a hâzır olmalarıyla müdde‘î ‘aleyh merkûm Ferco muvâcehesinde her biri ‘ale’l-infirâd istişhâd olunduklarında işbu meclis-i şer‘-i şerîf sahasına ihzâr idilen levni yağız sol ön ayağıyla cebhesi ve burunu beyâz beş yaşında bir re’s at bundan dokuz ay mukaddem müdde‘î mezbûr Ahmed Sâlih’in şirâen mâlıdır biz bu husûsa bu vech üzre şâhidiz şehâdet dahi ideriz deyu her biri müttefikü’l-lafz ve’l-ma‘nâ edâ-i şehâdet-i şer‘iyye eyledikleri. Fî 17 Zîlhicce Sene (1)320.

Şâhid: ‘Abdülganî bin Mahmûd (Mühür: ‘Abdülganî bin Mahmûd), Şâhid: Diğer ‘Abdülganî bin ‘Abdülkâdir (Mühür: ‘Abdülganî bin ‘Abdülkâdir), Müdde‘î: Ahmed (Mühür: Ahmed), Müdde‘î ‘Aleyh: Ferco (İmza: Ferco veled-i Nasrizâde) el yazusudur.

Şâhidân-ı mezbûrân ‘Abdülganî Çavuş ve diğer ‘Abdülganî nâm kimesnelerden usûl-ı mevzû‘asına tatbîkân mensûb oldukları jandarma

yüzbaşılarından Mehmed Ağa bin Yusuf Ağa ve mülâzımlardan ‘Abdî Efendi ibn-i Es‘ad Ağa nâm kimesnelerden evvelâ bâ-varaka-i mesture sırren tezkiye olunduklarında her biri ‘adl ve makbûlü’ş-şehâde idükleri iş‘âr ve ihbâr olunmağla şâhidân-ı mezbûrân müdde‘î ‘aleyh merkûm Ferco muvâcehesinde

86. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Medrese Mahallesi ahâlîsinden iken bundan altmış sene mukaddem vefât iden Mehmed bin Hasan’ın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Esmâ bint-i Remmo ile sulbî kebîr oğulları Dervîş ve Fâris ve sulbiye-i kebîre kızları Nure ve Hazne’ye münhasıra ba‘dehu bundan otuz sene mukaddem vefât iden mezbûr Dervîş’in verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Şenşole bint Seyyid İbrâhîm ve sulbî oğlu diğer Mehmed ve sulbiye kızı Hüsniye ve vâlidesi mezbûre Esmâ’ya münhasıra ba‘dehu mezbûre Esmâ dahi vefât idüb verâseti sulbî kebîr oğlu mezbûr Fâris ve sulbiye kızları mezbûretân Nure ve Hazne’ye münhasıra ba‘dehu mezbûr Fâris dahi vefât idüb verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Hınaşe bint-i Taha el-Kassâb ve sulbî oğulları Sâdık ve Hasan ve Mehmed ve sulbiye kızı Emîne’ye münhasıra ba‘dehu mezbûr Sâdık dahi vefât idüb verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Hüsniye bint-i Yusuf ve vâlidesi Hınaşe ve li-ebeveyn erkarındaşları mezbûrân Hasan ve Mehmed ve li-ebeveyn kızkarındaşı mezbûre Emîne’ye münhasıra ba‘dehu mezbûre Nure dahi vefât idüb verâseti sadriye kızları Sa‘îde ve Halîme bint-i Hâcı Semo ve li-ebeveyn erkarındaşı müteveffâ-yı mezbûr Dervîş’in sulbî oğlu diğer Mehmed’e ve li-ebeveyn diğer erkarındaşı müteveffâ Fâris’in sulbî oğulları Hasan ve Mehmed’e münhasıra ve tashîh-i mes’ele-i mîrâsiyeleri bi-hükmi’l-münâsahatü’ş-şer‘iyye ve’l-ihtisâr altmış dokuz bin yüz yirmi sihâmdan olub sihâm-ı mezkûreden on yedi bin dört yüz kırk sehmi bint-i mezbûre Hazne’ye ve iki bin beş yüz yirmi sehmi zevce-i mezbûre Şenşule’ye ve dokuz bin beş yüz yirmi sehmi mezbûr Mehmed’e ve dört bin yedi yüz altmış sehmi mezbûre Hüsniye’ye ve dört bin üç yüz altmış sehmi mezbûre Hınaşe’ye ve her birine sekiz bin altmış altışar sihâmdan cem‘ân on altı bin yüz elli iki sehmi mezbûr Hasan ve Mehmed’e ve dört bin otuz üç sehmi mezbûre Emîne’ye ve bin altı yüz otuz beş sehmi mezbûre diğer Hüsniye’ye ve her birine dört bin üç yüz altmışar sihâmdan cem‘ân sekiz bin yedi yüz yirmi sehmi mezbûretân Sa‘îde ve Halîme’ye isâbeti tahkikinden sonra verese-i mezbûrûndan mezbûr diğer Mehmed ibnü’l-müteveffâ el-mezbûr Dervîş yine verese-i mezbûrûndan mezbûrân Mehmed ve Hasan ibn-i

Sahife: 124.

el-müteveffâ el-mezbûr Fâris muvâcehesinde mahalle-i mezkûrede kâin bir tarafı Hâcı ‘Ömer veresesi menzilleri ve bir tarafı Şeyh Mehmed el-Hansuvât Medresesi ve tarafeyni tarik-i ‘âmm ile mahdûd ve müştemilât-ı ma‘lûmeyi hâvî bir bâb mülk menzil ve medîne-i mezkûre hâricinde Vâdî es-Sefâ’da kâin bir tarafı akar ve Kazzâde Hüseyin Beg’in veresesi bağçeleri ve bir tarafı Genç Ahmo vakıf bağçesi ve bir tarafı dere ve taraf-ı rabi‘i tarîk-i ‘âmm ile mahdûd ve eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmireyi hâvî yeri arazî-i mîrî ve kürûm ve eşcârı mülk bir kıt‘a bağçe ma‘a nısf köşk ve nevbet mâi cârî müteveffâ-yı evvel mezbûr Mehmed hayâtında ile’l-vefât yedinde müstakıllen mâlı ve mülkü olub ba‘d-i vefâtihi bi-hükmü’l-münâsahatü’ş-şer‘iyyeti’l-mezkûre benimle verese-i sâires-i mezbûrûna mevrûs ve müntakil iken menzil ve bağçe-i mahdûdîni mezkûrunun mezbûrân Hasan ve Mehmed hisse-i ırsiyyeme bî-gayr-ı hakkın vaz‘-ı yed ider olduklarından suâl olunub ber-tashîh-i mezkûr bana mevrûs olan hisse-i ırsiyye-i musîbemi hâlen bana edâ ve teslîme mezbûrân Hasan ve Mehmed’e tenbîye olunmak matlûbumdur deyu ba‘de’d-da‘vâ ve’l-istintâk mezbûrân Hasan ve Mehmed dahi cevâblarında yedimdeki bir kıt‘a i‘lâm-ı şer‘î mûcbince bağçe-i mahdûd-ı mezkûreyi dört hisse i‘tibâriyle müteveffâ-yı evvel mezbur Mehmed ile li-ebeveyn erkarındaşları İsmâil ve Şeyho ve Hüseyin’den bin iki yüz guruş semen-i medfû‘ ve makbûza safka-i vâhide ile müteveffâ-yı evvel mezbûr Mehmed’in zevcesi olub ve min-kabli’l-ebb ceddemiz bulunan mezbure Esmâ’ya bey‘ ve temlik itdiklerinde oldahi tesellüm ve kabz-u kabûl eylemiş idi şer‘a hasebiyle cümlesine mutasarrıf iken müdde‘î mezbûr işbu hâzır-ı bi’l-meclis Mehmed’in babası mezbûr Dervîş mezbûre Esmâ’dan mukaddem vefât idüb bağçe-i mahdûde-i mezkûrede bir gûna ırs da‘vâsına hakk ve salâhiyeti olmayub hattı yedimde bulunan bir kıt‘a ibrâ varaka-i ‘âdiyesi mantûkunca mezbûr diğer Mehmed ile kızkarındaşı mezbûre Hüsniye’nin babalarından kendülerine ‘âid olacak hisse-i menzil ve esâs ve nükûd ve bağçe ve ‘akârât ve bi’l-cümle ism-i mâl itlâk olunur nesnede bir gûnâ hakkımız yokdur deyu müteveffâ-yı mezbûrun terekesine müte‘allik bi’l-cümle de‘âvîden müdde‘î mezbûr Mehmed ile kızkarındaşı mezbûre Hüsniye murisimiz ve pederimiz müteveffâ-yı mezbur Fâris’in zimmetini ibrâ-i ‘âmm ile ibrâ ve iskât eylemişlerdir deyu müdde‘î-i hâzır mezbûr Mehmed’in inkârına mukârın def‘ sadedinde bulunduklarında müdde‘î mezbûr dahi kezalik kelâma ibtidârla i‘lâmları mûcbince

beyân eyledikleri şerʿa doğrudur deyu ba‘de’t-tasdîk işbu târih-i zabıtdan yirmi üç sene mukaddem min-kabli’l-ebb ceddem müteveffiyye-i mezbûre Esmâ bağçe-i mahdûd-ı mezkûreyi vaktiyle benimle babam müteveffâ-yı mezbûrun li-ebb kızkarındaşları Nure ve Hazne’ye taksîm eylediğinde bağçe-i mahdûde-i mezkûre dâhilinde bir tarafı Remmo vakıf bağçesi ve bir tarafı müteveffâ Hüseyin Beg el-‘Akrok veresesi bağçeleri ve bir tarafı Mevlûd Efendi ibn-i ‘Ârif Efendi bağçesi ve bir tarafı Ağazâde müteveffâ Şeyh Dâvud veresesi bağçeleriyle mahdûd Gursü’l-Fevkânî nâmıyla ma‘rûf bir kıt‘a bağ ve yine bağçe-i mahdûde-i mezkûre dâhilinde kâin bir tarafı müteveffâ-yı mezbûr Fâris’in veresesi ve bir tarafı müteveffâ-yı mezbûr Remmo’nun vakıf bağçesi ve bir tarafı müteveffâ-yı mezbûr Hüseyin Beg el-‘Akrok veresesiyle müteveffâ-yı mezbûr Remmo’nun vakıf bağçesi ve taraf-ı râbi‘i tarîk-i ‘âmm ile mahdûd beyyâre-i havle’l-kasr nâm bademlik bahçesin ikrâzla bana teslîm idüb el-hâletü hazihi mezkûr iki kıt‘aya mezbûrân Hasan ve Mehmed bî-gayr-i hakkın vaz‘-ı yed iderek hattâ târihden üç gün mukaddem dahi bu da‘vâdan vazgeç sana üç yüz guruş veririz deyu sulha dahi tâlib olmuşlar deyu beyân eylediği. Fi 1 Zilhicce sene (1)320.

Müdde‘î: Mehmed bin Dervîş (Mühür: Mehmed bin Dervîş), Müdde‘î ‘Aleyh: Hasan (Mühür: Hasan), Müdde‘î ‘Aleyh: Mehmed (Mühür: Mehmed).

Sahife: 125.

Kendüsüne vaktiyle verilmediği beyân olunan birisi bâdemlik ve ikincisi Gursü’l Fevkânî denmekle ma‘rûf iki kıt‘a bağçenin târih-i taksîm ve i‘tâdan şimdiye kadar kimin taht-ı tasarrufunda bulunduklarını müdde‘î mezbûr Mehmed’den suâl olundukda ber-vech-i muharrer taksîm olundukları esnâda ben olvakit sağîr idim ol târihden bu ana değin her üç dört sene bir def‘a mezkûr bağçenin galle-i hâsılasından bana ‘âid olan hissemi vermiyorlardı binâen ‘aleyh el-yevm otuz beş yaşındayım deyu müdde‘î ‘aleyh îmâ mezbûrân Mehmed ve Hasan inkârlarına mukârın ifâde eyledikleri. Fî 1 Zîlhicce Sene (1)320.

Müdde‘î: Mehmed (Mühür: Mehmed), Müdde‘î ‘Aleyh: Hasan (Mühür: Hasan), Müdde‘î ‘Aleyh: Mehmed.

Evvel emirde Müdde‘î mezbûr def‘-i müdde‘âsını beyâna havâle şud.

Hâkim: ‘Abdülazîz Hâlef.

Müdde‘î mezbûr Mehmed ikâme eylediği medîne-i Mardin mahallâtından Şehîdiye Mahallesi sâkinlerinden Keleş bin Şeyhmus ve Emînüddîn Mahallesi sâkinlerinden Şeyhmus bin ‘Abdurrahman eş-Şerûr nâm kimesneler li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer‘e hâzırân olmalarıyla müdde‘î ‘aleyh merkûmân Hasan ve Mehmed muvâcehelerinde fî’l-hakîka medîne-i mezkûre hâricinde Vâdî es-Safâ’da kâin bir tarafı Remmo vakıf bağçesi ve bir tarafı müteveffâ Hüseyin Beg el-ʿAkrok veresesi bağçeleri ve bir tarafı Mevlûd Efendi ibn-i ‘Ârif Efendi bağçesi ve taraf-ı râbi‘i müteveffâ Ağazâde Şeyh Cedo vereseleri bağçeleriyle mahdûd Gursü’l-Fevkânî nâmıyla ma‘rûf bir kıt‘a bağ ve kezalik bir tarafı müteveffâ-yı mezbûr Fâris’in veresesi bağçeleri ve bir tarafı Remmo vakıf bağçesi ve bir tarafı Hüseyin Beg el-ʿAkrok veresesi bağçeleri ve taraf-ı râbi‘i tarik-i ‘âmm ile mahdûd ve beyyâre-i havle’l-kasr nâmıyla ma‘rûf bademlik bağçesi el-yevm merkûmân Hüseyin ve Mehmed ibn-i Fâris et-Taha vâzı‘ü’l-yed olduklarına şâhidiz şehâdet dahi ideriz deyu her biri müttefikü’l-lafz ve’l-ma‘nâ edâ-i şehâdet-i şer‘iyye eyledikleri. Fî 4 Muharrem Sene (1)321.

Şâhid: Keleş (Mühür: Keleş), Şâhid: Şehmus (Mühür: Şehmus), Müdde‘î: Mehmed bin Dervîş (Mühür: Mehmed bin Dervîş), Müdde‘î ‘Aleyh Hüseyin (Mühür: Hüseyin), Müdde‘î ‘Aleyh: Mehmed bin Fâris (Mühür: ‘Abduhu Mehmed).

Sırran şâhidân-ı mezbûrân Keleş bin Şeyhmus ve diğer Şeyhmus bin ‘Abdurrahman’dan her biri ‘adl ve makbûlü’ş-şehâdedir.

Müzekkî: Tekye Mahalleli Mahmûd bin Yahya ed-Dakkori (Mühür: Mahmûd ed-Dakkori), Müzekkî: Necmeddîn Mahalleli Mahmûd bin Şeyh ‘Abdullah (Mühür: Mahmûd bin Şeyh ‘Abdullah)

‘Alenen şâhidân-ı mezbûrân Keleş ve Şeyhmus’dan her biri ‘adl ve makbûlü’ş-şehâdedir.

Müzzekkî: Mustafâ bin Numân (Mühür: Mustafâ), Müzekkî: Hâcı Dâvud Efendizâde (İmza: Hacı Davud). Müzekkî: Hâcı Kermozâde (Mühür: es-Seyyid ‘Abdürrezzâk Kermozâde).

Müdde‘î mezbûr Mehmed’den menzil-i mahdûd-ı mezkûrdaki iddi‘â olunan hissesi hakkında müdde‘î ‘aleyhümâ Hasan ve diğer Mehmed tarafından beyân olunan ibraya karşu diyeceği soruldukda ibranın aslı olmayub menzildeki ber-tashîh-i mezkûr hisseme karşu her sene bedel-i îcârdan elli guruş ve mezkûr bağ ve bağçeden bâdem

geldiği senede yüz guruş ve gelmediği sene yalnız îcâr-ı sâire vâridâtından doğrudan bana vermiyorlardı binâen ‘aleyh her sene îcâr olunub ben dahi ancak her iki üç senede bir kere bana verirlerdi deyu beyân ve müdde‘î ‘aleyh dahi cevâblarında gerek menzil-i mezkûrdan ve gerek bağçe ve bağdan bir gûnâ bedel vermemiş ancak menzil hissesi hisabü’l-ibrâ el-mezkûr bağçe ile bağı dahi murisimiz pederimiz doksan beş senesi târih-i hicrîsinde üç yüz elli guruşa müdde‘î mezbûr Mehmed’den iştirâ itmekle hasbü’ş-şerʿa mülkümüzdür deyu ifâde eyledikleri. Fî Şa‘bân Sene (1)319.

Müdde‘î: Mehmed (Mühür: Mehmed Râcî), Müdde‘i ‘aleyh (Mühür: Hasan), Müdde‘î ‘Aleyh (Hasan).

Sahife: 126.

Müdde‘î mezbûr Mehmed bin Dervîş tarafından husûmet ve redd-i cevaba ve muhâkeme ve muhâsama ve müdâfa‘a ve husûs-ı vekâletin mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine bâ-hüccet-i şer‘iyye vekâlet-i ‘âmme-i mutallıka-i sahîha-i şer‘iyye ile vekîli medîne-i mezkûre mahallâtından Necmeddîn Mahallesi sâkinlerinden Tâhir Efendi ibn-i Hâcı Dâvud Efendi meclis-i şer‘a hâzır olub zabt-ı da‘vâ tarafeyne ba‘de’l-mütâla‘a kelâm-ı ibtidârla müdde‘î ‘aleyhümâ mezbûrân Hasan ve diğer Mehmed muvâcehelerinde müdde‘âya olan menzil ve bağ ve bağçe-i mezkûrede müvekkilimin hissesi olduğunu zâten ikrâr ve târihden yirmi altı sene akdem hâne ve bağçe ve bağını müvekkilimden müdde‘î ‘aleyhümânın babaları Fâris sekiz yüz guruş semen tesmiyesiyle iştirâ itdiğine dâir olan müdde‘âların aslı olmayub inkâr iderim deyu sâlifü’z-zikr mezbûrân Hasan ve Mehmed’in ikrâr ve i‘tirâfları hasebiyle işbu def‘-i vâka‘ları şer‘ân mesmû‘ ve şâyân-ı iltifât olmayacağı gibi ancak menzil-i mezkûr ile bağ ve bağçe bi’l-verâse ve hasbü’t-taksîm müvekkilimin ve zikri geçen menzilden beher sene ellişer ve bağ ve bağçeden dahi ber-vech-i muharrer vâridât hatvesinde yüzer ve ‘adem-i hüsûnda kırk guruş îcâr bedelleri müvekkilimin tarafından mezbûrûndan istîfâ olunduğundan îcâr ve isticâr-ı esbâb mülkiyete mâni‘ olmağla müvekkilimin bu bâbdaki tasarruf ve ilka hasebiyle hissesini kendüsüne teslîmi(ni) taleb eylerim. Fî 3 Safer (1)321.

Müdde‘î Vekîli: (İmza: Tâhir), Müdde‘î ‘Aleyh: Hasan (Mühür: Hasan), Müdde‘î ‘Aleyh: Mehmed (Mühür: Mehmed).

Yüz kırk birinci sahîfeye nakl olunmuşdur.

87. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Tekye Mahallesi'nde sâkin iken bundan akdem vefât iden Hâcı Şehmus Çelebî ibn-i Halîl Genco'nun verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Emîne hatun ibnet-i 'Alî es-Seyyid ile sulbî kebîr oğulları Halîl ve 'Abdürrezzâk ve İbrâhîm ve 'Abdülhamîd ve 'Abdüllatîf ve sulbiye-i kebîre kızları Latîfe ve Hazne hatunlara ve sulbî sağîr oğulları 'Abdülvehhâb ve 'Abdurrahmân'a münhasıra sığâr-ı mezbûrûnun hîn-i rüşd ve sadâdlarına değin tesviye-i umûrlarına bâ-hüccet-i şer'iyye vasî-i mansûbeleri anaları mezbûre Emîne hatun tarafından bi'l-asâle ve bi'l-vesâye zikri âtî husûsda taleb ve da'vâ ve vasî-i mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine bâ-hüccet-i şer'iyye vekîli verese-i mezbûrûndan mezbûr İbrâhîm sulbî nefsinden bi'l-asâle ve bi'l-vekâle medîne-i mezkûre mahallâtından Gölâsiyân Mahallesi'nde sâkin Halîl bin Mustafâ muvâcehesinde yedimde olub işbu meclis-i şer'a irâe ve kırâat olunan Fî 5 Zîlka'de Sene (1)318 târihinde ve mezbûr Halîl imzâsıyla mümzâ bir kıt'a sened-i nâtık olduğu üzere babam müteveffâ-yı mezbûr Hâcı Şeyhmus Çelebi'nin hayât ve sıhhatinde vefatından mukaddem mâlından ve yedinden mezbûr Halîl'e ikrâz ve teslîm eylediği bin beş yüz elli guruşu kable'l-ahz ve'l-istîfâ ber-vech-i muharrer vefât itmekle meblağ-ı mezkûru benimle verese-i sâire-i mezkûresine mevrûs ve müntakil olub meblağ-ı mezkûru mezbûr Halîl'in tahsîl ve müteveffâ kassâm defterine idhâli ve yine Fî 33 Rebîülevvel Sene (12)94 târihiyle müverrah ve mezbûr Halîl'in imzâ ve mührüyle mümzâ ve memhûr bir kıt'a vesîka-i 'âdiye nâtık olduğu üzere kezalik babam müteveffâ-yı mezbûr Hâcı Şeyhmus Çelebi'nin hayâtında vefatından mukaddem mâlından ve yedinden bin üç yüz guruşu mezbûr Halîl'e ikrâz ve teslîm eylediğinde oldahi ber-vech-i muharrer ikrâz ve teslim ve ahz û kabz ve umûruna sarfla istihlâk idüb meblağ-ı mezkûr bin üç yüz guruşa karşu Vâdî es-Safâ'da vâki' ma'lûmü'l-hudûd mâlik olduğı bir kıt'a bağçeden dokuz sehim i'tibâriyle üç sehim şâyi'-i rehn ve tesellüm idüb deyn-i mezkûru edâ itmez ise şâyi'a-i mezkûrenin bey' olunub meblağ-ı mezkûru mezbûr Halîl'den bi't-tahsîl kassâm defterine idhâl olunmak üzere mezbûr Halîl'e tenbîye olunmak bi'l-vekâle ve bi'l-asâle matlûbumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve'l-istintâk oldahi cevâbında kaziyye minvâl-i muharrer üzere olduğunu tâbi'ân ve kat'iyyen ikrâr ve i'tirâf idüb lakin bağçe-i mahdûde-i mezkûru ber-vech-i muharrer müteveffâ-yı mezbûrun veresesi yedlerinde kalmak üzere

şimdilik deyn-i mezkûrun nâibesine iktidârım yokdur ifâde eylediği. Fî 3 Zîlhicce Sene (1)320.

Müdde‘î vekîl-i vasiye ve vâris: İbrâhîm (Mühür: İbrahim Tâhir), Müdde‘î ‘Aleyh Halîl (İmza: Halîl) el yazusudur.

Sahife: 127.

88. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Tekye Mahallesi sâkinlerinden Hâcı Gözizâde ‘İzzetlû ‘Abdülkâdir Paşa bin Hâcı Dervîş nefsinden bi’l-asâle ve karındaşı müteveffâ Hâcı Hüseyin Çelebî’nin sulbi sağîr oğulları ‘Abdülkerîm ve ‘Abdürrezzâk ve sulbiye-i sağîre kızı Hasîbe ve ‘Azbe ve Mecâl ve Nesmiye taraflarından bi’l-vesâye bâ-hüccet-i şer‘iyye vekîli medîne-i mezkûre mahallâtından Necmeddîn Mahallesi ahâlîsinden Mahmûd Efendi ibn-i Şeyh ‘Abdullah. Mahalle-i mezkûre ahâlîsinden olub bundan akdem Şâm-ı Şerîf’de mukîm iken işbu târih-i zabıtdan dört sene mukaddem vefât iden Süleymân bin Hâcı Kâsım el-Hâtûnî’nin sulbî oğlu olub Şâm-ı Şerîf’de ikâmet iden Halîl nâm kimesnenin mezkûr medîne-i Mardin’de babasından mevrûs olan mâlını hıfz ve hukûkunun muhâfazasıyla sâir umûr-ı lâzımesini rü’yetine bâ-hüccet-i şer‘iyye vasî-i mansûbu olan li-ebeveyn ‘ammi Yahyâ bin el-mezbûr Hâcı Kâsım muvâcehesinde işbu yedimde olub meclis-i şer‘e bi’l-irâe kırâat olunan bin iki yüz doksan altı senesi Ramazânü’l-mübârekinin yirmi yedinci günü târihiyle müverrah bir kıt‘a sened mantûkunca müvekkillerim mûmâ-ileyh ‘Abdülkâdir Paşa ile müteveffâ Hüseyin Çelebî’nin Hızır et-Tefrâvî nâm kimesnede olan altmış yedi ‘aded Fransız lirası ba‘dehu müvekkillerime verilmek üzere müteveffâ-yı mezbûr Süleymân kabz idüb hattâ zimmetinde dahi olduğuna ikrâr ve işhâd itdiğinden sonra meblağ-ı mezkûru kable’l-edâ ve’l-istîfâ mezbûr Süleymân ber-vech-i muharrer vefât itmiş müteveffâ-yı mezbûr Süleymân terekesi mezbûr Yahyâ vaz‘-ı yed ider olmağla suâl olunub meblağ-ı mezkûru terekesinden olmak üzere müvekkilime bi’l-izâfe hâlen bana edâ ve teslîme vasî-i mezbûr Yahyâ’ya tenbîye olunmak matlûbumdur deyu ba‘de’d-da‘vâ ve’l-istintâk mezbûr Yahyâ dahi cevâbında müteveffâ-yı mezbûrun mezbûr Süleymân sulbî oğlu Halîl olduğu ve terekesine vaz‘-ı yed itdiğini tâbi‘ân ikrâr ve i‘tirâf idüb mâ‘adâ ber-vech-i muharrer alacak müdde‘âsını inkâr eylediği. Fî 4 Zîlhicce Sene (1)320.

Vekîl-i Müddeʻî: Mahmûd (Mühür: Mahmûd), Müddeʻî ʻAleyh: Vasî Yahyâ (Mühür: Yahyâ).

Vekil-i müdde-i mezbur müddeʻasına muvâfık beyyine ikamesine havâle şud.

Müddeʻî vekîli mezbûr Mahmûd Efendi ber-minvâl-i meşrûh müddeʻâsını isbât içûn meclis-i şerʻa ikâme eylediği medîne-i mezkûreye tâbiʻ ʻAvinâ Nâhiyesi kurâsından Hamziyân Karyesi ahâlîsinden Hâcı Mahmûd Ağa ibn-i İbrâhîm Ağa nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şerʻa hâzır olub müddeʻî ʻaleyh vasî-i mezbûr Yahyâ muvâcehesinde istişhâd olundukda fî'l-hakîka bundan yirmi dört sene mukaddem ben Hicâz'a ʻazîmet itdiğim esnâda Beyrût Vilâyeti'nde nefs-i medîne-i Beyrût'da ikâmet iden Süleymân bin Hâcı Kâsım el-Hâtunî ile Gözizâde Hâcı Hüseyin Çelebî ile li-ebeveyn erkarındaşı ʻİzzetlû ʻAbdülkâdir Paşa'nın miyânelerinde olan ahz û iʻtâdan dolayı mûmâ-ileyh Hacı Hüseyin Çelebi mezbur Süleymân'dan her biri rü'yet-i muhâsebe eyledikleri sahhü'l-bâkî altmış yedi ʻaded Fransız lirası mûmâ-ileyh Hâcı Hüseyin Çelebî ile mûmâ-ileyh ʻAbdülkâdir Paşa'nın mezbûr Süleymân'ın zimmetinde alacaklarını tahkik idüb ve meblağ-ı mezkûr elli yedi ʻaded Fransız lirası mûmâ-ileyhimâ Hâcı Hüseyin Çelebi ile mûmâ-ileyh ʻAbdülkâdir Paşa'nın mezbur Süleymân'ın zimmetinde alacaklarını tahkik edüb meblâğ-ı mezkur altmış yedi aded Fransız lirası mûmâ-ileyhümâ Hacı Hüseyin ve ʻAbdülkâdir Paşa'ya müştereken zimmetinde kaldığını mezbûr Süleymân huzûrumda tâbiʻân

Sahife: 128.

katʻiyyen ikrâr ve iʻtirâf eyledi. Ben bu husûsa bu vech üzere şâhidim şehâdet dahi iderim. Fî 4 (Minhu).

Şâhid: Hâcı Mahmûd (Mühür: Mahmûd), Müddeʻî Vekîli: Mahmûd (Mühür: Mahmûd (1)318), Müddeʻî ʻAleyh-i Vasî: Yahya (Mühür: Yahyâ (1)390).

Medîne-i Mardin mahallâtından Bâbussor Mahallesi ahâlîsinden Birizzâde Hâcı Hasan bin Hâcı Hasan el-Mısrî nâm kimesne li-ecli'ş-şehâde meclis-i şerʻa hâzır olub müddeʻî ʻaleyh vasî-i mezbûr Yahyâ muvâcehesinde isttişhâd olundukda fî'l-hakîka bundan yirmi dört sene akdem Hicâz'a ʻazîmet eylediğim esnâda Beyrût iskelesinde medîne-i Beyrût'da ikâmet iden Süleymân bin Hâcı Kâsım el-Hâtûnî ile Gözizâde Hâcı Hüseyin Çelebî ve erkarındaşı ʻİzzetlû ʻAbdülkâdir Paşa'nın miyânelerinde olan ahz û iʻtâdan dolayı mûmâ-ileyh Hâcı Hüseyin Çelebî mezbûr

Süleymân'dan her biri rü'yet-i muhâsebe eylediklerinden sonra sahhü'l-bâkî altmış yedi 'aded Fransız lirasını mûmâ-ileyhimâ Hâcı Hüseyin çelebî ve 'Abdülkâdir Paşa'nın mezbûr Süleymân'ın zimmetinde alacakları kalub meblağ-ı mezkûr altmış yedi 'aded Fransız lirası mûmâ-ileyhimâ Hâcı Hüseyin Çelebî ve 'Abdülkâdir Paşa'ya müştereken zimmetimdedür deyu mezbûr Süleymân huzûrumda tâbi'ân ve kat'iyyen ikrâr ve i'tirâf eyledi ve ikrâr-ı meşrûhu üzerine beni işhâd eyledi ben dahi bu husûsa bu vech üzre şâhidim şehâdet dahi iderim. Fî 19 Zîlhicce Sene (1)320.

Şâhid: Hâcı Hasan (Mühür: Hasan), Müdde'î Vekîli: Mahmûd (Mühür: Mahmûd (1)318), Vasî-i Müdde'î 'Aleyh: Yahyâ (Mühür: Yahyâ (1)390).

Sırren ve 'alenen tezkiyeye havâle şud.

Zâtı bi'l-ma'rifeti'ş-şer'iyye 'ârifler olduğumuz vasî-i mezbûr Yahyâ biz hâzır olduğumuz hâlde imzâsı zîrîne parmak işâreti vaz' eylediğini tasdîkân temhir eyleriz. Fî 19 Zîlhicce Sene (1)320.

Hâzır: Hindîzâde Mehmed Rıf'at Efendi ibn-i Şehmus (Mühür: Hindîzâde Mehmed Rıf'at), Hâzır: Mehmed bin Fâris el-Batr (Mühür: Mehmed bin Fâris).

Şâhidân-ı mezbûrân usûl-ı mevzû'asına tatbîkân Hâcı Mahmûd Ağa medîne-i mezkûre mahallâtından Şeyh Şeyhullah Mahallesi ahâlîsinden ve Mardin mu'teberânından İsmâil Begzâde Es'ad Beg bin Temir Beg el-Mendeltafi ve Hançer Beg bin Hâcı S'adûn Beg el-Mendeltafi ve mezbûr Bedrizâde Hâcı Hasan mensûb olduğu Bâbussor Mahallesi İmâmı İbrâhîm Efendi ibn-i Hâcı 'Alî Efendi bin Osmân Efendi ve mu'teberânı Hamdân Ağa bin Şeyhmus Ağa bin el-Hâcci Yusuf nâm kimesnelerden evvelâ bâ-varaka-i mesture sırren tezkiye olunduklarında her biri 'adl ve makbûlü'ş-şehâde idüğü iş'âr ve ihbâr olunmağla şâhidân-ı mezbûrân müdde'î 'aleyh mezbûr Yahyâ muvâcehesinde Şehîdiye Mahallesi ahâlîsinden 'Abdülganî bin Ahmed bin Mehmed Reşîd ve Tekye Mahallesi ahâlîsinden Geldizâde 'Abdürrezzâk Çelebî ibn-i Fâris Çelebî nâm kimesnelerden bi'l-muvâcehe 'alenen tezkiye olunduklarında her biri 'adl ve makbûlü'ş-şehâde idüğü ihbâr eyledikleri. Fî 22 Zîlhicce Sene (1)320.

Müzekkî: 'Abdülganî (Mühür: 'Abdülganî), Müzekkî: 'Abdürrezzâk (Mühür: 'Abdürrezzâk), Müdde'î Vekîli: Mahmûd (Mühür: Mahmûd 1318), Müdde'î 'Aleyh: Yahyâ (Mühür: Yahyâ 1390).

Müvekkil-i mûmâ-ileyh ‘Abdülkâdir Paşa bi’l-asâle ve bi’l-vesâye müdde‘î ‘aleyh mezbûr Yahyâ muvâcehesinde istizhâren tahlîf-i şer‘îsi icrâ idilmişdir. Fî 22 Zîlhicce Sene (1)320.

Müvekkil ve Müdde‘î ve Vasî: ‘Abdülkâdir (İmza: ‘Abdülkâdir), Müdde‘î ‘Aleyh: Yahya (Mühür: Yahyâ 1390).

Sahife: 129.

89. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Şehîdiye Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem vefât iden Ahmed bin el-Hâcc Mehmed Reşîd’in verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi ‘Adle bint-i Mehmed Semo ile sulbî kebîr oğlu Mehmed Sâdık ve sulbî sağîr oğulları ‘Abdülganî ve Mehmed Reşîd ve sulbiye-i kebîre kızları Pîrûze ve Henî ve Hadîce ve sulbiye-i sağîre kızı Şerife ve Vesile’ye münhasıra olduğu bi’l-ihbâr lede’ş-şer‘i’l-enver zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra verese-i mezbûreden ibn-i mezbûr Mehmed Sâdık tarafından husus-ı âtî’l-beyânda husûmet ve redd-i cevâb ile husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine bâ-hüccet-i şer‘iyye vekîli Mahmûd Efendi ibn-i Şeyh ‘Abdullah kezalik verese-i mezbûrûndan sığâr-ı mezbûrdan ‘Abdülganî ve Mehmed Reşîd ve Şerife ve Vesile’nin hîn-i rüşd ve sedâdlarına değin tesviye-i umûrlarına bâ-hüccet-i şer‘iyye vasî-i mansûbeleri olub zâtı ta‘rîf-i şer‘î ile mu‘arrefe anaları mezbûre ‘Adle hatun tarafından zikri âtî husûsda husûmet ve redd-i cevâb ile husûs-ı vekâletin mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine bâ-hüccet-i şer‘iyye vekîli medîne-i mezkûre mahallâtından Latîfiye Mahallesi’nde mütemekkin tebe‘a-i Devlet-i ‘Aliyye’nin Ermenî Katolik milletinden Naum Efendi veled-i Nasri Kespar muvâcehesinde işbu târih-i zabıtdan yirmi dört sene yedi mâh mukaddem vefât eden el-Hâcc Mehmed Reşîd hayâtında ve kemâl-ı ‘akl ve idrâkında vefatından dört sene mukaddem ben bi-Emrillahi Te‘âlâ vefât eyledikde medîne mezkûreden Meydân Çarşusu’nda vâki‘ bir tarafdan el-Hâcc Mustafâ bin el-Hâcc ‘Abdüsselâm’ın veresesi mülk dükkânı ve bir tarafdan el-Hâcc Kermozâde el-Hâcc Mustafâ ibn-i Mollâ ‘Abdî ve el-Hâcc Yahyâ ibn-i ‘Abdullah’ın müşterek mülk dükkânları ve bir tarafdan Şercân Çarşusu ve bir tarafı tarik-i ‘âmm ile mahdûd Hâcı Mehmed Reşîd dükkânı dinmekle ma‘rûf bir bâb mülk dükkânımı beher sene vasî-i muhtârım re’yle ve bedel-i misliyle âhere îcâr

olunub bedel-i îcârından mârrü'z-zikr Meydân Çarşusu'nda vaz' olunacak bir kebîr küp mâi lezîz ile beher gün imlâ olunub

Sahife: 130.

mârrîn ve 'âbirîne irva ve iskâ oluna deyu dükkân-ı mahdûd-ı mezkûru vech-i muharrer üzere vasiyyet ve tenfîzine mebnî vasî-i muhtâr nasb û ta'yîn eylediğinde ben dahi vesâyet-i mezkûreyi bi'l-muvâcehe kabûl itdikden sonra mezbûr el-Hâcc Mehmed Reşîd musirran 'alâ-isâihi vefât idüb sülüs mâlı dahi mâ'adâ olmağla vesâyet-i mezkûreme binâen dükkân-ı mahdûd-ı mezkûra vaz'-ı yed ve ile'l-ân minvâl-i muharrer üzere tarafımdan tenfîz-i vesâyet idegelmekde iken babam müteveffâ-yı mezbûr Ahmed hayâtında ve kemâl-i 'akl ve idrâkinde mahzar-ı şühûdda vech-i meşrûh üzere ikrâr ve i'tirâf dahi itmişdir deyu bi'l-vekâle ikâme eylediğim da'vâ netîcesinde müdde'î 'aleyhümâ vasiye-i mezbûrenin vekîli Cemâl Efendi ibn-i Kâmil tarafından tasaddî eylediği def'-i da'vâsında dükkân-ı mahdûd-ı mezkûr sâir emlâk ve 'akâr miyânında olarak müteveffâ-yı evvel mezbûr Mehmed Reşîd bi'l-cümle emvalinin nısfı bana ve nısf-ı diğeri pederim müteveffâ Ahmed'e 'ale's-seviyye nefy-i mülk idüb hâl-i hayâtında iken defâ'âtle ikrâr dahi eylemişdir deyu def'-i vâkı'a mutâbık bin üç yüz beş senesi Şa'bânü'l-mu'azzamın yirmi birinci günü târihiyle müverrah ve Nâib Mehmed Râğıb Efendi'nin zamân-ı niyâbetinde sâdır olub sicilinden bi'l-istinsâh nâib-i esbak Ahmed Hilmî hatmiyle mahtûm bir kıt'a i'lâm-ı şer'î sûretini ibrâz ve inkâ-i istinaden mu'ârazadan men'ime dâir bin üç yüz on senesi Rebîül âheri'nin yirmi ikinci günü târihiyle müverrah ve kezalik Ahmed Hilmî Efendi hatmiyle mahtûm ve mübelliğ olan i'lâm-ı şer'î hükmüne 'adem-i her kanâ'atden temyîzen tedkîk içûn vâki' olan taleb istid'âsı üzerine i'lâm-ı mezkûr teferru'âtıyla 'âid olduğu makâm-ı 'âlîsine takdîm ve lede'l-mütâla'a vasiye-i mezbûrenin zâtı ta'rîf-i şer'î ile mu'arref olub olmadığına ve sâir husûsâta ta'arruz olmadığından Bâb-ı Fetvâca nakz ve yeniden rü'yet-i ikzâ eylediği bi't-tahşid emr olmuşdu binâen 'aleyh suâl olunub dükkân-ı mahdûd-ı mezkûra bundan otuz iki sene mukaddem bâ-hüccet-i şer'iyye şirâen mâlik ve mutasarrıf bulunan müvekkilimin ceddesi ve Vahîde hatun ibnet-i Hâcı 'Abdülhâdi mülkü iken hayât ve sıhhatinde bin iki yüz doksan beş târihinde ya'ni târih-i zabıtdan yirmi beş sene mukaddem kendi ruhuyla müteveffâ zevci mezbûr Hâcı Mehmed Reşîd 'in ruhu içûn vasiyyet idüb musirran 'alâ'l-isaihâ vefât itmekle dükkân-ı mahdûd-ı mezkûra olan müdahalesinin men'i içûn vasiye-i

mezbûre ‘Adle hatun’a bi’l-izâfe vekîl-i mezbûr Naum Efendi’ye bi’l-vekâle matlûbumdur deyu ba‘de’d-da‘vâ ve’l-istintâk vekîl-i mezbûr Naum Efendi dahi cevâbında mezkûr dükkân vasiyyet olmayub ancak müteveffâ Ahmed ile oğlu müdde‘î mezbûr Sâdık’ın her birine vasiyetiyle nefy-i mülk eylediği emlâkın ve ‘akâr cümlesinden olub ba‘d-i vefât müteveffâ-yı sânî mezbûr Ahmed dahi mezkûr dükkânda mâlik olduğu nısfını oğlu mezbûr Sâdık başka oğulları bulunan mezbûrân ‘Abdülganî ve Mehmed Reşîd’e kezalik nefy-i mülk idüb olvechle müdde‘î mezbûr Sâdık ile birâderleri taraflarından bi’l-mülkiyye tasarruf idilegelmekde olduğu ve hattâ bunu müeyyed bir kıt‘a i‘lâm-ı şer‘î bulunduğu ve otuz iki sene akdem ceddesinin mâl-ı müşterâsı iken vasiyyet idilmiş olduğu gerçi da‘vâ idilmekde ise de temyîzen ta‘arruz ve i‘âde buyurulan diğer i‘lâmdaki da‘vâsından mûris-i evvel mezbûr Mehmed Reşîd tarafından vasiyyet idildiği gösterilmiş ve şimdiki da‘vâsında ise dükkân-ı mezkûr ceddesinin ya‘ni mezbûr Mehmed Reşîd’in zevcesi Vahîde’nin mülk-i müşterâsı iken vasiyyet idildiği iddi‘â idilmekde olduğundan ve her ikisinin vefâtlarından sonra cedde-i mezbûrenin vereselerinden Hazne ve sâir taraflarından müdde‘î-i merkûm Sâdık ile pederi Ahmed ‘aleyhinde mahkeme-i şer‘iyyede ikâme eyledikleri verâset da‘vâlarında dükkân-ı mezkûru bi’l-mülkiyye taleb eylediklerinden müdde‘î-i müvekkil-i mezbûr Sâdık tarafından i‘lâm-ı mezkûrda zikr ve beyân olunan nefy-i mülk da‘vâsını isbât eylemiş olması üzerine men‘-i mu‘ârazalarına hükm idilerek i‘lâm mevcûd olduğu hâlde mukaddem târihiyle vasiyyet da‘vâsına tasaddî eylemesi nakz-ı daʿvâyı mûcib ve maʿâmâfih müvekkil-i mezbûr Sâdık târihden dokuz sene mukaddem mezkûr dükkândaki âniü’l-beyân nısf hissesini Câmii Kebîr Mahallesi sâkinlerinden ʿAbdülgâni bin Hüseyin ‘Avaz nâm kimesneye kat‘iyyen bey‘ eylediğinden da‘vâsı gayr-i meşrû‘ olmağla mu‘ârazasının men‘ini taleb iderim deyu def‘-i da‘vâda bulunduğu. Fî 5 Zîlhicce Sene (1)320 ve Fî 19 Receb Sene (1)318.

Müdde‘î Vekîli: (İmza: Mahmud Efendi), Müdde‘î ‘Aleyhümâ Vekîli Naum (İmza: Noum).

Sahife: 131.

Müdde‘î vekîli Mahmud Efendi tekrâr kelâma ibtidârla gerçi mezkûr dükkânın nısfı satılmış ise de müvekkilimin tarafından satulmayub mülküdür diye hazîne tarafından satıldığı ve dükkân-ı mezkûr Mehmed Reşîd nefy-i mülk itdiği zamân bu

dükkân mülkü olmayub hattâ sâlifü'z-zikr müvekkilimin ceddesi ve ceddenin mülk-i müşterâsıdır deyu müdde'âsına muvâfık bir kıt'a hüccet-i şer'iyye ibrâz eyledikden sonra müdde'î 'aleyh â vekîli Naum Efendi dahi cevâbında müdde'î vekîli Mahmûd Efendi işbu da'vâsında kâbil-i tevfîk iddi'âda tenâkuz bulunduğu gibi vasiyyet da'vâsı da sümme't-tedârik olduğu ve mezkûr dükkân zabıt mukaddemesinde beyân eylediği vechle müdde'î Sâdık'ın muvâcehesinde mülkiyetine hükm-i hâkim lâhık olarak bi'l-mülkiyye mutasarrıf ve hattâ Sâdık 'âid-i nısf dahi satılmadığı ikrâr ve tasdîk itmesiyle vesâyet olmaması tahkik eylemişdir deyu beyân eylediği. Fî 15 Zîlhicce Sene (1)320.

Vekîl-i Müdde'î: (İmza: Mahmûd), Müdde'î 'Aleyhümâ Vekîli: Naum (İmza: Noum).

Evvel emirde müdde'î vekîli tarafından vaz'-ı yed müdde'âsını beyâna havâle şud.

Müdde'î vekîl-i mezbûr Mahmûd Efendi ber-minvâl-i muharrer vaz'-ı yed müdde'âsını isbât içûn meclis-i şer'e ikâme eylediği medîne-i Mardin mahallâtından Tekye Mahallesi sâkinlerinden Yahya bin Şeyhmus ile Şehîdiye Mahallesi ahâlîsinden 'Abdurrahman bin Hâcı Mahmûd Hâcı Kâsım Efendi nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'a hâzır olub istişhâd olundukda fî'l-hakîka Meydân Çarşusu'nda kâin bir tarafı Hâcı Mustafâ bin Mollâ 'Abdî ve Hâcı Kermozâde müteveffâ 'Abdullah bin Hâcı Mehmed veresesi beynlerinde müşterek mülk dükkânları ve bir tarafı Ravzazâde müteveffâ Hâcı Mustafâ veresesi dükkânları ve bir tarafı Saraçlar Çarşusu'na ve taraf-ı râbi'i tarik-i 'âmm ile mahdûd bir bâb dükkân ve nısfı el-yevm müdde'î Sâdık tarafından îcâr ve bedel-i îcârı ahz û kabz ve vaz'-ı yed itmekde olduğuna şâhidim ve şehâdet dahi iderim deyu beyân eyledikleri. Fî 21 Zîlhicce Sene (1)320.

Şâhîd: 'Abdurrahman (İmza: 'Abdurrahman) el yazusudur. Vekîl-i Müdde'î: Mahmûd (Mühür: Mahmûd), Vekîl-i Müdde'î 'Aleyh: (İmza: Naum), Şâhid: Tekye Mahalleli Yahya bin Şehmus Efendi (İmza: Şeyhmus).

Müdde'î 'aleyhümâ vekîli Naum Efendi cevâba ibtidâr olarak münâza'-ün fîh dükkân nısfı müdde'î-i mezbûrun vaz'-ı yedinde olmayub el-hâletü hazihi müvekkilemin veresesinin vaz'-ı yedinde ve taraflarından kısa îcâr olunmaktadır deyu beyân itmesine binâen vaz'-ı yedi içûn beyyine ikamesine havâle şud. Fî Minhu Sene Minhu.

Müdde‘î ‘aleyhümâ vekîli Naum Efendi tarafından müvekkilemin vaz‘-ı yedi içûn şâhidlerinden Şehîdiye Mahallesi sâkinlerinden Yaşar bin ‘Abdurrahamn nâm kimesne hasımın muvâcehesinde meclis-i şer‘a hâzır olub istişhâd olundukda bir tarafı tarîk ve diğeri Saraçlar Çarşusu ve diğeri Ravzazâde Hâcı Mustafâ mülkleriyle mahdûd münâza‘-ün fîh nısf dükkâna el-yevm vâzı‘ü’l-yed ya‘ni vasiye ve müvekkile-i mezbûre ‘Adle bint-i Mehmed Şemo ile tarafından oğulları îcâr ve bedel-i îcârı ahz itmekdedir ve bu husûsa bu vechle edâ-yı şehâdet-i şer‘iyye eyleriz deyu beyân eylediği. Fî 10 Mart Sene (1)319.

Şâhid: Yaşar (İmza: Yaşar ‘Abdurrahman Depo), Müdde‘î Vekîli: (İmza: Mahmûd), Vasiye-i Müdde‘î ‘Aleyh Vekîli: (İmza: Naum).

Sayfa: 132.

Vaz‘-ı yed içûn şâhidlerden mahalle-i mezkûre sâkinlerinden ‘Ömer bin Mahmûd Beg dahi istişhâd olundukda bir tarafı tarîk ve diğeri Saraçlar Çarşusu ve diğeri Ravzazâde Hâcı Mustafâ ve Kermozâde Yahya’nin mülkleriyle mahdûd münâza‘-ün fîh nısf dükkânı el-yevm vasiye-i mezbûre ‘Adle oğlu ‘Abdülganî tarafından îcâr ve kabz-ı bedel idilmekde ve kendüsü kadın olduğu içûn dışarıya çıkub bi’n-nefs vaz‘-ı yed ve kabz-ı bedel idemediğinden oğlu mezbûr tarafından dükkâna ‘âid husûsât îfâ idilmekdedir ben bu husûsa bu vechle şâhidim şehâdet dahi iderim deyu beyân eylediği. Fî 10 Mart Sene (1)319.

Şâhid (Mühür: ‘Ömer bin Mahmûd), Müdde‘î Vekîli: (İmza: Mahmûd), Müdde‘î ‘Aleyhümâ Vekîli: (İmza: Naum).

Müdde‘î ‘aleyhümâ vekîli Naum Efendi’nin kezalik vaz‘-ı yed içûn ikâme eylediği şâhidleri sırren müzekkiyûn-ı şâhidân-ı mezbûrân ‘adl ve makbûlü’ş-şehâde idükleri iş‘âr olunduğu.

Müzekkî: Haço bin ‘Alî eş-Şa‘âr, Müzekkî: İmâm Dervîş bin ‘Abdülhamîd bin ‘Ammâr Efendi.

‘Alenen dahi tezkiye olundukda ‘adl ve makbûlü’ş-şehâde idükleri ihbâr olunduğu.

Müzekkî ‘Aleyh: Hâcı Kermozâde (Mühür: Hâcı Kermozâde), Müzekkî ‘Aleyh: Ramazân bin Hacı Kermo (Mühür: Hâcı Kermo).

Müdde‘î vekîli Mahmûd Efendi tarafından vaz‘-ı yed içûn ikâme eylediği şâhidlerinin sırren müzekkiyûn-ı mezbûrân ‘Abdurrahman bin Hâcı Mahmûd ile Yahya bin Şehmus nâm kimesneler makbûlü’ş-şehâdedir deyu iş‘âr eyledikleri.

Müzekkî: Şehîdiye Mahallesi İmâmı Dervîş bin ‘Abdülhamîd, Müzekkî: Hâcı Mehmed Es‘ad bin Hâcı Hasan, (Müzekkî): Tekye Mahallesi İmâmı Şâkir bin ‘Ömer, Mehmed bin Hâcı İbrâhîm ‘Alî.

‘Alenen dahi tezkiye olundukda şâhidân-ı mezbûrân ‘adl ve makbûlü’ş-şehâdedir deyu ihbâr idildiği.

Müzekkî ‘aleyh: Hâcı Kermozâde Mehmed Efendi bin Seyyid ‘Abdülkâdir (Mühür: Kermozâde Mehmed), Müzekki ‘aleyh ve kezâlik Babussor Mahallesi sâkinlerinden Ramazan bin Mehmed Yahya (Mühür: Ramazan Yahya).

90. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Şeyh Şeyhullah Mahallesi’nde sâkin iken bundan akdem vefât iden Seyyid Ahmed bin Seyyid ‘Alî bin Seyyid Mustafâ’nın li-ebeveyn erkarındaşı Seyyid Mehmed bin el-mezbûr Seyyid ‘Alî medîne-i mezkûrda hâlâ Evkâf Müdîri Mehmed Nâfiz Efendi ibn-i Mehmed Sâbit Efendi hâzır olduğu hâlde zikri âtî cihete vazîfedârlar müteveffâ Seyyid Ahmed bin Seyyid ‘Alî veresesinden sulbî kızı Zeyneb muvâcehesinde takrîr-i kelâm ve ta‘bîr-i ‘ani’l-merâm idüb Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı Mülûkâne’ye mülhak evkâf-ı gayr-ı mazbûtadan olarak merkez livâ olan medîne-i Mardin hâricinde vâki‘ Kasım Padişah Medresesi vâridât-ı vakfiyesinden olmak üzere duaguy vazîfesine karşu on akçe ve medîne-i mezkûrede vâki‘ Câmii Kebîr Vakfı’ndan olmak üzere vazîfe-i mezkûre ile iki akçe ve yine Câmii Kebîr vâridâtından olmak üzere ihlâs-hân vazîfesine karşu yevmî üç akçe vazâifi bin iki yüz elli altı senesi Şevvâli’l-mükerremin on dördüncü târihiyle bir ve kezalik bin iki yüz elli altı senesi Şevvalinin on üçüncü günü târihiyle müverrah iki kıt‘a ki üç kıt‘a berât-ı şerîf-i ‘âlişân mantûk-ı münîflerince benimle li-ebeveyn erkarındaşım Seyyid Ahmed’den her birimiz seviyyen ve müştereken mutasarrıf olduğumuzdan karındaşım mezbûr Seyyid Ahmed işbu târih-i zabıtdan kırk sekiz sene mukaddem fevt olub vazîfesi hâlî ve hidmet-i lâzımesi mu‘attal kalmış ve ben dahi müteveffâ-yı mezbûr Seyyid Ahmed’in li-ebeveyn erkarındaşı ve hasbü’l-iştirâk vazîfedâr olduğumdan diğer evlâdlarından evlâ ve ercah olmamla cihât-ı mezkûrenin ber-mûcib-i nizâm müteveffâ-yı mezbûrun mahlûlünden olan cihet-i

müşterekenin nâmıma tevcîh ve yedime bir kıt‘a ‘arz i‘lâmı i‘tâ buyrulmak matlûbumdur didiği. Fî 27 Zilka‘de Sene (1)320.

Müdde‘î: es-Seyyid Mehmed (Mühür: es-Seyyid Mehmed), Hâzıre: Zeyneb (Mühür: Zeyneb), Müdîr-i Evkâf: (Mühür: Mehmed Nâzif).

Sahife: 133.

91. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin’in Şeyh Şeyhullah Mahallesi sâkinlerinden iken vefât iden Circis veled-i Batros’un terk eylediği sağîr kızı Mansûre’nin hîn-i rüşd ve sedâdına değin kıbel-i şer‘den bir vasî nasb û ta‘yîni lâzım ve mühimm olmağla müteveffâ-yı mezbûrun sulbî kebîr oğlu Yakub nâm kimesne meclis-i şer‘de takrîr-i kelâm ve ta‘bîr-i ‘ani’l-merâm idüb ben müteveffâ-yı mezbûrun sulbî kebîr oğlu ve sağîre-i mezbûrenin erkarındaşı ve umûr-ı vesâyete her vechle muktedir olmamla kıbel-i şer‘den beni vasî nasb û ta‘yîn buyrulması murâdımdır deyu da‘vâ eylediği. Fî 5 Zîlhicce Sene (1)320.

Müdde‘î: Ya‘kub (İmza: Ya‘kub).

Mezbûr Ya‘kub takrîr-i meşrûhu beyâna havâle şud.

Müdde‘î mezbûr tarafından ikâme olunan Şeyh Şeyhullah Mahallesi’nde mütemekkin Ermenî Katolik milletinden Rızkullah veled-i Refail Nehibe ve diğer Rızkullah veled-i Dâvud Atâullah nâm kimesneler meclis-i şer‘de hâzırân olub ‘alâ-tarîki’ş-şehâde ihbâr eyledikleri bundan akdem vefât iden Ermenî Katolik milletinden iken bundan akdem vefât iden Circis veled-i Batros’un sulbiye-i sağîre kızı Mansûre’nın vakt-i rüşd ve sedâdına değin tesviye-i umûrlarına ve umûr-ı vesâyete işbu hâzır-ı bi’l-meclis Ya‘kub veled-i Circis Batros emîn ve muktedir olduğunu biliriz ‘alâ-tarîku’ş-şehâde ihbâr dahi eyledikleri. Fî 5 Zîlhicce Sene (1)320.

Müdde‘î (Ya‘kub), Muhbir: Rızkullah veled-i Ataullah (Mühür: Rızkullah veled-i Ataullah (1)301), Muhbir: Rızkullah veled-i Rafail (Mühür: Rızkullah veled-i Rafail (1)319).

Sahife: 134.

92. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Şeyh Şeyhullah Mahallesi’nde sâkine ve zâtı ‘Amo Sâdık bin Osmân ve Medrese Mahallesi ahâlîsinden Ahmed bin Hasan bin Abbâs’ın ta‘rîfleriyle mu‘arrefe Fâtıma bint Hamoş

medîne-i mezkûre mahkeme-i şer‘iyyesinde ma‘kûd meclis-i şer‘îmizde medîne-i mezkûre mahallâtından Şehîdiye Mahallesi sâkinlerinden Hâcı ‘Alî bin Kelo muvâcehesinde mehr-i mu‘accelimden yüz guruş kıymetli bir kat yatak zevc-i dâhilim mezbûr ‘Alî zimmetinde mütebâkî olub teslîm idinceye değin benimle zevcim mezbûr ‘Alî Kelo firâşından hâsıl ve benden mütevellid hâlâ bi-hakki’l-hıdâne hicr û terbiyemde olan yirmi günlük sağîr oğlu Mehmed Sâlih’e mikdâr-ı ma‘rûf nafaka farz ve takdir olunmak matlûbumdur deyu ba‘de’d-da‘vâ ve’l-istintâk mezbûr Hâcı Alî dahi cevâbında müdde‘iyye-i mezbûre Fâtıma’nın zevce-i menkûha-i medhûl bahâsı ve sağîr-i mezbûr ber-vech-i muharrer sulbî sağîr oğlu olduğunu tâbi‘ân ikrâr ve i‘tirâf idüb mâ‘adâ ber-minvâl-i muharrer mehr-i mu‘accelimden yüz guruş kıymetli bir kat yatak müdde‘âsını inkâr eylediği. Fî 17 Zîlhicce Sene (1)320.

Müdde‘iyye: Fâtıma (Mühür: Fâtıma), Müdde‘î ‘Aleyh: ‘Alî Kelo (Mühür: el-Hacı ‘Alî bin Mehmed Kelo (1)318).

Yüz yirmi ikinci sahifeden menkûldür.

Müdde‘î ‘aleyh dâfi‘-i mezbûrun vekîli Naum Efendi tarafından ikâme olunub meclis-i şer‘e hâzırân olan Mansûrî Karyesi sâkinlerinden ve Süryânî Kadîm milletinden Haço veled-i Sa‘do Gorikis ve ‘an-asıl yine Mansûrîli olub muvakkaten Mardin’de ikâmet iden ve millet-i merkûmeden Sa‘îd veled-i Melki nâm kimesneler istişhâd olunduklarında mezbûr Sa‘îd târih-i zabıtdan sekiz sene mukaddem müdde‘î mezbûr Sa‘do ve müdde‘î ‘aleyh mûmâ-ileyh Mansûrî Karyesi’nde birleşerek miyânelerinde sebkat iden mükâlemeden sonra mezbûr Sa‘do müdde‘î ‘aleyh mezbûr Mousa’ya hitâben Mansûrî Karyesi’nde ahâlînin kefâlet mes’elesiyle beynimizde kız nişanlık bedelinden senin zimmetini ibrâ eyledim deyu ikrârına da beni istişhâd itmiş olmağla olvechle bu husûsa şâhidim ve şehâdet eylerim ve diğer Gorkis dahi istişhâd olundukda târihi ma‘lûmum olmayan bir zamânda müdde‘î merkum Sa‘do ile müdde‘î ‘aleyh Mousa huzûrumda birleşerek mükâlemelerinde kız nişanlığı mes’elesiyle Mansuri ahâlîsi kefâleti mes’elesinden mezbûr Mousa’nın zimmetini ibrâ itdim zimmetinde alacağım kalmadı deyu huzûrumda ikrâr itdiğine şâhidim deyu bu husûsa bu vechle şehâdet dahi eylerim deyu beyân eyledikleri. Fî 10 Mart Sene (1)319.

Şâhid: (Mühür: Circo veled-i Sa‘do), Şâhid: Hasan (Mühür: Hasan), Müdde‘î Vekîli (Mühür: Dâvud), Müdde‘î ‘Aleyh Vekîli: Naum.

Şâhidlerden Mansûrî Karyesi sâkinlerinden ve Süryânî Kadîm milletinden Maksi Asyo veled-i Maksi ‘ammisi Haşişo ile millet-i merkûmeden Hanna veled-i Yahya el-Yetim nâm kimesneler meclis-i şer‘e hâzırân olub istişhâd olunduklarında târihinden sekiz dokuz sene mukaddem mezbûr Sa‘do Mansûrî Karyesi’nde müdde‘î ‘aleyh mezbûr Mousa muvâcehesinde zimmetindeki da‘vâ eylediğim kefâlet ve cihâz mes’elesiyle diğer cemî‘ hukukiyesinin zimmetini ibrâ itdim deyu ikrâr itdiğine şâhidleriz ve bu husûsa şu vechle şehâdet eyleriz deyu müttefikü’l-lafz ve’l-ma‘nâ edâ-i şehâdet eyledikleri. Fî 17 Mart Sene (1)319.

Şâhid Haşişo Maksi, Şâhid Hanna bin Yahya, Müdde‘î Vekîli (Mühür: Dâvud), Müdde‘î ‘Aleyh Vekîli Naum.

Müdde‘î vekîli mezbûr Dâvud kelâma ibtidârla şâhidlere diyeceğim yokdur fakat beyân olunan târihden sonra ve işbu târih-i zabıtdan iki mâh akdem müdde‘î ‘aleyh mezbûr Mousa müvekkilime hitaben sen alacağından beş yüz guruş vazgeçtiğine mütebâkî alacağınızı verdim deyu ikrâr itmişdir. Binâen ‘aleyh isbâtına da muktedirim deyu beyân itdikde vekîl Naum Efendi dahi cevâbında işbu def‘-i da‘vâsı şer‘ân mesmû‘ değildir deyu beyân eyledikleri.

Müdde‘î Vekîli: Dâvud (Mühür: Dâvud), Müdde‘î ‘Aleyh Vekîli: Naum.

135. sahîfeye (menkuldür.)

Sahife: 135.

93. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Şehîdiye Mahallesi sâkinlerinden ‘Alî bin Kelo medîne-i mezkûre mahkeme-i şer‘iyyesinde ma‘kûd meclis-i şer‘-i münîrde medîne-i mezkûre mahallâtından Şeyh Şeyhullah Mahallesi’nde sâkine zâtı ‘Amo Sâdık bin Osmân ve Medrese Mahallesi sâkinlerinden Ahmed bin Hasan bin ‘Abbas’ın ta‘rîfleriyle mu‘arrefe zevce-i menkûha-i medhûl bahâsı Fâtıma bint Hamoş muvâcehesinde zevcem mezbûre Fâtıma babası müteveffa-i mezbûr Hamoş menzilinde iken defa‘ât-ı müteferrika ile birkaç eşhâs yedleriyle kendüsüne gönderdiğim hınta ve nakden iki yüz on yedi guruş ile zevcem mezbûre kendüsüne iştirâ ve teslîm itmiş olduğum yüz yirmi guruş kıymetli Diyârbekir-kârî siyah bir çarşab ve kırk beş guruş kıymetli bir potin ve otuz guruş kıymetli beyaz bezden bir fistan ve otuz guruş kıymetli bir bazin ve yirmi beş guruş kıymetli gümüşden ma‘mûl bir çift bilezik ve beş guruş kıymetli siyah ipekden bir puşi ki min-

haysü'l-mecmû‘ dört yüz yetmiş iki guruş eşyâ-i mevcûde ise ‘aynen müstehleke ise kıymeti olan meblağ-ı mezkûr dört yüz yetmiş iki guruşun hâlen bana edâ ve teslîme zevcem mezbûre Fâtıma'ya tenbîye olunmak matlûbumdur deyü ba‘de'd-da‘vâ ve'l-istintâk oldahi cevâbında eşyâ-i muharrere-i mezkûreden bazinden bir fistan bana teslîm idüb deyu ikrâr mâ'adâ ber-minvâl-i muharrer müdde‘âsını inkâr eylediği. Fî 17 Zîlhicce Sene (1)320.

Müdde‘î: ‘Alî Kelo (Mühür: el-Hacı ‘Alî bin Mehmed Kelo (1)318), Müdde‘i ‘Aleyhümâ: Fâtıma (Mühür: Fâtıma).

Şâhidlere diyeceğim yokdur ‘ibâresinden mefsûn idüğü müdde‘î vekîli Dâvud istîzâh-ı keyfiyyet eyledikde maksadım şâhidlerin şahsına bir gûnâ diyeceğim olmayub fakat berâatde husûsunun aslı olmayub hattâ târihden iki mâh akdem meblağ-ı müdde‘âya mezkûr hâlâ zimmetinde olduğuna dâir müdde‘î ‘aleyh mezbûr Musa ikrâr dahi itmişdir deyu beyân ve müdde‘î ‘aleyh vekîli dahi cevâbında şâhidlere diyeceğim yokdur demesi berâat hakkındaki şehâdetlerini ve def‘-i da‘vâyı tasdîk demek olduğuna ve bu def‘a muahharan ikrâr iddi‘âsı ciheti ise tarafımdan serd-i dermiyân olunan berâat def‘-i da‘vâmda birinci ve ikinci def‘adaki berâat şühûdunun istimâ‘ında ihtiyâr-ı sükût itmesi sümme't-tedârik bir def‘ olduğuna ve ma‘a-mâfîh berâat hakkında def‘-i da‘vâma muvafık şâhidler istimâ‘ olunmuşdur deyu ifâde eylediği. Fî 10 Muharrem Sene (1)321.

Müdde‘î Vekîli: (Mühür: Davud), Müdde‘î ‘Aleyh Vekîli: Naum.

Müdde‘î vekîli mezbûr Dâvud'dan def‘-i meşrûhuna muvafık beyyine taleb olundukda Mansûrî Karyesi mütemekkinlerinden ve tebe‘a-i Devlet-i ‘Aliyye'nin Süryânî Kadîm milletinden Elo veled-i Maksi Circis ve Bero veled-i Dervîş ve Makdis İshâk veled-i Maksi Rizko ve ‘Abud veled-i Elo Sa‘do ve Hanna veled-i Elo ve Melki veled-i Ya‘kub ve diğer Elo veled-i Şükrü Vaves veled-i Amsîh ve Yâssi veled-i Şemlon Circo veled-i Nu‘mân ve Hakkı veled-i Ya‘kub ve ‘Abudî veled-i Melkî ve ‘Abudî veled-i ‘Abdülkerîm ve Hano veled-i Circo Bero ve ‘Abdulahad veled-i Maksi Circis Lefto ve Maksi Abraham veled-i Rizko ve diğer Elo veled-i Sa‘do ve Naum veled-i Dervîş şâhidleri olub bunlardan başka aslâ şâhidleri olmadığını ifâde ve beyân itdi. Fî 23 Muharrem Sene (1)321.

Vekîl-i Müdde‘î: (Mühür: Davud), (Müdde‘î ‘Aleyh Vekîli): (İmza: Naum).

Müdde‘î ‘aleyh vekîli Naum Efendi kelâma ibtidârla ifâde-i sâbıkamda ‘arz olduğu vechle meclise îrâde ve ibrâ olunan müteveffâ İbrâhîm ibrâyı redd eylemiş ve şimdilik iddi‘â olunan meblağ eski ifâdesinde beyân-ı da‘vâdan ‘ibâret olmağla ibradan sonra bir bir da‘vâ hâdis olmadığı sualiyle yüz ellinci sahifeye nakl olunur. Fî Muharrem Sene (1)321.

Müdde‘î Vekîli: (Mühür: Davud), Müdde‘î ‘Aleyh Vekîli: (İmza: Naum).

Sahife: 136.

94. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin Necmeddîn Mahallesi’nde mütemekkin tebe‘a-i Devlet-i ‘Aliyye’nin Latin milletinden Rızkullah veled-i Hanna Aho Emînüddîn Mahallesi’nde mütemekkin tebe‘a-i devlet-i müşâr-ün-ileyhânın Ermenî Katolik milletinden Nasri veled-i ‘Amsîh Asfor eş-Şevk muvâcehesinde ben işbu târih-i zabıtdan bir sene mukaddem üç mâh va‘deyle müeccel ve mev‘ûd olmak üzere mâlımdan ve yedimden iki ‘aded camus derisi dört yüz otuz guruş semenle mezbûr Nasri’ye bey‘ ve teslîm eylediğimde oldahi ber-vech-i muharrer ahz û kabz ve tesellüm idüb meblağ-ı mezkûrdan doksan üç guruş bana te’diye ve teslim itmiş ise de meblağ-ı mezkûrdan mütebâkî üç yüz otuz yedi guruşu bana te’diye itmekden imtinâ‘ ider olmağla suâl olunub meblağ-ı mezkûr üç yüz otuz yedi guruşu hâlâ bana edâ ve îfâya mezbûr Nasri’ye tenbîye olunmak matlûbumdur deyu ba‘de’-da‘vâ ve’l-istintâk mezbûr Nasri dahi cevâbında müdde‘î mezbûr Rızkullah’ın müdde‘âsını inkâr eylediği. Fî 22 Zîlhicce Sene (1)320.

Müdde‘î: Rızkullah (Mühür: Rızkullah), Müdde‘î ‘Aleyh: Nasri.

Zâtı bi’l-ma‘rifeti’ş-şer‘iyye ‘ârifler olduğumuz mezbûr Nasri veled-i ‘Amsîh hâzır olduğumuz hâlde ber-vech-i muharrer imzâsı zîrîne parmak işâreti vaz‘ eylediğini tasdîkân temhîr eyleriz. Fî 22 Zîlhicce Sene (1)320.

Mu‘arref: Sofi bin Mahmud bin Hasan (İmza: Mahmud) el yazusudur. Mu‘arref: ‘Abdülkâdir bin Celâl (Mühür: ‘Abdülkâdir).

Müdde‘î mezbûr Rızkullah ber-vech-i muharrer müdde‘âsına muvâfık ikâmesine havâle şud. Fî 22 Minhu.

Müdde‘î mezbûr Rızkullah Aho’nun ber-minvâl-i meşrûh müdde‘âsını Süryânî Katolik milletinden Bolsî veled-i Yahya Bağo ve Ermenî Katolik milletinden Habîb

veled-i Hanna Elkıyal ve Hanna veled-i Baho Perincân nâm kimesneler şâhidleri olub bunlardan başka şâhidleri olmadığını ifâde eylediği. Fî 10 Safer Sene (1)321.

Müdde‘î: Rızkullah veled-i Hanna Aho, Müdde‘î ‘Aleyh: Nasri veled-i ‘Amsîh Asfor eş-Şevk.

Şühûd-u muharrere-i mezbûreden mezbûr Bolsî meclis-i şer‘a hâzır olub müdde‘î ‘aleyh mezbûr Nasri muvâcehesinde istişhâd olundukda işbu târih-i zabıtdan on mâh mukaddem mezbûr Rızkullah’ın nezdinde olan camus derisinin bazarlığını kesmek içûn mezbûr Nasri teklif itdiğinde ben dahi ber-vech-i muharrer mezkûr camus derileri sekiz batman dokuz tonu dört yüz guruş semenle bazarını kesdim mezkûr pâre nerde kaldığı ma‘lûmum değildir ben bu husûsa bu vech üzere şâhidim şehâdet dahi iderim. Fî 10 Safer Sene (1)321.

Şâhid: Bolsî, Müdde‘î: Rızkullah, Müdde‘î ‘Aleyh: Nasri.

Şühûd-u muharrere-i mezkûreden mezkûr Habîb meclis-i şer‘a hâzır olub kezalik müdde‘î ‘aleyh mezbûr Nasri muvâcehesinde istişhâd olundukda işbu târih-i zabıtdan on mâh mukaddem müdde‘î ‘aleyh mezbûr Nasri dükkânıma gelüb dükkânımda bulunan şerîki ‘Amsîh veled-i Toma Gabro’ya hitâben ben senin içûn Rızkullah veled-i

Yüz kırk birinci sahîfesine nakl olunmuşdur.

Sahife: 137.

95. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Bâbussor Mahallesi ahâlîsinden iken bundan akdem vefât iden Sâlih bin Şeyhmus Hâcı Süleymân’ın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi ‘Amşe bint ‘Alî Hân ve li-ebeveyn erkarındaşı Halîl’e münhasıra oldukdan sonra müteveffâ-yı mezbûrun vucuh-ı biri ve hayrata isâbet eylediği sülüs mâlının bâ-hüccet-i şer‘iyye vasî-i muhtârı mahalle-i mezkûre ahâlîsinden Hâcı Kermozâde ‘Abdürrezzâk Çavuş ibn-i Seyyid ‘Abdülkâdir mahalle-i mezkûre ahâlîsinden Hâmid bin Hâcı Süleymân el-Hıddâd muvâcehesinde vasîsi olduğum müteveffâ-yı mezbûr Sâlih’in vefât eyledği esnâda li-ebeveyn erkarındaşı mezbûr Halîl ile mezbûr Hâmid ma‘rifetleri terekesi tahrîr ve takdîm itmeleriyle müteveffâ-yı mezbûrun vesâyetine sarf olunmak üzere yedi yüz guruş bi’l-ifrâz meblağ-ı mezkûrdan yalnız dört yüz yirmi guruş mezbûr Halîl te’diye ve îfâ itmiş

ise de meblağ-ı mezkûrdan mütebâkî iki yüz seksen guruşu tarafından te'diye ve îfâ olunmak üzere mezbûr Hâmid der'uhde ve iltizâm ve kefîl idüb meblağ-ı mütebâkî-i mezkûr iki yüz seksen guruş müteveffâ-yı mezbûrun vucuh-ı biri ve hayrata sarf olunmak üzere bana edâ ve îfâya mezbûr Hâmid'e tenbîye olunmak bi'l-vesâye matlûbumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve'l-istintâk mezbûr Hâmid dahi cevâbında müteveffâ-yı mezbûrun vefâtı 'akabinde fi'l-hakîka terekesi tahrîr ve ta'lîm ve ber-vech-i muharrer yedi yüz guruş müteveffâ-yı mezbûrun vasiyetine sarf olunmak üzere bi'l-ifrâz meblağ-ı mezkûrun ez-gayr-ı te'diye ve teslîm olunan dört yüz yirmi guruşdan mütebâkî ve benim tarafımdan der'uhde ve iltizâm ve kefîl eylediğim iki yüz seksen guruş sûret-i te'diyesine emniyetim hâsıl olunmak üzere müteveffâ-yı mezbûrun terekesinden olub hânesinden bir bâb oda nezdimde rehn vaz' ve teslîm olunub meblağ-ı mütebâkî-i mezkûr iki yüz seksen guruş kefâletim hasebiyle zimmetimdedir deyu ifâde ve beyân eylediği. Fî 22 Zîlhicce Sene (1)320.

Müdde'î vasî: 'Abdürrezzâk (Mühür: 'Abdürrezzâk), Müdde'î 'Aleyh: Hâmid (Mühür: Hâmid).

Sahife: 138.

96. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Medrese Mahallesi'nde sâkin iken bundan akdem vefât iden Fâris bin Mehmed'in verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Haşe bint Taha el-Kassâb ile sulbî oğulları Sâdık ve Mehmed ve Hasan ve sulbiye kızı Emîne'ye münhasıra ba'dehu ibn-i mezbûr Sâdık dahi vefât idüb verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Hüsniye bint-i Yusuf el-Hilmî ile anası mezbûre Haşe ve li-ebeveyn erkarındaşları mezbûrân Hasan ve Mehmed ve li-ebeveyn kız karındaşı mezbûre Emîne'ye münhasıra ve tashîh-i mes'ele-i mirasiye-i şer'iyyeleri dört yüz seksen sihâmdan olub sihâm-ı mezkûreden seksen sehmi mezbûre Haşe'ye ve her birine yüz elli dörder sihâmdan cem'ân üç yüz sekiz sehmi ebnân-ı mezbûrân Hasan ve Mehmed'e ve yetmiş yedi sehmi mezbûre Emîne'ye ve on beş sehmi zevce-i mezbûre Hüsniye'ye isâbeti tahkikinden sonra verese-i mezbûreden zâtı Şehîdiye Mahallesi ahâlîsinden Farac ibn-i Mustafâ Bekir Ağa ve İbrâhîm bin Mahmûd Beg el-Akrok ta'rîfleriyle mu'arrefe müteveffâ-yı sânî mezbûr Sâdık'ın zevcesi Hüsniye. Zevcim ve mûrisimiz müteveffâ-yı mezbûr Sâdık'ın bi'l-verâse terekesine vâzı'ü'l-yed bulunan mezbûrân Hasan ve Mehmed ve mezbûre Haşe

mahzarlarında bi'l-ʿiddâ takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i 'ani'l-merâm idüb hisse-i ırsiyyem içûn beynimizde vâki' olan münâza'ât-ı kesîreden sonra muslihûn tavassutuyla beynimizde ıslâh ve tevfîk idildikde zevcim ve mûrisim mezbûr Sâdık'ın zimem-i nâsda bulunan alacağından mâ'adâ menkûl ve gayr-ı menkûl emlâk ve 'akâr ve terekede bedel-i sulh olan nükûd-ı hisse-i ırsiyyemden ezid ve evfar olduğu üç yüz elli guruş mezbûrûn Hasan ve Mehmed ve Haşe ve Emîne yedlerinde meclis-i sulhda kabz idüb 'alâ-sebîlü't-tehârüc mezbûrûn ile sulh olduğumdan mezbûrûn dahi ber-vech-i muharrer sulh-ı mezkûru kabûl fîmâ-ba'd mûrisim müteveffâ-yı mezbûrun kalîl ve kesîr-i celîl ve hakîr gurûş ve emlâk ve 'akâr ve menkûl ve gayr-i menkûl ma'lûm ve mechûl ism-i mâl ıttılâk olunur bi'l-cümle terekeye ve hukûk-ı mîrâsiyeye müte'allika 'âid de'âvî ve mütâlebât ve kâffe-i eymân ve muhâsamâtdan mezbûrûn Hasan ve Mehmed ve Haşe ve Emîne'nin zimmetlerini ibrâ-yı 'âmm-ı sahîh-i şer'î ile ibrâ-i tâmm-ı sarih-i merʿi ile iskât ve ibrâ eyledim didiğinde anlar dahi ibrâ-yı mezkûru kabûl eyledikleri. Fî 23 Zîlhicce Sene Sene (1)320.

Musirre: Hüsniye (Mühür: Hüsniye), Musirr-ün leh: Hasan (Mühür: Hasan), Musirr-ün leh: Mehmed (Mühür: Mehmed), Musirr-ün leh: Haşe (Mühür: Haşe), Mu'arref: Farac (Mühür: Farac), Mu'arref: İbrâhîm (Mühür: İbrâhîm).

97. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Medrese Mahallesi ahâlîsinden Neccâr Şeyhmus ibn-i Musâ Zazavî ve Tekye Mahallesi ahâlîsinden Şeyh Dâvud ibn-i Ahmed ve Bâbussor Mahallesi ahâlîsinden Mehmed bin Mollâ 'Ömer Emîn. İşbu Hanzâde Râğıb Efendi ibn-i 'Alî Efendi hâzır olduğu hâlde medîne-i mezkûre mahallâtından Şehîdiye Mahallesi ahâlîsinden Yusuf bin Hâcı Hızır Kazrâ'? muvâcehesinde mezkûr Şehîdiye Mahallesi ahâlîsinden iken bundan üç sene mukaddem vefât iden Kaşuhzâde Yahyâ Çelebî ibn-i 'Abdülkerîm'in medîne-i mezkûre hâricinde Vâdî es-Safâ'da kâin bir kıt'a bağçenin 'akârında mağrûs bir çınar ağacı hayâtında vefâtından yirmi üç sene mukaddem müteveffâ-yı mûmâ-ileyh Çelebî'den her bir hisse iki yüz kırk guruş olmak üzere iki hisse ile üç rabi' hisseyi altı yüz altmış guruş semen ile iştirâ eylediğimizde oldahi bey' ve semeni kabz itmiş idi. Binâen 'aleyh mezkûr ağaçda ber-vech-i muharrer beş hisseden iki hisse ile üç rabi' hisse şirâen mülkümüz iken bundan bir ay mukaddem mezbûr Yusuf mezkûr ağacı mahallinden kat' ve bi-gayr-ı hakkın vaz'-ı yed ider olmağla suâl olunub mezkûr iki hisse ile üç rabi' hisse ağacın hâlen bize edâ ve teslîme mezbûr Yusuf'a tenbîye

olunmak matlûbumuzdur deyu ba‘de’d-da‘vâ ve’l-istintâk oldahi cevâbında mezkûr ağacın mecmû‘u işbu târih-i zabıtdan bir ay mukaddem gâibân-ı ‘ani’l-meclis Yusuf ve hâzır-ı merkum Mehmed Râğıb Efendi ibn-i ‘Alî Efendi ile müteveffâ-yı mezbûr Yahyâ Çelebî’nin oğlu ‘Abdülkâdir Efendi’den bin yirmi beş guruş

Sahife: 139.

semen-i medfû‘ ve makbuz ile iştirâ itmiş olduğumdan şirâen mülkümdür deyu müdde‘iyûn-ı mezbûrûnun ber-minvâl-i muharrer müdde‘âlarını inkâr eyledikden sonra hâzır-ı mûmâ-ileyh Râğıb Efendi dahi cevâbında mezkûr ağaç altı sehim i‘tibâriyle dört sehmi benimle gâib-i ‘ani’l-meclis birâderim Yusuf Efendi’nin mülkü olub diğer bir sülüsü müteveffâ ‘amucam Yahyâ Çelebî’nin mülkü olub otuz seneden beru olvechle müstakıllen tasarruf itmekdeyiz da‘vâ-yı vâkı‘ada dahi mürûr-ı zamân olub hissemizi dahi kimesneye fürûht eylememişiz deyu beyân eylediği. Fî 27 Zîlhicce Sene (1)320.

Müdde‘î: Şehmus (Mühür: Şeyhmus ibn-i Musâ Zazavî), Müdde‘î: (Mühür: Dâvud ibn-i Ahmed), Müdde‘î: (Mühür: Mehmed bin ‘Ömer Emîn), Müdde‘î ‘Aleyh: Yusuf, Hâzır: Râğıb el yazusudur. (Mühür: Hanzâde Râgıb).

Mûmâ-ileyh Râğıb Efendi kelâma ibtidârla târihden bir sene akdem iddi‘â olunan mezkûr ağacın bir kısmını Neccâr ‘Abdullah’a fürûht eylediğimizde ma‘lûmâtları olduğu hâlde sükût itdiklerinden da‘vâlarında haksız olduklarını beyân eylerim. Fî 27 Zîlhicce Sene ()320.

Hâzır: Râğıb el yazusudur.

Yüz on yedinci sahîfeden menkûl.

Müdde‘î ‘aleyhümâ vekîli mezbur ‘Abdülahad Efendi’den münâza‘-ün fîh mezkûr hâneye vaz‘-ı yed müdde‘âsıçûn ikâme eylediği şâhidlerden Mardin’in Şeyh Şeyhullah Mahallesi sâkinlerinden Hâcı veled-i Yusuf Terzikân ile mahalle-i mezkûre sâkinlerinden ‘Alî Çavuş bin Seyyid Mehmed nâm kimesneler bi’l-muvâcehe meclis-i ma‘kûd-ı mezkûrda hâzırân olub istişhâd olunduklarında mahallemizde vâki‘ münâza‘-ün fîh bir tarafı Hâcı Bâkîzâdelerin vakıf menzili ve diğer tarafı tarîk-i ‘âmm ile mahdûd menzile el-yevm zâtını ‘ârif olduğumuz müdde‘î ‘aleyh â Verde vâzı‘ü’l-

yed olduğu ma‘lûmumuzdur ve bu husûsa bu vechle şâhidiz şehâdet dahi ideriz deyu beyân eyledikleri. Fî 13 Mart Sene (1)319 ve Fî 27 Minhu.

Şâhid: (Mühür: Hâcı veled-i Yusuf Terzikân), Şâhid: (Mühür: ‘Alî Çavuş), Müdde‘î Vekîli: Naum, Müdde‘î ‘Aleyhümâ Vekîli: Abdulahad.

Tezkiyeye havâle şud.

Hâkim: ‘Abdülazîz Hâlef.

Şâhid-i mezbûr ‘Alî Çavuş bin Seyyid Mehmed mensûb olduğu Şeyh Şeyhullah Mahallesi İmâmı Hâcı ‘Alî Efendi ibn-i Seyyid ‘Ömer es-Sayyâd ve mu‘teberândan Ahmed Efendi ibn-i Mehmed Hulûsî Efendi usûl-ı mevzû‘asına tatbîkân evvelen bâ-varaka-i mestûre sırren lede’t-tezkiyye ‘adl ve makbûlü’ş-şehâde idükleri iş‘âr ve ihbâr olunmağla

Sahife: 140.

şâhid-i mezbûr ‘Alî Çavuş vekîl-i merkum Naum Efendi muvâcehesinde medîne-i mezkûre mahallâtından Necmeddîn Mahallesi ahâlîsinden Mahmûd Efendi ibn-i Şeyh ‘Abdullah ve Şehîdiye Mahallesi ahâlîsinden ‘Abdülganî bin Ahmed Hâcı Mehmed Reşîd’den ‘alenen lede’t-tezkiyye ‘adl ve makbûlü’ş-şehâdedir ve diğer merkum Circis veled-i Yusuf Dürzîhân mensûb olduğu Keldânî Milleti rüesâ-yı ruhâniyesinden Keşîş Circis veled-i Ya‘kub ve Şuhazâde Ogüst veled-i Hanna’nın yine evvelâ bâ-varaka-i mestûre sırren lede’t-tezkiyye makbûlü’ş-şehâde idüğü iş‘âr ve ihbâr olunmağla diğer şâhid-i merkûm Ermenî Katolik milletinden Yusuf veled-i Toma Tazbaz ve Süryânî Kadîm milletinden Maksi Hanna veled-i İbrâhîm’den ‘alenen tezkiye olundukda makbûlü’ş-şehâde ihbâr eyledikleri. Fî 28 Zîlhicce Sene (1)320.

Müzekkî ‘Aleyh: ‘Abdülganî (Mühür: ‘Abdülganî bin Ahmed), Müzekkî ‘Aleyh: Mahmûd (Mühür: Mahmûd ibn-i Şeyh ‘Abdullah), Müzekkî ‘Aleyh: Yusuf (İmza: Yusuf Toma Tazbaz) el yazusudur. Müzekkî ‘Aleyh: Maksi Hanna (Mühür: Maksi Hanna (1)319). Müdde‘î Vekîli: Naum (İmza: Noum) el yazusudur. Müdde‘î ‘Aleyhümâ Vekîli: Abdülahad el yazusudur.

Yüz on altıncı sahifeden menkûldür.

Şâhidân-ı mezbûrân usûl-ı mevzû‘asına tatbîkân mezbûr ‘Abud veled-i İlyas Hindî mensûb olduğu Süryânî Kadîm Milleti rüesa-i ruhbâniyesi Kas Mihail Galmo

ve mu‘teberânı Rızkullah veled-i Yusuf Karakelle ve diğer şâhid-i mezbûr Rızkullah veled-i Hanna Tomacan kezalik mensûb olduğu Süryânî Katolik Milleti rüesa-i ruhbâniyesi Havri Batras Posyâd ve mu‘teberânı Yusuf veled-i Mihail Dokmak nâm kimesnelerden evvelâ varaka-i mestûre sırren tezkiye olunduklarında her biri makbûlü’ş-şehâde idüğü iş‘âr ve ihbâr olunmağla şâhidân-ı mezbûrân müdde‘î ‘aleyh vekîli mezbur Naum Efendi muvâcehesinde medîne-i mezkûre Ermenî Katolik milletinden ‘Amsîh veled-i Adam Karabet ve mezkûr Süryânî Kadîm milletinden İskender veled-i Melki Mecâdî nâm kimesnelerden ‘alenen tezkiye olunduklarında her biri makbûlü’ş-şehâde idüğü ihbâr eyledikleri. Fî 6 Safer (1)321.

Müzekkî aleyh: ‘Amsîh (Mühür: ‘Amsîh), Müzekkî aleyh: İskender (İmza: İskender Melki Celâl), Müdde‘î Vekîli: Naum, Müdde‘î ‘Aleyh Vekîli: (İmza: ‘Abdulahad).

Vekîl-i mezbûr Naum Efendi kelâma ibtidârla cevâbında müvekkilim müdde‘î mezbûr Sa‘îd’in zevcesi müteveffiye Heli’nin vefâtından sonra münâza‘a-ün fîh menzilde müvekkilimin hisse-i ırsiyyesi olduğuna müdde‘î ‘aleyh â mezbûre Verde ikrâr ve bedel-i sulh olarak yedi bin guruş verildiği beyân olunmuş ise de hâlbuki mezbûre fâkîretü’l-hâl olub meblağ-ı mezkûrun def‘ine ‘adîmetü’l-iktidâr bulunduğuna ol-mikdâr akçe dahi verilmiş ‘âdeten müstahmîl ve şâhidlerden Rızkullah dahi muhtelli’ş-şu‘ûr olduğundan şehâdet-i vâkı‘ası şer‘ân makbûl olmamağla müvekkilimin hisse-i ırsiyyesinin ber-vech-i ma‘rûz bi’l-izâfe bana i‘tâsı matlûbumdur deyu ifâde eylediği. Fi 26 Safer sene (1)321.

Müdde‘î Vekîli: (İmza: Naum).

Bu ki zâtî müdde‘i ‘aleyhümâ mezbûre Verde’nin vekîli ‘Abdulahad Efendi’den diyeceği suâl olundukda beyân olunan ikrâr-ı vâkı‘a olmaduğunu ancak sümme’t-tedârik işbu ifâde bulunduğu ve müvekkilem ise muktedire ve bedel-i sulhdan ziyâde bir meblağı dahi verecek kadar servete mâlikdir deyu beyân eylediği. Fî 26 Safer Sene (1)321.

Vekîl-i Müdde‘î ‘Aleyhümâ: ‘Abdülahad.

Müdde‘î vekîli mezbûr Naum Efendi’nin müdde‘î ‘aleyh mezbûre Verde’nin hisse-i ırsiyyeyi ikrâr itdiği hakkındaki def‘-i muahhara muvafık beyyine ikamesine havâle şud.

Hâkim: ‘Abdülazîz Hâlef.

Yüz kırk dördüncü sahîfeye nakl olunmuşdur.

Sahife: 141.

Yüz otuz altıncı sahîfesinden menkûldür.

Uhûddan müeccel ve mev‘ûd olmak üzere dört yüz otuz guruş semenle iki ‘aded camus derisi iştirâ itdim deyu mezbur Nasri huzûrumda ikrâr ve i‘tirâf eyledi ve her hafta dahi mezbûr ‘Amsîh veled-i Töme Gabro’nun hâsılâtı ahz û kabz idüb ben bu husûsa bu vech üzre şâhidim şehâdet dahi iderim. Fî 10 Safer Sene (1)321.

Şâhid: Habîb, Müdde‘î: Rızkullah, Müdde‘î ‘Aleyh: Nasri.

Yüz yirmi altıncı sahîfeden menkûldür.

Müdde‘î ‘aleyhümâ mezbûrân Hasan ve Mehmed ibrâ-i ‘âmm ile şerʿa müdde‘âlarına muvafık beyyine ikamesine havâle şud. Fî 27 Şa‘bân Sene (1)319.

Müdde‘î ‘aleyhümâ mezbûrân Hasan ve Mehmed’den def‘-i da‘vâlarına mutâbık beyyine taleb olundukda şâhidlerim Gölâsiyân Mahallesi sâkinlerinden Şelo bin Hamûd’un ve Tekye Mahallesi sâkinlerinden Mustafâ bin Mollâ Ahmed Şelo ve Gölâsiyân Mahallesi sâkinlerinden ‘Ammo bin Haso Harâb Baran ve Şeyh Şeyhullah Mahallesi sâkinlerinden Hâcı ‘Alî Efendi ibn-i Seyyid Ömer ‘el-Sayyâd ve Medrese Mahallesi sâkinlerinden Berber Süleymân bin Ahmed Çemçak nâm kimesneler (şâhidleri) olub bunlardan mâ‘ada şâhidim yokdur deyu beyân eyledikleri. Fî 14 Safer Sene (1)321 ve Fî 27 Şa‘bân Sene (1)319.

Müdde‘î Vekîli: (İmza: Tahir), Müdde‘î ‘Aleyh: (Mühür: Hasan), Müdde‘î ‘Aleyh: (Mühür: Mehmed).

Şühûd-u muharrere-i mezbûreden Şelo bin Hamûd’un ve Neccâr Mustafâ bin Mollâ Ahmed Ketlo ve Medrese Mahallesi sâkinlerinden Süleymân Ahmed Akrok ‘Alî Efendi nâm kimesneler meclis-i ma‘kûd-ı mezkûrda ‘ale’l-infirâd hâzırûn olub istişhâd olunduklarında husûs-ı berâat ve şirâya dâir iki kıt‘a hüccet ve sened-i ‘âdî olub huzûrumuzda kırâat olunursa ma‘lûmâtımızı söyleriz deyu beyân eyledikleri.

Menzil ve sâir emvâlin ibrasına dâir sened-i ‘âdî hülâsası bin iki yüz doksan beş senesi Rebî‘ü’l-âherinin gurresinde müdde‘-i mezbûr Hamo nefsinden bi’l-asâle

ve evkâf-ı câbîsi Mollâ Yusuf müdde‘î-i mezbûrun hemşiresi Hüsniye tarafından bi’l-vekâle hâzırlar olub tâkrîr-i kelâmlarında pederlerinden kendülerine ‘âid ve müntakil bi’l-cümle isâs-ı beytiyye ve menzil ve nükûd ve ‘akûr ve bağçe ve ‘akâr ve ism-i mâl ıttılâk olunur kâffe-i eşyaya karşu Vâdî es-Safâ nâm mevki‘de kâin kemâl-i şöhretlerine binâen tahdîd ve ta‘rîfinden müstağni Gurs el-Fevkânî demekle ma‘rûf bir kıt‘a bağ ile piyâre verâ-i el-Kazar nâm bağçeyi kabz ve taht-ı tasarrufumuza aldık ve Fâris bin Mehmed’in zimmeti cemî‘ da‘vâ-i ırsiyyeden ibrâ-i ‘âmm ve iskât-i tâm ile kat‘ien-li’n-nizâ‘ ibrâ ve iskât eyledik binâen aleyh bir sebeble d‘ava ve müdâhalemiz kalmadı ifadesinden ‘ibâret olduğu. Fî 22 Saferü’l-hayr Sene (1)321. 74ar

Mezkûr şirâya ‘âid hüccetin hülâsası bin iki yüz doksan beş senesi Şevvalinin yedinci gününde müdde‘î mezbûr Mehmed bin Dervîş nefsinden bi’l-asâle takrîr-i kelâmında Mardin’in Vâdî es-Safâ nâm mevki‘de kâin Gursü’l-Fevkânî demekle ma‘rûf pederimden mevrûs bir kıt‘a

Hâkim: ʿAbdülaziz Halef.

Yüz kırk dokuzuncu sahîfeye nakl olunmuşdur. (149)

Sahife: 142.

98. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin’in Şeyh Şeyhullah Mahallesi sâkinlerinden ve teb‘a-i Devlet-i ‘Aliyye’nin Latin milletinden sâhib-i istid‘â Fransis veled-i Maksi Hanna Aho tarafından zikri âtî husûsda mürâfa‘a ve muhâsama ve redd-i cevâb ile tahlîf ve husûs-ı vekâletin mütevakkıf olduğu umurun küllisine bâ-hüccet-i şer‘iyye vekîli medîne-i mezkûrenin Necmeddîn Mahallesi sâkinlerinden Mahmûd Efendi ibn-i Şeyh ‘Abdullah medîne-i mezkûrenin Necmeddîn Mahallesi sâkinlerinden ve tebe‘a-i devlet-i müşâr-ün-ileyhânın Süryânî Kadîm milletinden derûn-ı ‘arz-ı hâlde muharrerü’l-ism Circis veled-i Sa‘do Aho nâm kimesne muvâcehesinde târihden dört sene mukaddem meclis-i şer‘e bi’l-irâe kırâat olunan bir kıt‘a sened-i ‘âdî mantûkunca hâsıl olacak resmi beynlerinde münâsafa olmak dört sene müddetle mukayyed ve meşrût bulunmak üzere müvekkilim mezbûr Fransis müdde‘î ‘aleyh mezbûr Circis’e bi-tarîki’l-mudârebe vermiş olduğu otuz ‘aded ‘Osmânlı lirasını def‘-i teslîm eylediğinde oldahi şart ve kayd-ı mezkûr ile kabz ve kabûl eylemiş ve müddet-i mezkûre dahi hülûl eylemiş iken kârdan nesne göstermediği gibi hülûl-ı müddet hasebiyle re’sü’l-mâlı dahi taleb eyledikde îfâdan imtinâ‘ ider

olmağla suâl olunub meblağ-ı mezkûru müvekkilim içûn hâlâ bana edâya mezbûr Circis'e tenbîye olunmak matlûbumdur deyu ba'de'd-da'vâ ve'l-istintâk oldahi cevâbında fî'l-hakîka böyle sened vaktiyle tahrîr idilmişdir lakin dayım Hanna Maksi Yusuf el-Kal'atvâdî nâm kimesnenin zimmetinde olan iki bin küsur guruş içûn beynimizde münâza'a zuhûr idüb alacağını taleb eylediğinde def'-i münâza'a içûn yedimdeki sermâye-i meblağ vekîl-i mezbûr Mahmûd Efendi'nin müvekkili mezbûr Fransis nâm kimesneninkidir diye hasbü'l-emniye otuz liraya kendüsüne işbu senedi vermiş ve bi'l-ahire dayım mezbûr Hanna'nın matlûbunu dahi îfâ itmiş idim binâen 'aleyh 'akd-i mezkûr muvâza'adan 'ibâret olub asl û esâsı yokdur deyu beyân eylediği. Fî 16 Mart Sene (1)319 (ve) Fî 30 Zîlhicce Sene (1)320.

Müdde'î Vekîli: (İmza: Mahmud), Müdde'î 'Aleyh Vekîli: Circis veled-i Sa'do Aho el yazusudur.

Suret-i muvâza'a müdde'î vekîlinden suâl olunub aslı olmayub meblağ-ı mezbûreden tebiye olmağla olvehcle icrâ-yı îcâbı matlûbumdur deyu beyân eylediği. Fî 16 Minhu.

Vekîl-i Müdde'î: Mahmud.

Müdde'î mezbûr Fransis huzûr-ı şer'-i şerîfe gelüb ben işbu da'vâmdan ferâğat itdim bir gûnâ da'vâ itmem deyu ifâde eylediği. Fî Safer Sene (1)321.

Müdde'î: Fransis Aho (Mühür: Fransis bin Maksi Hanna Aho).

99. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Meşkinan Mahallesi sâkinlerinden 'Alo bin Halîl medîne-i mezkûre mahallâtından Medrese Mahallesi'nde sâkin 'Abdî ibn-i Halîl muvâcehesinde işbu mahkeme-i şer'iyye sahasına getürülüb müşâhada ve mu'âyene olunan al renkli beş yaşında erkek merkeb bundan iki sene üç ay akdem Diyârbekir'e tâbi' Vîrânşehir Kasabası'nda mukim Dâvud eş-Şed nâm kimesneden yüz doksan guruş semen-i medfû' ve makbuz ile iştirâ idüb şirâen mülküm iken bundan bir sene on bir ay akdem merkeb-i mezkûr gâib olub el-hâletü hazihi merkeb-i mevsuf-ı mezkûru mezbûr 'Abdî yedinde bulmamla bi'l-istihkâk taleb iderim deyu ba'de'd-da'vâ

Sahife: 143.

ve'l-istintâk mezbûr 'Abdî dahi cevâbında merkeb-i mevsûf-ı mezkûru bundan bir sene akdem Canbaz Es'ad Boboki nâm dellâlden Sobhacı Hanna kefâletiyle iki yüz yirmi guruş semen ile iştirâ itmişdim binâen 'aleyh şirâen mülkümdür deyu ve her biri âherin müdde'âsını inkâr eylediği. Fî 2 Muharremü'l-Haram Sene (1)321.

Müdde'î: 'Alo bin Halîl (Mühür: 'Alo bin Halîl), Müdde'î 'Aleyh: 'Abdî (Mühür: Seyyid Abdî).

Müdde'î mezbûr 'Alo ber-minvâl-i muharrer müdde'âsına muvafık beyyine taleb olundukda medîne-i Mardin mahallâtından Tekye Mahallesi sâkinlerinden Şeyh Dâvud bin Hızır Hayro ve 'Alo bin Hoşki ve Gurs Nâhiyesi Kurâsı'ndan Tizyan Karyeli Sâlih bin Şehmus nâm kimesneler şâhidlerim olub bunlardan başka aslâ şâhidim yokdur deyu ifâde itdi. Fî 5 Minhu.

Müdde'î: (Mühür: 'Alo bin Halîl), Müdde'î 'Aleyh: 'Abdî (Mühür: Seyyid 'Abdî).

Şühûd-u muharrere-i mezkûreden mezbûrân Şeyh Dâvud bin Hızır Hayro ve Sâlih bin Şehmus el-Gursî nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'i hazirân olub müdde'i aleyh mezbur Abdi muvâcehesinde ale'l-infirâd istişhâd olunduklarında işbu mahalle-i şer'i sahasına gönderilen al renkli beş yaşında bir re's erkek merkeb bundan iki sene üç ay mukaddem Diyârbekir'e tâbi' Viranşehir Kasabası'nda mukîm Dâvud eş-Şed nâm kimesneden yüz doksan guruş semen ile iştirâ idüb şirâen mülkü iken bundan bir sene on bir ay mukaddem merkeb-i mevsûf-ı mezkûru gâib olub müdde'î mezbûr 'Alo'nun mâl û mülküdür biz bu husûsa bu vech üzre şâhidiz şehâdet dahi ideriz deyu her biri müttefikü'l-lafz ve'l-ma'nâ bi'l-muvâcehe edâ-yı şehâdet-i şer'iyye eyledikleri. Fî 2 Minhu.

Şâhid: Şeyh Dâvud (Mühür: Şeyh Dâvud (1)318), Şâhid: Sâlih (Mühür: Sâlih bin Şehmus), Müdde'î: 'Alo (Mühür: 'Alo bin Halîl (1)311), Müdde'î 'Aleyh: 'Abdî (Mühür: Seyyid Abdî).

Şâhidân-ı mezbûrân usûl-ı mevzû'asına tatbîkân mezbûr Şeyh Dâvud bin Hızır Hayro mensûb olduğu Meşkinan Mahallesi İmâmı Mollâ Ahmed Efendi bin Mollâ Yusuf bin Mollâ Süleymân ve mu'teberânı 'Abdullah bin Hasan 'Alo Perk ve mezbûr Sâlih bin Şehmus kezalik mensûb olduğu Gurs mu'teberânından Mehmed Ağa ibn-i İbrâhîm Ağa bin Hâcı Hasan Ağa ve Mehmed Ağa ibn-i el-Beşâr Ağa bin Hüseyin

Ağa nâm kimesnelerden evvelâ bâ-varaka-i mesture sırren tezkiye olunduklarında her biri ‘adl ve makbûlü’ş-şehâde idükleri iş‘âr ve ihbâr olunmağla şâhidân-ı mezbûrân müdde‘î ‘aleyh mezbûr ‘Abdî muvâcehesinde Meşkinan Mahallesi ahâlîsinden Hâcı Şehmus bin İbrâhîm Seyyid ‘Alî ve ‘Alî bin Dâvud ‘Abdülkerîm nâm kimesnelerden bi’l-muvâcehe ‘alenen tezkiye olunduklarında her biri ‘adl ve makbûlü’ş-şehâde idükleri ihbâr eyledikleri. Fî 4 Muharrem Sene (1)321.

Müzekkî ‘aleyh: Hâcı Şehmus (Mühür: Hâcı Şehmus bin İbrâhîm Seyyid ‘Alî), Müzekkî ‘aleyh: ‘Alî bin Davud (Mühür: ‘Alî bin Dâvud ‘Abdülkerîm), Müdde‘î: ‘Alo (Mühür: ‘Alo bin Halîl (1)311), Müdde‘î ‘Aleyh: ‘Abdî (Mühür: Seyyid Abdî).

Müdde‘î mezbûr ‘Alo ber-nehc-i şer‘î istizhâren tahlîf-i şer‘î icrâ olunmuşdur. Fî 4 Minhu.

Müdde‘î: ‘Alo (Mühür: ‘Alo bin Halîl (1)311), Müdde‘î ‘Aleyh: ‘Abdî (Mühür: Seyyid Abdî).

Sahife: 144.

Yüz kırkıncı sahîfeden menkûldür.

Müdde‘î vekîl-i mezbûr Naum Efendi’nin def‘-i muʿahharı hakkında Câmii Kebîr Mahallesi ahâlîsinden ‘Abdurrahman Efendizâde Hızır Meri Efendi ve Tekye Mahallesi ahâlîsinden Rencizâde Hâcı Ahmed Efendi ve Necmeddîn Mahallesi ahâlîsinden Mahmûd Efendi bin Şeyh ‘Abdullah Efendi ve Keldânî keşişlerinden Kasî ‘Îsâ Efendi ve Kasî Rafail Efendi ve Ermenî Katolik keşişlerinden Deyr Estibân Efendi Holozd ve Kuyumcu Cebrail Şemmî ve Keldânî milletinden YoHanna veled-i Şamas Yusuf Şeyho ve birâderi Mansûr ve Ermenî Katolik milletinden Mihail veled-i Mihail Bağî ve Rızkullah ve İskender veled-i ‘Ammî Mağı ve mezkûr Keldânî milletinden Yusuf veled-i ‘Abdulahad Rızkî nâm kimesneler şâhidleri olub bunlardan mâ‘adâ aslâ şâhidi olmadığını ifâde eylediği. Fî 29 Safer Sene (1)321.

Müdde‘î Vekîli: Naum, Müdde‘î ‘Aleyhümâ Vekîli: ‘Abdulahad,

Üçüncü zabıt cerîdesinin otuz beşinci sahîfeye nakl olunmuşdur.

100. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Şeyh Şeyhullah Mahallesi’nde mütemekkine tebe‘a-i Devlet-i ‘Aliyye’nin Süryânî Katolik milleti nisvânından zâtı millet-i merkûmeden Yusuf veled-i Saʿdo Nato ve Mahmûd Efendi

ibn-i Şeyh ‘Abdullah ta‘rîfleriyle mu‘arrefe Verde bint-i Circis es-Sehâr medine-i mezkûre mahallâtından mahalle-i mezkûrede mütemekkin millet-i merkûmeden Maksi Noum veled-i Hanna’l-â‘rec muvâcehesinde bundan beş sene akdem yedimde mâlımdan yüz yirmi guruş mezbûr Maksi Naum’a ikrâz ve teslîm oldahi ber-vech-i muharrer iktirâz ve tesellüm ve kabz ve kabûl ve umûruna sarfla istihlâk idüb meblağ-ı mezkûr mezbûr Maksi Naum’dan taleb iderim edâdan imtinâ‘ ider olmağla suâl olunub meblağ-ı mezkûru hâlâ bana edâ ve teslîme mezbûr Maksi Naum’a tenbîye olunmak matlûbumdur deyu ba‘de’d-da‘vâ ve’l-istintâk oldahi cevâbında meblağ-ı mezkûr yüz yirmi guruş bana verilmiş ise de ben dahi ahz û kabz ve mezbûre hâzıre iken Emîn bin İbrâhîm’e teslîm itmişim deyu beyân ve ifâde itmekle mâ‘adâ karz müdde‘âsını inkâr eylediği. Fî 2 Muharrem Sene (1)321.

Müdde‘iyye: Verde, Müdde‘î ‘Aleyh: Maksi Naum (İmza: Noum Hanna’l-â‘rec) el yazusudur. Mu‘arref: Mahmûd (İmza: Mahmûd), Mu‘arref: Yusuf (İmza: Yusuf).

Müdde‘iyye-i mezbûre Verde ile müdde‘î ‘aleyh merkum Maksi Naum biz hâzır olduğumuz hâlde ikrâr ve takrîr ve imzâları zîrîne imzâ ve parmak işâreti vaz‘ eylediğini tasdîkân temhîr eyleriz. Fî 2 Minhu.

Mu‘arref: Mahmûd (İmza: Mahmûd), Mu‘arref: Yusuf (İmza: Yusuf).

Sahife: 145.

101. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Şeyh Şeyhullah Mahallesi’nde mütemekkin ve tebe‘a-i Devlet-i ‘Aliyye’nin Süryânî Katolik milletinden Sa‘do veled-i Nâto tarafından zikri âtî husûsda taleb ve da‘vâ ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine bâ-hüccet-i şer‘iyye vekîli medîne-i mezkûre mahallâtından Necmeddîn Mahallesi ahâlîsinden Mahmûd Efendi ibn-i Şeyh ‘Abdullah medîne-i mezkûre mahallâtından Eminüddîn Mahallesi’nde mütemekkin ve tebe‘a-i devlet-i muşâr-ün-ileyhânın millet-i mezkûresinden iken bundan akdem vefât iden Maksi Rafon veled-i Şamas Hanna Nehyed’in verâseti zevce-i metrûkesi Reccina bint-i Yahya el-Habar ile sulbî kebîr oğlu Circis ve sülbî sağîr oğlu Afram ve sulbiye-i kebîre kızı Hili’ye münhasıra ba‘dehu ibn-i sağîr-i mezbûr Afram dahi vefât idüb verâseti anası mezbûre Reccina ve li-ebeveyn erkarındaşı mezbur Circis ve lî-ebeveyn kız karındâşı mezbûre Hili’ye münhasıra oldukdan sonra verese-i mezbûreden ibn-i

kebîr-i mezbûr Circis muvâcehesinde yedimde olub işbu meclis-i şer‘e irâe ve kırâat olunan bin üç yüz dokuz senesi Recebü’l-ferdin yirmi günü târihiyle müverrah ve müteveffâ-yı evvel mezbûr Maksi Rafon’un imzâlarıyla mümzâ mahtûm bir kıt‘a sened-i nâtık olduğu üzere ma‘lûmü’l-‘aded camus derisi semeninden târih-i sened-i mezkûrun yedi ay tamâmına değin müeccel ve mev‘ûd olmak üzere dört bin guruş müvekkilim mezbûr Sa‘do Nato’nun müteveffâ-yı evvel mezbûr Rafo’nun zimmetinde alacak hakkı olub meblağ-ı mezkûrdan iki bin iki yüz yetmiş bir guruş hayâtında tevârih-i muhtelifede müvekkilim mezbûr Sa‘do Nato’ya def‘ û teslîm idüb mütebâkî olan bin yedi yüz yirmi dokuz guruşu müteveffâ-yı mezbûrun tereke-i vâfiyyesinden hâlâ bana edâ ve teslîme terekesine vâzı‘ü’l-yed olan mezbûr Circis’e tenbîye olunmak bi’l-vekâle matlûbumdur deyu ba‘de’d-da‘vâ ve’l-istintâk mezbûr Circis dahi cevâbında babası müteveffâ-yı evvel-i mezbûr Maksi Rafo’nun verâseti verese-i muharrere-i mezbûresine münhasıra olduğu ve tereke-i vâfiyyesine vâzı‘ü’l-yed bulunduğunu tâbî‘ân ikrâr ve i‘tirâf idüb müdde‘î vekîl-i mezbûr Mahmûd Efendi’nin mâ‘adâ müdde‘âsını inkâr eylediği. Fî 2 Muharrem Sene (1)321.

Vekîl-i Müdde‘î: Mahmûd bin Şeyh ‘Abdullah el yazusudur. Müdde‘î: Circis veled-i Rafon.

Zâtı bi’l-ma‘rifeti’ş-şer‘iyye ‘ârifler olduğumuz müdde‘î ‘aleyh merkum Circis biz hâzır olduğumuz hâlde imzâsı zîrîne parmak işâreti vaz‘ eylediği(ni) tasdîkân temhîr eyleriz. Fî 2 Muharrem Sene (1)321.

Hâzır: Maksi Yusuf veled-i Yahya Hâbar (Mühür: Yusuf 1305), Dâvud veled-i Maksi Yusuf (Mühür: Dâvud Maksi), Hâzır: ‘Alî Çavuş bin Seyyid Mehmed (Mühür: ‘Alî Çavuş bin Seyyid Mehmed).

Beyyine-i şer‘iyyeye havâle şud. Fî 4 Muharrem Sene (1)321.

Müdde‘î vekîl-i mezbûr Mahmûd Efendi husûs-ı mezkûrda Şeyh Şeyhullah Mahallesi’nde mütemekkin tebe‘a-i Devlet-i ‘Aliyye’nin Süryânî Kadîm milletinden Dâvud veled-i Şemo ve diğer Dâvud veled-i Sa‘dî Hüdayi ve Bâbü’l-Cedid Mahallesi ahâlîsinden Ahmed bin Sûfî Numân el-Cezerî ve Gölâsiyân Mahallesi ahâlîsinden Mehmed bin Hâcı Velî ve Ermenî Katolik milletinden Toma veled-i Gabro ve Maksi Yusuf veled-i Osokdâ ve Süryânî Kadîm milletinden Nasri veled-i Maksi İlyas Kevrî

şâhidleri olub bunlardan mâʻadâ aslâ şâhidi olmadığını ifâde itdi. Fî 8 Muharrem Sene (1)321.

Vekîl-i Müddeʻî: (İmza: Mahmûd), Müddeʻî ʻAleyh: Circis.

Sahife: 146.

Şühûd-u muharrere-i mezkûreden merkûmân Dâvud veled-i Şemo ve diğer Dâvud veled-i Saʿdî Hüdayi nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şerʻe hâzırân olmalarıyla müddeʻî ʻaleyh merkum Circis muvâcehesinde ʻale'l-infirâd istişhâd olunduklarında okuryazar olmadığımız cihetle sened-i mezkûr huzûrumuzda kırâat olundukda fî'l-hakîka bin üç yüz dokuz senesi şehr-i Recebü'l-ferdin yirmi birinci günü târihinde senede muharrer camus derisi semeninden dört bin guruş müteveffâ Maksi Rafon veled-i Şamas Hanna Nehyed zimmetinde deyni ve müddeʻî-i vekîl-i mezbûr Mehmed Efendi'nin müvekkili Saîd veled-i Nato'ya borcu olduğuna târih-i sened-i mezkûre merkûm Maksi Rafon hayâtında huzûrumuzda tâbîʻân ikrâr ve iʻtirâf idüb biz bu husûsa bu vech üzere şâhidiz şehâdet dahi ideriz deyu her biri müttefikü'l-lafz ve'l-maʻnâ edâ-yı şehâdet-i şerʻiyye eyledikleri. Fî 8 Muharrem Sene (1)321.

Şâhid: Dâvud veled-i Saʿdî Hüdayi (Mühür: Dâvud bin Saʿdi 1301), Şâhid: Dâvud Şemo el yazusudur. Müddeʻî Vekîli: (Mahmud), Müddeʻî ʻAleyh: Circis.

Müddeʻî ʻaleyh mezbûr Circis biz hâzır olduğumuz hâlde imzâsı zîrîne parmak işâreti vazʻ eylediğini tasdîkân temhîr eyleriz. Fî 8 Muharrem Sene (1)321.

Melkon Efendi veled-i Circis ʻAbdulhamid, Rızkullah veled-i Hanna Tomacân (İmza: Rızkullah veled-i Hanna Tomacân) el yazusudur.

Müddeʻî ʻaleyh mezbûr Circis meclis-i şerʻa hâzır olub müddeʻî vekîli hâzır olduğumuz hâlde kelâma ibtidârla müteveffâ pederimin evrâkına mürâcaʻat eyledikde birer hesâb defterini elde idüb mezkûr defterde dahi müddeʻî Saʿîd ve Nato'ya olan iki bin dokuz yüz elli bir guruş teslîmâtı muharrer murakkam olduğu münfehim olduğundan lede'l-hesâb müddeʻînin ikrâr eylediği iki bin iki yüz yetmiş bir guruşdan mâʻâdâ altı yüz seksen guruş dahi teslîmâtı vâkiʻ olmağla icrâ-yı mahsubu matlûbumdur deyu müddeʻî vekilinin inkârına mukârin defʻ-i daʻvâda bulunduğu. Fî 8 Minhu.

Müddeʻî Vekîli: Mahmûd, Müddeʻî ʻAleyh: Circis.

Fazla teslimatına beyyineye havâle şud. (İmza): Hakim.

Şâhidân-ı merkûmân Dâvud veled-i Şemo ve diğer Dâvud veled-i Saʿdî Hüdayi usûl-ı mevzûʿasına tatbîkân her biri mensûb olduğu Süryânî Kadîm milleti rüesâ-yı rûhâniyyesinden Horî İbrâhîm veled-i Melki eş-Şâkir ve millet-i mezkûre muʿteberânından Maksi Yuhanna veled-i Yunan Kumri nâm kimesnelerden evvelâ bâ-varaka-i mestûre sırren lede't-tezkiyye makbûlü'ş-şehâde idükleri iş'âr ve ihbâr olunmağla şâhidân-ı merkûmân müddeʿî ʿaleyh merkûm Circis tekmîl-i muhâkemesi içûn taraf-ı şerʿ-i şerîfden bir muhtıra tanzîm ve merkûm Circis'e irsâl olunub vürûd itmediği ecelden tarafından vekîl-i musahhar taʿyîn kılınan Celâl Efendi ibn-i Süleymân Efendi muvâcehesinde Gölâsiyân Mahallesi'nde mütemekkin tebeʿa-i Devlet-i 'Aliyye'nin Süryânî Kadîm milletinden Haço veled-i Yaʿkub ve Bâbussor Mahallesi'nde mütemekkin Lolî veled-i Hanna Kadso'dan bi'l-muvâcehe 'alenen tezkiye ber-nech-i şerʿî tahlîfi icrâ kılınmış olundukda makbûlü'ş-şehâde idükleri ihbâr eyledikleri. Fî 23 Cemâziye'l-evvel Sene (1)321.

Müzekki 'aleyh: (Mühür: Haço veled-i Yaʿkub), Müzekkî 'aleyh: (Mühür: Lolî ibn-i Hanna Kadso), Vekîl-i Müddeʿî: (İmza: Mahmûd), Vekîl-i Musahhar (İmza: Celâl Efendi), Müddeʿi: Saʿid Nâto.

Sahife: 147.

102. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin sancağına tâbiʿ Savur Kazâsı muzâfâtından Ahmedî Karyesi ahâlîsinden olub el-hâletü hazihi medîne-i mezkûre mahallâtından Tekye Mahallesi'nde müsâfireten sâkin Mehmed bin Hüseyin Herfe meclis-i şerʿide kazâ-yı mezkûr nevâhisinden Sürgücü Nâhiyesi Kurâsı'ndan Zone Karyesi ahâlîsinden Halaf bin Hasan muvâcehesinde işbu mahkeme-i şerʿiyye sahasına getürülen siyah renkli burnu beyâz altı yaşında bir re's erkek merkeb bundan dört buçuk sene mukaddem mezkûr Ahmedî Karyesi ahâlîsinden Mami bin Hâcı Ahmed nâm kimesneden yüz on guruş bedel ile iştirâ idüb şirâen mülküm iken işbu târih-i zabıtdan on mâh akdem Hâmzirî (Hamziyân) nâm karyede gâib olub el-hâletü hazihi merkeb-i mevsûf-ı mezkûr mezbûr Halaf yedinde bulmamla bi'l-istihkâk taleb iderim deyu daʿvâ itdikde mezbûr Halaf dahi cevâbında işbu târih-i zabıtdan iki buçuk sene mukaddem Mardin'e tâbiʿ Maserti Karyesi'nde mukîm ve Mardin Hristiyânlarından 'Amus el-Baslî nâm kimesneden iki yüz guruş semen ile iştirâ

itmişdim binâen ‘aleyh mülkümdür bi-hakkın vaz‘ iderim deyu her biri âherin müdde‘âsını inkâr eylediği. Fî 6 Muharrem Sene (1)321.

Müdde‘î: Mehmed, Müdde‘î ‘Aleyh: Halaf.

Zâtları bi’l-ma‘rifeti’ş-şer‘iyye ‘ârifler olduğumuz müdde‘î Mehmed ile müdde‘î ‘aleyh mezbûr hakkında biz hâzır olduğumuz hâlde ikrâr ve takrîr ve imzâlarını zîrîne parmak işâreti vaz‘ eylediklerini tasdîken temhîr eyleriz. Fî 6 Muharrem Sene (1)321.

Mu‘arref: Savur Jandarma efrâdından Mehmed bin Hacı ‘Ömer en-Nur el yazusudur. Hâzır ve Mu‘arref: Hasan bin Mahmûd Katuf (Mühür: Hasan Katuf).

Müdde‘î mezkûrdan beyyine talebine havâle şud. Fî minhu.

(İmza: Hâkim).

Müdde‘î mezbûr Mehmed’in ber-minvâl-i muharrer müdde‘âsına mutâbık beyyine taleb olundukda ikâme idilecek mezkûr Ahmedî Karyesi ahâlîsinden ‘Abdülkâdir bin ‘Alî ve Hüseyin bin Süleymân ve diğer ‘Abdülkâdir bin Mahmûd ve Mehmed bin Hâcı İbrâhîm ve diğer Mahmûd bin Dervîş nâm kimesneler şâhidleri olub bundan mâ‘adâ aslâ şâhidi olmadığını ifâde ve beyân eylediği. Fî 6 Minhu.

Müdde‘î: Mehmed (Mühür: Mehmed), Müdde‘î ‘Aleyh: Halaf.

Müdde‘î mezbûr Mehmed husûs-ı mezkûrda ber-minvâl-i muharrer meclis-i şer‘e ikâme eylediği mezkûr Ahmedî Karyesi ahâlîsinden ‘Abdülkâdir bin ‘Alî ve Hüseyin bin Süleymân nâm kimesneler li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer‘e hâzırân olmalarıyla müdde‘î ‘aleyh mezbûr Halaf muvâcehesinde ‘ale’l-infirâd iştişhâd olunduklarında fî’l-hakîka işbu meclis-i şer‘-i şerîf sahasına ihzâr idilen siyah renkli altı yaşında bir re’s erkek merkeb müdde‘î mezbûr Mehmed karye-i mezkûre ahâlîsinden Mami bin Hâcı Ahmed’den bundan dört buçuk sene mukaddem iştirâ idüb mezbûr Mehmed bin Hüseyin’in şirâen mâlı ve mülkü olduğunu bilürüz biz bu husûsa bu vech üzere şâhidiz şehâdet dahi ideriz deyu her biri müttefikü’l-lafz ve’l-ma‘nâ edâ-i şehâdet-i şer‘iyye eyledikleri. Fî 6 Muharrem Sene (1)321.

Şâhid: ‘Abdülkâdir (Mühür: ‘Abdülkâdir bin ‘Alî), Şâhid: Hüseyin (Mühür: Hüseyin bin Süleymân), Müdde‘î: Mehmed (Mühür: Mehmed), Müdde‘î ‘Aleyh: Halaf.

Sahife: 148.

Şâhidân-ı mezbûrân usûl-ı mevzû‘asına tatbîkân Savur ahâlîsinden Mehmed Sehîm Beg ibn-i Hâcı ‘Abdullah Beg ve ibn-i ‘Alî Beg ibn-i İbrâhîm Beg ve Celâl Beg ibn-i Mehmed Beg ibn-i Hâcı İbrâhîm Beg’den evvelen bâ-varaka-i mesture sırren tezkiye olundukda her biri ‘adl ve makbûlü’ş-şehâde idüğü iş‘âr ve ihbâr olunub şâhidân-ı mezbûr müdde‘î ‘aleyh mezbûr Halaf muvâcehesinde medine-i Mardin’in Tekye Mahallesi sâkinlerinden Hüseyin bin Mahmûd ve Meşkinan Mahallesi sâkinlerinden ‘Abdurrahman Onbaşı ibn-i İsmâîl el-Halif’den bi’l-muvâcehe ‘alenen tezkiye olundukda her biri ‘adl ve makbûlü’ş-şehâde idükleri iş‘âr ve ihbâr eyledikleri. Fî 7 Muharrem Sene (1)321.

Müzzekkî ‘Aleyh: Hasan (Mühür: Hasan), Müzekkî ‘Aleyh: ‘Abdurrahman (Mühür): ‘Abdurrahman 1317, Müdde‘î: Mehmed, Müdde‘î ‘Aleyh: Halaf.

Müdde‘î mezbûr Mehmed ber-minvâl-i muharrer istizhâren tahlîf-i şer‘îsi icrâ olmuşdur. Fî 7 Muharrem Sene (1)321.

Müdde‘î: Mehmed, Müdde‘î ‘Aleyh: Halaf.

103. Dava: Merkez livâ olan medîne-i Mardin mahallâtından Şeyh Şeyhullah Mahallesi’nde mütemekkin tebe‘a-i Devlet-i ‘Aliyye’nin Süryânî Katolik milletinden Sa‘do veled-i Nato Elik tarafından bâ-hüccet-i şer‘iyye vekîli medîne-i mezkûre mahallâtından Necmeddîn Mahallesi ahâlîsinden Mehmed Efendi ibn-i Şeyh ‘Abdullah meclis-i şer‘ide medîne-i mezkûre mahallâtından Şehîdiye Mahallesi sâkinlerinden iken bundan on üç sene mukaddem vefât iden Mustafâ bin ‘Alî el-Babuci’nin verâseti zevcetân-i menkûhatân-i metrûketân-i ‘Amme bint-i ‘Abdullah ve Sâbahi bint el-Hâfız ile sulbî kebîr oğulları ‘Alî Efendi ve Mehmed Sâlih ve ‘Abdülganî ve ‘Abdülazîz ve İbrâhîm ve Kâmil ve sulbiye-i kebîre kızları Naîme ve Nâzile’ye münhasıra ba‘dehu mezbûr Mehmed dahi vefât idüb verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Fâtıma bint-i ‘Abdî ve vâlidesi mezbûre SaBahi ve sulbî sağîr oğulları Şehmus ve ‘Abdüllatîf ve sulbiye-i sağîre kızı Kâmile’ye münhasıra olduğu bi’l-ihbâr lede’ş-şer‘i’l-enver zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra verese-i mezbûrûndan müteveffâ-yı evvel mezbûr Mustafâ’nın sulbî oğlu mezbûr Sâlih muvâcehesinde yedimde olub işbu meclis-i şer‘ide kırâat olunan bin üç yüz altı senesi şehr-i Saferü’l-hayrının birinci günü târihiyle müverrah ve müteveffiyân-ı mezbûrân

Mustafâ ile sulbî oğlu Mehmed ve diğer oğlu gâib-i ‘ani’l-beled ‘Abdülazîz’in taht-ı imzâsı ile üç buçuk ay va‘de ile müeccel yedi yüz guruş edâsına yekdiğerine ‘alâ-te‘âkübü’ş-şer‘î kefil ve hitâmet oldukları bir kıt‘a sened mûcbince zimmetlerinde olan 700 guruş kable’l-edâ ve’l-ifâ mezbûr Mustafâ vefât idüb kefâlet-i muhkiyyesine binâen meblağ-ı mezkûr yedi yüz guruşun müteveffâ-yı mezbûrun terekesinden olmak üzere hâlen bana edâ ve teslîme tereke-i müteveffâ-yı mezbûr Mustafâ’ya vâzı‘ü’l-yed olan mezbûr Sâlih’e tenbîye olunmak matlûbumdur deyu ba’‘de’d-da‘vâ ve’l-istintâk mezbûr Sâlih dahi cevâbında müteveffiyân-ı mezbûrânın verâsetleri verese-i mezbûresine mevrûs ve münhasır olduğunu tâbi‘ân ikrâr ve i‘tirâf idüb mâ‘adâ müdde‘âsını inkâr eylediği. Fî 7 Muharrem Sene (1)321.

Müdde‘î Hâzır Vekîli: Mahmud ʿAbdullah el yazusudur. Müdde‘î ‘Aleyh: Sâlih bin Mustafâ el yazusudur.

Müdde‘î vekîli mezbûr Mahmûd Efendi ber-minvâl-i meşrûh müdde‘âsına mutâbık Şehîdiye Mahallesi ahâlîsinden Hatîbzâde Usta Ahmed bin Yahya ve Kazâzzâde Süleymân Ağa ve Hüseyin Ağa ve Şeyh Şeyhullah Mahallesi ahâlîsinden Hâcı Sâlih bin Seyyid ‘Alî Efendi ve Bâbü’l-Cedîd Mahallesi ahâlîsinden Mehmed bin Hüseyin Beko nâm kimesneler şâhidleri olub bunlardan başka şâhidi olmadığını ifâde eylediği. Fî 11 Muharrem Sene (1)321.

Müdde‘î Vekîli (İmza: Mahmud ʿAbdullah), Müdde‘î ‘Aleyh: Sâlih (İmza: Sâlih) el yazusudur. (Mühür: Sâlih bin Seyyid ‘Alî).

Sahife: 149.

Şühûd-u muharrere-i mezbûreden mezbûrân Süleymân Ağa ve Ahmed bin Yahyâ el-Hatîb nâm kimesneler li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer‘e hâzırân olub müdde‘î ‘aleyh mezbûr Mustafâ muvâcehesinde ‘ale’l-infirâd iştişhâd olunduklarında fi’l-hakîka bundan akdem vefât iden Mustafâ bin ‘Alî el-Babuci ile oğulları oltârihde ber-hayât Hamo ve el-ân ber-hayât ‘Abdülazîz birbirine kefil olmak hasebiyle camus derisi semeninden yedi yüz guruş Sa‘do veled-i Nato Elik’den zimmetimizde deyni olub mezbûr Mustafâ ve oğlu ‘Abdülazîz ve oltârihde ber-hayât kezalik oğlu Hamo’dan her birinin huzûrumuzda tâbi‘ân ve kat‘iyyen işbu târihden on dört sene mukaddem ikrâr ve i‘tirâf eylediler ve ikrâr-ı meşrûhları üzerine bizi işhâd eylediler biz bu husûsa bu

vech üzere şâhidiz şehâdet dahi ideriz deyu her biri müttefikü'l-lafz ve'l-ma'nâ edâ-yı şehâdet-i şer'iyye eyledikleri. Fî 11 Muharrem Sene (1)321.

Şâhid: Süleymân (Mühür: Süleymân), Şâhid: Ahmed (Mühür: Ahmed bin Yahyâ el-Hatîb), Vekîl-i Müdde'î: Mahmûd (Mühür: Mahmûd), Müdde'î 'Aleyh: Sâlih (İmza: Sâlih).

Şâhidân-ı mezbûrân Ahmed ve Süleymân Ağa'dan usûl-ı mevzû'asına tatbîkân her biri mensûb olduğu Şehîdiye Mahallesi İmâmı Hindîzâde Dervîş Efendi ibn-i 'Abdülhamîd Efendi bin Osmân Efendi ve mu'teberânı Hâcı Mehmed bin Esad ed-Dukâk ve Hâcı Kâsım Efendizâde Hâcı Mahmûd bin Hâcı Mustafâ Efendi nâm kimesnelerden evvelen bâ-varaka-i mesture sırren lede't-tezkiyye 'adl ve makbûlü'ş-şehâde idükleri iş'âr ve ihbâr olunmağla şâhidân-ı mezbûrân müdde'î 'aleyh mezbûr Sâlih muvâcehesinde Medrese Mahallesi ahâlîsinden Şehmus ibn-i Nuʿmân Çelebî ve Tekye Mahallesi ahâlîsinden Mahmûd bin Mustafâ bin Hâcı İbrâhîm'den 'alenen tezkiye olundukda 'adl ve makbûlü'ş-şehâde idükleri iş'âr ve ihbâr eyledikleri. Fî 6 Cemaziyelevvel Sene (1)321.

Müzekkî 'Aleyh: Şehmus (Mühür: Şehmus ibn-i Numân Çelebî), Müzekkî 'Aleyh: (Mühür: Mahmûd bin Mustafâ), Vekîl-i Müdde'î: (İmza: Mahmud ʿAbdullah), Müdde'î 'Aleyh: (İmza: Sâlih).

Müdde'î mezbûr Saʿîd Nâto ber-minvâl-i muharrer istihzâren tahlîf-i şer'îsi icrâ olunmuşdur.

Saʿid Nâto (İmza: Saʿid Nâto).

Yüz kırk birinci sahifeden menkuldür.

Bağ ile piyâre-i Dârü'l-kasr nâm bağçeyi bî-kâffe-i-tevâbi' ve levâhıkıyla Fâris bin Mehmed'e üç yüz elli guruş semen-i makbûz ile bey'-i sahîh-i şer'î ile bey' eyledim binâen 'aleyh bağ ve bağçe-i mezkûrede 'alâka ve medhalim kalmayub müşterî-i mezbûr Fâris'in mülkü kalub keyfemâ-yeşâün mutasarrıf olsun müfâdatdan 'ibâret olduğu. Fî 22 Safer Sene (1)321.

Şühûd-u muharrereden mezbûr Mustafâ Neccâr meclis-i şer'a hâzır olub istişhâd olundukda fî'l-hakîka huzûrumda kırâat olunan menzilin ibrasının müntericâtı vechle şâhidim ve hudûdu bir tarafı medrese ve tarafeyn-i tarîk ve bir

tarafı Topkaldıranzâde ‘Abdülkâdir’in mülküyle mahdûddur ve bağçenin hudûdunu bilmem ve mahalini dahi bilmem deyu beyân eylediği. Fî 11 Mayıs Sene (1)319.

Şâhid: (Mühür: Mustafâ Neccâr), Müdde‘î Vekîli: (İmza: Tahir), Müdde‘î ‘Aleyh: (Mühür: Faris bin Mehmed).

Şühûd-u muharrere-i mezkûreden Hâcı ‘Alî Efendi dahi meclis-i ma‘kûd-ı mezkûra hâzır olub istişhâd olundukda fî’l-hakîka işbu huzûrumda kırâat olan menzil-i ibrâ senedinin mündericâtı vechle şehâdet eylerim ancak menzil-i mezkûrun mahallince de hududunu bilmem deyu beyân eylediği. Fî 11 Mayıs Sene (1)319.

Şâhid: (Mühür: es-Seyyid ‘Alî Rızâ 1300), Müdde‘î Vekîli: (İmza: Tahir), Müdde‘î ‘Aleyh: (Mühür: Ahmed), Müdde‘î ‘Aleyh: (Mühür: Hasan).

Şühûd-u muharrere-i mezkûreden Şelo bin Şa‘bân dahi meclis-i ma‘kûd-ı mezkûra hâzır olub istişhâd olundukda fî’l-hakîka işbu huzûrumda kırâat olunan bağ ve bağçe şirâsına dâir senedi müdde‘î Mehmed bin Dervîş müdde‘î ‘aleyh imâ Hüseyin ve Mehmed’in pederi müteveffâ Fâris’e bir tarafı müdde‘î ‘aleyhümânın kasr ta‘bîr olunur köşk ve bir tarafı tarîkeyn ve ibn-i Kebo mülkü ve taraf-ı râbi‘i yine müdde‘î ‘aleyhümânın mülküyle mahdûd bir kıt‘a piyâre ya‘ni havş tarla ve mezkûr bağın oldukda hudûdu kableten ‘İsâ’nın mülkü ve şarken Ahmed Beg el-‘Akrok’un ve garben ve şimâlî cihetleri beyt-i Bekir Ağa mülkleri ile mahdûd bağı târih-i zabıtdan yirmi seneden ziyâde ya‘ni yirmi bir yirmi üç sene mukaddem müdde‘î işbu Mehmed müdde‘î ‘aleyhümâ Hasan ve Mehmed’in pederimiz Fâris’e fürûht itmiş idi ve yekdiğeriyle münâza‘yı kat‘ eylemişler olduğuna şâhidim ve şehâdet dahi itdim. Fî 12 Mayıs Sene (1)319.

Şâhid: (Mühür: Şello), Müdde‘î Vekîli: (İmza: Tahir), Müdde‘î ‘Aleyh: (Mühür: Ahmed), Müdde‘î ‘Aleyh: (Mühür: Hasan).

Şühûd-u muharrere-i mezkûreden mezbûr Süleymân dahi meclis-i şer‘a hâzır olub istişhâd olundukda piyâre ve bağ senedi mûcbince şehâdet eylerim fakat mezkûr bağ ile piyarın hudûdunu bilmem ve mevki‘ine dahi gitmiş isem hududunu ben bilmem deyu beyân eylediği. Fî 12 Mayıs Sene (1)319.

Şâhid: (Mühür: Süleymân 1318), Müdde‘î Vekîli: (İmza: Tahir), Müdde‘î ‘Aleyh (Mühür: Ahmed), Müdde‘î ‘Aleyh: (Mühür: Hasan).

Sahife: 150.

Yüz otuz beşinci sahifeden menkuldür.

Şühûd-u muharrere-i mezbûre(den) mezbûr Makdis İshâk veled-i Rareko nâm kimesne li-ecl (i'ş-şehâde) meclis-i şer'a hâzır olub müdde'î 'aleyh vekîli Naum Efendi muvâcehesinde istişhâd olundukda işbu târihden üç mâh akdem müdde'î müvekkil-i mezbûr Sa'odî ile müdde'î 'aleyh müvekkil-i merkum Musâ veled-i Abraham nâm kimesneler Mansûrî Karyesi'nde yekdiğeriyle mükâleme esnâsında müdde'î 'aleyh merkum Musa müdde'î mezbûr Sa'do'ye hitâben zimmetimdeki karz cihetinden olan iki bin iki yüz otuz dört buçuk guruşdan beş yüz guruş vazgeç kusûr sana vereyim deyu mezbûr Musa huzûrumda ikrâr ve ifrâyı üzerine şâhidim şehâdet dahi iderim deyu edâ-yı şehâdet-i şer'iyye eylediği. Fî 27 Muharrem Sene (1)321.

Şâhid: Maksi İshâk (Mühür: Maksi İshâk), Müdde'î Vekîli: (Mühür: Dâvud), Müdde'î 'Aleyh Vekîli: Naum.

Şühûd-u muharrere-i mezbûreden merkum Elo veled-i Circis nâm kimesne li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'a hâzır olub müdde'î 'aleyh vekîli Naum Efendi muvâcehesinde istişhâd olundukda işbu târih-i zabıtdan üç mâh akdem müvekkil-i mezbûr Sa'do ile müdde'î 'aleyh müvekkil-i merkum Musa veled-i Abraham nâm kimesneler Mansûrî Karyesi'nde yekdiğeriyle mükâleme esnâsında müdde'î 'aleyh merkum Musa mezbûr Sa'oudi'ye hitâben zimmetimdeki karz cihetinden olan iki bin iki yüz otuz dört buçuk guruşdan beş yüz guruş vazgeç küsûru sana vereyim deyu mezbûr Musa huzûrumda ikrâr ve ifrâyı üzerine şâhidim şehâdet dahi iderim deyu edâ-yı şehâdet-i şer'iyye eylediği. Fî 27 Muharrem Sene (1)321.

Şâhid: Elo (Mühür: Elo), Vekîl-i Müdde'î: Dâvud (Mühür: Davud), Vekîl-i Müdde'î 'Aleyh: Naum (İmza: Noum).

(149. sahifeden menkul)

Müdde'î 'aleyhümâ Mehmed ve Hüseyin'den her biri huzûr-ı şer'-i şerîfe gelüb zabt-ı da'vâmızda hasren beyân eylediğimiz Şühûd-u muharrere-i mezbûreden 'Ammo bin Haso Harâb Bazanî nâm şâhid her ne kadar şehâdet içûn teklîf eylediğimizde edâ-yı şehâdetden imtinâ' idüb ve bir gûnâ şehâdeti olduğunu ifâde

itmekle ikamesinden izhâr-ı ‘acz eyledik deyu ifâde eyledikleri. Fî 30 Safer Sene (1)321.

Müdde‘î ‘Aleyh Hasan (Mühür: Hasan), Müdde‘î ‘Aleyh: Mehmed (Mühür: Mehmed).

Şühûd-u muharrere-i mezkûreden mezbûr Hâcı ‘Alî Efendi tekrâr meclis-i şer‘a hâzır olub edâ-yı şehâdet eylediğinde meclis-i şer‘de huzûrumda kırâat olunan bir kıt‘a senedde muharrer menzilin ile piyare ve Gursü’l-fevkânî nâm bağ û bağçenin hudûdlarını bilâhare tezekkür ve tahattür eylediğimden mezkûr menzilin

Sahife: 151.

kıbleten ve şimâlen tarîk ve şarken Hâcı ‘Abdülkâdir ibn-i Topkaldıran ve garben Câmii Hanân ile mahdûd piyarenin hudûdu dahi kıbleten Fâris’in kasrı ve şarken Hüseyin bin Molla Bekir Kebo ve Hüseyin bin Hamoş ve garben müşterî Fâris’in mülkü ve şimâlen tarîk ile mahdûd ve Gursü’l-fevkânî’nin dahi hudûdu kıbleten Osmân bin Bol Osmân’ın mülkü ve şarken Ahmed bin Seyyid Hızır el-‘Akrok ve garben ve şimâlen veçhi ve İbrâhîm evlâd-i Bekir’in mülkü ile mahdûd olub menzil-i mezkûr ile bağ û bağçeyi müdde‘î mezbûr Mehmed bin Dervîş nâm kimesne müdde‘î ‘aleyhümâ Hasan ve Mehmed’in pederleri müteveffâ Fâris’e bey‘ itdiği deyu emlâkdan zimmetini ibrâ itdiğini ya‘ni sâir menzil ve ‘akârât ve emvâl-i menkûle ve esâs-i beytiyeden mezbûr Fâris’in zimmetini ibrâ ieylediğine şehâdet eylerim deyu beyân eylediği. Fî 2 Rebîülevvel Sene (1)321 ve Fî 17 Mayıs Sene (1)319.

Şâhid: (Mühür: ‘Ali), Müdde‘î: (İmza: Tahir), Müdde‘î ‘Aleyh: (Mühür: Mehmed), Müdde‘î ‘Aleyh: (Mühür: Hasan).

Müdde‘î mezbûr Mehmed bin Dervîş meclis-i ma‘kûd-ı mezkûrda bizzât hâzır olub müdde‘î ‘aleyhümâ mezbûrân Hasan ve Mehmed ibn-i Fâris muvâcehelerinde takrîr-i kelâm idüb babam ve mûrisim müteveffâ-yı mezbûr Dervîş’in müdde‘î ‘aleyhümâ mezbûrân Hasan ve Mehmed’in yedlerinde olan nükûd ve menkûl ve ‘akâr ve ‘urûzdan ‘ibâret olan bi’l-cümle tereke da‘vâsına dâir beynimizde münâza‘at-ı kesîre ve muhâsamât-ı vefîre cereyân itmişdi el-hâletü hazihi bu da‘vâdan tasallut tavassutlarıyla beynimiz ıslâh ve tevfîk olunub beni işbu da‘vâdan şarâit-i sıhhat-i sulhu hâvî mevâki‘-i müfsideden ‘ârî dört yüz guruş üzerine mezbûrân Hasan ve Mehmed ile sâlihâmızı inkâr-ı sulh ve bedel-i sulh olan meblağ-ı mezkûru kabz

eylediğimde anlar dahi ber-minvâl-i muharrer sulh-ı mezkûru kabûl ve kable'l-mufâraka meclis-i sulhumde bedel-i sulh olan dört yüz guruşu bana tamâmen ve kâmilen def'û teslîm eylediklerinde ben dahi meblağ-ı mezkûru yedlerinden bi't-tamâm ahz û kabz eyledim fîmâba'd bu da'vâ ile sâir de'âvîden mezbûrânın zimmetlerini ibrâ-ı 'âmm-ı sahîh-i şer'î ile ibrâ ve iskât eylediğimde anlar dahi ber-vech-i meşrûh bedel-i sulh-ı mezkûrun istirdâd ile cemî'-i hukûk mîrâsa müte'allika-i 'âmme-i de'âvîden benim zimmetimi ibrâ ve iskât ve her birimiz âherin ber-vech-i muharrer ibrâsını kabûl eyledik mezbûrân Hasan ve Mehmed dahi müdde'î mezbûr Mehmed'in bi'l-cümle hâvî olan kelimât-ı meşrûhasını her biri tâbi'ân ve kat'iyyen tasdîk eyledikleri. Fî 18 Rebîülevvel Sene (1)321.

Müdde'î: Mehmed bin Dervîş (Mühür: Mehmed bin Dervîş), Müdde'î 'Aleyh: Hasan (Mühür: Hasan), Müdde'î 'Aleyh: Mehmed (Mühür: Mehmed), Hâzır: 'Abdülhâfız (Mühür: 'Abdülhâfız), Hâzır: Mehmed (Mühür: Mehmed), Hâzır: Mehmed Şeyh 'Abdullah (Mühür: Mehmed Şeyh 'Abdullah).

İşbu zabıt cerîdesi yüz doksan sekiz sahîfeden 'ibâret olduğu tasdîk olunur.

Fî Muharrem Sene (1)320.

Nâib-i Livâ-i Mardin: (Mühür)

SONUÇ

"215 Numaralı Mardin Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi" adlı çalışma; 215 numaralı Mardin Şer'iyye Sicili Defterinin tercümesi ve değerlendirilmesinden ibarettir. Tercümesi yapılan ve Osmanlı Arşivleri'nde (BOA) bulunan, 215 numaralı Mardin Şer'iyye Sicil Defteri; H. 1318-1321 / M. 1900-1904 yıllarını kapsayan ve Mardin mahkemesine taşınan kayıtlardan oluşmuştur. Bu sicilin incelenmesi ile çok kültürlü toplum yapısına sahip olan Osmanlı'da; mahkemelerin işleyişine, buralarda ele alınan konulara ve Mardin kentinin kültür tarihine ışık tutarak Mardin tarihine katkı sunulmuştur. Özellikle mahalli tarih araştırmacılarının ilgi alanına giren ve birinci elden kaynak özelliği gösteren sicillerin transkripsiyonu hem Osmanlı İmparatorluğu için hem de Mardin kültür tarihi için önem arz etmektedir. Sosyo-ekonomik, kültürel ve tarihi açıdan incelenen sicil defteri, şehir tarihi çalışmalarına katkı sağlayacaktır.

Osmanlı adalet sisteminde tutulan kayıtlarda açık, hızlı, adil, eşit, dürüst uygulamaların yapıldığı şerʿiyye sicil defteri vasıtasıyla belirtilmiştir. İslam hukukunda yer alan bu kavramların Osmanlı'dan önceki devletlerde de görüldüğü anlaşılmış olup özellikle Fatih zamanında, ciddi anlamda uygulanmaya başlanmıştır. Çalışmada yer alan alacak-verecek, miras veya nafaka gibi birçok meselenin mahkemeye intikal etmesinin en önemli sebebi sadece mahkemeye duyulan güven değil; burada verilen hükmün resmi olması ve kaydedilmesinden kaynaklanmıştır.

Yargılama esnasında yapılan uygulamaların günümüz adalet sistemiyle benzerliği görülmüştür. Davaların açıklık ilkesine paralel olarak herkese açık olması ve çözüme kavuşturulması da sistemin işlerliğini gösteren ayrıntılardan biri olmuştur. Tüm kurumlarda olduğu gibi adalet teşkilatında da halk arasında din, dil, ırk, cinsiyet fark etmeksizin toplumun tamamının sisteme dâhil edilmesi ve bu esnada mümkün olduğunca ayrıntıların gözetilmesi Osmanlı Devletinin bir hukuk devleti olduğunu göstermiştir.

İncelenen sicil defterinde bazı dava konuları dipnotlar aracılığıyla başka bölümlere aktarılırken; cinayet, terör gibi olayların olmaması kayda değer bir tespit olmuştur. Bundan dolayı olsa gerek vakʿaların ekseriyeti ekonomiyle ilgilidir. Bu durum memlekette huzur, güven, asayişin mevcut olduğunun en önemli

göstergelerinden birisidir. Mahkeme kayıt defterlerinde genellikle vefata dayalı mal paylaşımı, borç alacak verecek davaları görülmüştür ki bu durum çalışmamızda çok sık tekrar etmektedir. Mardin'de, incelediğimiz sicil doğrultusunda ve bahsedilen zamanlarda, yaşanan olaylar; alacak verecek anlaşmazlığı, mülk ve eşya satışıyla ilgili kayıtlar, kayıp merkep davaları, miras, vesayet, nafaka, vakıflara personel görevlendirilmesi ile ilgili meselelerdir. Burada dikkat çeken önemli bir husus da kadınların şehirde aktif rol üstlendiğini, incelenen defterde davalara taraf olmasından anlayabilmekteyiz.

Çalışmamızda vakıf eserlerden de bahsedilmesi, sosyal devlet anlayışının incelenen zamanda da var olduğunu göstermektedir. Bahsedilen farklı cemaatlerin şehirde hala var olduğu göz önünde bulundurulursa, bu arşiv belgelerinin transkribiyle toplumdaki tarihi bağların kuvvetlendirilmesi sağlanabilir.

Şerʿiyye Sicili defterlerin transkripsiyonu ve kritiğinin yapılması, Osmanlı ve yerel tarih araştırmaları için ehemniyeti büyüktür. Birinci el kaynak niteliğinde olan bu vesikalar sayesinde daha sahih bilgilere ulaşılabilmektedir. Bir zamanlar Osmanlı hâkimiyetinde kalan, kültürel ve tarihi bağlarımızın devam ettiği devletlerle bu tür çalışmalar sayesinde ilişkilerimizi en üst seviyeye çekerek devletlerarası dostluklar kurulabilir. Nitekim çalışmamızda da görüldüğü üzere Mardin'deki sosyal, ekonomik ve kültürel ilişkilerin sınırlarımız dışında kalan Halep, Şam gibi bölgelerle de sağlandığı anlaşılmaktadır.

KAYNAKÇA

Akça, Gürsoy. "Osmanlı Millet Sisteminin Dönüşümü". *Fırat Üniversitesi Doğu Araştırmaları Dergisi*. 6/1, (2007): 57- 68.

Akgündüz, Ahmet. *Osmanlı Kanunnameleri ve Hukuki Tahlilleri.* C.2. İstanbul: Fey Vakfı Yayınları, 1990.

Akman, Mehmet. "Örf". *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*. 34: 93-94. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2007.

Akman, Mehmet. *Osmanlı Devleti'nde Ceza Yargılaması.* İstanbul: Eren Yayınları, 2004.

Albayrak, Kadir. "Keldânîler". *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*. 25: 207-210. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2002.

Apaydın, H. Yunus. "Kıyas". *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*. 25: 529-539. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2002.

Atar, Fahrettin. "Nikâh". *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*. 33: 112-117. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2007.

Atar, Fahrettin. "Şürût ve Sicillât". *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*. 39: 270-273. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2010.

Atayoğlu, Şemsettin. *249 Numaralı Mardin Şer'iyr Sicil Defteri'nin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi*. YL Tezi, Mardin Artuklu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017.

Aydın, Mehmet Akif. "Mahkeme". *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*. 27: 341-344. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2003.

Baykara, Tuncer. "Kaza", *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*. 25: 119-120. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2002.

Bedir, Murteza. "Sünnet". *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*. 38: 150-153. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2010.

Bilgicioğlu, Banu. "Mardin". *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*. 28: 48-51. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2003.

Bozan, Oktay. " XIX. Yüzyılın İkinci Yarısında Mardin Sancağında Müslim-Gayrimüslim İlişkileri ve Ermeni Olayları". *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi.* 13/25, (Bahar 2015): 85-127.

Bozatay, Şeniz Anbarlı vd. "Osmanlı Adli ve idari Sisteminde Kadılık: Kurumsal Bir Değerlendirme". *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.* 6/10, (Haziran 2014): 71-88.

Çelik, Mehmet. "Süryaniler". *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*. 38: 175-178. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfi Yayınları, 2010.

Daş, Mustafa. "Bizans'ın Megali İdea'sı Üzerine Bir Değerlendirme". Ed. Halil İnalcık vd. *Osmanlı Araştırmaları XXXIV*. Prof. Dr. Muammer Kemal Özergin Hatıra Sayısı II, (2009): 87-103.

Demir, Abdullah. *Medeni Yargılama Hukuku Osmanlı Mahkemesi.* İstanbul: Yitik Hazine Yayınları, 2010.

Develioğlu, Ferit. *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat.* Ankara: Aydın Kitapevi, 2015.

Dinç, Fasih. *235 Nolu Şeriye Sicil Defterine Göre Mardin*. Yayımlanmamış YL Tezi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.

Dönmez, İbrahim Kafi. "İcmâ". *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*. 21: 417-431. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2000.

Dönmez, İbrahim Kafi. "Örf". *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*. 34: 87-93. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2007.

Ekinci, Ekrem Buğra. "Osmanlı Devleti'nde Mahkemeler ve Kadılık Müessesesi Literatürü". *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*. 3/5, (2005): 417-439.

Ertaş, Kasım. *Osmanlı İmparatorluğunda Diyarbakır Ermenileri.* İstanbul: Rağbet Yayınları, 2015.

Gümüş, Osman. "Köy". *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*. 2: 85-87. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2019.

Gürhan, Veysel. "Şerʿiyye Sicillerine Göre Mardin'de Ailenin Sosyal ve Ekonomik Yapısı (M. 1689-1750)". *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*. 7/2, (2018): 1292-1306.

İbni Haldun. *Mukaddime*. Turan Dursun (Çev.). C.1. İstanbul: Kaynak Yayınları, 2014.

İnalcık, Halil. "Adaletnameler". *Belgeler*. 2/3-4. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1965.

İnalcık, Halil. "Şikâyet Hakkı: ʿArz-ı Hâl ve ʿArz-ı Mahzarlar". *Osmanlı Araştırmaları.* Ed. İsmail E. Erünsal vd. C.7-8. İstanbul: İslam Araştırmaları Merkezi Yayınları, 1988.

İnalcık, Halil. *Osmanlı İmparatorluğu Toplum ve Ekonomi,* C.1. İstanbul: Kronik Yayınları, 2019.

İnan, Zeynep. "I. ve II. Haçlı Seferleri Sürecinde Ermeni-Latin İlişkileri". *Tarihte Türkler ve Ermeniler.* Ed. Taha N. Karaca. C.2. (Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2014): 211-307.

İpşirli, Mehmet. "Bab Mahkemesi". *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*. 4: 362. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1991.

Kantaş, Mehmet Ziya. *Lübnan'da Lise Düzeyinde Okutulan Resmi Tarih Kitabında Türk Tarihi Algısı*. Ankara: Gece Akademi, Eylül 2019.

Karaman, Hayreddin vd. (Çev.). *Kur'ân Yolu Türkçe Meâl ve Tefsir II*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2012.

Kazıcı, Ziya. *Osmanlı'da Toplum Yapısı*. İstanbul: Kayıhan Yayınları, 2014.

Kazıcı, Ziya. *Osmanlı'da Vergi Sistemi*. İstanbul: Kayıhan Yayınları, 2014.

Kenanoğlu, M. Macit. "Nizâmiye Mahkemeleri". *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*. 33: 185-188. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2007.

Kurtalan, Uğur. "Osmanlı İmparatorluğu'nda Millet Sistemi". *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. S.8, (Sonbahar 2011): 57-71.

Mumcu, Ahmet. "Divan-ı Hümâyun". *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*. 9: 430-432. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1994.

Ortaylı, İlber. *Hukuk ve İdare Adamı Olarak Osmanlı Devleti'nde Kadı.* İstanbul: Kronik Yayınları, 2020.

Öz, Mehmet. "Osmanlı Klasik Döneminde Anadolu Kentleri". *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*. 3/6, (2005): 57-88.

Özcoşar, İbrahim. "13 Mahalle 7 Cemaat (19. Yüzyıl Mardin'inde Cemaatler Arası Sosyal Uyuma Örnekler)". *Hoşgörü Toplumunda Ermeniler.* Haz. M. Metin Hülagu. C.2. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Yayınları, 2007.

Özturan, Seda Saraç. "19. Yüzyılın Son Çeyreğinde Osmanlı Mahkemelerinde Vasi Tayini". *VAKANÜVİS Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*. C.1. (2018): 242-243.

Şahin, İlhan. "Nahiye". *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*. 32: 306-308. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2006.

Şen, Mehmet Emin (Haz.). *Seydişehir Kadı Sicili Sene 1288-1292 (230) Sene 1291-1301 (231) (Transkripsiyon ve Dizin).* Konya: Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, 2019.

Şen, Mehmet Emin (Haz.). *Seydişehir Kadı Sicili Sene 1306-1311 (234) (Transkripsiyon ve Dizin).* Konya: Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, 2019.

Şen, Mehmet Emin (Haz.). *Seydişehir Kadı Sicili Sene 1313-1323 (237) (Transkripsiyon ve Dizin).* Konya: Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, 2019.

Şen, Mehmet Emin (Haz.). *Seydişehir Kadı Sicili Sene 1318-1329 (238) Sene 1318-1322 (239) (Transkripsiyon ve Dizin).* Konya: Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, 2019.

Şen, Mehmet Emin vd. "Osmanlı Toplumunda Kadınların Mahkeme Önündeki Hukuk Mücadelesi: 235 No'lu Seydişehir Şer'iyye Sicil Defterine Göre". *Turkish Studies İnternational Periodical For The Languages Literature and History of Turkish or Turkic.* 2/ 7-4, (Ankara: 2012): 2793-2807.

Taş, Yasin. “Şeriyye Sicillerine Göre 19. Yüzyılda Urfa Kazası Ermenileri ve Sosyal Hayatları”. *İslam Tarihi ve Medeniyetinde Şanlıurfa “Osmanlı Belge ve Kaynaklarında Urfa” IV*. Ed. Kasım Şulul vd., Şanlıurfa: Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Yayınları, 2018.

Taş, Yasin. *Kadı Sicillerine Göre XIX. Asrın İkinci Yarısında Urfa’da Sosyal Hayat,* Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013.

Taş, Yasin. *Osmanlı Döneminde Urfa’da Sosyal Hayat (Mahkeme Kayıtlarına Göre 1850-1900).* 1. Baskı. İstanbul: Hiper Yayınları, 2019.

Türkmenoğlu, Mehmet Ali vd. “Kaynağı Sultanın Fermanı Olan Bir Vergi: Çift Resmi (Fatih Sultan Mehmet Dönemi Uygulaması)”. *7th International Mardin Artuklu Scientific Researches Conference.* (December 2021): 921-932.

Türkmenoğlu, Mehmet Ali. “Osmanlı Vakıfları Üzerine Bir Değerlendirme”. *Tarih Araştırmaları-I.* Ed. Yunus Emre Tansu vd. Ankara: İktisadi Kalkınma ve Sosyal Araştırmalar Dergisi Yayınları, 2022.

Türkmenoğu, Mehmet Ali. “Osmanlı Klasik Döneminde Sipahi, Köylü ve Devlet”. *Selçuk Türkiyat*. S. 53, (Aralık 2021): 485-503.

Uğur, Yunus. “Şerʿiyye Sicilleri”. *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*. 39: 8-11. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları Yayınları, 2010.

Ünal, Mehmet Ali. *Osmanlı Müesseseleri Tarihi.* Isparta: Fakülte Kitapevi, 2005.

Üner, Mehmet Emin. *Osmanlı Klasik Dönem Sonlarında Bir Güneydoğu Anadolu Şehri: Urfa (1700-1800).* Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2003.

Üner, Mehmet Emin. “Osmanlı’da Mahalle ve Çocuk”. *Geçmişten Günümüze Şehir ve Çocuk I.* Ed. Osman Köse. Samsun: Canik Belediyesi Kültür Yayınları, 2016.

Yavuz, Cevdet. “Dava”. *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*. 9: 12-16. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1994.

Yediyıldız, Bahaeddin. “Türk Vakıf Kurucularının Sosyal Tabakalaşmadaki Yeri 1700-1800”. *Osmanlı Araştırmaları.* Ed. Halil İnalcık vd. C.3. İstanbul: İslam Araştırmaları Merkezi Yayınları, 1982.

Yediyıldız, Bahaeddin. “Vakıf”. *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*. 42: 479-486. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2012.

Yeniçeri, Celal. “Mezalim”. *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*. 29: 515-518. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2004.